Punkt i protokollet PR 151/2021 rd

Plenum

Tisdag 14.12.2021 kl. 10.03—21.30

6. Regeringens proposition till riksdagen om statsbudgeten för 2022
Regeringens proposition till riksdagen om komplettering av budgetpropositionen för 2022 (RP 146/2021 rd)

Regeringens proposition RP 146/2021 rd
Regeringens proposition RP 216/2021 rd
Budgetmotion BM 1-429/2021 rd
Åtgärdsmotion AM 73/2021 rd
Utskottets betänkande FiUB 33/2021 rd

Enda behandlingen

Talman Anu Vehviläinen: Ärende 6 på dagordningen presenteras för enda behandling. Till grund för behandlingen ligger finansutskottets betänkande FiUB 33/2021 rd.

Proceduren vid behandlingen av budgetpropositionen för 2022 godkändes i plenum 10.12.2021 och i plenum 13.12.2021 bordlade riksdagen betänkandet till detta plenum. Nu inleder vi den allmänna debatten.

Finansutskottets ordförande presenterar betänkandet och därefter fortsätter debatten med gruppanföranden som får vara högst 5 minuter långa. Därefter håller finansministern ett anförande som får vara högst 7 minuter långt. Övriga på förhand anmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst 5 minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst 5 minuter långa.

Den allmänna debatten om huvudtitlarna följer ett separat tidsschema som delats ut till ledamöterna. Ordföranden för finansutskottets delegationer presenterar betänkandet för ifrågavarande huvudtitel och därefter reserveras 5 minuter för ministrarnas anföranden före replikskiftet.

I det här skedet meddelar jag, bästa ledamöter, att behandlingen av huvudtitel 28 skulle ha ägt rum i dag, men eftersom minister Paatero har förhinder flyttas behandlingen av denna huvudtitel till i morgon onsdag klockan 18.30—20.00.

Nu går vi över till den allmänna debatten. Presentationsanförandet under den allmänna debatten hålls av finansutskottet ordförande Johannes Koskinen. — Varsågod.

Debatt

10.16 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa, sen jäseniä ja jaostoja, asiallisesta ja ripeästä käsittelystä, vaikka ongelmallisia asioita esillä onkin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Päätöksiä!] Tätä syksyä ovat toisaalta varjostaneet covid-19-pandemian uudet aallot, mutta toisaalta sitä on valaissut positiivisempi talouskehitys Suomessa ja laveamminkin Euroopassa.

Punkt i protokollet PR 151/2021 rd

Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Patoutunut kysyntä on purkautunut, kun liiketoiminnalle asetettuja rajoitteita on purettu. Kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan on vahvistunut, ja rokottaminen on edennyt nopeasti. Myös koronapassin käyttöönotto on osaltaan lisännyt luottamusta ja mahdollisuuksia yhteiskunnan avoinna pitämiseen.

Talousarvioesitys pohjautui valtiovarainministeriön ennusteeseen, jonka mukaan talouskasvun arvioidaan pysyvän vahvana loppuvuonna 21 ja jatkuvan myös vuonna 22. Bkt:n kasvuarvio: 3,3 prosenttia tälle vuodelle ja 2,9 prosenttia ensi vuodelle. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitivät valtiovarainministeriön ennusteita realistisina.

Talouskasvu vauhdittaa myös työllisyyttä. Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,6 prosenttia ja työttömyysasteen 6,8 prosenttia vuonna 22. Tilastokeskuksen viimeisimmän työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysasteen trendiluku oli jo kuluvan vuoden lokakuussa 72,7 prosenttia, siis jo vajaan prosentin päässä tuosta ensi vuoden tavoitteesta, ja työttömyysasteen trendiluku 7,1 prosenttia.

Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin muihin EU-maihin verrattuna. Talousarvioesityksen mukaan julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi kuitenkin 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä, jolloin se oli hieman alle 60 prosenttia. Valtionhallinto on kantanut suurimman osan koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista, ja se on julkisen sektorin alasektoreista alijäämäisin. Valtionhallinnon alijäämän arvioidaan pienenevän vuonna 22 vahvan talouskasvun ja päättyvien tukitoimien myötä.

Paikallishallinnon rahoitusasema kääntyi ylijäämäiseksi vuonna 20 mittavien tukitoimien seurauksena, mutta sen ennustetaan palaavan jälleen alijäämäiseksi tänä ja ensi vuonna. Vuonna 23 julkisyhteisöjen rakenne muuttuu, kun sosiaali- ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirretään kunnilta hyvinvointialueille, mikä helpottaa kuntien menopaineita.

Kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee tänä ja ensi vuonna voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa myös koronapandemiaan liittyvän rahankäytön ja tukitarpeen väheneminen.

Valtiovarainvaliokunta on tyytyväinen siihen, että hallituksen finanssipolitiikka oli koronakriisin aiheuttamassa taantumassa nopeaa, etupainotteista ja voimakkaasti elvyttävää. Hallitus toteutti laajoja toimia, joilla turvattiin työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen. Kansantalouden tilinpidon rahoitusasemaan vaikuttavia toimenpiteitä on tehty koko julkisen talouden tasolla noin 9 miljardilla eurolla vuodelle 20 ja noin 7 miljardilla eurolla vuodelle 21. Ensi vuoden osalta toimenpiteitä esitetään huomattavasti vähemmän, noin 3 miljardin euron verran.

Valiokunta toteaa, että koronakriisi ei ole vielä ohi. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin vaan hallituksen linjaamien toimien mukaisesti vauhditetaan taloudellista aktiviteettia myös vuonna 22. Lisäksi on edelleen varauduttava tukitoimien lisäämiseen, mikäli koronatilanne pitkittyy ja vaikeutuu. Valtiovarainvaliokunta pitää kevään 21 päätöstä kehysten rukkaamisesta ja niihin palaamisesta edelleen perusteltuna, sillä talous on vielä potentiaalisen tuotannon alapuolella ja taloudessa on siten käyttämätöntä kapasiteettia. Myös Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan finanssipolitiikan impulssi on suhdanteita tasaava vuonna 22. Samalla valiokunta kui-

tenkin painottaa, että kehysjärjestelmä tulee säilyttää jatkossakin keskeisenä kansallisen finanssipolitiikan sääntönä, jolla turvataan valtiontalouden vastuullinen menopolitiikka.

Valiokunta tukee hallituksen finanssipolitiikan linjaa, jossa yhteiskunnan avautuessa valtiontalouden menot alenevat vaalikauden loppua kohden ja jatkavat laskua edelleen vaalikauden päättymisen jälkeen. Tavoitteena on taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuosikymmenen puolivälissä. Valtiovarainvaliokunta painottaa, että julkisen talouden tasapainottaminen ja rakenteelliset uudistukset ovat väestön ikääntymisestä aiheutuvien menopaineiden ja kasvaneen velkaantumisen vuoksi aiempaakin tärkeämpiä.

Valiokunta pitää hyvänä, että Euroopan unionin komissio on käynnistänyt keskustelun EU:n finanssipoliittisten sääntöjen uudelleentarkastelusta. Tarkoitus on saavuttaa yhteisymmärrys etenemistavasta hyvissä ajoin ennen vuotta 23. Euroopan finanssipoliittinen komitea on pitänyt jopa haitallisena, jos sääntöihin palataan ilman uudistuksia siinä vaiheessa, kun poikkeuslausekkeen aktivoinnista luovutaan.

Hallitus on sitoutunut toimeenpanemaan talouden kestävyyden tiekartan, jossa keskeisiksi julkisen talouden kestävyyttä vahvistaviksi toimenpiteiksi on määritelty työllisyyden lisääminen ja työttömyyden vähentäminen sekä talouskasvun edellytysten vahvistaminen. Työllisyysaste on tarkoitus nostaa 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja työllisten määrää kasvattaa edelleen hallituksen toimenpitein vähintään 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä. Talouskasvu on lisännyt työllisyyttä, ja valiokunta pitää realistisena hallituksen asettaman työllisyysastetavoitteen toteutumista. Tarvitaan kuitenkin määrätietoista työtä. Erityisen tärkeää on aktiivisin toimenpitein hillitä pitkäaikaistyöttömyyttä ja edistää rakenteellisen työttömyyden laskua.

Työvoiman saatavuuden parantamiseksi on myös lisättävä toimia, joilla vähennetään työkyvyttömyyttä ja parannetaan työhyvinvointia. Etenkin mielenterveyden häiriöt ovat yleistyneet, ja ne ovat jo merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Tämä heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa myös mittavat kustannukset yhteiskunnalle.

Valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä, että näitä Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisia varojen käyttöjä toteutetaan määrätietoisesti ja vaikuttavalla tavalla. Valiokunta pitää myös tärkeänä, että muiden EU-maiden elpymissuunnitelmien myötä kasvavia markkinoita seurataan aktiivisesti ja että vienninedistämisverkoston tuella suomalaiset yritykset pystyvät hyödyntämään avautuvat vientimahdollisuudet täysimääräisesti. Julkisin varoin tulee tukea erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten sekä esimerkiksi vihreään siirtymään liittyvän uuden liiketoiminnan kansainvälistymispyrkimyksiä. Tarpeen on niin ikään edelleen edistää yritysten yhteisiä vientiprojekteja, joilla voidaan vastata tarjolla oleviin laajoihin hankkeisiin. Valiokunta korostaa muutenkin vihreään siirtymään tehtävien investointien tärkeää merkitystä kestävän kehityksen mahdollistamiseksi. Siirtymä tulee toteuttaa hallitusti ja oikeudenmukaisesti sekä ottaa käyttöön asianmukaiset kompensaatiot. Edelleen valiokunta korostaa verotuksen osalta tiivistä ja laajaa veropohjaa. Tällä voidaan torjua kansainvälisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua ja veronkiertoa sekä valtioiden välistä haitallista verokilpailua.

Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät tarkemmin pääluokkien kohdalla ministeriökohtaisia linjauksia. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvion menoja noin 40 miljoonalla eurolla, joka kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, osaamiseen, ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen sekä kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 65 miljardia euroa eli noin 3,3 miljardia euroa pienempi kuin vuodelle 21 on budjetoitu, mukaan lukien lisätalousarviot. Määrärahatasoa alentavat muun muassa koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen sekä finanssisijoituksiin liittyvien menojen lasku.

Valtiovarainvaliokunta esittää päätösehdotuksessaan, että eduskunta hyväksyy hallituksen esitykseen ja sitä täydentävään hallituksen esitykseen sisältyvän ehdotuksen valtion talousarvioksi vuodelle 22 mietinnössä todetuin muutoksin. Siihen sisältyy kahdeksan lausumaa, jotka ehdotetaan hyväksyttäviksi, ja edelleen ehdotetaan talousarvioaloitteista yksi hyväksyttäväksi ja muut hylättäviksi ja että eduskunta päättää, että vuoden 22 talousarviota sovelletaan 1. tammikuuta 22 alkaen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Kiitos. — Ja sitten siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Mäkinen.

10.26 **Riitta Mäkinen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtion budjettia käsitellään nyt kaksijakoisessa tilanteessa. Koronaluvut ovat nousseet ja epävarmuus lähitulevaisuudesta on lisääntynyt, myös uuden variantin takia. Toisaalta maailmantalous on kääntynyt vahvaan nousuun, ja tällä kertaa, arvoisa puhemies, Suomi on täysillä kasvussa mukana.

Hallituksen talouspolitiikka ja koronakriisin hoito on ollut vahvasti kytkeytynyttä koko kriisin ajan. Se saa laajasti kiitosta sekä kotimaisilta että kansainvälisiltä asiantuntijoilta, kuten Euroopan keskuspankilta ja Kansainväliseltä valuuttarahastolta.

IMF puoltaa uusimmassa maaraportissaan myös Suomen finanssipolitiikan viritystä, joka tukee ensi vuonna edelleen talouden elpymistä tarjoten samalla joustoa reagoida pandemiaan liittyvään epävarmuuteen. Suomi kuuluu vähiten velkasuhdetta kasvattaneiden euromaiden joukkoon, eikä se ole sattumaa.

Arvoisa puhemies! Huolta aiheuttavat kuitenkin lisääntynyt epävarmuus sekä Suomen väestön ikääntymisestä johtuva pitkän aikavälin kestävyyshaaste. SDP suhtautuu velkaantumiseen vakavasti. [Ben Zyskowicz: Aha, missäs se näkyy?] Hallituksen politiikka tukee kasvua. Sen ansiosta tämä budjettiesitys pienentää alijäämää tämän vuoden 14,4 miljardista vajaaseen seitsemään miljardiin, eli alijäämä puolittuu. [Pia Viitanen: Siinä se näkyy!] Euroopan keskuspankki antoi syksyllä tukiopetusta finanssikriisin opit unohtaneille todeten, että talouden äkkijarrutus heikentäisi elpymistä ja pahentaisi pitkäaikaista vahinkoa. Arvoisa puhemies, me emme anna taloutemme sairastua long covidiin.

Osa oppositiossa tietää IMF:ää ja Euroopan keskuspankkia paremmin ja vaatii hätäisiä menoleikkauksia, vaikka korona ei ole vielä voitettu ja sen hoitovelka on maksamatta. Suomen onneksi Sanna Marinin hallituksen linja on toinen. Budjettikehysten väliaikaisesta ylittämisestä palaudutaan asteittain ja hallitusti, niin että velkasuhteen kasvu taittuu ehkä jo ensi vuonna. [Sari Sarkomaa: Milloin palataan kehykseen?] Kasvu- ja hyvinvointi-investointien ohella hallitus tiivistää veropohjaa, torjuu harmaata taloutta ja puuttuu aggressiiviseen verovälttelyyn. Nämä toimet vahvistavat julkista taloutta ja edistävät tervettä kilpailua ilman, että palkansaajien tai eläkeläisten verotusta kiristetään.

Arvoisa puhemies! Terve julkinen talous rakentuu hyvinvoivan, työkykyisen ja osaavan väestön varaan. Ei riitä, että huolehdimme vain valtionvelasta. Valtiovarainvaliokunta korostaa, että kertynyt hoiva- ja hyvinvointivelka on korjattava, sillä tällä velalla on kovimmat korot, jotka heijastuvat myös valtiontalouteen vuosikymmeniksi eteenpäin. Me panos-

tamme hoitojonojen purkuun jopa 125 miljoonaa euroa. Me viemme eteenpäin hoitotakuuta, johon kohdennetaan myös merkittävästi resursseja. Lisäksi panostamme niin mielenterveyden kuin työkyvyn vahvistamiseen.

Arvoisa puhemies! Suomessa on nyt 110 000 työllistä enemmän kuin kesällä 2020. Hallitus on valtiovarainministeriön mukaan saavuttamassa työllisyystavoitteensa. Tällä tiellä pitää jatkaa. Me sosiaalidemokraatit — toisin kuin te, arvoisa kokoomus — tiedämme, ettei työelämän kohtaanto-ongelmaa ratkaista sosiaaliturvaa leikkaamalla, kurittamalla heikoimmassa asemassa olevia ja opiskelijoita. Siksi me panostamme koulutukseen ja työvoimapalveluihin, etenemme oppivelvollisuuden laajennuksen toimeenpanossa, vahvistamme ammatillista koulutusta edistäen täydennys- ja oppisopimuskoulutusta. Lukiokoulutuksen, perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatuohjelmiin ohjataan yhteensä 150 miljoonaa euroa. Helpotamme osaajapulaa myös edistämällä työperäistä maahanmuuttoa ja huolehtimalla korkeakoulutuksen rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomalaiset vientiyritykset ovat eturintamassa kehittämässä uutta vihreää teknologiaa. Suomen ilmastotoimet tarjoavat kotimarkkinoiden kautta kasvualustan vanhoille ja uusille yrityksille. Meidän on syytä uskoa elinkeinoelämän tärkeä viesti. Fossiilitalouteen takertuminen, arvoisat perussuomalaiset, olisi merkittävä riski kasvulle ja työllisyydelle.

Parlamentaarinen tki-ryhmä on päätynyt yksimielisesti esittämään rahoituslakia, jolla julkisen rahoituksen osuus nostetaan 1,3 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Yhdessä yksityisen sektorin kanssa 4 prosentin tavoite on saavutettavissa. Ennustettavuus ja pitkäjänteinen politiikka tarjoaa parhaan alustan yksityiselle sektorille investoida kasvuun ja teknologiaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallituksen johdolla Suomen elinvoima ja työllisyys kasvaa ja kehittyy, koronasta huolimatta. SDP:n eduskuntaryhmä antaa täyden tukensa hallituksen talousarvioesitykselle ja valtiovarainvaliokunnan mietinnölle. [Leena Meri: No, se ei ole yllätys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

10.32 **Vilhelm Junnila ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousarvio on siitä hyvä, että paketti avataan ennen joulua. Siten kansalaiset näkevät, miten tontut vasemmalla ja oikealla ovat heitä muistaneet. Kiitän valiokuntaa hyvähenkisestä työstä, vaikka tuloksessa on rutkasti parannettavaa.

Suomen talouskasvu on yllättänyt myönteisesti, ja velkaantuminen on ollut merkittävästi odotuksia vähäisempää. Perussuomalaiset ja monet asiantuntijat ovat arvostelleet hallituksen talouspolitiikkaa myötäsykliseksi. Oli korkea- tai matalasuhdanne, elvytyshana on ollut auki, ja tämä asettaa haasteita jatkossa, kun velanottokapasiteettia tarvitaan takaus- ja luottotappioiden ja välttämättömien menojen kattamiseen. Nyt tulee huomioida kotimaisen elinkeinoelämän kansainvälinen kilpailukyky ja kotitalouksien ostovoiman kasvattaminen, mutta hallitus on keskittynyt kansainväliseen elvytykseen ja muuhun solidaarisuuteen, josta maksetaan kova hinta.

Energian ja polttonesteiden hinta aiheuttaa merkittäviä ongelmia niin yritystoiminnalle kuin arjesta selviämiselle. Asumismenot lohkaisevat jopa kolmanneksen tuloista tulevina vuosina. Joka kuudes kotitalous ei pysty kattamaan asumiskustannuksia omilla tuloillaan. Siksi keskustan lahja kansalaisille on tänä jouluna kaikkein kovin. Ministeri Lintilä totesi

kyselytunnilla: jos ette pysty sähkölaskua maksamaan, se voidaan hoitaa sosiaalihuollon kautta. Ministeri Saarikko jatkoi: ihmiset, joiden varallisuus ei riitä lämmityslaskun maksamiseen, voivat turvautua sosiaaliturvajärjestelmään. Siis kun energian ja polttonesteiden hintaa jatkuvasti korotetaan, niin kansalaisille annetaan lahjaksi määräys kipaista sossun luukulle. Keskustalta on unohtunut ensimmäisen adventin teema, nöyryys.

SDP:lle taas ei tänäkään jouluna kelvannut ehdotuksemme veronkevennyksistä työeläkkeisiin ja omaishoidon tukeen, mutta Kojamon vuokrankorotukset ja verovapaat miljoonaosingot ammattiliitoille lämmittävät Hakaniemeä. Kansalaiset odottavat ministeri Harakan lupaamaa tankkaajan tilille ilmestyvää rahalahjaa, mutta se vappuun liittyväkin on unohtunut. Edes kannattajien toiveita ei nyt muistettu lukea, kun joulujuhlinta alkoi jo toisena adventtina. Kaiken jälkeen olisi syytä noudattaa kolmannen adventin teemaa, katumusta ja parannuksen tekemistä.

Entä sitten vasemmistoliitto? Kyllä pioneerin ilme värähtää, kun aattoiltana punaisesta kääröstä paljastuu uudenkarheita F-35:ia, joilla toverit muistavat äänestäjiään.

Ilmastosyistä en luettele vihreiden puumerkkiä budjetissa, sillä keskusta on ne joka tapauksessa hyväksynyt.

Arvoisa puhemies! Neljännen adventin teema on ilo. Kun velkaa otetaan kehyksen suhteessa, on perussuomalaisten mielestä määrärahat käytettävä vahvistamaan kotimaista yritystoimintaa ja teollisuutta, työllisyyttä, kansalaisten ostovoimaa ja perusturvaa sekä keventämään työn ja yrittämisen verotusta. Haluamme säilyttää teollisuuden päästökaupan kompensaatiotuen ja poistaa kauppamerenkulun väylämaksut. Esitämme työntekijöille veronalennuksia ja yrityksille Viron yritysveromallia. Perussuomalaiset keventäisivät polttoaineveroja 254 miljoonalla, lämmityspolttoaineveroa sadalla miljoonalla, tuloveroa 145 miljoonalla ja lisäksi parantaisimme parafiinisen dieselin verotukea 65 miljoonalla eurolla. Tavoitteena tulee lisäksi olla nolla turvapaikanhakijaa.

Siksi teen vastalauseen 1 mukaisen epäluottamuslause-esityksen, johon sisältyy perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin mukaisia lausumaehdotuksia. Esityksemme ovat sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia ja edistävät kansallista etua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sarkomaa.

10.37 **Sari Sarkomaa kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meiltä kokoomuslaisilta kysytään toistuvasti, miksi me olemme niin huolissamme velkaantumisesta. Yksinkertainen vastaus on sama, jonka hallitus on luvannut ohjelmassaan: haluamme lopettaa tulevien sukupolvien kustannuksella elämisen. Vastuuttoman ylivelkaantumisen varaan ei voi rakentaa. Se romuttaa mahdollisuutemme taata hyvinvointiyhteiskunta ja kestävä ympäristö lapsillemme. Hallitus on unohtanut, että pohjoismainen hyvinvointi on rakennettu työllä, ei velalla.

Arvoisa pääministeri, te petätte lupauksenne ylisukupolvisesta oikeudenmukaisuudesta. [Vasemmalta: Miten?] Näin ei voi jatkua. Ministeri Saarikko, puheidenne perusteella olette erinomainen valtiovarainministeri, mutta ette tässä vasemmistohallituksessa. Miksi? Koska sananne ovat vain kuumaa ilmaa. Ne ovat vailla tekoja. Olette jälleen jämäköitynyt kertomalla, että menojen kasvulle pitää laittaa piste. Se taitaa olla keskustalle laskujeni mukaan viides kerta tällä vaalikaudella. Käsillä oleva budjettinne kuitenkin paljastaa todelliset karvanne: menokehykset on rikottu, työllisyystoimet on lykätty ja säästötoimet

näyttävästi peruttu esittämättä mitään muuta tilalle. Hallitus jätti tekemättä valinnat, jotka itsekin tietää välttämättömiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen vastuuttomalle velkaantumisvauhdille on vaihtoehto. Kokoomuksen vaihtoehdon perusta on työ, yrittäjyys ja vastuullinen taloudenpito. [Pia Viitanen: On miljardileikkaus köyhiltä!] Me esitämme keinovalikoiman, jolla yli 100 000 suomalaista saa uusia mahdollisuuksia työhön. Me haluamme, että mahdollisimman moni saa oman elämänsä keinot omiin käsiinsä. Me purkaisimme kannustinloukkuja, laajentaisimme paikallista sopimista, vahvistaisimme tuntuvammin kotitalousvähennystä ja työvoimapalveluja, toteuttaisimme suomalaisten kannattaman ansiosidonnaisen porrastamisen — ja lista jatkuu. Miksi nämä eivät, arvoisa hallitus, teille käy?

Työllisyysasteen reippaampi nostaminen on välttämätöntä myös kestävyysvajeen umpeen kuromisessa. Jos siinä ei onnistuta, edessä on hidas näivettyminen. Järkyttävä esimerkki ovat hallituksen suunnittelemat yli sadan miljoonan euron leikkaukset tieteen pysyvään rahoitukseen. Katson nyt sinne salin vasempaan laitaan: tätä tieteen kurittamista ei olisi pakko hyväksyä. [Jukka Gustafsson: Ei mene lähellekään kokoomuksen leikkauksia!] Kokoomus on valmis tekemään valintoja. [Jukka Gustafsson: Ei mene lähellekään! — Pia Viitasen välihuuto] Priorisoimalla menoja voidaan panostaa koulutukseen, tutkimukseen, hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen. Menokehyksessä voidaan pysyä, vaikka hallitus muuta väittää. [Anneli Kiljusen välihuuto] — Malttakaa nyt kuunnella. Vaikka muuta väitätte, kehystä ei ole pakko rikkoa. Se on teiltä arvovalinta.

Yhtälö on oikeastaan yksinkertainen. Kun ihmisillä on hyvän elämän edellytykset ja talous on kunnossa, silloin on todellakin tilaa yrittää ja tehdä työtä. Siitä kertyy hyvinvointia ja jaettavaa, jolla voimme sitten huolehtia palveluista, ympäristöstä ja turvallisuudesta. [Pia Viitanen: Niin kuin viime kaudella!] Kokoomus haluaa nostaa Suomen uuteen nousuun sivistys, osaaminen ja tiede edellä. [Pia Viitanen: Niin kuin viime kaudella leikkasitte koulutuksesta!] Me nostaisimme tutkimus- ja innovaatiopanostuksia. Toivomme, että hallitus nyt — tässä ja nyt — vahvistaa sitoutuvansa tuoreeseen, parlamentaarisesti päätettyyn, mainion yksimieliseen sopuun nostaa vuosittain t&k-panostuksia 200 miljoonalla vuodesta 23 lähtien, kehyksiä rikkomatta. [Jukka Gustafsson: Sehän oli yksimielinen esitys!] — Onko hallitus sitoutunut tähän? Vahvistaisimme lisäksi kaikkia koulutusasteita reilun miljardin ohjelmalla. Lopettaisimme koulujen hankehumpan vakinaistamalla hallituksen pian päättyvät opetuksen pätkärahat. Antaisimme opettajille ja oppilaille työrauhan. Vastaisimme vanhuspalveluiden kriisiin vahvistamalla voimavaroja erityisesti hallituksen pulaan ajamassa kotihoidossa sekä omaishoitajien ja muistisairaiden palveluissa. Toteuttaisimme terapiatakuun. Laajentaisimme ansiosidonnaisen työttömyysturvan kaikille vakuutusmaksut maksaneille. Se on oikeudenmukaisuutta.

Arvoisa puhemies! On maalaisjärjen vastaista, ettei Suomessa ahkeruus kannata. Keskimääräisellä lukio-opettajan palkalla tienatusta lisäsatasesta verottaja vie, ajatelkaa, lähes puolet. Siksi keventäisimme työn ja eläkkeiden verotusta 800 miljoonalla eurolla. Tässäkin asiassa hallitus kulkee pääministeri Marinin ja SDP:n työtä vieroksuvalla linjalla. Työn verotusta kiristävän maakuntaveron valmistelu jatkuu, vaikka hallituksen enemmistö väittää vastustavansa koko veroa. [Anneli Kiljunen: Kokonaisverot on pudonneet prosentin!] Ehkä tässä on joku salattu logiikka, mutta se ei aukene meille. Voisitteko te selittää? Hyvä hallitus, kakku ei kasva viipaloimalla sitä useampaan ja pienempään osaan.

Kokoomus tekee valintoja kestävän talouden eteen siksi, että me voimme lunastaa lupauksemme pitää huolta jokaisesta. Talous ei tasapainotu itsestään. Kasvu ei synny odot-

telemalla. Ilmastonmuutosta ei voi mennä piiloon. Suomi on hyvä maa ja sellaisena me haluamme sen pitää myös tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Ratkaisuja on. Esitän hallitukselle epäluottamusta vastalauseen 2 mukaisesti. [Jukka Gustafsson: Miksi kokoomus on nykyään aina huonolla tuulella? — Ben Zyskowicz: Se johtuu tosta koronasta! — Toimi Kankaanniemi: Miksi demarit tekee huonoja päätöksiä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Honkonen.

10.42 **Petri Honkonen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme tehneet oikeaa politiikkaa. Suomen talous on elpynyt nopeasti ja kasvaa. [Vilhelm Junnila: Vihreät ovat samaa mieltä!] Työllisyys huitelee korkealla. Velkaa joudumme edelleen ottamaan, onneksi aiempaa vähemmän. Maailmantalouden kehitys tietenkin vaikuttaa, mutta ei tämä silti ole itsestään tapahtunut. Politiikalla on väliä. [Oikealta: On todellakin!]

Arvoisa puhemies! Isompaan henkseleiden paukutteluun ei ole syytä. Ajat ovat vakavat, ja asiat ovat vaikeutumassa. Ongelmia on pidemmältäkin ajalta ratkaistaviksi. Millaista politiikkaa tästä eteenpäin pitää tehdä? Pitää tehdä perusasioiden politiikkaa. [Vilhelm Junnila: Vaihdetaan hallitus!] Sellaista Suomi nyt tarvitsee, näin me Keskustassa näemme: turvaa, työtä, tasa-arvoa, toivoa, yhteistyötä, koteihin ja työpaikoille uskoa tulevaisuuteen — ei pelkoa.

Arvoisa puhemies! Korona kuriin. Se on elintärkeää myös Suomen taloudelle. Siksi porukkaa pitää kannustaa piikille. Koronapassin käyttöä pitää järkevästi laajentaa. Kasvu pitää saada kestämään, lyhyemmällä ja pidemmällä aikavälillä. Tässä ja nyt ihmisille pitää saada töitä ja yrityksille tekijöitä. Kasvu ei kerta kaikkiaan saa tyssätä siihen, että työpaikkoja ei saada täytettyä. Pidemmällä aikavälillä työpaikat tulevat ennen muuta kotimaisista luonnonvaroista, bio- ja kiertotaloudesta. Isoimmat investoinnit ovat jo nyt vihreitä. Luonnonvarat ovat maakunnissa. Siksikin elämisen edellytyksiä pitää olla kautta Suomen. Me keskustassa uskomme, että kasvu tulee koko valtakunnan mitalta. Myös kotimainen ruoka- ja huoltovarmuus on turvattava. Maatalouden ahdinko on otettava tosissaan.

Arvoisa puhemies! Kortistossa on edelleen iso joukko suomalaisia. Moni on ollut syrjässä liian pitkään. Ei voi olla hyväksyttävää, että jopa neljännesmiljoona suomalaista on pysyvästi työttömänä. Se on inhimillisesti väärin, ja se on kestämätöntä Suomen talouden kannalta. Siksi hallituksen pitää helmikuussa päättää uusista työllisyystoimista. Tekemättä ei voi jättää. Työllisyys pitää saada nostettua vähintään pohjoismaiselle tasolle 78 prosenttiin.

Tekemättä ei voi jättää vielä hankalampiakaan asioita. Menot ja tulot pitää saada tasapainoon. Velaksi ei voi loputtomiin elää. Siksi myös sovitut säästöt pitää tehdä. Valtion rahankäytössä pitää kaikissa olosuhteissa palata kehyksiin. [Ben Zyskowicz: Sitä odotellessa!]

Arvoisa puhemies! Meille keskustassa talous on väline. Se on väline tasa-arvoisemman yhteiskunnan rakentamiseen. Suomi pitää saada takaisin jaloilleen mutta niin, että jokainen suomalainen ja koko maa pysyvät mukana perheen pienimmistä ikäihmisiin, myös siellä selkosilla. Siksi sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus viimein toteutetaan — ja pitää toteuttaa. Palvelujen heikkenemisen kierre pitää katkaista. Me keskustassa tavoittelemme sitä, että jokaisessa kunnassa on vähintään yksi sosiaali- ja terveysasema. Olen huolissani siitä, että kokoomus ja perussuomalaiset jatkavat hämmentämistä tässä asiassa. Mil-

loin ihmisiä pelotellaan uusilla hallintohimmeleillä ja veroilla, milloin palvelujen huononemisella. Uudistusta horjutetaan myös opposition vaihtoehtobudjeteissa. Tämän tien päässä olisivat palvelujen keskittäminen ja kuntien pakkoliitokset ja sitä kautta eriarvoisempi Suomi ja eriarvoisemmat suomalaiset.

Arvoisa puhemies! Politiikka on viime ajat ollut yhtä riitelyä. Emme me keskustassakaan siihen syyttömiä ole. Mutta viime viikon hävittäjäpäätös kuitenkin osoitti, että me päättäjät pystymme yksituumaisuuteen. Sille saattaisi olla tilaa — ja tilausta — muutenkin. Rettelöinnillä Suomi ei taatusti nouse. Toivottavasti pystymme rakentavaan keskusteluun budjetista ja sen toteuttamisesta ensi vuonna.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Mari.

10.47 **Mari Holopainen vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa, kun kysyntä ja luottamus tulevaan ovat vahvistuneet. Talouskasvu on vahvaa, ja tällä hetkellä bkt:n arvioidaan nousevan lähes 3 prosenttiin ensi vuonna.

Kriisiajan näkymät ovat tällä hallituskaudella vaihtuneet useiden alojen työvoimapulaan. Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimäärin muita EU-maita paremmin, mitä on välillä vaikea uskoa, kun täällä kuuntelee opposition puheita. Hallituspuolueet ovat onnistuneet talouden ja työllisyyden osalta hyvin erittäin vaikeista olosuhteista huolimatta. Myös merkittäviä lainsäädäntöuudistuksia ja rakenteellisia uudistuksia on viety läpi poikkeusoloissa. Viime viikolla saimme valmiiksi historiallisen perhevapaauudistuksen, jonka avulla parannetaan tasa-arvoa työmarkkinoilla ja kotona, kun erityisesti isien ja toisen vanhemman oikeus viettää aikaa pienen lapsen kanssa turvataan.

Arvoisa puhemies! Globaali epidemia on vaikeuttanut toki myös Suomen taloutta. Talousarvioesityksen mukaan julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen nousi 10 prosenttiyksikköä korkeammalle tasolle kuin ennen koronakriisiä, jolloin se oli hieman alle 60 prosenttia. Julkinen velkasuhde on jäämässä korkeammalle tasolle kuin ennen koronapandemiaa, mutta ihmisistä on pyritty pitämään huolta. Tästä huolimatta arvioidaan, että kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämä pienenee voimakkaasti, kun talous toipuu ja työllisyys kasvaa, ja nämä lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja.

Talouden väliaikainen elpyminen ei poista rakenteellista väestön ikääntymisestä johtuvaa julkisen talouden epätasapainoa. Rakenteellisten uudistusten tulee olla osaamiseen ja kestävään vihreään siirtymään tähtääviä. Pitkään harjoitetun lyhytjänteisen leikkauspolitiikan, jota esimerkiksi kokoomus täällä on edistänyt, sijaan tarvitaan finanssipolitiikankin uudistumista. Tärkeitä ja kannattavia investointeja ei kannata jättää tekemättä, mutta myös yksityiset investoinnit ja kestävät sellaiset tarvitaan mukaan.

Kansainvälisen osaamisen houkuttelemiseksi on varmistettava, että Suomeen on helppo tulla, myös perheiden. Liikkuvuutta on parannettava EU:n sisälläkin.

Huolta herättää inflaation kiihtyminen, joka lisää velanhallintaan liittyviä riskejä. Lyhyellä tähtäimellä erityisen kalliiksi voi tulla aikuisten rokottamattomuus. Hintalappu tästä on melkoinen, jos yhteiskuntaa joudutaan sulkemaan. Rokotekattavuuden nostamista ja kolmansien rokotteiden vauhdittamista tarvitaan pikaisesti.

Suomen talouden tulevaisuuden kannalta keskeistä on, että saimme vihdoin yhteisesti valmiiksi sitoumuksen siitä, että tutkimusrahoitus nousee. Suomen kilpailukyky ja hyvinvointi rakentuvat osaamiselle, tutkimukselle ja innovaatioille, ja niiden kautta syntyvälle

tuottavuuden kasvulle. Erityisesti perustutkimuksen kautta voimme saavuttaa kansainvälisesti uutta osaamista, jonka avulla hyvinvointia rahoitetaan jatkossakin. 50 prosentin korkeakoulutusasteen saavuttamiseksi tarvitaan uusia aloituspaikkoja edelleen merkittävästi lisää, ja korkeakoulujen perusrahoituksen on noustava. Tarvitsemme myös sitoumuksen siitä, ettei yksikään tuleva hallitus säästä varhaiskasvatuksesta tai peruskoulutuksesta. Lapsibudjetointi on osa Suomen ensimmäistä kansallista lapsistrategiaa, ja se on otettava täysimääräisesti käyttöön valtion tasolla, kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Arvoisa puhemies! Lähestymisemme talouskasvuun on myös muututtava. Talouskasvu on irtikytkettävä päästöistä yhä paremmin. Luontopääoma on arvokkain pääomamme. Ilmastoteot ja luonnonsuojelu ovat kaikkien puolueiden yhteisiä tehtäviä, vaikka välillä tuntuu, että ne ovat vain muutamien harteilla.

Vihreä eduskuntaryhmä iloitsee myös eduskunnan lisäämistä kohdennuksista luonnonsuojeluun ja luontoreitteihin esimerkiksi Saimaalla. Olemme myös huolehtineet, että moni yhteiskunnan tasa-arvoa ja osaamista edistävä kohde, kuten esimerkiksi Lukulahja lapselle- ohjelma, saa nyt jatkoa.

Vihreä eduskuntaryhmä kannattaa budjetin hyväksymistä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hänninen.

10.52 **Katja Hänninen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meille vasemmistoliitossa on tärkeää, että pandemiasta huolimatta pidämme kaikki mukana. On hienoa, että tämä hallitus tekee monta isoa tasa-arvouudistusta, jotka parantavat konkreettisesti ihmisten arkea. Ensi vuoden budjetissa näkyy panostuksia esimerkiksi sote-uudistukseen, perhevapaauudistukseen ja oppivelvollisuusuudistukseen. Olenkin iloinen, että nyt panostetaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien tilanteen parantamiseen. Näin aidossa hyvinvointivaltiossa toimitaan.

Arvoisa puhemies! Kun tarkastelemme opposition varjobudjetteja, voimme huomata, että sillä todellakin on väliä, ketkä hallituksessa istuvat. Kriisin jälkimainingeissa kokoomus haluaa leikata köyhimpien toimeentuloturvasta, työttömyysturvasta ja asumistuesta. Perussuomalaiset taas repisivät jälleen kaikki säästönsä maahanmuuton ihmeellisestä taikaseinästä ja keskittyvät lähinnä vain haukkumaan hallitusta ilman omia, realistisia vaihtoehtoja.

Me olemme edellisissä kriiseissä ja lamoissa nähneet, mihin niiden hoitaminen talouden hevosenkuureilla johtaa. Itse muistan tämän 90-luvun laman teininä hyvin. Sosiaaliset ongelmat ja työttömyys pitkittyvät, ja koko talous sakkaa. Sen sijaan nykyisen hallituksen kriisinhoidon seurauksena työllisyysluvut ovat kaikkien aikojen huippulukemissa, vaihtotase paranee, velkasuhde pienenee ja bkt on ylittänyt koronakriisiä edeltäneen tason.

Arvoisa puhemies! Vaikka vasemmistoliitto on monin paikoin tyytyväinen hallitusyhteistyöhön ja kriisinhoitoon, on selvää, että vaikeitakin kompromisseja joudutaan tekemään. Kalliille hävittäjähankinnoille olisi ollut vaihtoehtoja, heikoimmassa asemassa olevien asemaa tulisi edelleen vahvistaa, ja sosiaalisesti oikeudenmukainen vihreä siirtymä tarvitsee lisää resursseja. Me haluamme kestävän julkisen talouden lisäksi turvata myös vaurauden oikeudenmukaisemman jakautumisen tulevaisuudessa. Ensi vuoden budjetissakin otetaan onneksi askeleita kohti oikeudenmukaisempaa verotusta. On arvovalinta, että verovälttelyyn ja veronkiertoon puututaan. Vaihtoehtobudjetissaan kokoomus peruisi ar-

vonnousuveron, joka on superrikkaiden verovälttelyyn puuttuva uudistus. Arvovalinta sekin.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutosta hallitus torjuu monin keinoin, muun muassa tukemalla uusiutuvan energian käyttöä ja vähäpäästöistä liikkumista sekä lämmitystä. Suomi on siis nyt matkalla maailman ensimmäiseksi hiilineutraaliksi hyvinvointivaltioksi. Oppivelvollisuuden laajentaminen puolestaan puuttuu syrjäytymiseen ja antaa kaikille oppivelvollisuuden piiriin tuleville paremmat eväät tulevaisuutta varten. Maksuton toinen aste on historiallinen taloudellinen panostus teini-ikäisten lasten perheille. Perhevapaauudistus taas antaa lisää tukea monelle taloudellisesti vaikeaan pikkulapsivaiheeseen. Onneksi tämä hallitus ymmärtää, että molempia tarvitaan. Myös lapsibudjetoinnista voi antaa hallitukselle kiitosta.

Sote-uudistusta on yritetty rakentaa vuosikausia. Vihdoinkin tämä hallitus tekee uudistuksen, jolla puututaan liian pitkään jatkuneeseen eriarvoistumiskehitykseen. Uudistuksella vähennetään väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja ja varmistetaan yhdenvertaiset ja toimivat palvelut koko maassa. Meillä on edelleen toki paljon tehtävää, jotta mielenterveyspalvelut saadaan saavutettaviksi kaikille koko maassa ja kaikenlaisissa elämäntilanteissa, kuten myös opiskeluiden ja työelämän ulkopuolella eri syistä oleville ihmisille. Tärkeää on myös, että sote-palvelut suojellaan tuotannon yksityistämiseltä, palvelujen saatavuus paranee ja rahoitus ottaa paremmin huomioon erilaiset tarpeet.

Hallituksen suurten tasa-arvoa lisäävien uudistusten lisäksi tehdään myös monia muita panostuksia taloudellisesti heikommassa asemassa olevien ihmisten elämään. Hallitus esimerkiksi vastaa ensi vuoden budjetissa voimakkaasti asumisen kallistumiseen. Olemme budjettiriihessä päättäneet nostaa kohtuuhintaisen asumisen korkotukivaltuuden kaikkien aikojen ennätystasolle, lähes 2 miljardiin euroon. Nyt päätetty taso mahdollistaa hallitusohjelman mukaisen noin 10 000 uuden, kohtuuhintaisen kodin rakentamisen vuosittain.

Arvoisa puhemies! Vasemmistolaisena voin olla ensi vuoden budjettiin tyytyväinen. Siinä on otettu selkeä arvovalinta, jossa hyvinvointia jaetaan kaikille, ei vain harvoille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

10.58 **Veronica Rehn-Kivi r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet haastavia. Viime vuoden taloudellinen notkahdus on kuitenkin vaihtunut nopeaan elpymiseen, mutta alijäämä on edelleen suuri. Siksi meidän on talouskasvun aikana tehtävä oikeat toimenpiteet talouden vahvistamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi. Ja niin hallitus tekeekin.

Tavoitteemme saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste on hyvää vauhtia toteutumassa. Ensi vuoden helmikuussa hallitus kokoontuu päättämään uusista työllisyystoimista, joilla julkista taloutta vahvistetaan 110 miljoonalla eurolla. Ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa näiden toimenpiteiden tärkeyttä. Useita toimenpiteitä on jo toteutettu. Iloitsemme D-viisumin ja erityisasiantuntijoiden pikakaistan käyttöönotosta.

Hela vårdbranschen har fått jobba hårt under pandemin och bristen på vårdpersonal är akut. Ett program för att trygga tillgången till personal inom social- och hälsovården kör därför igång. En satsning på vårdpersonalens välmående är mycket välkommen.

Coronapandemin har lett till en vårdskuld då människor har dröjt med att söka vård. Alldeles för många mår också psykiskt dåligt och detta måste åtgärdas. Regeringen använder

därför 125 miljoner euro till att avveckla vårdskulden och för att förbättra möjligheterna att få vård snabbare. Vi satsar på individen.

I det första välfärdsområdesvalet om en dryg månad har finländarna en möjlighet att påverka hur vården i det egna området ska se ut i framtiden. I kölvattnet av pandemin är det viktigare än någonsin förr.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa on useita RKP:n pitkään ajamia asioita, kuten esimerkiksi opiskelijoiden tulorajojen korotus. Myös tällä keinolla pyritään lievittämään työvoimapulaa, ja lisäksi se helpottaa opiskelijoiden arkea. Hyvää on myös se, että hallitus ottaa käyttöön porrastetun mallin yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottamiseksi. Työnteon tulee olla houkuttelevaa myös eläköitymisen jälkeen.

Olemme hyvin iloisia kaksivuotisesta kokeilusta, jossa kotitalousvähennystä korotetaan sekä sen enimmäismäärän että korvausprosentin osalta. Me RKP:ssä pidämme kotitalousvähennystä keinona kannustaa ihmisiä palveluiden ostamiseen ja vihreään siirtymään osallistumiseen. Toivomme, että vähennyksen korotuksesta tulee pysyvä.

Suomella on kunnianhimoinen tavoite olla hiilineutraali vuonna 2035, ja olemme saavuttamassa tämän. Ensi vuonna hallitus panostaa 1,2 miljardia euroa Suomen elpymisohjelman puitteissa tehtäviin kasvuinvestointeihin, ja suurimmat panostukset kohdistuvat energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan, hiilidioksidin sitomiseen ja teollisuuden sähköistämiseen. Tämä auttaa meitä kohti tavoitteitamme ilmastoystävällisestä yhteiskunnasta.

Ärade talman! Vi är mycket glada över att regeringen nyligen har beslutat om att ytterligare höja flyktingkvoten till 1 500 på grund av läget i Afghanistan. Nästa år satsar vi över 1,27 miljarder euro på internationellt bistånds- och utvecklingsarbete. För SFP är det viktigt att Finland bär sitt internationella ansvar, både här hemma och globalt.

För oss i svenska riksdagsgruppen är rättsstaten en grundpelare som vi måste värna om. Coronapandemin har resulterat i långa köer i domstolarna och rättsvården har varit överbelastad. Regeringen gör nu viktiga satsningar för att råda bot på situationen.

Ärade talman! Det finns en hel del andra saker som vi vill lyfta fram. Vi genomför äntligen familjeledighetsreformen och den nordiska sysselsättningsmodellen tas i bruk. Polisens och forskningens resurser tryggas. Vi är extra glada för att vi äntligen, efter en lång paus, igen får fortsätta utbilda räddningspersonal på svenska. Det här är en viktig fråga för tryggheten i hela Svenskfinland och på Åland.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvio on tulevaisuusorientoitunut. Haluamme Suomesta hiilineutraalin ja kehitysyhteistyöpolitiikastamme humaania. Haluamme Suomen selviytyvän koronapandemiasta entistä vahvempana, ja haluamme, että yritykset voivat kukoistaa ja että yhä useammalla olisi työpaikka. Haluamme kaikkien suomalaisten voivan hyvin, ja hallituksen toimenpiteiden johdosta siihen on hyvät edellytykset myös ensi vuonna. [Toimi Kankaanniemi: Eiköhän kaikki halua!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

11.03 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen alkusyksystä antama yli 64 miljardin esitys muuttui eduskunnan käsittelyssä varsin vähän. Jou-

lulahjarahojen nimellä kulkevat 40 miljoonan euron lisäykset ovat usein sinällään tärkeitä — kuten tänäkin vuonna lisäykset lasten lukutaitohankkeisiin, tiestön parantamiseen ja kansalaisjärjestöjen toimintaan — mutta itsessään ne eivät riitä korjaamaan talouden suurta kuvaa.

Suomi kulkee kohti hidasta näivettymistä, jota leimaa ikääntyvä väestö, korkea julkinen velka sekä talouden hidas uudistumiskyky. Ilman syntyvyyden nousua tilanteeseen ei ole muutosta nähtävillä edes pitkällä tähtäimellä. Vaikka valtio saa yhä lainaa nollakorolla, ei tulevaisuudesta voi olla varma. Huomisen eväitä ei voi syödä tänään. Lisäksi suomalaiset kotitaloudet ovat varsin pääomaköyhiä ja velkaantuneita.

Koronakriisin keskellä oli toki perusteltua lisätä julkista velkaa nopeasti, mutta nyt lyhyen nousukauden aikana velanottoon ja budjettikehysten venyttämiseen tulee suhtautua erittäin kriittisesti, ettenkö sanoisi kielteisesti. Lisäksi nykyhallituksen hyväksymä EU:n elpymisväline todennäköisine seuraajineen lisää menotaakkaa ja välillisesti myös veroastetta. Monessa maassa ajatellaan hallituksemme tavoin, että talouskasvu syntyy siitä, kun vain julkinen valta paisuttaa budjettiaan velkarahalla ja vieläpä tulonsiirroilla toisten piikkiin. Tämä kehityskulku ei lupaa velkaantuvalle ja ikääntyvälle Euroopalle hyvää.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus on innolla rakentanut uusia mitoituksia ja kriteereitä muun muassa kasvatukseen ja terveydenhuoltoon. Niin, enää puuttuvat vain rahat ja kohta myös tekijät. Hallituksen sote-uudistuksessa on korostunut hallinnollinen uudistus palveluiden parantamistavoitteen sijaan. Hyvinvointialueiden rahoitusmalli on vielä auki, ja terveydenhuollon henkilökunta on koronataistelun uuvuttama. Samaan aikaan hoitovelka on kasvanut kestämättömäksi. Hallituksen innolla luomat mitoitukset ja hoitotakuut jäävät kuolleiksi kirjaimiksi, jos ei taata riittäviä taloudellisia panostuksia henkilökunnan palkkaukseen ja hyvinvointiin.

Verotulojen kasvattaminen puolestaan onnistuu vain työn, kasvavien yritysten ja työpaikkojen kautta. Hallitus on kuitenkin ollut hidas tekemään rakenteellisia uudistuksista ja työllisyystoimia, jotka lisäisivät työnteon mahdollisuuksia.

KD:n vaihtoehto esittää sen sijaan ensi vuoden talousarvioon voimakasta panostusta hoitojonojen purkuun ja lisähenkilökunnan palkkaamiseen. Kannamme erityistä huolta myös vanhustenhoidon tilasta, omaishoitajista ja mielenterveystyön resurssipulasta. Esitämme muun muassa omaishoidon palkkioitten verovapautta ja lisäpanostuksia vanhustenhuoltoon.

Maaseudun asukkaiden ja vientiteollisuuden tukemiseksi KD esittää maltillista polttoaineveron sekä lämmityspolttoaineiden veronkevennystä — hallituksen tekemien veronkiristysten perumista, siis. Perhepuolueena esitämme 10 euron tasokorotusta lapsilisiin.

Pidemmällä tähtäimellä verouudistuksen tavoitteena pitää olla työn verotuksen keventäminen eikä kiristäminen. Joten ehdoton ”ei” hallituksen edelleen aktiivisessa valmistelussa olevalle maakuntaverolle.

Arvoisa puhemies! KD:n eduskuntaryhmä joutuu hallituksen vastuuttoman talouspoliittisen linjan takia esittämään vastalauseen 3 mukaista epäluottamuslausetta: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen sosiaali-, terveys-, talous- ja työllisyyspolitiikka ei ole kestävällä pohjalla. Terveydenhuollon kestävyyteen tulisi kiinnittää huomiota etupainotteisesti purkamalla hoitojonot ja pitämällä huolta terveydenhuollon henkilökunnan jaksamisesta. Koronan aiheuttaman taloudellisen kriisin vuoksi hallituksen olisi pitänyt päivittää ohjelmansa ja perua sellaiset uudistukset, jotka lisäävät julkisen talouden alijäämää pitkällä aikavälillä. Pysyvien menojen lisääminen ilman työllisyyttä vahvistavia toimia vaarantaa hyvin-

vointivaltion kestävyyden. Hallituksen päätökset kiristävät yritysten sekä asumisen ja liikkumisen kustannuksia ja lisäävät yhteiskunnallista eriarvoisuutta heikentäen erityisesti maaseudun väestön asemaa. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

11.08 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kun korona iski, oli pakko reagoida, ottaa velkaa ja pitää sitä kautta talous ja yritykset pyörimässä. Se tehosi hyvin, ja talous elpyi nopeasti. Mutta minkä takia velkaelvytys on nyt jätetty päälle? Rahaa työnnetään surutta markkinoille, ja tämä päättyy erittäin huonosti ennemmin tai myöhemmin. Inflaatiosta päätellen tämä päättyy ennemmin. Nyt pitäisi antaa markkinatalouden toimia. Nyt sijoittajat laskevat sen varaan, että keskuspankit tekevät mitä tahansa, etteivät markkinat romahtaisi ja ettei syntyisi velkakriisiä, ja jos sijoittajat luottavat tähän, he ottavat lisää riskejä, kujanjuoksu käynnistyy ja lopulta tulee seinä vastaan.

Velka on viisaan väline. Jos velka menee tuottaviin investointeihin ja kasvuun, sitä kannattaa ottaa. Jos velka menee pikavippeinä valmiiksi ylivelkaantuneen juokseviin menoihin, siinä ei ole mitään järkeä, ja tätä jälkimmäistä Suomi on tehnyt liian pitkään. Tämä nykyinen hallitus on tehnyt kaikki budjettinsa pandemian savuverhon suojissa. Kaikki kuitenkin näkevät, että koronaan on kyllä reagoitu mutta mitään muuta ei ole saatu aikaiseksi.

Kun kaikki hallituspuolueiden äänestäjät pidetään tyytyväisinä, syntyy sellainen soppa, jota kukaan ei syö. Suomi ei valitettavasti ole siinä kunnossa kuin yritysten tuloslukujen tai työllisyyslukujen perusteella voisi luulla. Luvut ovat tulleet velkaa ottamalla ja työntämällä rahaa markkinoille. Suomessa markkinat eivät toimi ja yritykset eivät investoi kasvuun ja uusiin työpaikkoihin. Suomen kone hyytyy, vaikka sille kuinka velkaryyppyä tarjoaisi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Sähkö oli viime viikolla Suomessa Euroopan kalleinta. Inflaatio kiihtyy vauhdilla, ja talous ylikuumenee. [Tarja Filatov: Se on sitä markkinataloutta!] Asiantuntijat sanovat, että niin energian hinnassa kuin inflaatiossa on kyse tilapäisestä piikistä. Mihin tällainen tieto perustuu? Entä jos energian hinta jää pysyvästi korkealle ja inflaatio siirtyy asuntolainojen korkoihin? Ruoan hinta nousee, energian hinta nousee, polttoaineiden hinnat nousevat. Palkat eivät mitenkään nouse samaa tahtia. Hyvä hallitus, millä luulette suomalaisen veronmaksajan selviävän kaikista sähkö- ja bensakuluista?

Viime viikolla tässä salissa puhuttiin kalliista sähkölaskuista. Ministeri Saarikko sanoi, että jos maksaminen on ongelma, voi aina hakea toimeentulotukea, koska se on ainoa, jossa otetaan kustannukset huomioon. Joko ministeri ei tunne toimeentulotuen maksamisen periaatteita tai sitten hän tahallaan puhuu muunneltua totuutta. Ministeri Saarikko, ei suomalainen veronmaksaja mitään toimeentulotukea sähkölaskuunsa saa. Tukea saavat vain ne, joita tuetaan valmiiksi jo muutenkin.

Ministeri Saarikko, olette käynyt keskustelut muiden hallituspuolueiden kanssa. Kertokaa nyt meille, kuinka moni puolueista haluaa pitää kiinni sovituista menokehyksistä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! EU:ssa viritetään jo täyttä vauhtia seuraavan sukupolven velkapakettia. Kun edellisiä paketteja valmisteltiin, hoettiin täällä jatkuvasti, kuinka syntyy ainutkertainen ja tarkkarajainen velkapaketti. Ei syntynyt kumpaakaan. Pandemia on vaihtunut lennosta ilmastonmuutokseen, ja Ranskan ja Italian johdolla EU:ta viedään

kohti yhteistä velkaa, yhteistä budjettia ja yhteisiä veroja. Saksan uusi hallitus on lähdössä tähän mukaan, ja muut maat vikisevät, kun isot vievät. Tällä hallituksella ei ole enää tästä mitään yhtenäistä mielipidettä, mikä tietysti on käsittämätöntä.

Kuvaavaa tämän hallituksen toiminnalle oli suomalaisen metsänomistajan etujen puolustaminen: kun asiasta vastannut komissaari vieraili Suomessa, ei hallituksella ollut kertoa kantaansa hänelle. Eipä siitä mitään hyötyä olisi ollutkaan, kun hallitus oli asiassa vaikuttamisessa noin vuoden myöhässä. EU:n 75 miljardin euron elvytyspaketti oli viimeinen niitti sille, että inflaatio lähtee kiihtymään, ja Suomi jää liikaa paketin maksajaksi. Tästä puuttuu enää, että paperimiehet ja hoitajat ovat tulevana talvena pitkään lakossa. Suomi kulkee pesuveden mukana, kun Euroopan keskuspankki painaa ja työntää velkarahaa markkinoille. Velkaralli loppuu. Enää on kysymys siitä, milloin se loppuu ja miten Suomen siinä mukana käy.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 7 minuuttia.

11.13 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies ja hyvät kansanedustajakollegat! Kiitos valtiovarainvaliokunnalle ja koko eduskunnalle hyvästä yhteistyöstä ensi vuoden talousarvioesityksen ja sitä täydentävän esityksen käsittelyssä.

Ensiksi muutamia lukuja. Ensi vuoden alijäämäksi arvioidaan nyt siis noin 7 miljardia euroa. Se on useita miljardeja vähemmän kuin kuluvan vuoden alijäämä, joka on tämän hetken arvioiden mukaan noin 12,2 miljardia. Velkaa tosin otetaan tänä vuonna huomattavasti vähemmän kuin aikaisemmin arvioitiin. Tämän hetken arvio kuluvan vuoden lainanotosta on 3,7 miljardia euroa. Taustalla on lähinnä kassahallinnalliset syyt mutta myös menojen siirtyminen tuleville vuosille.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä on hyvä myös kerrata koronan tähänastisia vaikutuksia. Erilaisiin koronaan liittyviin toimiin on kohdennettu yhteensä noin 15 miljardilla eurolla tukia, avustuksia ja yhteisiä varojamme vuosina 20 ja 21. Koronan hintalappu on tähän mennessä siis noin 15 miljardia. Mukana on sekä suoraan koronasta johtuneita menoja — testausta, rokotteiden hankintaa ja kuntien valtionavustuksia — mutta myös nämä epäsuorat menot, kuten koronatuet yrityksille ja muut elvyttävät toimet. Lisäksi korona on vaikuttanut verotuloihin vähentävästi. Alijäämää on lisännyt luonnollisesti myös niin sanottu suhdanneautomatiikka. Tähän kuuluvat kehyksen ulkopuoliset menot, kuten työttömyysturvamenot, joiden taso vaihtelee talouskehityksen mukaisesti. Ne kasvoivat merkittävästi erityisesti vuonna 20 verrattuna edelliseen vuoteen.

Voimme kuitenkin, hyvä eduskunta, sanoa, että kriisinhoito on ollut tehokasta, joskin kallista, kuten hyvin tiedämme, ja talouden toimeliaisuus on elpynyt nopeasti. Se on elpynyt nopeammin kuin odotettiin, ja tämä koskee koko Eurooppaa. Koronakuopat ovat täyttymässä. Maailmantalous tarjoaa vahvaa vetoapua Suomelle vuodelle 21 ja tulevalle vuodelle 22, mutta samaan hengenvetoon täytyy todeta, että arvioidusti ripeimmän kasvun vaihe on jo ohi.

Luottamus niin yrityksissä kuin kotitalouksissa on hyvällä tasolla, mutta totta kai epävarmuus on edelleen suurta, ja sitä uudet koronan variantit lisäävät. Erityisesti inflaatiokehitystä seurataan nyt tarkasti. Edelleenkään euroalueella ei kuitenkaan nähdä välitöntä uhkaa rahapolitiikkaa kiristävästä kustannuskierteestä.

Arvoisa puhemies! Opposition vastalauseet valiokunnan mietintöön herättävät hiukan kysymyksiä.

Kokoomus kertoo vastalauseessaan, että jos he saisivat päättää, moni asia olisi toisin. Menokehykset asetettaisiin vastuulliselle tasolle, ja niistä pidettäisiin kiinni, ja tätä samaa olemme muissakin yhteyksissä kuulleet. Ja nyt meillä kaikilla on varmasti korvat auki, koska teillä, edustaja Orpo, on varmasti mielessänne jokin hyvä selitys. Teidän nimittäin piti tehdä ponteva ja suoraselkäinen säästölista, mutta nyt olettekin vastalauseessanne esittämässä konkreettisia lisämenoja nettona 567,1 miljoonaa euroa verrattuna valtiovarainvaliokunnan mietintöön. [Jukka Gustafsson: Ohhoh!] Tarvittaisiin siis reilu puolen miljardin euron lisäkorotus menokehyksiin, jotta menotarpeenne voidaan rahoittaa. Kuinka tässä näin kävi, kokoomus? [Timo Heinonen: Ette ole lukeneet ettekä ymmärtäneet!]

Perussuomalaiset, te olette sentään kehysmielessä tehneet miinusmerkkisen vastalauseen, se tosin perustuu pitkälti maailman köyhimmiltä riistämiseen. Leikkaisitte peräti 520 miljoonaa kehitysyhteistyöstä — noin kolme neljäsosaa koko momentin rahoista. Se on vastuutonta ja aika epärealistista. Mutta sen haluaisin kuulla, miten arvioitte tämän vaikuttavan maailmalla pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden virtoihin, jos vauraat maat todella toimisivat tällä tavalla. [Jussi Halla-aho: Ei mitenkään!]

Arvoisa puhemies! Vaikka koronatilanteeseen juuri tällä hetkellä liittyy epävarmuutta, katse suunnataan samalla jo tulevaan. On otettava uusi vaihe talouspolitiikassa. Epävarmuus, se itse asiassa korostaa varautumisen tarvetta myös siihen, että velkarahalla on tulevaisuudessa kovempi hinta. Nykytilannetta voi kuvata poikkeukselliseksi: velkataso on ennätyskorkealla, mutta korkomenot ovat ennätysalhaiset. Pidän selvänä, että aina näin ei tule olemaan.

Ensi vuonna palataan kymmenen vuoden takaisiin alijäämälukuihin Suomessa. Kirittävää siis riittää, että valtiontalous saadaan tasapainoon, ja näen siihen vain yhden kestävän tien. Se on vahva, pitkäjänteinen talouskasvu, ja toki sen tueksi tarvitaan myös talouden ryhtiä. Pelkkiin leikkauksiin ja veronkorotuksiin en kuitenkaan usko, koska ne johtavat näivettymiseen. Tarvitaan siis kasvupolitiikkaa ja tarvitaan priorisointeja. Ne ovat talouden uuden vaihteen perusta.

Hallitus on sopinut tästä seuraavasta vaiheesta niin sanottuna talouden kestävyystiekarttana, talouden kasvun ja kestävyyden tiekarttana. Siihen liittyvien konkreettisten toimien valmistelu on nyt käynnissä, ja päätökset tehdään ensi kevään kehysriiheen mennessä. Ensimmäiset toimet päätetään helmikuussa työllisyyden osalta, ja ne ovat jäljellä oleva osa niitä reilun puolen miljardin julkista taloutta vahvistavia rakenteellisia työllisyystoimia, joihin hallitus on sitoutunut. Mutta me tarvitsemme myös muita kasvua tukevia toimia sekä muita tuottavuutta lisääviä toimia, ja näitä nyt eri ministerityöryhmissä lähdetään valmistelemaan.

Talouden kasvuun liittyy tässä ajattelussa kiinteästi myös t&k-panostukset, joiden valmistelusta ja kansallisesta suunnasta lausun lämpimät kiitokset parlamentaariselle työryhmälle. Tähän liittyy siis niiden julkisen osuuden rahoittaminen, mutta myös ne toimet, joita tuon kasvupanostuksen aikaansaamiseksi muualla yhteiskunnassa sen tueksi tarvitsemme. Koko toimintaympäristön on oltava kunnossa, että saamme haluttuja vaikutuksia, siis yksityisiä investointeja, verotuloja ja työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä totean täällä salissa esiin nostetusti huomioita viime viikon keskusteluun erittäin huolestuttavasta energian hinnannousun ilmiöstä. Pitäydyn edelleen arviossani siinä, että Suomi vastustaa Euroopan sosiaalirahastoa siitä nimenomaisesta syystä, että meillä kansallinen ratkaisu on nimeltään hyvinvointiyhteiskunta, pohjoismainen hyvinvointimalli, joka tarjoaa turvan kaikkein köyhimmille myös energian hinnan-

nousun äärellä. Tätä ratkaisua hallitus pitää siis perusteltuna — olla kriittinen, vastustaa sosiaalirahastoa — ja tämän keskustelun hämmentäminen pikemminkin esittää vastakysymyksen, oliko oppositio jotenkin eri mieltä kanssamme. Me puolustamme pohjoismaista hyvinvointimallia, joka takaa turvan kaikkein köyhimmille. Minusta se on oikein, tasa-arvoista ja oikeudenmukaista, ja siksi me emme tue yhteiseurooppalaista [Puhemies koputtaa] ratkaisua. Tähän puheenvuoroni, hyvä eduskunta, viime viikolla vahvasti viittasi. [Timo Heinonen: Te hyväksytte sen lopulta!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. Ja nyt käynnistämme debattikeskustelun. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron tässä debatissa, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta. — Debatin käynnistää edustaja Lindtman.

11.21 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa tästä budjettimietinnöstä. Tämä on osa sitä talouspolitiikkaa, joka on tämän hallituksen aikana kytkeytynyt vahvasti korona-aikaan, jossa taloutta ja terveyttä on pitänyt puolustaa yhtä aikaa. No, sen tiedämme, että tässä Suomi on Euroopassa menestynyt verrattain hyvin: velkaantumisemme on euroalueen pienimmästä päästä, korona-aikana talous saavutti koronaa edeltäneen tason ensimmäisten joukossa, ja työllisyyskin on ennätyslukemissa.

Arvoisa puhemies! Myös maailmalla tämä on havaittu: IMF ja EKP ovat suosittaneet, että jatketaan vielä taloutta, kasvua tukevaa politiikkaa ensi vuonna, ja sen vuoksi itse luotan kyllä tässä enemmän IMF:ään ja EKP:hen kuin Petteri Orpoon tai Riikka Purraan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

11.22 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Saarikko sanoi, että kun perussuomalaiset leikkaavat kehitysavusta, niin he riistävät maailman köyhimpiä. Oletteko te aivan tosissanne? Riistäminen tarkoittaa, että toisten omaa otetaan. Tässä on kyse suomalaisen veronmaksajan rahoista ja kaiken lisäksi tulevien sukupolvien rahoista, koska me maksamme kehitysavun velkarahalla. Jokainen suomalainen aikuinen maksaa vuodessa kehitysapua melkein 300 euroa, yli 280. Kyllä tämä raha kelpaisi muuallekin, esimerkiksi niille ihmisille, jotka tällä hetkellä tuolla maakunnissa miettivät, kannattaako käydä töissä, kun bensa maksaa niin paljon, että siihen menee merkittävä osa käytettävissä olevista tuloista. Kehitysapu ei ole toistaiseksi vähentänyt siirtolaisuutta, päinvastoin: mitä enemmän maksetaan kehitysapua, sitä enemmän globaalilla tasolla on siirtolaisia. Teidän logiikkanne ei toimi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Orpo.

11.23 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ensinnäkin harmi, että pääministeri joutui juuri poistumaan, kun debatti alkoi. Mutta valtiovarainministeri Saarikko, IMF varoittaa — ja tämä myöskin tiedoksi Lindtmanille —, Fitch varoittaa, ja VM itse kritisoi sitä, että kehykset on rikottu. Meitä varoitetaan velkaantumisen määrästä, työvoimapulasta ja ikääntyvästä Suomesta, ja te yritätte täällä ja olette koko syksyn yrittäneet vääntää punaista joksikin muuksi. Tämä teidän talouspolitiikkanne ei ole kestävää,

vaan se uhkaa suomalaisten hyvinvointia. Te olette pettämässä lupauksen siitä, että velkaantuminen tulevien sukupolvien piikkiin lopetetaan.

Te, ministeri Saarikko, puhutte kauniisti, hienosti, jämäkästi, mutta teidän talouspolitiikaltanne puuttuu sisältö. Nyt pitää tehdä toimia, joilla Suomi saadaan kestävästi kasvuun, joilla yritykset saavat työntekijöitä ja joilla kannustetaan ihmisiä ottamaan työtä vastaan ja tekemään. [Puhemies koputtaa] Me odotamme toimia. [Jukka Gustafsson: Näytöt on kyllä aika hyvät hallitukselta! — Oikealta: Mitkä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

11.24 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin totta, että verrattuna muihin Pohjoismaihin Suomen finanssipolitiikan linjaa voi pitää vielä edelleenkin hieman löysänä, ja totta kai sillekin on koronan myötä ihan perusteita ollut, mutta ryyppy ei saa tietenkään jäädä päälle. Se on ihan selvä. Kieltämättä, niin kuin valtiovarainministeri nosti omassa puheessaan esiin myös kokoomuksen suuntaan, kun te olette täällä aina korostaneet vastuullista talouspolitiikkaa, niin tämä teidän vastalausetehtailunne on kyllä nyt sitten senkaltaista, että se paisuttaa kehyksiä. Vaikka te koetatte selvittää sitä erilaisilla järjestelyillä valtion myyntitulojen kautta, joka tapauksessa kehykseen pitäisi tehdä tilaa, jos sinne laittaa lisämenoja. Missä ovat sitten ne teidän säästönne? Joten uskottavaa talouspolitiikkaa tietenkin toivotaan.

Täytyy antaa kunnianosoitus perussuomalaisille siitä, että teillä kyllä todellakin oli siellä myös [Puhemies koputtaa] kehyksiä pienentäviä vaikutuksia. [Leena Meri: Kyllä! Kiitos, loistavaa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

11.26 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous ei ole kestävällä pohjalla ilman osaavaa ja työkykyistä työvoimaa. Tiedämme jo nyt, että mielenterveysongelmat ovat merkittävin syy työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen. Osaavasta työvoimasta on erityisen suuri vaje nyt, kun koronan jälkeen työpaikat nousivat takaisin jaloilleen.

THL julkaisi eilen tutkimuksen korkeakouluopiskelijoiden mielenterveydestä, josta kävi ilmi, että joka kolmas opiskelija kärsii ahdistuksen tai masennuksen oireista. Korona on siis osunut varsinkin nuoriin ja opiskelijoihin todella kovaa, ja sen takia tämä mielenterveyden kriisi on ratkaistava nyt. Tämä vaatii lisäpanostuksia eikä leikkauksia.

On kiinnitettävä huomiota ahdistuksen taustasyihin. Tiedämme, että toimeentulo-ongelmat ovat yksi merkittävimmistä syistä korkeakouluopiskelijoiden mielenterveyden oireilulle. Sen takia on todella kylmäävä viesti, että kokoomus esittää leikkauksia opiskelijoiden toimeentuloon. Samalla tämä hallitus on vahvistanut opiskelijoiden toimeentuloa, panostanut mielenterveyteen ja panostanut koulutukseen [Puhemies koputtaa] ja tutkimukseen. Tätä linjaa onkin syytä jatkaa. [Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

11.27 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Opposition puheissa on kuultu aivan mielikuvituksellisia tarinoita siitä, kuinka huono maa Suomi on. To-

siasioiden tunnustaminen olisi kuitenkin viisasta. Suomi on rakenteellisesti ja erityisesti viime vuosina ollut aivan maailman parhaita maita. Työllisyys on ennätystasolla, työttömyys on laskussa, vaihtotase on noussut reilusti ylijäämäiseksi tämän hallituksen aikana, velkasuhde pienenee tuntuvasti, bkt on ylittänyt kriisiä edeltäneen tason.

Oikeistovallan aikana emme päässeet muun maailman, Euroopan kasvuun mukaan, mutta nyt olemme parhaiden joukossa. Sen ansiosta velkaa otetaan jopa näin kriisin aikana vielä vähemmän kuin mitä esimerkiksi useina vuosina valtiovarainministeri Orpo, perussuomalaisten hallitusaikana, otti. [Petteri Orpo: Ei muuten pidä yhtään paikkaansa!] Velkaa otetaan vähemmän kuin muut maat ottavat.

Mutta toki riskejä on yhä. Kukaan tässä salissa eikä muuallakaan tiedä, miten esimerkiksi omikron tulee vaikuttamaan maailman ja Suomen talouteen, ja siksi on todella vastuullista [Puhemies koputtaa] jatkaa lievästi elvyttävää finanssipolitiikkaa, ettemme [Puhemies koputtaa] romahda lamaan ja massatyöttömyyteen. [Puhemies: Aika!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

11.28 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Hela vårdbranschen har fått jobba hårt under pandemin och bristen på vårdpersonal är akut. Många vårdare är utmattade och en del överväger att helt och hållet byta bransch. Coronapandemin har ökat arbetsbördan samtidigt som icke-akut vård satts på paus. Det är ett faktum att vårdskulden ökat de senaste två åren.

Arvoisa puhemies! Nämä signaalit ovat erittäin huolestuttavia, ja ne on otettava vakavasti. Sen takia hallitus käyttää 125 miljoonaa euroa hoitovelan purkamiseen ja hoidon saannin nopeuttamiseen. Hoitohenkilökunnan hyvinvointiin panostetaan myös. Nämä panostukset ovat tervetulleita, mutta emme saa unohtaa kuntia ja hyvinvointialueita. Monet kunnat kamppailevat nyt budjetin kanssa ratkaistakseen tämän päivän ongelmia, ja uudet hyvinvointialueet tulevat perimään kertyneen hoitovelan. Sekä kuntien että hyvinvointialueiden talous on nyt siis turvattava, nyt ja pitkällä aikavälillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

11.29 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saramolle. Suomi on hyvä maa, ei huono, mutta sillä on valitettavasti tällä hetkellä heikko hallitus, joka ei pysty tekemään kestävää talouspolitiikkaa. Velkaantuminen ja tällä hetkellä valtion kehysten rikkominen ovat aiheuttaneet sen, että vaikka meillä on menossa lyhyt nousukausi ja vaikka työllisyysastetta on pystytty hivenen nostamaan, maali liikkuu koko ajan. Valtiontalouden tasapainottamisen maali liikkuu koko ajan. Enää ei riitä 75 prosentin työllisyysaste. On pakko tähdätä 78 prosenttiin, jotta tämän hallituksen holtiton talouskehitys voitaisiin pysäyttää. Ensi kevät on ratkaiseva. Me emme tiedä, onko hallitukselta tulossa lisää julkista taloutta tasapainottavia, työllisyyttä lisääviä toimia. Hallituksen sisällä tuntuu olevan aikamoista erimielisyyttä asiassa. Onko nämä toimet sidottu ilmastotoimiin tai johonkin muuhun hallituksen sisäiseen vääntöön?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia, aika! — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

11.30 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko, te puhutte kauniita asioita taloudesta ja teillä on suunnitelmissa säästää 300 miljoonaa ja työllisyystoimiin laittaa 110 miljoonaa. Ilmoititte pari kuukautta sitten, että tulette keskustelemaan hallituspuolueiden kanssa näistä asioista. Eduskunta varmaan haluaisi tietää, miten nämä keskustelut ovat päättyneet ja ovatko kaikki hallituspuolueet sitoutuneet näihin asioihin, joista olette keskustelleet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, pari minuuttia.

11.31 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi edustaja Harkimolle. Kyllä, hallituksen piirissä näitä keskusteluja käydään parhaillaan. Tänäänkin hallituksen iltakoulussa on puheenaiheena tiekartat kestävyydestä, joista yksi aivan keskeisin kulmakivi on talouden kestävyys ja puheessanikin mainitsemani kestävyyden tiekartta, joka tarkoittaa suomeksi sitä, mitä toimia me teemme, jotta talous pitkällä sihdillä on vakaalla pohjalla. Juuri näitä keskusteluja hallituksessa parhaillaan käydään. [Sari Sarkomaan välihuuto]

Sitten siteeraan teitä, edustaja Orpo. Edustaja Orpo, te puhutte taloudesta kauniisti, hienosti ja jämäkästi. [Ben Zyskowicz: Ihan niin kuin tekin!] Niin miten te sitten selitätte, että te olette tehneet näiden kovien kehyspuheiden jälkeen sellaisia esityksiä, jotka vaativat kehysylitystä puolella miljardilla ja hiukan yli? [Välihuutoja] Tämän haluaisin nyt varmistaa, koska te mielellänne — ymmärrän tämän — ja arvostavasti mutta aika jämäkästi kerta toisensa jälkeen väitätte minun vain puhuvan taloudesta mutta en toimivan asian eteen, niin olisiko nyt paikka esittää vastakysymys aivan samaan suuntaan: millä te selitätte sen, että teidän omat esityksenne eivät vastaa kehystä? Olisi hiukan uskottavampaa kirittää hallitusta tässä, jos itse pitäisi omista puheistaan ja oman porukan esityksistä huolen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Orpo, olkaa hyvä.

11.32 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me todella arvostettaisiin, kun me ollaan syksy tehty meidän vaihtoehtobudjettia, joka on teille tuotu, että te lukisitte tämän ja ymmärtäisitte sen, mitä siinä lukee. [Vasemmalta: Vastatkaa kysymykseen!] Me emme ylitä tässä kehyksiä. Me otamme velkaa yli 2 miljardia vähemmän kuin hallituksen esitys. Me teemme lukemattomia toimia, joilla Suomeen saadaan työllisyyttä, kasvua ja tulevaisuudenuskoa. Me pystymme näyttämään teille sen, mitä te ette ymmärrä siellä hallituksessa: että voidaan kasvutoimilla ja priorisoinneilla päästä tilanteeseen, jossa voidaan myös tehdä panostuksia tärkeisiin asioihin, kuten koulutukseen, kuten turvallisuuteen. Kaiken avain on kasvu, kaiken avain on työllisyys. Lukekaa tämä ja arvostelkaa vasta sen jälkeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

11.33 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suosittelen, että myös kokoomus lukee oman vaihtoehtobudjettinsa, nimittäin mielestäni tässä kyllä valtiovarainministeri Saarikko juuri äsken esitti hyvin varteenotettavan kysymyksen, [Timo Heinonen: Ei se mene läpi edes Suomenmaassa!] mihin emme kuulleet puheenjohtaja Orpolta vastausta. Te itse ylitätte kehyksen [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] yli puolella mil-

jardilla. Samaan aikaan te teette ennätysrajun leikkausbudjetin pienituloisimmille. [Ben Zyskowiczin välihuuto] 1,3 miljoonaa suomalaista pienempituloista menettää tuloja teidän vaihtoehdossanne. Ei tämä ole sellainen arvoalinta, joka kuuluu tehdä tänä päivänä, kun meidän on kurottava umpeen myös koronan aiheuttamaa hyvinvointivelkaa. Me huolehdimme taloudellisesta velasta, me huolehdimme hyvinvointivelasta. Ja tämä on kokoomukselle näköjään tuntematon tie.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.34 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marinin vasemmistohallituksen talouspolitiikan linja on holtiton. Itse asiassa sitä linjaa ei näytä edes olevan. Velkaa otetaan vasemmalla kädellä täysin vastuuttomasti ja maan asioita hoidetaan vain vasemmalla kädellä. Työllisyystoimet ovat tekemättä, rakenteellisia uudistuksia ei ole tehty. Ministeri Saarikko, teidän puheenne eivät mene läpi enää edes Suomenmaassa. Te katsotte vain pientä osaa. Tiedätte, että vastalauseet tehdään teknisesti omalla rakenteella, ja te irrotatte sen tästä kokoomuksen vastuullisesta vaihtoehdosta. Tässä on 2,5 miljardia vähemmän velkaa kuin teidän velkavetoisessa hallituksessa. Teidän linjanne on täysin vastuuton, ja ymmärrän, että te hyökkäätte täällä hyvin epärehellisellä tavalla kokoomusta vastaan. Tutustukaa, arvoisa valtiovarainministeri, tähän, ja jos te ette ymmärrä, pyytäkää apua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

11.35 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eihän se teidän vaihtoehtobudjettinne ole se teidän vastalauseenne. Miten teidän vastalauseenne sitten on epäjohdonmukainen suhteessa teidän vaihtoehtobudjettiinne? Tämä puolen miljardin kehysylitys, vaikka te täällä kovaan ääneen vaaditte kehyksissä pysymistä ja niihin palaamista, on kyllä aika räikeä tähän teidän esittämäänne kritiikkiin nähden, eikä siihen vieläkään kunnollista vastausta edustaja Heinoselta tai muilta saatu.

Toinen asia on sitten se, mitä sieltä vaihtoehtobudjetista löytyy. Luettu on, arvoisa kokoomus. Siellä muun muassa viedään lukiokirjat jälleen maksullisiksi, toisen asteen koulutuksen oppikirjat ja oppimateriaalit jälleen maksullisiksi, kuljetukset. [Vasemmalta: Noloa!] Siis viedään perheiltä rahaa ja annetaan veronalennuksia kansanedustajien tasoista palkkaa nauttiville ihmisille. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Tämä on arvovalinta. Tämä on arvovalinta, arvoisa kokoomus. [Timo Heinonen: Höpsis!] Ja sitä, että perheiltä viedään ja annetaan suurituloisille, minä en voi eikä keskusta voi hyväksyä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

11.36 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan Honkosen ryhmäpuhe sisälsi risuja maaseudun lapsille. Ennen keskusta kannusti työntekoon, nyt sosiaalitoimistoon. Ennen keskusta piti huolta terveysasemista, nyt riittää yksi per kunta. Ministeri Saarikko, teidän naapurikunnassanne Loimaalla on esimerkiksi Alastarolla terveysasema. Miksi tämän lakkauttaisitte samalla tavalla kuin Hirvikoskeltakin se jo kadotettiin? Niin lähti myös Mellilästä. Tämä on kummallista. Lisäksi täällä edustaja Honkonen kehotti piikille, vaikka tämä on terveysviranomaisten asia. Ministeri Saarikko, miksi

olette luopuneet kotikunta—maakunta-mallista ja siirtyneet ”piikki ja sossun luukku” -malliin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä. Minuutti.

11.37 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin näistä sosiaali- ja terveyspalveluista, jotka eivät aivan nyt ole näiden valtion varojen kysymys, [Sari Sarkomaa: Nimenomaan ovat, 4 miljardia!] mutta tietenkin suoraan katsottuna ovat. Se on iso menoerä budjetissa ja on osa sitä pohjoismaista hyvinvointimallia, jota te tunnuitte kritisoivan tuossa aiemmassa yhteydessä. Keskustan kanta ja myös tämän hallituksen linja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa on ollut turvata lähipalveluita. Pidän perusteltuna, että joka kunnassa on vähintään — vähintään — yksi sote-asema. Ja muistaakseni se oli, edustaja Junilla, teidän puolueenne puheenjohtaja, joka on erikseen kertonut, että tällaiset ovat aivan epärealistisia ja haihattelevia puheita. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Eli koettakaa perussuomalaisissa päättää, kannatatteko te lähipalveluita vai vastustatteko. Minulle tämä linja on päivänselvä, eli palveluita lähellä pitää kaikissa olosuhteissa puolustaa.

Mutta, edustaja Orpo ja edustaja Heinonen, teidän pitää pystyä kertomaan, miksi sitten siinä eduskunnan vastalauseessa, joka on kuitenkin se ydin, missä tämä parlamentti toimii, te teette esityksiä, [Puhemies koputtaa] jotka ylittävät kehyksen puolella miljardilla. Se on kohtuullinen kysymys teille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

11.38 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 7 miljardia on toki iso alijäämä. Mutta paljon oleellisempi kysymys on se, mihin tämä 65 miljardia käytetään. Hallitus kulkee takki auki Euroopassa ja maailmalla jakaen näitä velkarahoja, ja se on vastuutonta.

Perussuomalaisten linja on se, että parannetaan työllisyyttä kotimaassa, yritysten toimintaedellytyksiä, ja siinä verotus on erittäin keskeinen asia. Alennetaan työllistymisen ja työllistämisen kynnystä verotuksen kautta. Näin saadaan ostovoimaa lisättyä, verotuloja lisättyä ja ihmisten hyvinvointia lisättyä, jolloin sosiaalikustannuksetkin alenevat. Miksi te ette toteuta tällaista politiikkaa, vaan olette valmiit kuitenkin aina taipumaan eurooppalaisiin vaatimuksiin kaikenlaisista rahastoista ja liittovaltiokehityksestä? Koska tulee päätös ja selkeä linja tähän, muutoslinja?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

11.40 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti on todellinen taantumuksen tie. Kokoomuksen on vaikea myöntää, että työllisyys ja talous ovat kehittyneet myönteisesti. [Oikealta: Millä hinnalla?] Täällä vellotaan epätoivossa, ja samaan aikaan suomalaiset kasvuyritykset keräävät ennätysmäisesti rahoitusta myös koronaepidemian aikana. Nyt on ymmärrettävä, että meidän ei tarvitse haikailla tänne esimerkiksi luonnolle ja ympäristölle, ilmastolle, haitallisia hankkeita,

vaan me luomme uutta, kansainvälisesti kilpailukykyistä osaamista, ja tämän täytyy olla talouden pohja. Samalla me varmasti ymmärrämme, että meidän kannattaa uudistaa esimerkiksi kaivoslaki myös kestäväksi, koska me pärjäämme, me olemme osaamispohjainen talous. Meidän täytyy olla vastuullisia myös ihmisten omaisuudensuojan kannalta ja ympäristön osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

11.41 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minua tässä teidän esityksessänne huolestuttaa erityisesti se, että tässä ei tartuta niihin tämän hetken ajankohtaisimpiin ja kipeimpiin ongelmiin ja aivan erityisesti tähän uhkaavaan ja osin jo näkyvään terveydenhuollon kriisiin, joka näkyy hoitajien uupumuksena, kasvavana työtaakkana, henkilöstöpulana niin perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa kuin vanhuspalveluissa. Koronaepidemia edelleen jatkuu ja rasittaa terveydenhuoltoa, hyvinvointivelka näkyy, esimerkiksi suomalaisten suut alkavat olla huonossa kunnossa. Meillä kuitenkin olisi 70 000 sote-ammattilaista muissa tehtävissä kuin sote-töissä. Eli nyt tarvittaisiin panostuksia, ei sitten hyvinvointialueilla myöhemmin, vaan juuri nyt tarvittaisiin panostuksia, jotta voitaisiin tämä uhkaava kriisi taklata. Tähän on kristillisdemokraateilla [Puhemies koputtaa] vaihtoehdossa esitys. Toivon, että kommentoitte esitystämme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

11.42 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puheita kuunnellessa ei voi kuin ihmetellä, kuinka vanhentuneita käsityksiä julkisen talouden hoidosta täällä on liikkeellä. Arvoja ja ideologioita ei voi erottaa politiikasta, mutta ei niiden tarvitse olla vastakkaisia realistiselle tilannekuvalle.

Aloitetaan koronakriisin hoidosta. Suomen talouden kehityksen on kansainvälisissä vertailuissa todettu olevan olosuhteisiin nähden poikkeuksellisen positiivista. Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että finanssipolitiikan lievästi elvyttävä linja on edelleen perusteltu.

Korona ei valitettavasti ole vielä ohi. Meillä on koronan jäljiltä merkittävä hyvinvointivelan, hoitovelan ja oppimisvelan purkaminen vielä edessä. Onneksi olemme tässä budjetissa pystyneet myös edistämään merkittäviä ihmisten hyvinvointia parantavia, jopa historiallisiakin uudistuksia, kuten perhevapaauudistus sekä oppilashuollon ja lastensuojelun asiakasmitoitus. Politiikalla voidaan parantaa ihmisten asemaa, [Puhemies koputtaa] ei leikata heiltä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

11.43 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen erinomaista hyvinvointiyhteiskuntaa todella uhkaa pitkittyvä velkaantuminen ja ylikasvava valtiosektorin paine. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF sanoi tuoreessa katsauksessaan, että Suomen tulisi palata hallituksen alkuperäisiin menokehyksiin, siis päinvastoin kuin täällä vasemmisto on sanonut. Samoin Suomen Pankin neuvonantaja Kajanoja toteaa, että vuo-

desta 2022 lähtien olisi perusteltua palata alkuperäisiin kehyksiin. Jos hyvinä aikoina säästetään, on huonoina aikoina varaa tukea julkisin varoin, hän jatkaa.

Mitä tulee meidän ehdotuksiimme, niin jokainen tässä salissa tietää, että vastalauseessa valtiovarainvaliokunnassa voi tehdä vain tietyt asiat ilman, että vie ne lakiehdotustasolle, ja vaihtoehtobudjetissa kerrotaan kokonaisuus, ja meillä se on selvästi velkaa vähentävä.

Mutta valintoja pitää tehdä, ja valtiovarainministeri Saarikko: Eilen todella parlamentaarinen ryhmä esitti voimakasta tieteen ja tutkimuksen menotason nostoa kehysten sisällä. [Puhemies koputtaa] Oletteko valmis toteuttamaan tämän jo teidän vaalikaudellanne?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkynen, Matias, olkaa hyvä.

11.44 **Matias Mäkynen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On rehellistä katsoa tuloksia ja sen kannalta arvioida, miten tulevaisuudessa talouspolitiikkaa on järkevää tehdä. Koronakriisissä, joka oppositiolta jatkuvasti tuntuu unohtuvan, on hoidettu niin työllisyyttä kuin julkista taloutta erittäin vastuullisesti. Olemme joutuneet myös elvyttämään mutta saavuttaneet tuloksia, joilla talous on paljon paremmalla uralla kuin arvioitiin esimerkiksi vielä vuosi sitten.

Eilen todella saavutimme parlamentaarisen yhteisymmärryksen tki-panosten nostamisesta, suuri kiitos siitä oikealta vasemmalle tässä salissa, kaikille eduskuntaryhmille. Tälle uralle on tärkeää lähteä. Tämä tki-politiikan korostus korostaa erityisesti muutenkin kasvupolitiikan merkitystä, ja siitä kiitos valtiovarainministeri Saarikolle, että olette nähnyt tämän kasvupolitiikan merkityksen. Hallitus tekee myös rakenteellisia uudistuksia. Soteuudistus on voimassa vuoden päästä, oppivelvollisuuden laajennus on jo voimassa, pohjoismaisen työvoimapalvelun malli; kaikki nämä tulevat parantamaan niin julkista taloutta kuin työllisyyttä tulevaisuudessa. [Puhemies: Kiitoksia!] Ja kun tähän kasvuun vielä satsaamme, olemme hyvällä tiellä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

11.45 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että hallituspuolue vasemmistoliitto tunnusti maahanmuuton negatiivisen vaikutuksen talouteemme. Edustaja Hänninen totesi teidän ryhmäpuheessanne ”maahanmuuton ihmeellisen taikaseinän”, josta perussuomalaiset leikkaisivat.

Maahanmuutto näkyy niin suorasti kuin epäsuorasti taloudessamme. Eilen Suomen Uutiset kirjoitti, kuinka Ruotsissa ammutaan hengiltä eniten ihmisiä Euroopassa. Dagens Nyheterin mukaan ampujista 85 prosenttia on taustaltaan maahanmuuttajia.

Arvoisa ministeri! Kuinka suuri on maahanmuuttajien aiheuttaman rikollisuuden vaikutus epäsuorasti talousarvioon? Ja vielä toinen kysymys: milloin keskusta tunnustaa nämä samat ongelmat, jotka vasemmistoliitto jo tunnusti?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

11.47 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä hallituspohjalla on pystytty tekemään sote-uudistus, jossa rahaa ei tarjota avosylin monikansallisille yhtiöille, mistä meillä on kokemusta esimerkiksi sähköverkkojen puheessa ollen.

Tämä hallitus pystyi tekemään sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen, joka turvaa lähipalvelut. Tämä hallitus pystyi tekemään perhevapaauudistuksen, joka tuo hyvää kaikille perheille eikä leikkaa kotihoidontuen tarvitsijoilta. Tämä hallitus pystyi tekemään toisen asteen opiskelijoille uudistuksen, joka mahdollistaa köyhien perheitten paremman opiskelun. Monia asioita, joihin mikään muu hallituspohja ei olisi pystynyt ja joita on yritetty pitkän aikaa. Ja olen ylpeä näistä teoista.

Totta kai voi sanoa, että joku asia on oikeansuuntainen mutta riittämätön, mutta nyt kun kuuntelee esimerkiksi kokoomuksen keskustelua näistä asioista, [Puhemies: Kiitoksia!] niin ihmettelen, miksi te ette vastalauseessanne ole ihan oikeasti [Puhemies: Kiitoksia!] näitä asioita jyvittänyt rahaksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

11.48 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten koko hallituspuoluejoukko tietää, kokoomus on tehnyt vastalauseensa vaihtoehtobudjettinsa kehykseen. Meidän vaihtoehdossamme velkaantuminen kääntyy laskuun, ja mikä parasta, tietopalvelun ja myöskin valtiovarainministeriön arvioiden mukaan meidän vaihtoehtomme tuo yli 100 000 uutta työpaikkaa.

Nyt on hyvä katsoa lukuja, ministeri Saarikko. Valtiontalouden tarkastusvirasto on katsonut finanssipoliittisessa tarkistuksessa, mitä hallituksen työllisyystoimet tekevät julkisen talouden tasapainolle, ja he ovat arvioineet, että toimenpiteenne jopa heikentävät julkista taloutta ja parhaimmillaan ne parantavat julkista taloutta alle 200 miljoonalla eurolla. Kysynkin nyt, minkälaisiin toimenpiteisiin te aiotte ryhtyä, kun nämä luvut ovat näin rumia. On selvää, että talous on velkaelvytyksen taholta kohentunut, on maailman markkinoiden vetoa, mutta komissio on todennut, että Suomen talous kasvaa heikoiten, kun katsotaan tulevaisuuteen. [Puhemies: Kiitoksia!] Eli mihin toimiin te ryhdytte, että niitä työllisyystoimia tulee, ministeri Saarikko?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, olkaa hyvä. Minuutti.

11.49 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutissa kaksi teemaa.

Ensinnäkin vielä tähän edustaja Junnilan esiin nostamaan asiaan, onko hallituksen linja ”piikki”. Kyllä, se on koronapiikki. [Vilhelm Junnila: Ja sossun luukku!] Se on mitä tärkein linja myös talouden hyvinvoinnin kannalta. Me tiedämme, että hyvä koronanhoito on parasta taloudenhoitoa, ja Suomen avoimuuden ja toimivuuden takana on se, että me pystymme saamaan mahdollisimman laajan rokotekattavuuden. Kyllä, aivan hyvillä mielin totean, että se on hallituksen linja, rokotekattavuuden kasvattaminen.

En tiedä, lähtikö edustaja Orpo salin ulkopuolelta etsimään vastausta tähän kysymykseeni, mutta esitän sen nyt kuitenkin, koska kokoomuslaisia on muuten salissa paikalla. Se vain nyt on niin, että vastalauseista ja budjetista täällä salissa lopulta äänestetään, ja te olette tehneet sellaisen esityksen, että jos eduskunta sen hyväksyisi, kehystaso nousisi puoli miljardia. Se vain on näin. Te ette pääse sitä asiaa pakoon, koska niin sitä budjettia valmistellaan, ja pitkäaikaisena valtiovarainministeripuolueena te kyllä sen varmasti tiedostatte.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Andersson, olkaa hyvä.

11.50 **Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen kantoi aikaisemmin aiheellista huolta sosiaali- ja terveysalan työvoimapulasta ja hoitajien riittävyydestä ja peräsi myöskin hallitukselta toimenpiteitä tähän liittyen. Haluan muistuttaa ja nostaa esille, että tämän hallituskauden aikana on lisätty merkittävästi rahoitusta lähihoitajien lisäkouluttamiseen. Yhteensä yli 130 miljoonalla on lisätty resursseja ammatillisen koulutuksen järjestäjille nimenomaan lähihoitajien lisäkouluttamiseen vastaten noin 5 000:ta uutta lähihoitajaa. Eli tältä osin silloin, kun hallitus sääti tästä tiukennetusta hoitajamitoituksesta, on myöskin huomioitu meidän koulutuspanostuksissa tämä kasvava hoitajatarve. Toki toimenpiteitä tarvitaan myöskin kunnilta ja tulevilta hyvinvointialueilta ennen kaikkea työolojen parantamiseksi, mutta koulutuspolitiikalla on myöskin tässä kokonaisuudessa tärkeä rooli.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Gustafsson, olkaa hyvä.

11.51 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko toi tähän saliin oikein uutispommin. Sehän käy nyt ilmi, että tämä teidän budjettivastalauseenne on pelkkä vaaliohjelma. [Timo Heinonen: Höpsis!] Vastalauseessa, mikä liittyy ensi vuoden budjettiin, te olette lisäämässä puoli miljardia euroa, [Timo Heinonen: Höpsis!] kun te olette puhuneet ja luvanneet tehdä täällä säästöjä. Täällä ei saa käyttää sitä yhtä sanaa, mutta te olette epärehellisiä. Minä olen pettynyt! [Timo Heinonen: Eikö teitä häveta?]

Arvoisa puhemies! Toinen tärkeä asia: Tämä opposition toiminta on nyt onttoa. Lainaan Der Spiegel -lehteä. Saksalainen arvostettu aikakauslehti teki tutkimuksen siitä, mikä Euroopan maa on hoitanut tuloksellisimmin tätä korona-aikaa. Siinä oli neljä mittaria, jotka liittyivät koronasairauteen, [Puhemies koputtaa] kuolleisuuteen, työttömyyteen [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] ja bruttokansantuotteen kasvuun. Suomi oli kansakunnista ykkönen, [Puhemies: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.] Luxemburg kakkonen ja muut kaukana perässä. [Puhemies: Edustaja Kauma, olkaa hyvä.] Kiitos, ministeri Saarikko ja hallitus, upeasta työstä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Pyydän pysymään siinä minuutissa, vaikka on mielenkiintoisia puheenvuoroja. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

11.53 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko todeta, että edustaja Gustafsson huutaa täällä oppositiolle, ja pidän sitä erittäin sopimattomana.

Sen sijaan haluaisin tuoda esiin sen, että me kokoomuksessa olemme huolissamme tästä velkaantumisen tasosta ja oikeastaan siitä kunnianhimon puutteesta, joka hallituksella on. Jos katsotaan tilastoja, niin TEMin mukaan työttömiä työnhakijoita on 260 000 ja avoimia työpaikkoja 170 000. Minkä takia nämä eivät kohtaa toisiaan? Se johtuu siitä, että meillä on liian korkea ansiotulojen verotus ja meillä on liian hyvä sosiaaliturva, joka ei kannusta ottamaan vastaan näitä työpaikkoja. Me kokoomuksessa olemme ehdottaneet sitä, että an-

siosidonnaista porrastettaisiin samaan tapaan kuin on tehty esimerkiksi Tanskassa ja on saatu hyviä tuloksia. Arvoisa valtiovarainministeri, miksi te ette tee tätä vastaavaa toimea myös Suomessa?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

11.54 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siellä Tanskassa on kyllä korkeampi työttömyysturva kuin Suomessa, elikkä ollaan vähän erilaisessa tilanteessa kokonaisuutena. Mutta jos katsotaan tätä työllisyyden kehitystä, niin siitä huolimatta, että meillä on ollut korona, joka on vakavasti vaikuttanut kaikissa maissa työllisyyteen, tosiasia on se, että meillä on 40 000 ihmistä enemmän töissä kuin oli tämän hallituksen aloittaessa. Ja jos katsomme, miten me olemme koronan jälkeen selvinneet, niin meillä on 110 000 ihmistä enemmän töissä kuin pahimpina aikoina. Tämä kertoo siitä, että hallituksen keskittyminen koronan taittamiseen ja yritysten pelastamiseen koronan aikana on ollut parasta ja tehokkainta työllisyyspolitiikkaa. Jos menemme tästä eteenpäin, niin meillä on tulossa eläkeputken poisto, jonka arvio on noin 10 000 hengen työllisyysvaikutus. Meillä on tulossa pohjoismainen työvoimamalli, joka vaikuttaa myös [Puhemies koputtaa] kohtaantoon, noin 10 000 henkeä. Kun aika ei riitä, niin en kaikkea pysty luettelemaan, mutta [Puhemies: Kiitoksia!] hyvin mittavat toimet, jotka vaikuttavat tulevaisuudessa. [Jukka Gustafsson: Jonka Der Spiegel todisti!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Meri, olkaa hyvä.

11.55 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan edustaja Kalmari kehui, että tämä hallitus tekee asioita, joita kukaan muu ei tekisi, ja se on kyllä totta, että mikään muu hallituspohja ei varmaan valmistelisi laittoman maahanmuuton kannustamista. Se on kyllä varmaan maailmanennätys.

Mutta vihervasemmistosta kysytään täällä, että missä maailmassa te elätte. Me eletään ihan nyky-Suomessa. Ihmiset puhuvat siitä, että polttoaine on kallista, meillä on ruokajonoja, asuminen on kallista, on työttömyyttä, mielenterveyshäiriöitä, kuten te kerroitte. Ihan siinä Suomessa me elämme. Ja tästä syystä perussuomalaiset ovat tehneet vaihtoehtobudjetissaan ratkaisuja juuri niihin asioihin ja arvovalintoja siitä, miten me keventäisimme verotusta, alentaisimme polttoaineveroja, ja tällä jokainen tuloluokka voittaa. Esimerkiksi kahden aikuisen kotitalous, jossa on lapsia, saa vaihtoehdossamme noin 320 euroa vuodessa enemmän käteen. Tämä on se arvovalinta, miksi me sijoitamme mieluummin suomalaiseen veronmaksajaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

11.56 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Huoli etenkin pienituloisten ihmisten toimeentulosta kohonneiden polttoaineen ja sähkön hintojen myötä on yhteinen, ja se nousi esiin tuossa alun keskustelussa. Vaikka nousu tuleekin ennen muuta öljyn maailmanmarkkinahintojen kehityksestä ja ylipäätään fossiilisten puolelta, on tästä syytä olla huolissaan. Sen osalta kiitän kuitenkin hallitusta siitä, että sähkön siirtohinnat tippuvat ensi vuoden alusta. Selvää on, että lisäkorotuksia polttoaineen verotukseen keskusta ei tule kuitenkaan hyväksymään, siitä lähdemme.

Pidän tätä hallitusta uudistumiseen kykenevänä, ja se on tietenkin näkynyt esimerkiksi sote-päätöksissä ja perhevapaauudistuksissa. Kokoomuksen jarruttamana edellinen hallitus ei saanut näitä uudistuksia eteenpäin, ja se näkyy tällä hetkellä. Kun meillä on yhteinen linja, niin haluamme pitää lähipalveluiden puolta. Haluamme pienen ihmisen puolta pitää, ja niin saamme nämä isot uudistukset eteenpäin. Nyt on tullut näkyviin se jakolinja, josta keskusta ja tämä hallitus ei ole voinut tinkiä, mutta jonka kanssa kokoomus ja perussuomalaiset niiaavat, koska rahaa pitää saada, niin paikallisista palveluista leikataan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

11.57 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tätä energiakeskustelua. — Se on oikea linjaus, että tälle EU:n sosiaalirahastolle sanotaan ei. Ja olen siitäkin samaa mieltä kuin valtiovarainministeri, että on hienoa, että meillä on tämä hyvinvointivaltio, tämä järjestelmä, jolla me voidaan näihin vastata. Mutta nyt täytyy kyllä sanoa, että se auttaa kaikkein köyhimpiä, mutta ei keskivertopalkansaaja, keskivertoyrittäjä tai keskituloinen henkilö kyllä vielä toimeentulotukea saa silloin, kun bensan hinta nousee tai sähkölasku nousee. Mutta sen sijaan se saattaa vaikuttaa siihen, [Välihuutoja vasemmalta] että ehkä ei kannata lähteä kauempaa töihin tai että perheen joulubudjetti on tavallista pienempi, kun energian hinta on noussut. Eli sanonkin, että tämä asia pitää ottaa mielestäni vakavasti. Tähän vihreään siirtymään meidän on mentävä, mutta pitäisi olla malttia, jotta nämä hinnat eivät nouse [Puhemies koputtaa] keskituloisille ihmisille kohtuuttomiksi. [Leena Meren välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

11.59 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin, että jatkaisin tästä teemasta, jota edustaja Satonen tässä hyvin analyyttisesti kuvasi: sosiaaliturvasta. Nimittäin minä sanon suoraan, että minua jäi vaivaamaan tässä keskustelussa se, että täällä sanotaan, että niin, sinne sitten vaan sossun luukulle. Näin taisi ainakin edustaja Junnila todeta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Niinhän te sanoitte!]

Ensinnäkin meidän on myönnettävä, että Suomessa on ihmisiä, jotka joutuvat sosiaaliturvan ja toimeentulotuen avun piiriin turvautumaan. Se on aina vakava tilanne, ja näille ihmisille suon ymmärrystä. Eli toivon, että kun sosiaalitoimen tukeen turvautuvista ihmisistä puhutaan, niin pidättäydymme kunnioittavassa sävyssä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Te kiertelette nyt! — Jussi Halla-aho: Nyt on pohjanoteeraus!]

Mutta sitten on toinen puoli asiasta, minkä edustaja Kauma nosti esiin, että sosiaaliturvan pitäisi aina kannustaa kuitenkin niitä ihmisiä, joilla on kykyä esimerkiksi vastaanottaa työtä, työllistymään, ja tästä olen aivan samaa mieltä.

Mutta tämä perustavaa laatua oleva keskustelu siitä, mikä on sosiaaliturvan rooli yhteiskunnassa, on erittäin tarpeellinen, ja tämä kaikki, mitä täällä tänäänkin sivutaan, kuvastaa sosiaaliturvauudistuksen tarvetta ja perusteellista keskustelua, mitä yhteiskuntamme kaipaa. On selvä, että kaikissa olosuhteissa se ei tällä hetkellä kannusta tarpeeksi — olen samaa mieltä edustaja Kauman kanssa — mutta en kuitenkaan yhdy siihen arvioon, että ikään kuin kaikki ne ihmiset olisivat tehneet jotakin väärää, jotka joutuvat siihen turvautumaan.

Kaikkein oleellisin kysymys on se, jonka edustaja Satonen nosti esiin: meillä on ihmisiä, jotka ikään kuin periaatteessa tulevat palkallaan toimeen, mutta elinkustannukset ovat

esimerkiksi asumisen vuoksi pääkaupunkiseudulla niin korkeita, että siksi joudutaan turvautumaan vaikkapa asumistuen tai pahimmillaan toimeentulotuen piiriin. Tai energian hintakysymys Euroopassa kaikkialla keskusteluttaa vastaavalla tavalla. [Mika Niikko: Kyse on ostovoimasta!] Siksi tämä hallitus onkin pidättäytynyt veronkorotuksista, jotka liittyvät ansiotuloihin, ja päinvastoin kohdistaa siihen kevennyksiä sote-uudistuksen yhteydessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

12.01 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terveydenhuollon kriisi on valitettavasti tosiasia. Tämä teidän laatimanne ja toteuttamanne uudistus valitettavasti ei korjaa tätä asiaa. Se ei lisää rahoja, eikä se helpota aliresursointia. Te väitätte, että tämä tuleva sote-uudistus turvaa lähipalvelut. Se ei pidä kyllä millään tasolla paikkaansa. Ja se, että me kerromme tämän, ei tarkoita sitä, että me emme haluaisi puolustaa lähipalveluita.

Tämä malli tulee muun muassa viemään tiettyjä kuntia suoraa reittiä alas. Se tulee lisäämään kriisikuntien määrää. Se tulee lisäämään pakkoliitoksia. Samaan aikaan tietyt kunnat eivät kykene hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään liittyen sivistykseen. Se tulee kaatamaan valtion syliin hyvinvointialueita. Tälläkään hetkellä ihminen ei pääse hoitoon julkiselle puolelle monessakaan osassa Suomea, sen paremmin oikein Espoossa kuin tuolla harvemmin asutuilla alueilla. Ja tämä on totta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

12.02 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Purralle haluaisin todeta, että minulla on tässä kädessäni teidän vaihtoehtobudjettinne ja en löydä sieltä yhtään ainoata kohtaa, jossa teillä olisi edes esitystä siitä, että nuo äsken mainitsemanne epäkohdat tulisivat jollakin tavalla hoidetuksi. Te ette ylipäätään ole panostaneet täällä salikeskustelussa ettekä linjanvedoissanne julkiseen terveydenhuoltoon millään lailla. Sen olen tässä vajaan kolmen vuoden aikana selvästikin havainnut. Se ei ole ollut teidän prioriteettinne, vaikka siitä nyt puhutte.

Täällä mainittiin äsken kokoomuksen taholta, että Suomessa on liian hyvä sosiaaliturva. Ei tarvitse kuin yhdessä sekunnissa googlata käsite sosiaaliturva, niin tiedämme, mitä tämä käsite sisältää. Se on noin 70 miljardia kokonaisuutena. Siitä puolet on eläkkeitä. Jos sanoo, että Suomessa on liian hyvä sosiaaliturva, sanoo samalla, että Suomessa on liian hyvät eläkkeet. Sosiaaliturvaan kuuluu puolet eläkkeitä, puolet työttömyysturvaa, puolet sairausvakuutusta ja näitä muita, myös sosiaalipalvelut, [Puhemies: Kiitoksia!] terveydenhuolto kuuluvat siihen kokonaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

12.03 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Ministeri Saarikko, sanon suoraan: On noloa, että joudutte turvautumaan tämmöiseen tekniseen kikkailuun, kun arvostelette kokoomuksen vaihtoehtoa. Meidän vaihtoehtobudjetti kertoo meidän säästöistä. Jokainen voi ne sieltä lukea, ja niitä on myös tässä salissa ankarasti arvosteltu.

Mutta toinen asia: Puoluevaltuustossa 20. marraskuuta olitte taas tiukkana: ”Kaikki syyt kehysten avaamiselle koronan jälkeen ovat tekosyitä.” Nyt vaaditte muilta hallituspuolueilta takeita siitä, että ensi keväänä pysytään aiemmin päätetyissä vuoden 23 kehyksissä. Kerroitte, että neuvottelette siitä seuraavan kerran tänään. Nyt kysyn teiltä, ja toivon hyvin suoraa vastausta: minkälaisia takeita te voitte saada joulukuussa 21 siitä, että keväällä 22 pysytään kehyksissä? Kertokaa minulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

12.04 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Saramo täällä puhui kauniisti taloudesta aikaisemmin — tosin faktat unohtuivat. Viime vuoden lopussa valtionvelkaa oli noin 125 miljardia euroa, lähes 53 prosenttia suhteessa bkt:hen. Velkaantuminen on jatkunut myös tämän jälkeen ollen lokakuun lopussa noin 132 miljardia. Eduskunnalle annetun ensi vuoden budjetin täydennysesityksen mukaan valtionvelan määrän arvioidaan olevan ensi vuoden lopussa noin 144 miljardia euroa, noin 55 prosenttia suhteessa bkt:hen. Voimakas velkaantuminen näyttää myös jatkuvan lähivuodet — siis velkaannumme kovimman talouskasvun aikana.

Matalan korkotason takia valtionvelan korkomenot ovat olleet jo pitkään laskusuunnassa huolimatta kasvaneesta valtionvelan määrästä. VM:nkin mukaan velkaan liittyy kuitenkin merkittävä korkoriski. Miten varaudutte tähän, ministeri Saarikko, kun tosiaan velkaannumme kovimman talouskasvun aikana näinkin kovaa? Ja tuntuu, että edustaja Saramon puheet pitävät kuin lukin seitti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

12.05 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarttuisin tieteen rahoitukseen liittyen kokoomuksen jatkuviin spinnailuihin, jotka eivät todellakaan pidä paikkaansa. Minusta on härskiä ja täysin epärehellistä, että kokoomus on nyt ottanut teemaksi, että hallitus leikkaa tieteen pysyvästä rahoituksesta, kun se tietää, ettei tällaista päätöstä todellakaan ole tehty. Heti alkumetreillä hallitus lisäsi yliopistojen perusrahoitusta 40 miljoonaa ja ammattikorkeakoulujen 20, molemmat pysyviä menoja per vuosi. Lisäksi kauan kaivattu yliopistoindeksi palautettiin. On täysin selvää, että muun muassa kokoomuksen massiivisten leikkausten jälkeen vie aikaa kompensoida rahoitusta yliopistoille ja korkeakouluille.

Mutta se, mistä kokoomus puhuu, on tietenkin Veikkauksen tulonmenetykset. Se tarkoittaa, että esimerkiksi Akatemia olisi menettämässä rahoitusta, mutta mitään sellaista päätöstä tämän suhteen ei ole vielä tehty. On tietenkin toivottavaa, että löytyisi sellainen yhteinen päätös, jolla [Puhemies koputtaa] turvataan Suomen Akatemian rahoitus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

12.06 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallituksen argumentit vähenevät, niin desibelit nousevat. Voihan taloutta yrittää näinkin hoitaa.

SDP totesi ryhmäpuheenvuorossaan suhtautuvansa Suomen velkaantumiseen vakavasti. No, tämähän oli hyvä tieto. Toisessa lauseessa sitten kuitenkin kehutaan velkaantumi-

sen hyödyllisyyttä. Miten SDP siis oikeastaan suhtautuu velkaantumiseen? Keskusta pitää täällä salissa välillä aivan toisenlaisia puheita.

Koronan hoitohan on hyvää taloudenhoitoa, kyllä me sen kaikki täällä tunnustamme, ja kokoomus tukee tätä myös jatkossa. Mutta tämä talouden kantojen kirjo hallituksen sisällä, mitä tästä tulee? Kysyisinkin, onko hallituksella minkäänlaista yhtenäistä talouspolitiikan linjaa. Nyt tämä kuulostaa vähän siltä, että sekakuoro laulaa ja osa laulaa aika merkittävästi myös nuotin vierestä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

12.07 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velkaan on syytä suhtautua vastuullisesti, niin kuin ryhmäpuheenvuorossamme todettiin, ja jos katsotaan tuloksia, tulokset ovat erinomaisia verrattuna esimerkiksi siihen, mitä ne olivat finanssikriisin jälkeen. [Välihuutoja oikealta] Nyt kuulumme korona-aikana pienimmästä päästä velkaantuneiden euromaiden joukkoon.

Puhemies! On oikein, että arvioidaan myös opposition vaihtoehtoa, ja haluan heti korjata ryhmäpuheenjohtaja Mykkäsen arviota IMF:stä. Luen täältä IMF:n arviosta suoran sitaatin, mikä koskee ensi vuotta: ”Finanssipolitiikan viritys vuonna 22 tukee edelleen talouden elpymistä tarkoituksenmukaisesti.” [Sari Sarkomaa: Lukekaa loppuun!] Tämä ensi vuoden kehyksistä. Uskon mieluummin IMF:ää kuin teitä. [Sari Sarkomaa: Jonka jälkeen todettiin, että kehykseen pitää palata!]

Arvoisa puhemies! Edustaja Satonen on kyllä kokoomuksen järkisiipeä, mutta kun arvostelitte hallitusta bensan ja sähkön hinnasta, niin muistutan, että te olisitte vaaliohjelmassanne korottaneet sähköveroa, toisin kuin tämä hallitus. Ja ette myöskään esitä euronkaan [Puhemies koputtaa] alennusta bensaveroon. [Leena Meri: Toisin kuin perussuomalaiset tekisivät!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

12.09 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lukee valikoivasti opposition vaihtoehtobudjetteja kuten edustaja Lindén. Ette löytäneet perussuomalaisten budjettivaihtoehdosta esimerkiksi semmoista mainintaa, että mainitsemme, että hallituksen sote-uudistus vaarantaa suomalaisten sote-palvelut. Meidän vaihtoehtomme olisi lisätä rahoitusta varsinaiseen hoitotyöhön, ja sillä saataisiin asioita kuntoon. Täällä on monta muutakin; asioihin kannattaa tutustua. [Aki Lindén: Ei löydy rahoitusta! — Leena Meri: Ai meillä, vai?]

Arvoisa puhemies! Se asia, mikä tässä on tärkeä, on, että se, millä Suomi saadaan nousuun, on työ ja yrittäminen. Hallitus puhuu kyllä työpaikkojen luomisesta, mutta sen tuloksellisuus ei ole kyllä niin mairittelevaa kuin annatte ymmärtää. Meillä eivät nimittäin verotulot juurikaan siitä kohene, sillä nämä työntekijät eivät ole riittävästi tuoneet verotuloja tänne, ja joku siinä on silloin pielessä. Me tiedämme sen — ja ehkä hallituskin tietää sen — että muutamaa erityisavustajaa lukuun ottamatta hallitus ei ole tuonut yhtään uutta työpaikkaa. Työpaikat syntyvät suomalaisesta yrittäjyydestä ja yritysten kautta, [Puhemies koputtaa] ja heitä teidän tulisi tukea niillä ratkaisuillanne vähän paremmin. [Antti Lindtman: Aika paljon niitä on tuettu! — Jukka Gustafsson: No, teknologiateollisuus kiittää hallitusta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Torniainen, olkaa hyvä.

12.10 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun puhutaan vaihtoehtobudjeteista ja kehyksistä ja mietintöjen vastalauseista, niin kyllähän tänä päivänä on nimenomaan uutinen se, että kokoomuksen vastalause ja vaihtoehtobudjetti ovat täysin ristiriitaisia. [Timo Heinonen: Virkamiehet voi antaa teille tukiopetusta! — Ben Zyskowicz: Ettekö parempaa keksi? — Sari Sarkomaa: Onhan tämä noloa, onhan tämä noloa!] Arvoisa kokoomus, oletteko te oman vastalauseenne, mietinnön vastalauseenne, takana vaiko ette? Se halutaan kuulla. Sen on ministeri Saarikkokin halunnut kuulla.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistuksella, sotella, on myöskin iso merkitys ihmisten lähipalveluille ja lääkäriin pääsyyn. Kun perussuomalaiset eivät ole tämän nykyisen sote-uudistuksen kannalla, niin itse kyllä vilpittömästi haluan kuulla, mikä on teidän ratkaisunne. Te olette täällä pelottelemassa, että kuntia lakkautetaan [Puhemies koputtaa] tämän takia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

12.11 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaiken tämän erimielisyyden keskellä minä haluan osaltani kiittää edustaja Mäkystä ja koko parlamentaarista tki-työryhmää hyvästä yhteistyöstä ja voisi sanoa historiallisesta yhteisymmärryksestä liittyen tki-panostusten välttämättömyyteen.

Onnistuminen näissä tki-tavoitteissa edellyttää kuitenkin onnistumista myös osaamisessa, koulutuksessa ja kansainvälisten osaajien houkuttelussa. Nimenoman ihmiset luovat uutta ja tutkivat, kehittävät, keksivät niitä ratkaisuja, joiden ansiosta Suomi ja yritykset voivat menestyä. Tämä nousee vahvasti esiin myöskin yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja elinkeinoelämän vetoomuksissa.

Yksi merkittävimmistä uhkakuvista tämän osaamisen pullonkaulan purkamiseen liittyy tähän eilen julkaistuun korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointitutkimukseen ja sen karuihin tietoihin opiskelijoiden pahoinvoinnista. Kyse on paitsi inhimillisestä hätätilasta myös suuresta taloudellisesta riskistä. On selvä, että tilanteen korjaaminen vaatii parempia mielenterveyspalveluita, mutta samalla olisi hyvä pohtia, mikä tässä ajassa ihmisiä sairastuttaa. [Puhemies koputtaa] Jos meillä on yhteiskunta, jossa on normaalia kärsiä burnoutista ennen kolmekymppisyyttä, niin se ei ole aivan tervettä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mykkänen, olkaa hyvä.

12.12 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä aikaisemmin edustaja Honkasalo taisi sanoa, että hallitus ei olisi säästämässä tutkimuksesta ja tuotekehityksestä, ja nyt tässä edustaja Hyrkkö, aivan oikein, viittasi eiliseen parlamentaarisen komitean mietintöön, joka oli hyvä, että saatiin aikaiseksi. Siinä mietinnössä esimerkiksi on Tilastokeskuksen selvä kuva, jonka mukaan valtion t&k-rahoituksen kehitys julkisen talouden suunnitelmakaudella kääntyy laskuun ensi vuonna ja on vuonna 2023 matalammalla tasolla kuin 2019 pääministeri Rinteen hallituksen aloittaessa. Kyllä te olette heikentämässä tätä, jos näin edetään. Siksi kysyn nyt uudestaan. Yritimme täällä vastata

valtiovarainministerin kysymyksiin, joten josko vastavuoroisesti vastaisitte meidän kysymykseen: aiotteko kääntää tämän äsken mainitsemani kehityksen 200 miljoonan euron lisäyksellä kehyksen sisältä [Puhemies koputtaa] jo 2023 oikeaan suuntaan?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Adlercreutz.

12.13 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Huoli velasta on tietenkin todellinen ja ilmeisesti yhteinen hallituksen ja opposition välillä kuten myöskin käsitys siitä, mikä on oikea velanoton taso tällä hetkellä, joskin perussuomalaisten budjetissa se taisi olla nyt faktisesti hieman isompi. Mutta mennään kohti parempaa, ja on ihan selvä, että sovituista kehyspäätöksistä pidetään kiinni.

Kokoomus on täällä salissa toistuvasti protestoinut näitä polttoaineiden veronkorotuksia samaan aikaan, kun ne kuitenkin ovat toistuvasti olleet kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa. Mutta tällainen ristiriitaisuus on tietenkin opposition etuoikeus.

Edustaja Kalmari nosti hyvin esille pitkän listan todellisia uudistuksia, mitä tämä hallitus on tehnyt: sote-uudistus, [Leena Meri: Kuten laittoman maahanmuuton edistäminen!] opetusvelvollisuuden pidennys, perhevapaauudistus, käydään käsiksi myöskin eläkeputkeen ja moneen muuhun asiaan — tekojen lista on ihan todellinen. Nyt tässä budjetissa on kotitalousvähennykseen muutoksia ja opintotuen tulorajoihin muutoksia. Meillä on insentiiviä investoida. [Puhemies: Kiitoksia! Aika!] Oleellista kuitenkin olisi, että nämä olisivat pitkäaikaisia. Joten kysyisin valtiovarainministeriltä, miten näihin veroetuihin saataisiin pidempää näkymää. [Ben Zyskowicz: Mentäis kokoomuksen ehdotusten mukaan, edustaja Adlercreutz!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

12.15 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tässä keskustelussa hallitus ja valtiovarainministeri Saarikko kertovat kyllä kovin valikoiden asioista. Te kerrotte velkaantumisesta ja toteatte, aivan oikein, että osa siitä on koronan aiheuttamaa, mutta jätätte kertomatta sen, että teidän hallituksenne on lisännyt julkisia menoja varsin reippaasti. Tämä sote-himmeli tulee valtavan kalliiksi. Te olette tehneet maksuttoman toisen asteen ja pidentäneet oppivelvollisuutta ja niin edelleen. [Anne Kalmarin välihuuto] Itse asiassa kaikki tämä piti maksaa työllisyydellä, mutta nämä työllisyystoimetkin ovat sellaisia, jotka lisäävät julkisia menoja — tämä on ongelma. Mutta olisin kysynyt teiltä, että kun IMF:n raportissa todettiin, että nimenomaan julkisen talouden tasapaino tulisi saattaa keskipitkällä aikavälillä kuntoon ja itse asiassa työllisyystoimien olla sellaisia, jotka eivät lisää julkisia menoja, niin mitä te aiotte tehdä näiden asioiden suhteen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

12.16 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hieman täytyy ihmetellä kyllä edustaja Purran puheita lähipalveluiden puolustamisesta, kun hän on julkisuudessa todennut, että tämä keskustan tavoite, sote-asema joka kuntaan, on röyhkeää populismia — ja sitten todetaan, että puolustamme kuitenkin peruspalveluita. Jos niitä lähipalveluita ei puolusteta siellä lähellä, niin kuinka voidaan sitten puolustaa lähipal-

veluita? Ei se ole röyhkeää populismia, se on meidän tavoitteemme sote-uudistuksessa. Ja ei se teidän peruskunta—piirikunta-mallinne kovin kaukana kyllä keskustan kotikunta—maakunta-mallista ole.

Oppositiopuolue kokoomusta kohtaan ihmettelen isosti, kun siellä sanotaan, että älkää katsoko tätä meidän vastalausettamme, siellä on vain ne ajatukset, vaan katsokaa tätä meidän vaihtoehtobudjettiamme, siellä on ne numerot. Siis tarkoitatteko nyt sitä — kun te täällä useasti olette todenneet, että höpö höpö — että sitä teidän vastalausettanne ei tarvitse katsoa? Siis sitä vastalausetta, jossa kehysvaikutteiset menot ovat puoli miljardia suuremmat — siis puolella miljardilla rikotaan kehykset — sitäkö ei nyt tarvitsekaan enää katsoa ja [Puhemies koputtaa] voidaan koko paperi ohittaa? [Puhemies: Kiitoksia!] Onko sekin höpö höpö?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

12.17 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta, tämä on noloa, että te menette tuollaisen eduskunnan teknisen kikkailun taakse. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Kuinka te kehtaatte, keskusta? Kannatusahdingossa te kehtaatte näköjään mitä tahansa. Eivät nämä teidän viestinne mene läpi edes Suomenmaassa enää. [Keskustan ryhmästä: Eikö ole uutta sanottavaa!] Katsokaa lausumat, äänestäkää niiden puolesta. Palataan vakaan talouden puolelle. Tässä kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa otetaan 2,5 miljardia vähemmän velkaa lasten piikkiin. 110 000 uutta työpaikkaa. Tähän maahan palautetaan ryhti, kun tämä kokoomuksen vaihtoehtobudjetti hyväksytään.

Te kikkailette, te menette kaiken maailman eduskunnan teknisten juttujen taakse. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] — Ja, puhemies, ehdotan, että puhemiesneuvosto järjestää tälle huutavalle keskustalle nyt tukiopetusta, niin että he oppivat ymmärtämään, miten eduskunnan [Puhemies: Kiitoksia!] tekniset vastalauseet tehdään. [Keskustan ryhmästä: Höpö höpö! — Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kosonen, Hanna, olkaa hyvä.

12.18 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän täällä hallituksen puolella suuri hämmennys on tätä kokoomuksen esitystä kohtaan, juuri niin kuin edustaja Könttä tuossa sanoi. [Ben Zyskowicz: Lisää tukioppilaita!] Mikä on vaihtoehtobudjetin ja vastalause-esityksen ero? No, se on aika iso kokoomuksella, [Timo Heinonen: Kannattaa käydä se tukiopetus!] eli leikkauksiahan teillä on vain 188 miljoonaa vastalause-esityksissä ja yhteensä kehys kasvaa tuossa vastalause-esityksessä 567 miljoonaa. [Timo Heinosen välihuuto] Me olemme nämä laskeneet.

Edustaja Suomela nosti tärkeän aiheen, mielemme hyvinvoinnin, esiin. Siitä puhumme aivan liian vähän, [Sari Sarkomaa: Ja vielä vähemmän teette!] ja sitä myös valtiovarainministeri Saarikko on pitänyt esillä. Maailman onnellisimman kansan uusi kansansairaus on mielenterveyden häiriöt. Olisiko Suomen seuraava iso projekti se, että vahvistaisimme toinen toisiamme, että satsaisimme ennalta ehkäiseviin palveluihin, [Puhemies koputtaa] kuten liikuntaan ja kulttuuriin ja mielenterveyspalveluihin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

12.19 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Mitä enemmän kokoomuksen vaihtoehtobudjettiin tutustuu, sitä enemmän sieltä löytyy aukkoja, ja sitä enemmän, mitä omaan vaihtoehtobudjettiin tutustuu, sitä täydellisemmältä tämä vaikuttaa. [Naurua] Täällä muun muassa kotitaloudet, joissa on lapsia, saavat 280 vuodessa lisää. Tämä on oikein hyvä ehdotus meillä.

No nyt jos katsotaan tätä laajaa kuvaa, inflaatiota, työllisyyttä, sähkönhintaa. Yhdysvalloissa on käynnissä ihmeellinen ilmiö, jossa työntekijät vaihtavat huomattavan paljon työpaikkoja, mikä johtuu inflaatiosta ja siitä, että siinä uudessa työpaikassa saa kenties hiukan enemmän palkkaa. Tämä kaikki linkittyy totta kai yhteen: kotitalouksien ostovoima, sähkönhinta, liikkumisen hinta. Sitten meidän täytyy ottaa huomioon myöskin se, miten sähkönhinta vaikuttaa teollisuuteen, metalli- ja kemianteollisuuteen. Siellä uhkaa mennä tällä hetkellä investoinnit jäihin, koska ne investoinnit ovat paljon sähköä kuluttavia. Tämä täytyy ottaa huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hopsu, olkaa hyvä. [Hannu Hoskonen: Arvoisa puhemies!] — Edustaja Hoskonen, edustaja Hopsulla on puheenvuoro. [Eduskunnasta: Melkein sama!]

12.21 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joo, alkutavu on sama, ja joskus käy täälläkin sama erehdys.

2000-luvun alusta sote-menomme ovat kaksinkertaistuneet. Sen sijaan investoinnit koulutukseen ovat pysyneet samana 30 vuotta. Tulevaisuutta ajattelevan maan on satsattava osaamiseen ja hyvinvointiin aivan pienimmistä lapsista lähtien tutkimukseen ja korkeakoulutukseen saakka. Ikääntyvässä yhteiskunnassa työvoimapulaan tarvitaan ratkaisuja osaamisen vahvistamisesta, jatkuvasta oppimisesta ja sen lisäksi maahanmuutosta. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan pelkästään vuonna 2020 jäi syntymättä peräti 58 työpaikkaa, koska sopivaa henkilöä ei löytynyt. 2030 mennessä työikäisen väestön määrä vähenee entisestään 130 000 henkilöllä. Tätä realismia ei tunnuta perussuomalaisissa tunnustettavan. Hallitus on sen sijaan tarttunut toimeen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

12.22 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen pitkään ollut kansanedustajana eduskunnassa, enkä näin noloja puheenvuoroja ja juuttumista budjettitekniikkaan ole valtiovarainministerin taholta nähnyt. [Eduskunnasta: Ohhoh!] Ymmärrän, ministeri Saarikko, että teitä harmittaa se, että te olette vastuuttoman velkapolitiikan vankina vasemmistohallituksessa ettekä pääse polkemaan saatikka sitten ohjaamaan sitä vasemmistovihreää pyörää, vaan olette apupyörinä. [Välihuutoja keskustapuolueen ryhmästä] Olette suurin kriitikko tälle vastuuttomalle politiikalle.

Ja toivonkin nyt, kun on läpivalaistu tämä meidän vaihtoehtobudjettimme, josta näkyy selvästi se, että me olemme tasapainottaneet budjetin sillä tavalla, että velkaantuminen kääntyy laskuun ja saamme noin 100 000 uutta työllistä, eli me vahvistamme suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa, niin voisitteko te nyt, ministeri Saarikko, vastata siihen, kun Valtiontalouden tarkastusvirasto on tehnyt [Välihuutoja keskustapuolueen ryhmästä] finanssipoliittisen tarkistuksen, jonka mukaan teidän tekemät työllisyystoimet heikentävät julkista taloutta, jopa heikentävät, ja parhaimmillaan ehkä parantavat noin [Puhemies koputtaa]

200 miljoonalla, vaikka olette luvanneet vahvistaa työllisyystoimia 1 tai 2 miljardilla. Voisitteko te nyt vastata, että miten te tähän reagoitte? Mitä te teette?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

12.23 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni minäkin olen kohtuullisen ajan täällä eduskunnassa saanut istua [Ben Zyskowicz: Sama täällä!] ja nauttia näistä keskusteluista ja niiden tasosta. Mutta, puhemies, vakavasti puhuen sanon kyllä suoraan, että kyllä pitäisi varmasti kokoomuksenkin — teillä on paljon siellä konkareita, jotka ovat olleet pitkään valtiovarainvaliokunnassa — tietää, että ei tämä ole mikään tekninen kysymys, jos menoja lisätään kehykseen nähden yli puoli miljardia. Se on tosiasiallinen arvovalinta. Te samaan aikaan leikkaatte kyllä pienituloisilta, mutta silti te ylitätte kehyksen lisäämällä menoja yli puoli miljardia. Mielestäni, arvoisa kokoomus, on kohteliasta ja kohtuullista, että jos näin on, te silloin kerrotte [Timo Heinonen: Niin ei ole!] syyn tälle. Sitä on teiltä kysytty tänään kymmenen kertaa, vastauksia on tullut nolla kertaa. Voisimmeko nyt, puhemies, ottaa oikein urakaksi, että kokoomus [Puhemies koputtaa] voisi tänään vastata tähän kysymykseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

12.24 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rehellisyyden nimissä pitää myöntää, että hallitus on onnistunut luomaan joitain työpaikkoja, myönnetään. [Eduskunnasta: Julkiselle!] Mutta edelleen rehellisyyden nimissä pitää myöntää se, että niiden hintalappu on aika kova. Niillä ei ole suotuisaa vaikutusta valtiontalouteen, tukityöpaikkoja ja niin edelleen. Hyvä varmasti näille ihmisille, mutta valtiontaloudelle niillä ei ole suotuisaa vaikutusta, kuten totesin.

Sen sijaan kokoomus on esittänyt lukuisan toimenpidekokoelman: uudistetaan työmarkkinoita, puretaan kannustinloukkuja, pienennetään verokiilaa, vahvistetaan työvoimapalveluita, työkykyä ja tasa-arvoa. Tällä saadaan yli 100 000, mahdollisesti jopa 140 000, uutta työpaikkaa ja pääsääntöisesti yksityiselle sektorille, sinne sektorille, joka tuottaa verotuloa yhteiskunnan kassaan kaikkein eniten.

Nämä jutut eivät ole mitään meidän omia keksintöjämme, vaan ne ovat valtakunnan parhaiden asiantuntijoiden laatimia — valtiovarainministeriöstä ja niin edelleen ovat rätingit tulleet. [Puhemies koputtaa] Minä ihmettelen, [Puhemies: Kiitoksia!] miksi te ette voi ottaa näitä hyviä keinoja [Puhemies: Kiitoksia!] käyttöön, kun ne eivät ole keneltäkään pois.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

12.26 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouskasvu on lisännyt työpaikkoja, ja hallituksen työllisyystavoite on vauhdilla toteutumassa ja jopa ylittymässä. On kuitenkin välttämätöntä, että määrätietoista työtä tehokkaiden työllisyyskeinojen löytämiseksi edelleen jatketaan ja käynnistetään rakenteellisia uudistuksia, jotka poistavat kannustinloukkuja, tekevät työn vastaanottamisen yhä useammalle kannattavaksi ja helpottavat työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmia. Lisäksi on tärkeää löytää ratkaisuja, jotka helpottavat osaavan työvoiman saatavuutta. Liian usein osaavan työvoiman puute

muodostuu kasvun pullonkaulaksi. Työperäistä maahanmuuttoa tulee edelleen edistää poistamalla liiallista byrokratiaa. [Leena Meren välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

12.26 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä energiakeskusteluun ja keskustan ”kallis bensa, sossun luukku” -malliin. Perussuomalaiset keventäisivät polttoaineveroja, lämmityspolttoaineveroa ja tuloveroa sadoilla miljoonilla euroilla. Silti keskusta ajaa väkipakolla ”kallis bensa, sossun luukku” -mallia. [Anne Kalmarin välihuuto] Ministeri Saarikko, sanoitte sanatarkasti näin: ”Ihmiset, joiden varallisuus ei riitä lämmityslaskun maksamiseen, voivat turvautua sosiaaliturvajärjestelmään.” Tätä on täällä turha kiistää. Miksi olette unohtaneet maaseudun lapset ja milloin lopetatte ”kallis bensa, sossun luukku” -mallin toteuttamisen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

12.27 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta on loogisesti koko ajan puolustanut budjettikehystä, ja tämä äsken kuulemamme kokoomuksen linjaus oli kyllä minulle aikamoinen yllätys, ja voi sanoa, että siinä kyllä pikkupoika jäi piparipurkilta kiinni jouluaattoaikana, vaikka se nimenomaan oli vielä kielletty. Mutta elämä on elämää. Tärkeintä on kuitenkin, ja tämä kaikkien on syytä muistaa, että korona on maksanut, niin kuin valtiovarainministeri aivan oikein sanoi, noin 15 miljardia euroa. Ja jos me aidosti haluamme tähän maahan, että me pystymme taloutta pyörittämään, niin jokainen tietää, että meillä ei ole kerta kaikkiaan enää varaa toiseen totaalisulkuun tässä maassa. Eli meidän on jokaisen itse pidettävä huoli siitä, että suojaamme itseämme, käymme rokottautumassa sen kolmannenkin piikin, ja niin, että kannamme itse vastuun. Nyt ei auta enää valtiota tai ketään muuta syyttää, vaan jokaisen on syytä katsoa peiliin, että hoidamme omat asiamme hyvin. Ei se valtio auta eikä kunta auta, jos itse teemme virheitä. Pitää kantaa vastuuta, [Leena Meri: Ei me voida bensan hinnasta kantaa vastuuta!] ja toivon, että suomalaiset, jotka ovat järkeviä ihmisiä, tämän myös tekevät. [Leena Meri: Hallitus kantaa hinnoista, bensan hinnasta vastuuta!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

12.28 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä kokoomus, vaikka ylimieliset kommenttinne oli suunnattu keskustaan, niin on pakko kommentoida, että tämän teknisen kikkailun nimi on valtion talousarvioesitys, jonne me teemme muutosesityksiä. Ne ovat tietysti vähän teknisiä, mutta tekin osaatte niitä tehdä, ja yli puolella miljardilla niitä olette sinne tehneet, lisää velkaa.

Mutta edustaja Koponen väitti, että kertomani faktat eivät pitäneet paikkaansa. Totesin, että työllisyys on ennätystasolla, työttömyys laskussa, vaihtotase on noussut hallituksen aikana reilusti ylijäämäiseksi, velkasuhde pienenee [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja bkt on ylittänyt kriisiä edeltäneen tason. Olisi mielenkiintoista kuulla perussuomalaisilta, että mikä näistä ei pidä paikkaansa. Se, että teillä itsellä on luova suhtautuminen tosiasioihin, oli kyse sitten koronan vaarallisuudesta tai ilmastonmuutoksesta tai siitä, että

hallituksessa nostitte bensan verotusta jokaisena vuotena, niin meille muille tosiasiat ovat kuitenkin tosiasioita, eikä niitä voi täällä hatusta vetää. [Jukka Gustafsson: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

12.29 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vielä sosiaaliturvan tasoon liittyvään kysymykseen ja nostaisin sieltä esimerkiksi asumistuen esille. Nythän on niin, että sen määrä ylittää jo 2 miljardia euroa budjetissa. Me olemme kiinnittäneet kokoomuksessa huomiota muun muassa siihen, että esimerkiksi opiskelijoita ei enää kimppa-asuminen tai soluasuminen kiinnosta, koska tämä järjestelmä ei kannusta siihen. Tässä on yksi hyvä esimerkki siitä, mitä kannattaisi muuttaa.

Täällä edustaja Lindén epäili sitä, että minun sosiaaliturvan kyseenalaistamiskysymykseni liittyisi siihen, että mielestäni eläkkeet olisivat liian suuria Suomessa, ja siitähän ei todellakaan ole kysymys. Oikeastaan haluaisin kysyä teiltä, valtiovarainministeri: millä tavalla voisimme parantaa sitä tilannetta niin, että juuri eläkkeelle jäänyt ihminen tulisi tekemään työelämässä edelleen jonkin verran töitä esimerkiksi osa-aikaisesti? Tällä hetkellähän nämä työtulot ja [Puhemies: Kiitoksia!] eläketulot lasketaan yhteen, mutta tätä voisi varmaan parantaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tässä on ministerille tullut nyt aika paljon kysymyksiä. — Vastauspuheenvuoro, 5 minuuttia.

12.31 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta kommentoida tätä laajaa kokonaisuutta. Aloitan nyt ensiksi vielä tästä kokoomuksen vastalause-esityksestä, joka ylittää kehykset 0,5 miljardilla, ja väittelystä, että onko nolo asia nostaa se esiin — niin kuin, edustaja Zyskowicz, te sanoitte minun toimivan nolosti — [Ben Zyskowicz: Kyllä!] tai onko se vain tekninen asia, niin kuin teiltä on tätä puolusteltu. Jos kerran on noloa sitä kaivella ja jos se on pelkkää tekniikka, niin olkaa hyvä ja käyttäkää sitten edes yksi puheenvuoro ja avatkaa, mistä se sitten johtuu. [Timo Heinosen välihuuto] Että jos tämä on ihan pelkästään teknistä eikä ollenkaan mitään oikeita euroja, niin kertokaa, mikä tämä tekninen häiriö tässä teidän esityksessänne sitten on. [Ben Zyskowicz: Ettekö todellakaan tiedä?] Haluan, että te itse sanoitatte tämän täällä salissa, koska te olette keskittyneet käyttämään kaikki puheenvuorot siihen, että on niin kuin asiatonta sitä teidän esitystänne kaivella. Minä omasta mielestäni — ja pahoittelut, jos en mielestänne ole kyennyt siihen tarpeeksi — olen yrittänyt aina vastata kysymyksiin, myös niihin vaikeimpiin, joissa on todettu vakavaa ja vahvaa arvostelua hallituksen talouspolitiikasta. Nyt esitin teille vain vastakysymyksen, ja en ehkä usko, että meidän tarvitsee ketään toinen toisiamme täällä tukiopetuksen piiriin lähettää, tässä kai on kysymys plus- ja miinuslaskusta, kun näitä budjetin loppusummia ynnätään. [Ben Zyskowicz: Siltä tuntuu, että ministeri tarvitsee tukiopetusta! — Jukka Gustafsson: Vastatkaa nyt!]

Edustaja Koponen perussuomalaisista pohdiskeli hallituksen velkaantumisen linjaa, ja olen aivan samasta asiasta huolissani, että velkaantumisen mittakaava on ollut koko 2010-luvun liian suuri, ja nyt ensi vuonna palataan samoihin lukuihin kuin noin 10 vuotta sitten. Mutta edustaja Koposen puheenvuoroon haluan muistuttaa, että perussuomalaisten oma esitys on alijäämän mittakaavan osalta tismalleen samaa luokkaa kuin hallituksen esitys.

[Toimi Kankaanniemi: Kohdennus täysin erilainen!] Eli siinä suhteessa ne samat velkaan kohdistuvat huolet ja huomiot on syytä kohdistaa myös perussuomalaisten esitykseen.

Jään myös vielä pohtimaan perussuomalaisten näkemystä rahoittaa omat menolisäyksensä käytännössä viemällä kehitysyhteistyövarat yhteen kolmasosaan. Siinä taustalla on aika paljon vahvoja kansainvälisiä sitoumuksia. Sehän ei pääsääntöisesti ole mitään Suomen omaa työtä, vaan sitä tehdään kansainvälisessä yhteistyössä, ja jään pohtimaan sitä, että jos kaikki maat toimisivat perussuomalaisten logiikalla, mitä tapahtuisi sille turvapaikanhakijoiden virralle tai pakolaisriskille, joka on ilmeinen ottaen huomioon globaalin tilanteemme. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja mitä on tapahtunut sille teidän ajattelullenne, että autetaan mieluummin paikan päällä, kun te ette halua ketään tänne, mutta nyt te ette halua auttaa ihmisiä paikan päälläkään, niin onko vaihtoehto vaan ikään kuin sulkea silmänsä? Tätä jäin pohdiskelemaan.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä esitettiin kysymys, pidänkö edelleen perusteltuna pysyä kehyksissä ja mitä tarkoitin näillä puheenvuoroillani joitain viikkoja sitten. Tarkoitin sitä, että hallituksen on syytä pitää kiinni siitä, mistä viime keväänä sovittiin, [Ben Zyskowicz: Joo-o!] että hallitus pitää kiinni kehyksistä, siitä talouden menokatosta, raamista, minkä itselleen on asettanut, ja olen edelleen tästä samaa mieltä. [Ben Zyskowicz: Mitä takeita voitte saada?] Kehyksen valmistelu aloitetaan ensi kevättä varten näinä viikkoina. Ministeriöt tekevät esityksiään, ja kerron avoimesti, että paineita kehyksen ylittämiselle on varmasti olemassa eri ministeriöiden esityksistä. Pelkästään iso kysymys tulee koskemaan tätä täälläkin salissa useamman puheenvuoron aikana esiin nostettua tki- eli tutkimuksen ja kehityksen rahoitusta ja sen huolehtimista liikkeelle vuoteen 23. Luulen, että kaikki me mielellämme olisimme siihen sitoutuneita jo nopeilla toimilla, mutta sellaista varausta kehykseen ei viime keväänä ole tehty. [Ben Zyskowicz: Mitä takeita voitte nyt joulukuussa saada? Kertokaa: mitä takeita voitte nyt joulukuussa saada?] Eli siksi tämäkin teema tulee tätä meidän yhteistä raamia vakavalla tavalla haastamaan.

Sitten täällä on useampaan kertaan, ja hyvä niin, viitattu kansainvälisen valuuttarahaston IMF:n arvioon Suomesta ja vähän eriytetty sieltä yksittäisiä arvioita, että onko Suomi pärjännyt hyvin vai huonosti ja mitä pitäisi tulevaisuudessa tehdä. Minulle IMF:n viesti näyttäytyi selvästi viestinä siitä, että koronan hoito on ollut onnistunutta myös talouspolitiikan kannalta. Kuoppa, mikä taudinhoidosta ja tautiajasta syntyi, on täyttynyt verrattain nopeasti, ja Suomi on saanut monin tavoin tästä hyvät arvosanat — kiitos pitkälti kansalaistemme. Kiitos suomalaisten, jotka ovat jaksaneet sinnitellä tämän vaikean ajan keskellä, jolle ei vieläkään loppua näy. Mutta samanaikaisesti IMF muistutti siitä, että yksi Suomen erityinen vahvuus ja asia, josta pitää pitää kiinni, on ollut itsellemme asettamamme menoraami — kukin hallitus vuorollaan, sille tasolle, minkä on parhaaksi katsonut. Ja kyllä, kuten puheenvuorossani nostin esiin, Suomen talous nousee kasvulla, pitkäjänteisellä kasvulla, mutta se edellyttää myös talousryhtiä, [Puhemies: Kiitoksia!] josta viite on myöskin velkaantumisen saaminen alemmalle tasolle korkoriski vakavasti muistaen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt välihuudoista päätellen näyttää siltä, että vielä on debatille tarvetta. Nyt tyhjennetään tuo lista ja sen jälkeen pyydätte uusiksi V-painiketta painamalla ja nousemalla seisomaan puheenvuoroja. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

12.36 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition puolelta on useamman kerran tähän ministeri Saarikon mainitsemaan Kansainvälisen valuuttarahasto IMF:n arvioon kiinnitetty huomiota, ja aivan kuten ministeri totesi, niin siinähän suhtaudutaan hyvin ymmärtäväisesti, jopa tukien Suomen finanssipolitiikan linjaan, että on onnistuttu koronan haitallisten vaikutusten eliminoimisessa ja luotu pohjaa taloudelliselle kasvulle. Jopa myös tähän kehystarkistukseen suhtaudutaan ymmärtäväisesti, että tässä tilanteessa tarvittiin lähivuosille sellaista. Se ainoa toivomus kohdistuu keskipitkällä aikavälillä useamman vuoden päähän, että olisi hyvä, jos pystytään palaamaan siihen vanhaan kehyslinjaan. [Arto Satonen: Ei me niin sanottu! — Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Kyllä sanoitte!] Tällaiset kehykset ovat aina poliittisia sopimuksia, kunkin maan oloihin sopeutettuja, ja tämä suomalainen tapa, että niitä voidaan tarkistaa silloin, kun perustellut syyt sitä edellyttävät, on hyvä, ja myöskin nämä kaikki kansainväliset arviot ja suomalaisten [Puhemies koputtaa] ekonomistien päälinja yhtyivät [Puhemies: Kiitos!] tähän arvioon, että tämä on oikea kanta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

12.37 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ei ole keskusteltu lainkaan tämän hallituksen budjettilinjausten aluepoliittisista vaikutuksista. Hallitus on saanut aikaan tai myötävaikuttanut ainakin vahvasti turveyrittäjien täydelliseen ahdinkoon ajamiseen, ja siellä monet yrittäjäperheet ovat konkurssissa, niin että omakotitalot ja tilat menevät mukana. Tämä oli vastuutonta politiikkaa.

Nyt sähkön osalta ja myös polttonesteiden osalta aluepoliittiset vaikutukset tällä teidän politiikallanne ovat hyvin vaaralliset. On selvää, että näillä hinnoilla ihmiset eivät selviä, eivät maatilat, jotka ovat tällä hetkellä muutoinkin erittäin suurissa vaikeuksissa, suoranaisessa kustannuskriisissä, kun tulot pienenevät ja menot ja kustannukset kasvavat. Tämä linjaus on kyllä keskustalle kohtalokasta. [Puhemies koputtaa] Mitä te teette maaseudun hyväksi?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

12.38 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ministeri Saarikko, sanoitte puoluevaltuustossa 20. marraskuuta muun muassa seuraavaa: ”Sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden joukoissa on aika lopettaa haaveilu yhteisen kehyssopimuksen rikkomisesta. Keskustalle sopii vain se, että sovitusta pidetään kiinni.” Nyt käytte neuvotteluja siitä, että tähän muut hallituspuolueet sitoutuisivat. Kysyin teiltä, en saanut vastausta, kysyn uudestaan: Mitä takeita te nyt joulukuussa, vaikkapa tämän päivän neuvottelussa, voitte saada siitä, että ensi keväänä kaikki hallituskumppanit ovat sitoutuneet pitäytymään siinä menokehyksessä, jonka viime keväänä päätitte ja joka ylittää vuoden 23 alkuperäiset kehykset 500 miljoonalla eurolla? Mitä takeita te nyt joulukuussa haette ja voitte tästä saada? [Puhemies koputtaa] Vastatkaa minulle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä. [Jukka Gustafsson: Neuvottelut on kesken! Onko tämä nyt kovin järkevä kysymys ylipäänsä? — Ben Zyskowicz: Se on hyvin järkevä kysymys!]

12.40 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua on hieman ihmetyttänyt myös kansanedustajien suhtautuminen siihen omaan työhönsä, jota tuolla vaikkapa valtiovarainvaliokunnassa tehdään, että jos suhtaudutaan näihin vastalauseisiin niin, että ne ovat vain teknisiä muutoksia, niin kyllähän silloin myös aliarvioidaan sitä työtä, mitä me täällä parlamentaarikkoina tehdään, koska me kuitenkin äänestämme loppuviimein Suomen valtion ensi vuoden taloudesta, budjetista, ja tämä on eduskunta, joten sikäli kannattaa myös arvostaa sitä työtä siellä. [Timo Heinonen: Totta kai!]

Mutta, arvoisa kokoomus, kun te olette olleet lähettämässä meitä tukiopetukseen, niin kuitenkin perussuomalaiset pystyivät pienentämään kehysvaikutteisia menoja omassa vastalauseessaan 581 miljoonaa euroa. He vähensivät menoja. Se oli heiltä suoraselkäinen teko. [Leena Meri: Kyllä!] Te lisäsitte 567 miljoonaa euroa kehykseen menoja, ja täällä te selitätte meille, että sitten pitää katsoa teidän vaihtoehtobudjettianne, mutta kun hallituskin joutuu joko sitoutumaan kehyksiin tai muuttamaan niitä kehyksiä, ja nyt te menitte [Puhemies koputtaa] vielä enemmän pitkälle kuin hallitus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

12.41 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti kristillisdemokraatit ovat olleet tarpeeksi kauan oppositiossa ymmärtääkseen tuon budjettiteknisen tekniikan. [Naurua]

Hyvä hallitus, siis silloin, jos meillä ei ole lainsäädäntö auki jostakin kohtaa tai sitä ei esitetä poistettavaksi, sille momentille ei voi esittää lisäyksiä eikä vähennyksiä. Ainoastaan lausumilla voidaan silloin tehdä siihen omaan esitykseen mahdolliset lisäykset tai vähennykset. Tämän nyt toivoisi olevan selvää tässä talossa ihan kaikille, ja uskon, että näin on, mutta kummalliseksi tämä keskustelu on vääntynyt.

Mutta olisin halunnut kysyä vielä arvoisalta valtiovarainministeriltä: mitä takeita nyt on siitä, että me ensi keväänä tulemme sitten näkemään hallitukselta julkista taloutta vahvistavia työllisyyspäätöksiä? Olen ymmärtänyt niin, että tämä riippuu nyt talon ulkopuolisesta tahosta, parlamentaarisen päätöksenteon ulkopuolella olevasta tahosta, ilmastopaneelista. Ilmastopaneeli kertoo, onko siihen mahdollisuutta. Olisin halunnut kuulla nyt valtiovarainministeriltä, [Puhemies: Kiitoksia!] onko ilmastopaneeli jo antanut luvan tehdä näitä päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

12.42 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Alkuun on syytä todeta, että näistä talouspolitiikan linjoista olisi helpompi keskustella, jos pysyttäisiin asiassa eikä huudeltaisi tukiopetuksesta, ymmärryksen puutteesta tai lukemattomuudesta. Ymmärrän hyvin, että kehysten sisä- tai ulkopuolelle voidaan sijoittaa erilaisia kohteita. Voidaan keskustella, missä vaikkapa tiehankkeet ovat, mutta silloinkin kannattaisi puhua siitä asiasta eikä tukiopetuksesta tai muuten asian vierestä.

No, täällä on kokoomus esittänyt merkittäviä leikkauksia sosiaaliturvaan, esimerkiksi asumistukeen. Sen tähden on hyvä käydä läpi muutama fakta asumistuesta. Asumistuen saajista vuonna 2019 vain 35 prosenttia oli työttömiä, 40 prosenttia opiskelijoita. Merkittävä määrä tuen saajista on siis pienituloisia, työssäkäyviä ihmisiä, joilla ei olisi välttämättä varaa asua esimerkiksi suurissa kaupungeissa ilman asumistukea. Näillä pienipalkkaisil-

la aloilla kärsitään jo tällä hetkellä työvoimapulasta, ja onkin syytä kysyä, miten työvoimapulalle kävisi silloin, [Puhemies: Kiitoksia!] jos asumistukea entisestään heikennettäisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä kolme... [Ben Zyskowicz: Ettekö ymmärrä, että asumistuki on asuntosijoittajien tuki? Ettekö te sitä ymmärrä?] — Edustaja Zyskowicz, myönnän... [Iiris Suomela: Saat ihan oikean puheenvuoron!] Myönnän vielä kolme vastauspuheenvuoroa.

12.43 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies, puheenvuorosta! Luulin, että oli vain tilaisuus välihuutoon. [Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Oli niin monta välihuutoa, että kuulosti jo puheenvuorolta.

Kiitos, herra puhemies! — Edustaja Suomela äsken suomi meidän asumistukeen esittämiämme leikkauksia. Edustaja Suomela ei näköjään ymmärrä, että asumistuki on ennen kaikkea tukea asuntosijoittajille. [Iiris Suomelan välihuuto] Katsokaa Kojamon kurssikehitystä, katsokaa, miten hyvää bisnestä on muiden asuntosijoitusyhtiöiden bisnes. Miksi asuntosijoittaminen on myös yksityisten asuntosijoittajien suosiossa? Minä sallin sen, että yksityiset asuntosijoittajat tekevät asuntosijoittamisella säästöjä tulevaisuuttaan varten, mutta en hyväksy sitä, että veronmaksajien pitää sitä sillä tavoin tukea kuin tänä päivänä tukevat. Siitä on vaikka kuinka paljon näyttöä, että asumistuki valuu vuokriin, siis nostaa vuokria. [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni on pois päältä.

Toivon, että edustaja Suomela perehtyy näihin selvityksiin. Konsensus on siitä, että asumistuki nostaa vuokria. Erimielisyys on siitä, minkä verran se sitä tekee. [Iiris Suomela: Ei pidä paikkaansa!] — Pitää paikkansa. Näytä semmoinen tutkimus. [Iiris Suomela: Näytä tutkimus, joka on sinun mieltä!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt myönnän enää kolme vastauspuheenvuoroa, sen jälkeen ministerille puheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

12.45 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tästä olen edustaja Zyskowiczin kanssa kyllä aivan samaa mieltä, että asumistukijärjestelmä on kestämättömällä pohjalla, koska sen kustannukset karkaavat, ovat jo useita vuosia karanneet, ja asuntopolitiikka on tässä yhteiskunnassa ollut kyllä hukassa jo pidemmän aikaa, koko 2000-luvun.

Mutta mitä tulee näihin aikaisempiin puheenvuoroihin, niin edustaja Kankaanniemi tässä peräänkuulutti näitä aluepoliittisia vaikutuksia. Hallitus ei ole nostanut polttoaineiden hintaa. Hallitus ei ole nostanut sähkön hintaa — päinvastoin, ministeri Lintilä on ansiokkaasti edistänyt sitä, että sähkön siirtohinnat tulevat laskemaan uuden lain myötä, ja sitä kautta perheiden ja kotitalouksien kustannukset pienenevät.

Ja mitä tulee tähän Junnilan aikaisempaan puheenvuoroon, liittyen näihin muihin maaseudun elämää koskettaviin asioihin, niin niistä todellakin on huolehdittu. Jos katsoo tuon budjettikirjan läpi, niin huomaa, että siellä on monia hyviä hankkeita, joilla on aluepoliittisesti suotuisia vaikutuksia. Tämän väärän todistuksen, jonka tässä kuulimme, halusin oikaista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

12.46 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos! Keskustan varapuheenjohtaja, edustaja Honkonen kuitenkin tuossa aikaisemmin huudahti, että koska perussuomalaiset haluavat laskea polttoaineveroa, niin olemmeko me sosialisteja. No, jos se on sosialismia, että haluaa laskea verotusta, niin olkoon sitten näin. Ihan sama, miksi minua moititte, mutta näin me haluamme perussuomalaisissa toimia.

Kiitän edustaja Kulmunia siitä, kuten ministeri Saarikkoa, että te olette huomanneet, että perussuomalaisilla on myös rahat siihen, miten me aiomme varoja käyttää. Me olemme tehneet kotiläksymme ja osaamme laskea, toisin kuin vasemmiston edustaja Saramo väitti, että meillä on luova suhtautuminen. En tiedä, onko hänellä nyt asenteessa vikaa, kun hän ei tunnu löytävän niitä perussuomalaisten oikeita lukuja.

Ja mitä tulee tähän ihmisten ostovoimaan, niin se on kyllä äärettömän huolestuttavaa. Ottakaa koppi tästä perussuomalaisten [Puhemies koputtaa] vaihtoehtobudjetista: jokainen suomalainen voittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

12.47 **Riitta Mäkinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan vielä kertaalleen tästä talous- ja finanssipolitiikasta: Kuten edustaja Koskinen tuossa juuri hyvin tyhjentävästi totesi, niin kyllähän tämä IMF nimenomaan kiittää ja kehuu sitä finanssipoliittista linjaa, joka Suomessa on ja jota Suomen hallitus on viimeiset kuluneet kaksi vuotta tässä hyödyntänyt. [Ben Zyskowicz: Riippuu, mitä kohtaa siitä!] Kun katsotaan myös tuota ensi vuotta, niin nämä linjaukset, joita on tehty, nähdään nimenomaan tarkoituksenmukaisina. Ja todellakin kyse on siitä, kun tarkastellaan tätä kehysratkaisua ja käydään siitä keskustelua, että IMF itse painottaa keskipitkän tähtäimen ratkaisuja.

Mutta sitten ihan pikaisesti tästä työllisyydestä: Kokoomus, ei meidän kohtaanto-ongelma ratkea sosiaaliturvaa leikkaamalla, vaan kysymys on osaamisesta, osaamisesta ja osaamisesta ja osaamistason nostamisesta, [Ben Zyskowicz: Sekä että!] ja tähän me tarvitaan niitä täsmätoimia, ja juuri nämä ovat niitä työllisyystoimia, joita esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen [Puhemies koputtaa] ja osatyökykyisten työllistämisessä [Puhemies: Kiitoksia!] hyödynnetään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja sitten ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

12.49 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka sananvaihto on välillä ollut kiivasta, kiitän tähänastisesta hyvästä vuorovaikutuksesta, ja edessä on nyt monta iltaa ja päivää eduskuntasalissa budjetin ruodintaa sen

eri momenttien ja yhteiskunnan sektorien osalta. Nostan esiin nyt vain kaksi asiaa enää tässä lopuksi.

Ensimmäinen liittyy tähän kehykseen, jonka ytimessä tavallaan on sekä haasto hallituksen suuntaan, aiommeko pitää itsellemme asettamasta menokatosta kiinni, että myös toisaalta nyt kokoomuksen ristiriita suhteessa siihen, pitäydyttekö te sitten siinä. Ja ehkä yksi teema, jota kannattaa meidän yhdessä tarkemmin avata — minä en suinkaan rohkene puhua kokeneille edustajille tukiopetuksesta tai ymmärtämättömyydestä — liittyy siihen, mitkä kaikki menot kuuluvat kehyksen piiriin. Suhdanneluonteisethan, muun muassa täällä äsken debatoitu asumistuki, eivät sellaisenaan ole kehyksen piirissä, paitsi niihin tehtävät muutokset. [Ben Zyskowicz: Just näin!]

Ja mitä tulee sitten tähän toiseen kokonaisuuteen, soteen, jota myöskin on sivuttu täällä paljon, niin edustaja Räsänen kristillisdemokraateista käytti minusta aivan hyvän ja aidosti, oikeasti huolestuneen puheenvuoron siitä, mitä tapahtuu, ei sote-uudistuksen tiimoilta vaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa, kun väki uupuu. Me tarvitsemme lisää työvoimaa — me tarvitsemme sitä muutoinkin myös ulkomailta aivan varmasti — ja on mietittävä, miten ikään kuin kehitämme uusissa rakenteissa alaa niin, että se houkuttelee henkilöstöä. Siksi ministeri Anderssonin esiin tuoma lähihoitajien koulutus oli minusta tärkeä ja osuva vastaus tähän.

Mutta samalla haluan haastaa kyllä oppositiota siitä, kun te olette etsineet ikään kuin helppoja vastauksia alentamalla muutoskustannuksia tästä uudistuksesta, että onkohan se sittenkään viisas tie, kun tämän uudistuksen alkumetrit ilman muuta tarvitsevat lisäpanostuksia, jotta se hyvä muutos voi toteutua. Se tarkoittaa palkkaharmonisaatiota ja tietojärjestelmien toimivuutta. En tunne yhtään sote-alan ammattilaista, joka olisi eri mieltä kanssani siitä, että tietojärjestelmien yhteensopivuus, [Puhemies koputtaa] -toimivuus, olisi a ja o, jotta töissäkin ikään kuin asiat sujuisivat heidän kannaltaan paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

12.51 **Ano Turtiainen vkk:** Arvoisa puhemies! Laitetaan tuosta vielä vähän valoja päälle, niin muistuu se Caruna-puliveivaus mieleen jokaiselle.

Arvoisa puhemies! Oppositio esitteli täällä hiljattain ylpeänä omia vaihtoehtobudjettejaan. Nyt hallitus laittaa paremmaksi. Tai yrittää laittaa. Ettekö te, hyvät kollegat, oikeasti ymmärrä, missä tilassa tämä maa nyt on ja minkälaiseen ahdinkoon koko kansa on toimienne kautta ajautunut? Miten teillä on varaa esitellä täällä yhtään mitään budjetteja, kun te olette toiminnallanne riistäneet suomalaisilta elinkeinovapauden, liikkumisen vapauden, oikeuden terveyteen ja elämään puhumattakaan sananvapaudesta? Ja nyt te olette savustamassa sote-alalta parhaan osaamisen pois, eli olette romuttamassa terveydenhuollonkin tästä maasta.

Miettikää lisäksi, mitkä ovat kustannukset taksonomia-asetuksista, turpeen alasajosta, maatalouden alasajosta, teollisuuden alasajosta. Mitkä ovat kustannukset matkailu- ja ravintola-alan alasajosta, tapahtuma-alan alasajosta, lentoliikenteen alasajosta? Mitkä ovat kustannukset inflaatiosta tai kohonneista polttoainehinnoista? Mitkä ovat kustannukset Kiinan kauppasodasta, mitkä ovat kustannukset Venäjä-pakotteista? Tai mitkä ovat kustannukset uusista hulluista koronatoimista, joita te parhaillaan toteutatte?

Viime vuonna Suomessa kuoli koronaan 558 ihmistä. Heistä 90 prosenttia oli täyttänyt yli 70 vuotta. Ja tuon takia te, hyvät kollegat, olette romuttaneet taloutemme ja vieneet meidät entistä syvemmälle liittovaltioon. Kuvitteletteko te oikeasti, ettei Suomen kansa näe tätä kusetusta? Te olette toiminnallanne velkauttaneet Suomen kansalaiset, perheet, yritykset, ihan kaiken, koko maan, eli teidän kauttanne kaikki on ryöstetty.

Suomalaisen tutkijan mukaan Saksassa on kartta, jossa Suomen kohdalla on ainoastaan tuulivoimaloita ja kaivoksia. Eli onko teillä globalisteilla seuraavaksi tarkoitus luovuttaa Suomi-neidon maaperäkin ulkomaisille ryöstäjille? Ja tiedoksi teille jokaiselle: jotta valtio voi puhua itsestään valtiona, täytyy sillä olla budjettisuvereniteetti, informaatiosuvereniteetti ja päätöksentekosuvereniteetti. Valitettavasti tällä hetkellä Suomen kohdalla noista kriteereistä ei täyty yksikään.

Arvoisa puhemies! Pian tulee loppu sille epäjumalien palvonnalle, jota on jo vuosikymmenten ajan toteutettu tässä maassa. Jopa kouluissa opetetaan palvomaan epäjumalia. Me emme voi olla sekä Jumalan että suuren rahan palveluksessa. Kun toiselle kumarrat, pyllistät toiselle. Onneksi nyt, kaiken tämän kärsimyksen keskellä, Suomen kansa on heräämässä, ja pian tässä maassa ei enää palvota epäjumalia. Ja sen jälkeen tämän hienon maan ja sen rohkean kansan parhaaksi tässä salissa esitellään se kaikkein kestävin budjetti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne poissa. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

12.56 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Politiikka on pohjimmiltaan valitsemisen taidetta. Ja varsinkin talouspolitiikka, nimittäin vuosittain laaditut valtion talousarvioesitykset ovat paras todiste siitä, mitä kulloinenkin hallitus arvottaa eniten. Tämä pätee myös nykyiseen Marinin hallitukseen, jonka talouspolitiikka on ollut kokoonpanonsa mukaisesti voimakkaan vasemmistolaista. Hallituskautensa aikana se on lisännyt pysyviä menoja noin 1,5 miljardilla ja keskittynyt miettimään keinoja käyttää veronmaksajien rahoja itselle tärkeisiin kohteisiin välittämättä siitä, millainen lasku siitä koituu tuleville sukupolville. Siksi tänään käsittelyssä oleva valtion talousarvio ensi vuodelle on jo lähtökohtaisesti 7 miljardia euroa alijäämäinen.

Samalla hallitus on jättänyt tai jättämässä nopeasti ikääntyvän Suomen kaipaamat todelliset rakenteelliset uudistukset tekemättä. Erityisen kriittinen tässä pitää olla hallituksen haluttomuuteen poistaa työllisyyden kasvua hidastavia esteitä vaikkapa muista Pohjoismaista tutuilla reformeilla. Kuitenkin valtaosa myös hallituspuolueista myöntää sen, että nykyistä korkeampi työllisyysaste on välttämättömyys, jos me haluamme turvata nykyiset hyvinvointipalvelumme myös tuleville sukupolville.

Syyt hallituksen toimettomuuteen tietää hallitus itse. Itse tulkitsen sen kylmäksi arvovalinnaksi, jossa tärkeintä on nykyisten hallituspuolueiden lyhytaikainen etu. Hallituspuolueissa kai pelätään, että päätöksenteko näistä Suomen tulevaisuuden kannalta välttämättömistä uudistuksista näkyisi niiden tulevien vaalien äänisaaliissa, minkä takia niiden tekemättä jättäminen koetaan helpommaksi.

Arvoisa puhemies! Kokoomus ja suurin osa suomalaisista ovat olleet huolissaan hallituksen valitsemasta talouspolitiikan tiestä, joka jatkuessaan johtaa nykyisen hyvinvointiyhteiskuntamme alasajoon. Sitä ei voi hyväksyä. Sen takia kokoomus on koko vaalikau-

den ajan ja viimeksi runsas viikko sitten esitellyt vaihtoehtoja hallituksen velkavetoiselle menolle.

Vaihtoehtomme ytimessä ovat työ ja yrittäjyys, sillä vain niillä voimme kestävästi vahvistaa talouskasvua ja siten myös julkisen talouden kestävyyttä. Keinoja esimerkiksi työllisyyden kasvuun on tässäkin salissa monta kertaa käsitelty: kannustinloukkujen purkaminen, työvoimapalvelujen vahvistaminen, paikallisen sopimisen laajentaminen, ansiosidonnaisen työttömyysturvan laajentaminen ja porrastaminen, kotitalousvähennyksen parantaminen ja niin edelleen. Ikävä kyllä nämä yli 100 000 työpaikkaa tuovat uudistukset eivät hallitukselle kelpaa. Sikälikin ikävää, että juuri näitä samoja uudistuksia viedään muissa Pohjoismaissa eteenpäin sosiaalidemokraattien johdolla, mutta ei täällä Suomessa.

Myös yrittäjyyden edellytysten parantamisessa resepti on tuttu. Olennaista on luoda edellytykset, joissa yritykset uskaltavat kasvaa, ottaa riskiä ja investoida. Ikävä kyllä tässä nykyisen hallituksen tie on ollut toisenlainen. Monilla elinkeinoelämän sektoreilla hallitus on omilla niin sanotuilla uudistuksillaan vienyt tai viemässä leivän yrittäjän pöydästä tai muuten vain lisäämässä yrittäjien muutenkin mittavaa hallinnollista taakkaa. Herääkin kysymys siitä, miten vielä viime vaalikaudella yritysten norminpurkutyöhön suuntautunut keskusta on voinut tämän valtiovarainministeripuolueena sallia.

Arvoisa puhemies! Loppuun vielä mietteitä ensi vuoden budjetista Keski-Suomen osalta. Osuus on lyhyt, sillä myös Marinin hallituksen kiinnostus meitä kohtaan on ollut pientä. On tietysti hyvä, että saimme eduskunnan joululahjarahoista reilun miljoonan euron lisämäärärahat muun muassa paikallisiin tiehankkeisiin, mutta se ei poista sitä, että liikenne- ja infrahankkeissa olemme edelleen jääneet tämän hallituksen panostuksista sivuun. Tampere—Jyväskylä-kaksoisraide ja Valtatie 4:n ja Valtatie 9:n maakunnalle tärkeät kehityskohteet jäivät edelleen vaille lisärahaa. Vuonna 23 alkavalla vaalikaudella meillä riittääkin tekemistä tämänkin suunnan kääntämisessä.

Arvoisa puhemies! Näillä saatesanoilla kannatan edustaja Sarkomaan tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kalli.

13.00 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on tapansa mukaan tehnyt huolellista työtä käsitellessään ensi vuoden talousarvioesitystä. Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle ja kaikille jäsenille syyskauden isosta urakasta. Lopputulosta on helppo puolustaa.

Talouden näkymät ovat nyt kaksijakoiset: on valoa ja varjoja, tai sanotaanko, että on vauhtia mutta toisaalta myös epävarmuuksia ja eittämättä isoja haasteita ratkottavana. Viime keväänä käynnistynyt vahva kasvu on saanut vauhtia talouteen ja työllisyyteen. Tämä hyvä talouden veto näyttäisi ennusteiden valossa jatkuvan vielä ensi vuoden, vaikka arvioiden mukaan hieman maltillisempana kuin tänä vuonna.

Talouskasvu ruokkii myös työllisyyttä, mikä on tärkeää julkisen talouden näkökulmasta. Kasvu merkitsee siis työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Kasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Siksi kasvun tukemiseksi on tehtävä määrätietoisia toimia, kuten budjettiesitys ja valiokunnan mietintö perustellusti tekevätkin.

Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan nousevan ensi vuonna 73,6 prosenttiin ja työttömyysasteen laskevan 6,8 prosenttiin. Tämä arvio on rohkaiseva, vaikka sisäl-

tääkin epävarmuuksia ja on toki vasta matkalla kohti yhä kunnianhimoisempaa työllisyystavoitetta, sillä vasta noin 78 prosentin työllisyysasteella valtiontalous alkaa olla tasapainossa.

Suurin epävarmuus talouden ja työllisyyden kehityksen osalta liittyy edelleen koronaan. Vaikka Suomen julkinen talous on selvinnyt koronapandemiasta keskimääräistä paremmin, on se jättänyt meillekin jälkensä. Velkaa on kertynyt, puhumattakaan muista velan muodoista, kuten hoito- tai oppimisvelasta, joiden takaisinmaksu ei sekään ole ilmaista. Tautitilanne on vuoden mittaan vaihdellut, ja ensi vuoden osaltakin monet epävarmuudet liittyvät juuri siihen, miten Suomi, Eurooppa ja maailma pärjäävät pandemian kanssa.

Viime aikoina kiihtynyt inflaatio ja toimitusketjujen vaikeudet asettavat omia haasteitaan, kun pulaa on konteista komponentteihin, työvoimasta puhumattakaan. Vakavin kasvun uhka näyttäisikin tulevaisuudessa muodostuvan osaavan työvoiman saatavuudesta, ellei ongelmaa onnistuta ratkomaan. Siksi budjetissa on perustellusti osoitettu rahoitusta työvoimapulaa akuutisti helpottaviin toimiin. Näitä toimia ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton helpottaminen D-viisumilla, opintotuen tulorajan määräaikainen nostaminen, josta toivottavasti saadaan tulevaisuudessa pysyvä, sekä yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti. Myös hallituksen aiemmin tekemät linjaukset ikääntyneiden työllisyyttä parantavasta eläkeputken poistoon liittyvästä kokonaisuudesta, päätös oppivelvollisuuden laajentamisesta, työnhakuvelvoitteen kiristäminen sekä työllisyyspalveluiden uudistaminen parantavat osaltaan työvoiman saatavuutta.

Osaavan työvoiman saatavuuden ohella kasvua voi hidastaa myös kiihtyvä inflaatio. Kustannustaso uhkaa monin paikoin karata käsistä, mikä asettaa yrityksiä ja kotitalouksia hankalaan tilanteeseen. Epävarmuuksia on siis ilmassa paljon, vaikka talouden perusvireessä onkin juuri nyt paljon duurisointuja.

Mietintö tunnistaa aivan oikein myös sen, että talouden väliaikainen elpyminen ei kuitenkaan poista rakenteellista väestön ikääntymisestä johtuvaa julkisen talouden epätasapainoa. Tämä siis alleviivaa tarvetta paitsi vahvalle kasvupolitiikalle myös rakenteellisille uudistuksille, jotka tukevat työllisyyttä esimerkiksi työn vastaanottamisen kannusteita edistäen. Myös työkyvyn tukemiseen ja osaamisen kehittämiseen on syytä kiinnittää tulevina vuosina erityisen paljon huomiota.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi kiittää valiokuntaa myös sen tekemistä lisäysesityksistä ensi vuoden talousarvioon. Lisärahoitusta esitetään moniin hyviin kohteisiin, joista haluan kiittää erityisesti lasten ja nuorten yrittäjyyskasvatukseen sekä talous- ja työelämätaitoihin osoitettavaa rahoitusta. Myös lukutaitohanke, koululaisten tasa-arvoisten taidevierailujen toteuttaminen sekä 4H-toiminnan ja liikuntaharrastusten edistämistä koskeva rahoitus ansaitsevat vahvan tuen.

Satakuntalaisena edustajana iloitsen myös siitä, että mietinnössä esitetään rahoitusta Huittisten ja Harjavallan tiehankkeisiin, Pyhäjärvi-instituutille Pyhäjärven hoitokalastukseen sekä pohjoisempaan Satakuntaan ylimaakunnallisten hankkeiden osalta rahoitusta Alkkiantien päällystämiseen sekä Lauhanvuori—Hämeenkangas Geoparkin kehittämiseen. Näiden hankkeiden toteuttaminen edistää osaltaan paikallista elinvoimaa ja alueellista vetovoimaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Suomela.

13.06 **Iiris Suomela vihr:** Arvoisa puhemies! Elämme jälleen kerran ratkaisevia hetkiä Suomen tulevaisuuden kannalta. Koronakriisi näyttää valitettavasti pitkittyvän, ja siksi nyt on tärkeää tehdä oikeat arvovalinnat. Jos nyt lapsille ja nuorille jää kohtuuton taakka kannettavaksi, tulemme olemaan ongelmissa vielä pitkälle tulevaisuuteen, koska jo ennen tätä pandemiaa nuorilla oli todella kovat paineet laittaa talous kuntoon, ratkaista ilmastokriisi ja pelastaa hyvinvointivaltio. Siksi on erityisen tärkeää, että nyt jatketaan koronakriisin torjuntaa. Tähän myös valtiovarainvaliokunta kiinnittää mietinnössään huomiota. Nostamme esiin koronakriisin ja sen aiheuttamien tuhojen torjumisen tärkeyden myös ensi vuonna. Tämä pandemia ei ole ohi Suomessa ennen kuin se on ohi kaikkialla, ja siksi on erityisen hyvä, että päätimme valiokunnassa panostaa vielä erikseen kansainväliseen kehitysyhteistyöhön ja kriisiapuun.

Samalla painotamme myös tulevaisuuden kriisien torjuntaa. Tämä koronakriisi, jos jokin, on osoittanut, miten tärkeää olisi pyrkiä ennaltaehkäisemään kriisejä ajoissa. Se on monin verroin halvempaa niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Tämä budjetti edistää sekä ilmastokriisin torjuntaa että talouden elpymistä. Samalla vahvistamme Suomen kilpailukykyä pidemmälle tulevaisuuteen. Ilmastoystävällisiä ratkaisuilla on nimittäin suurta kysyntää kautta maailman, ja siksi meidän kannattaa olla tuottamassa niitä ratkaisuja, joita maailmalla tarvitaan ja kaivataan. Tässä muutoksessa edelläkävijöillä on perässähiihtäjiä paljon paremmat mahdollisuudet menestyä. Nyt kannattaa takoa, kun rauta on kuumaa.

EU:n kestävän kasvun ohjelma auttaa meitä nousemaan tämän kriisin jäljiltä ja panostamaan ilmastokriisin torjuntaan. Se toimii Suomessa juuri niin kuin on tarkoituskin: auttaa ja nopeuttaa meitä siirtymässä kohti hiilineutraalia ja kestävää tulevaisuutta. Esimerkkeinä voi mainita raskaan teollisuuden sähköistymisen, maalämmön, power-to-x-hankkeet, tuulivoiman ja energiatehokkuutta edistävät projektit. Samalla tiedämme, että tekemistä riittää vielä näiden toimien jälkeenkin, ja siksi on hyvä, että valiokunta katsoo eteenpäin mietinnössään. Yhteinen tavoite on tehdä Suomesta maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointivaltio.

Tähän tavoitteeseen pääseminen vaatii panostuksia ilmastotoimien lisäksi myös hyvinvointiin. Selvää on, että nuoret eivät selviä tulevaisuuden suurista haasteista, jos heidät jätetään nyt tyhjän päälle keskellä koronakriisiä ja sen aiheuttamaa mielenterveyden kriisiä. Siksi hallituksessa tuemme lapsia ja nuoria yhteensä satojen miljoonien eurojen edestä. Osa näkee tämän pelkkänä lisävelkana, mutta me näemme tämän panostuksena Suomen tulevaisuuteen. Nuoret ikäluokat ovat jo valmiiksi edeltäjiään pienempiä, eivätkä he pysty ratkomaan tulevaisuuden haasteita, jos he eivät pärjää työelämässä poikkeuksellisen hyvin. Tämä vaatii panostuksia hyvinvointiin ja työkykyyn, ennen kaikkea mielenterveyteen, jonka häiriöt ovat nousseet yleisimmäksi syyksi työkyvyttömyydelle.

Tehokkaimmat panostukset työkykyyn ja tuottavuuteen tehdään siis panostamalla osaamiseen ja mielenterveyteen. Nämä ovat fiksusti käytettyjä euroja, panostuksia, joita meillä ei yksinkertaisesti ole varaa jättää tekemättä. Ilman lisätoimia minun vanhempieni sukupolvi on jäämässä Suomen koulutetuimmaksi sukupolveksi, kun samaan aikaan työelämän vaatimukset kiristyvät ja nyt yhä useampi työnantaja kertoo työvoimapulasta. Meillä ei siis yksinkertaisesti ole varaa jättää lapsia ja nuoria pulaan. Nuorten osaamistaso on nostettava korkeammaksi kuin ikinä aikaisemmin. Siksi tämä hallitus panostaa koulutukseen kaikilla asteilla.

Tähän työkyvyn ja oppimisen merkitykseen olemme kiinnittäneet huomiota myös valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Lisäksi teemme oman osamme oppimisen tukemiseksi.

Edustaja Kalli hyvin nostikin esiin, että olemme myöntäneet lähes 2 miljoonaa euroa erilaisiin lukutaitoa edistäviin hankkeisiin. Tämä on erityisen tärkeää, kun huomioi koronan vaikutukset lasten ja nuorten oppimiseen. Nämä hankkeet sisältävät esimerkiksi kansallisen lukutaitostrategian toimeenpanon, Lukeva varhaiskasvatus -ohjelmapilotin sekä erilaisia toimia niin lasten ja nuorten kuin aikuistenkin lukutaidon kehittämiseksi. Lukutaitohankkeista itselleni erityisen rakas on Lukulahja lapselle -hanke, jossa jokaiselle suomalaiselle lapselle jaetaan neuvolassa lukupaketti. Näin pienen lapsen äitinä tämä lämmittää erityisen paljon, että pystymme tätä hanketta nyt jatkamaan.

Onkin erityisen tärkeää, että ymmärrämme ja tunnistamme koronakriisin nyt pitkittyvän. Nämä päivitykset valiokunta teki omassa työssään, ja tämä ymmärrys on hyvä saada koko eduskuntaan. Me emme voi asettaa tiukkaa, lyhytnäköistä talouskuria koronakriisistä toipumisen edelle. Siihen meillä ei ole varaa. Suomen talouden kestävyys on riippuvainen osaavasta ja työkykyisestä työvoimasta. Sitä meillä ei ole tulevaisuudessa, jos jätämme nyt lapset ja nuoret tyhjän päälle. Siksi on toimittava toisin ja panostettava lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Lohikoski.

13.11 **Pia Lohikoski vas:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään tyytyväinen siihen, että hallituksen finanssipolitiikka oli koronakriisin aiheuttamassa taantumassa nopeaa, etupainotteista ja voimakkaasti elvyttävää. Hallitus toteutti laajoja toimia, joilla turvattiin työpaikkoja ja toimeentuloa sekä helpotettiin yritysten taloustilannetta. Päätetyillä väliaikaisilla toimilla estettiin talouden kasvupotentiaalin pitkäkestoinen heikentyminen.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä talouden kehitys on lähes kaikilla perinteisillä makrotalouden mittareilla tarkasteltuna poikkeuksellisen positiivista. Esimerkiksi hallituksen alkuperäinen työllisyystavoite on koronasta huolimatta täyttymässä. Menneiden kriisien virheistä on onneksi opittu. Julkisten menojen leikkaaminen kesken kriisin vain pahentaisi tilannetta.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä todetaan, että finanssipolitiikan lievästi elvyttävä linja on edelleen perusteltu, sillä talous on vielä potentiaalisen tuotannon alapuolella ja taloudessa on siten käyttämätöntä kapasiteettia. Tämä on moderni tapa hahmottaa elvytyksen tarvetta. Vaikka olisimme noususuhdanteessa, eivät yksityiset investoinnit silti välttämättä ole riittävällä tasolla. Mikäli emme täydennä investointivajetta julkisella rahoituksella, jää mahdollinen tuotanto tekemättä emmekä pysty myöhemmin palaamaan enää ajassa taaksepäin hukattua tuotantokapasiteettia käyttämään.

Arvoisa puhemies! Parlamentaarisen tki-ryhmän yksimielinen loppuraportti julkaistiin eilen. Esitimme loppuraportissa t&k-rahoituslain säätämistä. Sillä määritettäisiin valtion t&k-menojen vuotuinen taso siten, että julkinen ja yksityinen tki-rahoitus yhdessä käsittäisi 4 prosenttia bkt:sta vuoteen 2030 mennessä. Asiantuntijoiden mukaan tki-rahoitus jää kroonisesti liian alhaiseksi, jos se jätetään vain markkinoiden hoidettavaksi. Parlamentaarinen yksimielisyys valtion roolista tki-rahoittajana on erittäin tärkeä, koska tutkimus, kehitys ja innovaatiot sekä osaaminen ja koulutus niiden taustalla ovat hyvinvoinnin ja talouskasvun perusta.

Työryhmän ehdotuksessa valtio on aktiivinen rahoittaja, joka pyrkii suuntaamaan varoja erityisesti yhteiskunnallisesti hyödyllisiin tutkimus- ja kehityskohteisiin. Työryhmä pai-

nottaa, että rahoituksen vaikuttavuutta pitää todentaa eivätkä tukimuodot saa jättää mahdollisuuksia esimerkiksi verovälttelyyn tai kohdistua toimintaan, joka toteutuisi muutenkin. On selvää, että taistelu ilmastonmuutosta vastaan sekä vihreän siirtymän toteuttaminen edellyttävät valtavia panostuksia, joita on järkevää tukea, sillä ne luovat myös työtä.

On huomionarvoista, että työryhmän ehdotukset koskevat vasta vuosien 24—30 rahoitustasoa, mutta raportissa otettiin kantaa myös vuoden 2023 julkiseen tki-rahoituksen tasoon. Silloin julkisen rahoituksen tason odotetaan laskevan merkittävästi muun muassa veikkausvoittovarojen pienenemisen ja koronaelvytyksen päättymisen vuoksi. Työryhmä painottaa, että tki-rahoituksen kasvattamiselle asetettu 4 prosentin tavoite bkt:sta on mahdollista toteuttaa vain, jos lähtötilanne vuoden 23 jälkeen ei ole liian alhainen. Tutkimukseen näillä näkymin vuonna 23 tulevat iskemään leikkaukset, jotka olisivat toteutuessaan hyvin haitallisia paitsi tutkimukselle itselleen välillisesti myös hyvinvoinnille ja talouskasvulle. Toivon kovasti, että hallitus pystyisi vielä löytämään ratkaisun tähän ongelmaan, emmekä tekisi tki-rahoitukselle tätä kuoppaa.

Arvoisa puhemies! Hyvän kriisinhoidon ja vaihtotaseen parantumisen ansiosta valtion velanotontarve jää tänä vuonna 8 miljardia euroa arvioitua pienemmäksi. Tämä on merkittävä summa koko valtiontalouden tasolla, ja seurauksena koko julkisen talouden velkasuhteen taso on noin 3,5 prosenttiyksikköä matalampi kuin valtiovarainministeriön syksyn talousarvioennusteessa arvioitiin. Lisäksi VM:n mukaan velkasuhteen kohoaminen hidastuu vuonna 22 ja olisi edellä mainittujen uusimpien tietojen valossa alle 68 prosenttia. EU-maiden keskimääräinen velkasuhde on lähes sata prosenttia, joten Suomi on hyvällä uralla. Jos taloustieteilijöiltä kysytään, julkisen velan määrällä ei ole yhtä suurta merkitystä kuin esimerkiksi korkomenoilla, ja siksi on pidettävä huolta siitä, että emme lopeta elvytystä liian aikaisin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Räsänen.

13.17 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Kannatan ihan tässä aluksi edustaja Essayah'n puheenvuorossaan tekemää epäluottamuslausetta.

Edustaja Essayah sivusikin puheenvuorossaan erittäin hyvin tätä kristillisdemokraattien vaihtoehtoa budjettikeskusteluun, ja itse tiivistäisin sen niin, että me otamme painopisteiksi ja kärkitavoitteiksi hoivakriisin ratkaisun ja tarvittavat perhepolitiikan kannusteet sekä tavoittelemme energiaverojen kevennyksiä, ja uskon, että nämä kaikki kysymykset ovat juuri niitä suomalaisten kannalta tämän hetken kipeimpiä ja tärkeimpiä kysymyksiä, joihin tarvittaisiin tehokkaampia ratkaisuja kuin hallitus on esittänyt.

Hoitovelan ja koronapaineen kurittamien hoitajien, lääkäreiden ja muiden sote-ammattilaisten hätähuudot on otettava vakavasti. Me tarvitsemme muun muassa hoitotakuuta parantavia pykäliä, mutta niiden toteuttamiseen tarvitaan myös resursseja, sekä tekijöitä että rahoitusta. Sairaaloissa ja terveyskeskuksissa tällä hetkellä kysellään, miten nämä hyvät uudistukset toteutetaan, kun tämänhetkisiäkään vaatimuksia ei kyetä täyttämään. Vanhusten ympärivuorokautisessa hoidossa henkilöstömitoituksen laki tulee täysimääräisesti voimaan huhtikuussa 2023, mikä tarkoittaa yli 4 000 hoitajan lisätarvetta valtakunnallisesti. Mistä nämä hoitajat otetaan? Tässäkin pykäliin kirjattu tavoite on erinomainen, mutta resurssit puuttuvat. On vaarana, että hoitajia siirretään kotipalveluista laitoksiin, jolloin kotiin vietävät palvelut entisestään heikkenevät.

Hoitajien jättimäistä koulutustarvetta kiihdyttää myös lähivuosien eläköityminen. Kunta-alalla eläköityy seuraavan kymmenen vuoden aikana neljäsosa nykyisistä sairaanhoitajista ja kolmasosa lähihoitajista, ja kuten aiemmin mainitsin, meillä tällä hetkellä yli 70 000 sote-alan ammattilaista tekee töitä muualla kuin koulutuksensa mukaisissa töissä, ja monet sote-alan ammattilaiset valitettavasti miettivät tällä hetkellä alanvaihtoa esimerkiksi tämän koronan aiheuttamien paineiden vuoksi. Sote-työn houkuttelevuutta tulisi nyt pikaisesti vahvistaa, ei jättää sitä sinne hyvinvointialueille hoidettavaksi. Sielläkin tehtävää varmasti riittää, mutta tarvitaan toimenpiteitä nyt.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit esittävät ja tulemme äänestyttämään täällä myös lisäpanostusta hoitojonojen purkuun ja hoitohenkilökunnan palkkaukseen, vanhuspalveluihin ja saattohoidon parantamiseen sekä mielenterveyspalveluiden terapiatakuun käyttöönottoon ja omaishoidon verovapauteen, ja nämä ovat yhteenlaskettuna yli puolen miljardin euron panostus, jota ehdotamme ensi vuodeksi.

Sitten toisena asiana nostan esiin, puhemies, suomalaisten syntyvyyden, joka on ollut pitkään ennätysalhaista. Nyt korona-aikana tuli pieni ilahduttava käänne, mutta valitettavasti edelleenkin tilanne on kestämätön ajatellen suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuutta. Perheet tarvitsevat nyt myönteisiä viestejä, jotta rohkenevat toteuttaa unelmiaan lapsimäärästä. Lapsilisät ovat aivan keskeinen tuki lapsiperheille, mutta lapsilisän reaaliarvo on viime vuosikymmeninä pudonnut useita kymmeniä prosenttiyksikköjä. Ehdotammekin tähän tulevana vuonna tasokorotusta, jolla kyettäisiin myös vähentämään toimeentulotuen tarvetta.

Puhemies! Kiinnitän huomiota myös siihen, että me tarvitsemme talouteen uutta, tervettä kasvua. On kiinnitettävä huomiota työvoiman tarjontaan, ja työnteon tulisi aina olla kannattavaa. Ehdotamme työn vastaanottamisen kannustukseksi työttömyysturvan suojaosuuden korottamista 500 euroon. Sehän oli tässä 500 eurossa, mutta nyt hallitus on sen laskenut. Näemme, että tälle olisi jatkossakin tarvetta.

Loput näistä ehdotuksista tulevat sitten äänestettäviksi, ja toivomme niille runsasta tukea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Salonen.

13.22 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomen ja Ruotsin työllisyysasteiden välinen ero on pienin viimeiseen kahteenkymmeneen vuoteen. Sekä työllisyys- että työttömyysasteiden kehitys on Suomen kannalta voimakkaan myönteistä. Työllisiä on nyt 40 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka välissä on ollut historiallinen talouskriisi.

Ensi vuoden talousarviossa hallitus jatkaa ja vahvistaa työllisyystoimiaan. Valtiovarainvaliokunta tukee hallituksen linjaa. Kiitän myös valiokuntaa sen tekemistä lisäesityksistä ensi vuodelle. Monta alueelle tärkeää lisäystä sisältyy nyt valtiovarainvaliokunnan esitykseen. Erityisesti Satakunnan osalta haluan kiittää Huittisiin ja Harjavaltaan tulevista tiepanostuksista sekä Pyhäjärvi-instituutin ja alueen geoparkin saamasta rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden ja kilpailukyvyn kannalta on kriittistä tukea tulevaisuuden kestävän kasvun edellytyksiä. Me emme voi enää hoitaa ja kasvattaa talouttamme nykyisellä tavalla, jotta myös tulevilla sukupolvilla olisi hyvinvointia. Budjettiesityksen keskeinen väline tulevaisuuden hyvinvointiin on kestävän kasvun ohjelma, jolla toimeenpannaan EU:n elpymisvälineen rahoitus. Kestävän kasvun ohjelma sisältää 1,2 mil-

jardin euron panostukset vihreään siirtymään, digitalisaatioon, tutkimukseen, kehitys- ja innovaatiotoimintaan, työllisyyteen sekä hoito- ja palveluvelan purkamiseen. Ohjelman panostuksilla rakennetaan pohja tulevalle kasvulle, joka on kestävää paitsi taloudellisesti myös sosiaalisesti ja ekologisesti.

Hoitovelka kasvaa koko ajan korkoa. Sen hoitaminen huomenna tulee kalliimmaksi kuin tänään. Siksi ensi vuoden budjetissa panostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun sekä hoitoon pääsyn nopeuttamiseen. Perusterveydenhuollon hoitotakuuta tiukennetaan pysyvästi niin, että jatkossa kiireettömässä tapauksessa hoitoon on päästävä viikon sisällä hoidon tarpeen arvioinnista. Koska koronakriisin aiheuttaman hoitovelan suuruutta ei pystytä vielä tässä vaiheessa täysivaltaisesti arvioimaan, on erittäin tärkeää seurata tilannetta ja varautua myös lisätoimiin, joilla vältetään pitkäkestoisten ja pysyvien vaurioiden syntyminen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta nostaa mietinnössään esille erityisesti lasten ja nuorten kokeman pahoinvoinnin, jonka vaikutukset saattavat olla pitkäkestoisia ja voivat näkyä vasta viiveellä. Tästä syystä on aivan erityisen tärkeää, että hallitus on päättänyt ottaa ensi vuoden budjetissa käyttöön — ensimmäistä kertaa koskaan — lapsibudjetoinnin. Lapsibudjetointi tekee näkyväksi lapsiin kohdistettavat taloudelliset voimavarat. Erityishuomiota kiinnitetään lasten yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumiseen ja haavoittuvassa asemassa olevien lasten tukemiseen. Koronan runtelemassa yhteiskunnassa päätöksien vaikutukset lapsiin on tärkeää oivaltaa. Alle 18-vuotiaisiin suoraan kohdistettavat valtion määrärahat ovat ensi vuonna reilut 7 miljardia. Lapsiin kohdistettavat määrärahat ovat kasvaneet joka vuosi tällä hallituskaudella, vaikka lapsi-ikäluokan osuus väestöstä on aleneva. Tämä on hallituksen tekemä arvovalinta. Lapsiin panostaminen on myös talouspoliittisesti järkevää, sillä niin säästetään kustannuksissa myöhemmin.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on korostanut tarvetta lapsibudjetoinnin kaltaiseen ilmiöpohjaiseen budjetointiin. Ilmiöpohjainen budjetointi voi parantaa päätöksenteon tietopohjaa, lisätä päätöksenteon johdonmukaisuutta ja tehostaa voimavarojen käyttöä. Lisäksi hallituksen ja hallinnon tilivelvollisuus kansalaisille vahvistuu ja läpinäkyvyys paranee. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin lisäksi tarvitsemme yhä enemmän ylivaalikautista näkymää. Tarvitsemme lisää toimintamalleja, jotka auttavat hahmottamaan myös sitä, mistä olemme samaa mieltä, jopa ylivaalikautisesti. Erityisen tärkeää tämä on kestävän kehityksen ja kasvun kannalta. Yritykset tarvitsevat ennakoitavuutta muuttuvassa maailmassa.

Vielä lopuksi haluan nostaa esille eilen julkaistun THL:n ja Kelan tutkimuksen hälyttävät tulokset. Joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistus- ja masennusoireista. Myös tulevaisuusvaliokunnan budjettilausunnossa kiinnitimme erikseen huomiota siihen, että kestävän kasvun haasteena ovat ihmisten mielen hyvinvointi ja jaksaminen. Ensi vuoden budjetissa mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin kohdennetaan 9 miljoonaa euroa osana kestävän kasvun ohjelmaa. Tämä on tärkeää mutta ei vielä riitä. Tarvitsemme ylivaalikautisen suunnitelman siitä, kuinka turvaamme Suomen kestävän kasvun tärkeimmän pääoman — inhimillisen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Koskela.

13.27 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Aluksi haluan kannattaa edustaja Junnilan tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Perussuomalaiset ovat jättäneet valtiovarainvaliokunnan mietintöön vastalauseen, johon sisältyy 254 lausumaehdotusta. Perussuomalaisten vaihtoehto on kansalaisten ostovoimaa parantava. Haluamme muun muassa kohtuullisuutta ilmastopolitiikkaan, malttia EU:n suurvaltakehitykseen ja mahdollistaa elämisen myös keskustojen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Asioita on uskallettava laittaa tärkeysjärjestykseen, ja sitä me perussuomalaiset juuri täällä salissa teemme. Vastalauseemme lausumaehdotuksissa 90 ja 91 edellytämme, että hallitus torjuu EU:n liittovaltiokehityksen ja yhteisvastuiden kasvamisen. Päättäessämme keväällä EU:n elpymisvälineestä edellytyksenä oli paketin jääminen kertaluontoiseksi. Eduskunnan silloin hyväksymän valtiovarainvaliokunnan lausuman mukaan Suomi ei lähde toimiin, jotka muuttavat unionia epäsymmetriseksi tulonjakounioniksi. Samoin eduskunta edellytti, että Euroopan unionin uusien varojen järjestelmän kehittäminen ei johda Suomen kokonaisveroasteen nousuun. Kysyisinkin hallitukselta nyt: pysyttekö päätöksessänne? Pahaa pelkään, että näin ei tule käymään — varsinkin kun Euroopassa tapahtuu kaiken aikaa kehitystä, joka on ristiriidassa täällä ilmaistun tahdon kanssa.

EU:n uusi sosiaalinen ilmastorahasto ei ainakaan tule vähentämään suomalaisten veronmaksajien maksutaakkaa, ja kaiken lisäksi se tulee kasvattamaan unionin sisäisiä tulonsiirtoja. Jos täällä hyväksytään rahasto, niin joudumme jatkossa tukemaan Ranskan, Espanjan ja Italian kaltaisia maita. Järjestely siirtää sosiaalipoliittista valtaa unionille. Eikö tämä ole kaiken järjen vastaista toimintaa? Lisäksi rahastoon kiinteästi liittyvä uusi päästökauppa puolestaan lisää suomalaisten liikkumisen ja asumisen kustannuksia, ja kansa maksaa tämänkin. Tässä ollaan nyt synnyttämässä sosiaalista ilmastorahastoa, joka tarkoittaa, että Suomi joutuu toimimaan vauraampien, mutta eriarvoisten maiden sosiaalitoimistona. Tämänkaltainen kehitys pitää pysäyttää välittömästi, jos se on vielä mahdollista. Emme voi olla mukana tämäntyyppisessä toiminnassa.

Edessä on Ranskan EU-puheenjohtajuuskausi, joka alkaa nyt tammikuussa, ja Ranskan presidentti Emmanuel Macron on jo esittänyt siitä linjauksia, jotka ovat erittäin huolestuttavia Suomen kannalta. Macron on väläyttänyt uuden elpymispaketin mahdollisuutta sekä velkakurisäännösten uudistamista. Pysyvästä elpymisvälineestä ovat puhuneet myös ajatuspajan Centre for European Reform tutkijat. Näistä aiheista keskustellaan maaliskuun huippukokouksessa. Siellä Suomella pitää olla selkärankaa sekä johtajuutta, ja Suomelle ja oikeastaan koko unionille haitallista kehitystä on uskallettava vastustaa. Meidän resurssimme eivät tule kestämään tätä nykyistä puhumattakaan syvemmästä integraatiosta.

Arvoisa puhemies! En voi olla puuttumatta tässä yhteydessä tämänhetkiseen maaseudun ja maatalouden vakavaan kriisiin. Nousevat polttoaine- ja lämmityskustannukset hankaloittavat kohtuuttomasti elämää maaseudulla. Olemmekin esittäneet veronalennuksia polttoaineille ja lämmityspolttoaineille. Haluamme myös tukea maaseudun työtä ja yrittäjyyttä, jota hallitus on taitamattomalla politiikallaan vaikeuttanut, ehkä parhaana huonona esimerkkinä turvetuotannon nopeutettu alasajo, joka uhkaa myös energiaomavaraisuuttamme. Edellytämme hallituksen ryhtyvän toimiin, joilla turpeen energiakäyttö voidaan turvata.

Nyt pitää puolustaa kotimaista maataloutta. Maataloustuottajien tulotaso on varmistettava, ja alkutuottajan on saatava työstään hänelle kuuluva korvaus. Meillä on nyt edessämme omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kriisi. Edellytämme, että hallitus toimii siten, että Suomen maa- ja elintarviketaloudessa turvataan kaikissa oloissa oman kansan tarvetta vastaava tuotanto keskeisistä tuotteista. Tämä toteutetaan parhaiten kansallisella tuella, joka

vähentää samalla viljelijöiden hallinnollista taakkaa sekä hallintomenoja. Omassa vaihtoehtobudjetissamme olemme esittäneet myös 70 miljoonaa maaseudun elinvoimaisuuden edistämiseen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keinot eivät riitä nykyisiinkään työllisyys- ja taloustavoitteisiin pääsemiseksi puhumattakaan siitä, että nykytavoitteet karkaavat alta kiihtyvällä vauhdilla erityisesti hallituksen velkaantumispolitiikan takia. Kuten ministeri Saarikko on aikaisemmin todennut, nyt on otettu lasten säästöpossutkin käyttöön. Näinkö hallitus aikoo ratkaista Suomen ongelmat, jättämällä pyykinpesun tuleville hallituksille sekä lapsillemme ja lastenlapsillemme? — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Marttinen poissa. — Edustaja Kiviranta.

13.33 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! On tietysti luonnollista, että talous on kasvanut nopeasti koronan aiheuttaman jyrkän laskun jälkeen, kun patoutunut kysyntä on parantanut liiketoimintaa monella alalla. Näin on aina taloushistoriassa tapahtunut taloutta lamauttaneiden poikkeusilmiöiden jälkeen. Samoin on luonnollista, että kasvuvauhti hidastuu patoutuneen kysynnän purkautumisen jälkeen. Lisäksi koronatilanne aiheuttaa edelleen epävarmuustekijöitä. Omikronmuunnos saattaa olla rokotteille immuunimpi ja leviää lisäksi aiempia variantteja helpommin. Erittäin tärkeä merkitys on sillä, aiheuttaako omikron mahdollisesti deltaa harvemmin vakavia oireita. Tämä yhdistettynä rokotesuojan tehokkuuteen ratkaisee sen, kuinka suurta haittaa koronavirus vielä aiheuttaa taloudellemme.

Teollisuuden tuotanto-odotuksetkin ovat muuttuneet aikaisempaa maltillisemmiksi maailmantalouden nopeimman kasvupyrähdyksen jäätyä taakse. Teollisuuden suhdannenäkymät ylittävät silti edelleen pandemiaa edeltäneen vuoden 2019 tason. Myös teollisuuden tilauskanta ylittää selvästi pandemiaa edeltäneen normaalitason ja on nyt korkeimmillaan sitten vuoden 2007. Tämä on tietysti erittäin positiivista.

Tärkeimmät talouskasvua rajoittavat tekijät sekä Suomessa että maailmalla ovat tuotannon pullonkaulat ja energian kallistuminen. Näiden tekijöiden ja koronakriisin takia on tärkeää, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin, vaan vauhditetaan hallituksen linjaamien toimien mukaisesti taloudellista aktiviteettia myös vuonna 2022.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on huolta herättänyt myös inflaatio ja sen kiihtyminen. Kansainvälinen hintojen nousupaine aiheutuu muun muassa raaka-aineiden hintojen kohoamisesta sekä tarjontaa suuremmasta kysynnästä talouden uudelleen avautumisen jälkeen. Inflaatio on kuitenkin edelleen EKP:n asettaman uuden tavoitteen — keskimäärin 2 prosenttia — puitteissa. Keskuspankit ovatkin toistaiseksi suhtautuneet inflaatiokehitykseen maltillisesti, eikä rahapolitiikan kiristämistä ole ainakaan ihan heti vielä näköpiirissä. Kasvava inflaatio lisää kuitenkin talouteen ja velan hallintaan liittyviä riskejä.

Arvoisa puhemies! Valtion nettolainanotoksi arvioidaan noin 7 miljardia euroa vuonna 2022. Valtion velan määrän arvioidaan olevan vuoden 2022 lopussa noin 144 miljardia euroa, mikä on 55 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Koska valtion nettovelanotto jää budjetoitua pienemmäksi, on valtion ja koko julkisen talouden velkasuhteen taso noin 3,5 prosenttiyksikköä matalampi kuin valtiovarainministeriön syksyn talousennusteessa arvioitiin.

Takausten huomattava kasvu muodostaa riskin julkiseen talouteen. Takausvaltuudet ovat nousseet osana varsinkin yrityksille kohdistettuja tukitoimia. Riskejä lisää myös takausvastuiden keskittyminen tietyille toimialoille ja yrityksille. Vastuiden mittava laukeaminen kasvattaisi julkisia menoja ja kasvattaisi jälleen velkasuhdetta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa. — Ledamot Biaudet.

13.37 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Merkillisiä aikoja, kun puhumme täällä aivan vain melkein keskenämme.

Finland har internationellt förbundit sig till att uppnå FN:s hållbarhetsmål, som är fastslagna i Agenda 2030, både nationellt och internationellt. Jämställdheten mellan könen och flickors och kvinnors ställning i våra samhällen är förutom ett av dessa mål en förutsättning för bra samhällsutveckling både ekonomiskt, socialt och ekologiskt, men det är också rätt ur människorättsynvinkel. Därför är det absolut nödvändigt att även budgeten, precis som även olika ekonomiska och sysselsättningspolitiska beslut, varje gång granskas ur ett jämställdhetsperspektiv.

Kvinnor utgör hälften av befolkningen, men ändå påverkar våra beslut inte kvinnor och män alltid på samma sätt. Till exempel under den föregående regeringens tid riktades sysselsättningsåtgärderna alltför ensidigt till förmån för så kallade manliga branscher. Under denna regering har pandemin drabbat oss ekonomiskt till synes utan diskriminering, men på grund av en oerhört könssegregerad arbetsmarknad har kvinnor drabbats särskilt hårt både genom förlorad inkomst och genom vårdbranschens hårt ansatta arbetsmiljö. Naturligtvis behöver alltså även alla beslut som påverkar sysselsättningen analyseras med könsbrillorna på.

Koronavelan lisäksi meidän on seuraavina vuosina löydettävä keinot parantaa julkisen sektorin, ennen kaikkea varhaiskasvatuksen ja hoiva-alojen, työolosuhteita. Voisiko lyhyempi työviikko itse asiassa nostaa tehokkuutta, vähentää uupumisia ja houkutella henkilöstöä? Mitkään sote-uudistukset eivät auta, jollei johtaminen ja omiin työoloihin vaikuttaminen muutu paremmaksi.

Jämställdhetspolitiken är ingen nisch eller politik på sidan om. Jämställdhetsfrågorna är genomgripande och finns närvarande inom alla sektorer. Då regeringen i kväll diskuterar en hållbar ekonomi är det av största vikt att även aktivt hitta lösningar till varför kvinnors arbete värderas mindre än männens, hur den obalanserade fördelningen av vårdansvaret i familjen och i samhället leder till att kvinnors karriärer stoppas av glastak och kvinnors kunnande förblir underutnyttjat inom ledarskap, teknologi och innovationer. Familjeledighetsreformen för oss ett steg framåt men är ingen garanti eftersom familjernas beslut fortfarande så starkt påverkas av stereotypa attityder inom arbetslivet.

Niin paljon enemmän, arvoisa puhemies, on tehtävissä tasa-arvon saavuttamiseksi myös maailmassa. Elämme tällä hetkellä haastavia aikoja, kun naisten vapauksia ja oikeuksia vastustetaan, kun pandemia on lisännyt naisten ja lasten äärimmäistä köyhyyttä ja esimerkiksi lapsiavioliittojen ja pakotettujen avioliittojen määrä ja naisiin kohdistuva väkivalta

on lisääntynyt. Uskon, että maailma nyt odottaa meiltä vahvaa vaikuttamista. Koskaan eivät Suomen naiset ja tasa-arvobrändi ole saaneet niin suurta myönteistä huomiota kuin nyt pääministeri Sanna Marinin johtamalla naisjohtajien viisikolla. Meidän tulee vastata maailman naisten kutsuun — tästä meitä muistutti Nobelin rauhanpalkinnon saajan Nadia Muradin Suomen-vierailu. Murad muistutti meitä siitä, miten turvallisuuspolitiikka ei takaa rauhaa, jollei se turvaa myös naisten rauhaa ja vapautta elää vapaana väkivallasta.

Pitämällä kiinni kehitysyhteistyön 0,7 prosentin lupauksesta sekä edistämällä aktiivisesti ihmisoikeuksia ja naisten ja tyttöjen oikeuksia kaikissa kansainvälisissä suhteissa voimme parantaa myös tätä. Tässä työssä kansalaisjärjestöjen työ on korvaamatonta. Kansalaisjärjestöjen verkostot vaikuttavat laajasti ihmisten asenteisiin, lisäävät tasa-arvo-osaamista ja toimivat myös tukena laajalle kansalaiskeskustelulle ja osallistumiselle. Tasa-arvotyön mallimaassa ei kuitenkaan vielä ole turvattu tasa-arvotyötä tekevien naisjärjestöjen toimintamahdollisuuksia kestävästi. Olemme kuitenkin iloisia siitä, että eduskunta nyt kolmatta vuotta peräkkäin on ilmaissut vahvan tukensa kolmelle jo yli 110 vuotta tasa-arvotyötä tehneelle isolle kattojärjestölle.

Myös eduskunnan tasa-arvoneuvoston keräämän tiedon mukaan tasa-arvo-osaamisen asiantuntijuutta tutkijoissa tai naisjärjestöissä ei ole erityisesti valiokunnissamme haettu. Se asia on toivottavasti nyt korjaantumassa. Olen myös iloinen siitä, että me seuraamme tulevaisuudessa, miten naisten äänet kuuluvat, kun eduskunnan keskusteluita käydään. Historiallisesti meillä juuri naisten äänet yli puoluerajojen ovat olleet sosiaalisten uudistusten moottoreita. Jos missään, niin juuri meillä hallituksen politiikka hakee yhteistyössä vahvaa toimintakykyä [Puhemies koputtaa] ja kykyä ratkaista yhteisiä haasteitamme, lähellä ja kaukana. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Edustaja Laukkanen poissa. — Edustaja Lindén.

13.43 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuuntelin äsken tässä salissa äskeisen edustajakollega Biaudet'n puheenvuoron ja kiitän siitä. Se oli aivan erinomainen puheenvuoro, ja otan näin spontaanisti niin sanotusti pallosta kopin. Meillä oli eilen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa erään näihin tartuntatautilakeihin liittyvän lakiehdotuksen kuuleminen, ja kiinnitin huomiota siihen, että 18 asiantuntijasta, jotka edustivat korkeaa asiantuntemusta ja myös keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, 16 oli naispuolisia edustajia ja kaksi oli miehiä, niin että ainakin tällä sektorilla naisten osuus on kyllä erittäin voimakas ja selkeä.

Meillä oli hyvin kiivas debatti tuossa hetki sitten, ja ihan tarkoituksella ajattelin ottaa nyt tässä täysistuntopuheenvuorossani hieman eri kantilta tätä asian käsittelyä. Tämä alku voi kuulostaa jopa vähän epäpoliittiselta — jos täällä mikään on epäpoliittista.

Valtion budjetti on hyvin mielenkiintoinen asiakirja, hieman vaille 65 miljardia euroa, ja sehän jakaantuu määrärahapuolella 15 pääluokkaan ja ne edelleen 85 lukuun ja ne taas 433 momenttiin, eli siis 433 menomomenttia. Niistä 15 suurinta muodostaa 60 prosenttia kaikista valtion budjetin menoista. Laskin sieltä tämän yhteensä jokin aika sitten. Käytännössä nämä 15 ovat sama asia kuin yli miljardin euron suuruiset määrärahamomentit.

Nyt kun katson esimerkiksi keskustelua ja vaihtoehtobudjetteja, niin hyvin vähän itse asiassa näihin kaikkein suurimpiin esitetään mitään muutoksia. Me käymme sinänsä hyvin tärkeää keskustelua 20 miljoonan tai tämän suuruusluokan asioista, mutta jos me nyt katsomme niitä suurimpia, niin täällä on valtionosuus kuntien peruspalveluihin 7,9 miljardia,

sitten on valtion maksamat eläkkeet 4,9 miljardia, sitten on valtionosuus kansaneläkkeisiin 3,8 miljardia ja niin edelleen. Näistä itse asiassa tämä budjetin suuri enemmistö muodostuu.

No, tässä puheenvuorossani ei ollut ensisijaisesti tarkoitus nyt lähteä arvostelemaan opposition vaihtoehtobudjetteja, mutta kun katsoin tässä tarkemmin esimerkiksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjettia, niin vaikka sieltä laskee kaikki muutokset yhteensä, niin ne muodostavat itse asiassa 1,5 prosenttia koko tästä valtion budjetista. Ja kun suhteutan tätä 1,5:tä prosenttia niihin äänenpainoihin ja voimakkaaseen kritiikkiin ja jopa hyvin värikkäisiin sanontoihin, joita täällä on käytetty, niin jotain tiettyä suhteettomuutta olen siitä löytävinäni.

Mutta mennäksemme sitten ihan näihin kansantalouden taustalukuihin: Meillähän viime vuonna bruttokansantuote koronan takia aleni 2,9 prosenttia. Tänä vuonna pystyimme korjaamaan sen kansantaloudessa jo lokakuuhun mennessä, ja käytännössä tämän vuoden bkt:n kasvuksi tulee muodostumaan 3,3 prosenttia, ja ensi vuodelle on ennustettu 2,9 prosenttia, joka sitten vuonna 23 olisi pienempi eli 1,4 prosenttia. No, mitä nyt sitten uusin virusmuunnos, omikronmuunnos, josta esimerkiksi edustaja Kiviranta erinomaisessa puheenvuorossaan edellä puhui, tulee vaikuttamaan ja on jo vaikuttanut jossain määrin näihin kasvuennusteisiin? Meillä taas hyvin tärkeä lukusarja, työllisyysaste, tällä hetkellä on korkeampi kuin se on ollut tilastointihistorian aikana kertaakaan. Pitää tietenkin verrata aina samaa kuukautta edellisiltä vuosilta tai tietenkin sitten koko vuoden trendilukua, mutta lokakuun, joka on tuorein luku, työllisyysaste Suomessa oli 72,3 prosenttia, ja kaksi vuotta sitten eli lokakuussa vuonna 2019 ennen koronapandemian alkua se oli 71,3 prosenttia ja lokakuussa 2018 se oli 70,7 prosenttia, eli me olemme nyt korkeammalla työllisyysasteella.

Sitten jos katsotaan veroastetta, eli verotus ja sosiaaliturvamaksut yhteensä, niin ensi vuoden budjetissa on arvioitu, että se on 42,1 prosenttia, joka on prosenttiyksikön alhaisempi kuin tämän vuoden arvioitu 43 prosenttia. Eli huolimatta siitä, että meillä on alijäämäinen budjetti ja meillä on suuria rakenteellisia kysymyksiä, niin kuin tietysti kaikilla muillakin mailla, niin Suomen kansantalouden iso kuva on kuitenkin kohtuullisen hyvä, ja toivoisin tämän näkyvän myös tässä budjettikeskustelussa. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Junnila.

13.48 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet puhui aiemmin hyvin naisten oikeuksista ja mainitsi muun muassa Nadia Muradin, joka on kirjoittanut erittäin koskettavan kirjan kokemuksistaan. Naisten oikeuksia on tosiaan täysin välttämätöntä puolustaa, mutta keskuudessamme on edelleen sellaisia valtioita, jotka eivät näitä sitten puolustakaan siinä tilanteessa, kun on kysymys islamista ja sen vaikutuksista. Nimittäin vaikka Murad oli täällä eduskunnassa ja poseerasi edustajien ja ministerien kanssa iloisesti, esimerkiksi Kanada kielsi hänen kirjansa julkaisun islamofobiaan vedoten. Ja ettei se jäisi epäselväksi, niin naisten oikeuksien tulee ajaa islamistien oikeuksien edelle.

Täällä aikaisemmin myös edustaja Kiviranta piti hyvän ja syväluotaavan puheen valtiontaloudesta, ja hän mainitsi muun muassa kotitalouksien tilanteesta. Nythän todella on niin, että kotitalouksien säästöt ovat tässä pandemian aikana itse asiassa korkeammalla tasolla kuin koskaan aikaisemmin, ja se antaa jonkinasteista piristysruisketta sitten, kun tämä kulutus tästä kokonaisuudessaan aukeaa, nimittäin tietenkin koronapandemian aikana ku-

lutus ei ole ollut normaalilla tasolla rajoituksista ja muusta johtuen. Mutta edelleen meidän on huomioitava myös se, että vastaavasti kotitalouksien velkaantuneisuus on myös korkealla tasolla ja erityisesti lyhytaikaisten luottojen osalta tilanne on erittäin huolestuttava. Eli nämä ovat jossakin määrin ristiriidassa, ja sen vuoksi moni kotitalous on oikeasti aika pahassa jamassa.

Jos mennään sitten perussuomalaisten jättämään 31-sivuiseen vastalauseeseen. Aiemmin kuvasin sitä yleisellä tasolla, mutta otan täältä muutamia lausumaehdotuksia esimerkiksi siitä, mitä perussuomalaiset haluavat.

Olemme esimerkiksi ehdottaneet, että hallitus luopuisi liian kunnianhimoisesta kansallisesta ilmastostrategiasta, jotta maan hintakilpailukyky ei heikkenisi tarpeettomasti, kotitaloudet eivät köyhtyisi ja päästöt eivät kasvaisi globaalisti hiilivuodon myötä.

Lisäksi haluamme, että eduskunta edellyttää, että julkisen talouden kestävyyttä vaarantava sekä turvallisuus- ja syrjäytymisongelmia aiheuttava maahanmuutto minimoidaan luomalla maahanmuuttopolitiikkaan selkeät ja tavoitteelliset kriteerit Suomeen muuttamisen ja sosiaaliturvan piiriin kuulumisen edellytyksille.

Edelleen haluamme, että hallitus turvaa pieni- ja keskituloisten kotitalouksien ostovoiman energiahintojen nousun huomioiden. Tuossa aiemminhan tästä käytiin värikästä keskustelua.

Mitä sitten tulee EU:n suuntaan, meillä on valtiovarainvaliokunnassa mietintöön 4/2021 kirjattu, että hallitus ei sitoudu toimiin, jotka muokkaavat Euroopan unionia epäsymmetrisen tulonsiirtounionin suuntaan, eikä hyväksy sellaisia uusia omien varojen järjestelmiä, jotka nostaisivat Suomen kokonaisverorasitetta. Tätä kyseistä mietintöähän ei täällä oikeastaan ole noudatettu, ja me haluamme, että eduskunta edellyttää, että hallitus kunnioittaa tältä osin eduskunnan tahtoa.

Luen vielä meidän vastalauseemme epäluottamusehdotuksen: ”Hallituksen talouspolitiikka kasvattaa vastuuttomasti valtion menoja ja vastuita tavalla, joka ei edistä suomalaisten kestävää hyvinvointia. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset ovat jääneet tekemättä. Talouskasvua pitkällä aikavälillä kohentavia toimia ei ole esitetty. Pieni- ja keskituloisten ostovoiman kohentamiseksi ei ole tehty toimenpiteitä. Ilmastotoimien vaikutus on kasvattanut ja tulee edelleen kasvattamaan asumisen ja autoilun kustannuksia. Lisäksi metsäpolitiikkamme on lipumassa kansallisista käsistä, ja keskeinen vientiteollisuutemme tukijalka on siten uhattuna. Sen vuoksi eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut kansallisten etujen puolustamisessa sekä taloudenhoidossa eikä nauti eduskunnan luottamusta.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Virolainen.

13.54 **Anne-Mari Virolainen kok:** Arvoisa puhemies! Suomi on monella mittarilla maailman parhaimpia maita, ja taidamme olla jopa maailman onnellisin maa. Silti meidän on tunnistettava ja tunnustettava realiteetit, joissa elämme. Käsittelyssä on hallituksen ensi vuoden budjetti, ja keltaista kirjaa lukemalla voi todeta, että työllisyysasteemme on pohjoismaisessa vertailussa alhainen, tuottavuuskehityksemme olematon ja investoinnit turhan vaatimattomat.

On aivan selvää, että meidän on pitänyt keskittyä kulunut vuosi koronan hoitoon, ja oletettavasti se jatkuu vielä tulevanakin vuonna. Valtiovarainministeri Saarikko totesi aiemmin päivällä, että koronan hoito on parasta taloudenhoitoa. Varmaan näin on, mutta muis-

tutan kuitenkin, että budjettikirjasta löytyy näkymä kasvavasta velkavuoresta, yhä liian suuresta 8 miljardin kestävyysvajeesta ja hidastuvasta kasvunäkymästä. On aivan ilmeistä, että huoli hyvinvointipalveluiden tulevaisuudesta vain kasvaa. En malta olla muistuttamatta edesmenneen arvostetun kollegamme lausahduksesta: ”Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä.” Kun haluamme huolehtia kaikkein heikoimmassa asemassa olevista, on meidän keskityttävä julkisen talouden tasapainoon. Se on ainoa tapa varmistaa, että meillä on jatkossakin maailman paras koulu ja toimiva terveydenhoito kaikille.

Työvoiman supistuminen aiheuttaa meille lisävaikeuskertoimia, sillä kun työikäisten määrä ei enää kasva, on tuottavuuden kasvu entistäkin tärkeämpi talouskasvun mahdollistaja. Siksi olen erittäin tyytyväinen eilen julkistettuun parlamentaarisen työryhmän yhteisymmärrykseen, että jatkossa tki-panostukset nostetaan 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se ei kuitenkaan näy ensi vuoden budjetissa, mutta en silti ryhdy mätkimään hallitusta tässä asiassa.

Hallitus on luvannut ohjelmassaan, että haluamme lopettaa elämisen tulevien sukupolvien kustannuksella. Tuoreena isoäitinä huomaan vahtivani kestävän talouden ratkaisuja haukan lailla. Hallituksen vastuuttomalle velkavetoiselle taloudenpidolle on vaihtoehto, ja se on kokoomuksen vastaus, työ ja yrittäjyys. Luonnollisesti tavoittelemme pohjoismaista työllisyysastetta elikkä 80 prosentin tasoa. Omassa vaihtoehdossamme esitämme keinot yli 100 000 työllisen saamiseksi. Me haluamme poistaa kannustinloukkuja, toteuttaa ansiosidonnaisen porrastuksen, laajentaa paikallista sopimista, vahvistaa työvoimapalvelujen resursseja ja mahdollistaa myös nopean pääsyn matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden piiriin.

Arvoisa herra puhemies! Osaajapula on valitettava tosiasia. Kotimaiset tekijät eivät enää riitä. Siksi osaajien houkuttelemiseksi on tehtävä paljon nykyistä enemmän. OECD:n osaamista koskevassa houkuttelevuusindeksissä Suomi ei ole 35 houkuttelevimman maan joukossa. Ei ole selvää, että Suomi selviää muuttovoittajana osaajien maailmanlaajuisessa muuttoliikkeessä.

Osaamisperusteisen maahanmuuton kasvattaminen ei ole yksinkertaista, sillä osaajista käydään maailmanlaajuista kilpailua. Uusia innovatiivisia ratkaisuja on todellakin etsittävä, esimerkiksi uudistettu koulutustason, osaamisen ja työhistorian perusteella myönnettävä työnhakuviisumi, jonka puitteissa on mahdollista etsiä ja tehdä töitä sekä käynnistää yritystoimintaa. Työvoimapulaan vastaamiseksi meidän on houkuteltava Suomeen myös nykyistä enemmän opiskelijoita. Toistaiseksi ulkomaiset opiskelijat ovat jääneet Suomeen kohtalaisen hyvin, mutta kansainvälisten opiskelijoiden kokonaismäärä on ollut vähäinen.

Työperäisen maahanmuuton helpottamisessa on kyse myös muuttamisen helppoudesta. Lupaprosesseja on nopeutettava, ammattipätevyyksiä on hyväksyttävä nykyistä laajemmin, verotusta kevennettävä, ja erityisesti perheenjäsenten työllistymistä on edistettävä. Myös kansainvälisten päiväkotien ja koulujen lisääminen on työlistalla. Suomen Startupyhteisö ry:n tekemän, työvoiman saatavuutta selvittäneen kyselyn mukaan suurin pullonkaula kansainvälisissä rekrytoinneissa on englanninkielisten koulupaikkojen puute. Laadukkaan koulutuksen tarjoaminen on globaalissa osaajakilpailussa keskeisin vetovoimatekijämme.

Arvoisa puhemies! Suomen talouskasvu lähtee työstä ja yrityksistä. Ne luovat Suomeen tulevina vuosina lisää työpaikkoja, innovaatioita, verotuloja ja vaurautta — uusia wolteja. Koronan jälkeen uusilla, vihreää teknologiaa ja digitaalisia ratkaisuja tarjoavilla yrityksillä on keskeinen merkitys. Ilmastonmuutoksen torjuminen tehdään käytännössä yrityksis-

sä. Ne tarjoavat uuteen teknologiaan perustuvia ympäristöystävällisempiä tuotteita ja keinoja hiilidioksidin talteenottoon. Myös pääomasijoittajat tiedostavat tämän. Sijoittajat metsästävät jatkuvasti vihreässä siirtymässä tuottoisia kasvualustoja. Suomen esimerkit hiiltä sitovasta biohiilestä, akkukierrätyksestä, satelliittidatan hyödyntämisestä viljelyn tukena, kvanttilaskennasta, bioteknisestä ruoantuotannosta [Puhemies koputtaa] ja autonomisista ajoneuvoista ovat esimerkkejä siitä potentiaalista, mitä Suomella on annettavaa maailmalle.

Arvoisa puhemies! Viime vuonna suomalaiset kasvuyritykset keräsivät lähes miljardi euroa kasvurahoitusta. Toivon hallitukselle ja koko eduskunnalle viisautta työskennellä sellaisen ympäristön suhteen, että me saamme näitä uusia innovatiivisia yrityksiä ja sitä kautta työpaikkoja ja hyvinvointia. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin, kiitoksia. — Edustaja Kosonen poissa. — Edustaja Soinikoski.

14.00 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 talousarvio on ilmastobudjetti. Näin voi perustellusti sanoa, sillä ensi vuoden budjetissa panostetaan yli puolella miljardilla eurolla puhtaisiin ratkaisuihin ja ilmastonmuutoksen torjuntaan. Talousarviossa luomme puitteet reilulle muutokselle, jossa kaikki pysyvät muutoksen mukana riippumatta sosioekonomisesta taustasta tai asuinpaikasta. Reilu muutos luo kestävän kasvun edellytyksiä niin elinkeinoelämälle kuin kansalaisille. Ensi vuonna lisäämme esimerkiksi 450 miljoonaa euroa erilaisiin energiatukiin ja 35 miljoonaa euroa öljylämmityksestä luopumiseen pientaloissa ja kuntakiinteistöissä. Näillä toimilla mahdollistamme vihreän siirtymän ihan jokaiselle yritykselle ja kansalaiselle Suomessa.

Ensi vuoden budjetti antaa rakennuspalikat luoda yhdenvertaista ja hiilineutraalia Suomea, joka toimii ilmastonmuutoksen torjunnan eturintamassa. Tulevaisuudessa pärjäävät ainoastaan ne toimijat, jotka ovat kyenneet muuttamaan toimintansa ilmastolle kestävään muotoon. Kunnianhimoinen ilmastopolitiikka on Suomen kilpailuvaltti.

Arvoisa puhemies! Lähes koko hallituskautta on varjostanut koronapandemia, joka on vaikuttanut globaaliin talouteen, terveyteen ja hyvinvointiin. Kun tilannettamme peilaa tähän poikkeukselliseen aikaan, voi todeta hallituksen onnistuneen hyvin niin koronaviruksen torjunnassa kuin talouden elvyttämisessä koronan raunioilta. Toimien onnistumisesta kertoo se, että talouden ennustetaan kasvavan jopa yli 3 prosenttia ensi vuonna. Kasvun suurimmaksi hidasteeksi näyttääkin koituvan työvoimapula. Tilanteen helpottamiseksi hallitus on päättänyt tehdä nopeita toimia, joilla helpotetaan esimerkiksi ulkomaisen työvoiman saatavuutta ja työperäisen maahanmuuton sujuvuutta. Tällä helpotetaan akuuttia osaajapulaa ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaa.

Ensi vuonna iso rooli Suomen taloudessa tulee olemaan myös kestävän kasvun ohjelmalla, jonka kautta kanavoituu yhteensä 1,2 miljardia euroa. Ohjelmalla luodaan raamit vihreälle siirtymälle, mutta luodaan myös työpaikkoja. Kestävän kasvun ohjelma on osoitus siitä, että työpaikat ja ilmastopolitiikka eivät ole vastakohtia toisilleen.

Arvoisa puhemies! Vaikka olemme päässeet hyvälle kestävän kasvun uralle, ei tässä vaiheessa ole syytä tehdä lukkojarrutusta velkaantumisessa. Oppositio jaksaa muistuttaa hallituksen velkaantumistahdista, mutta on hyvä muistaa, että ensi vuonna otamme peräti 7,5 miljardia euroa vähemmän velkaa kuin tänä vuonna. Hallituksen velanotto on siis kaukana holtittomasta. Perustellusti voidaan myös kysyä, että jos velkaantumista jarrutetaan

esitettyä voimakkaammin, kuten kokoomus ehdottaa, niin ketkä olemme valmiita jättämään rannalle. Koronapandemia on lisännyt hyvinvointieroja ja nuorten pahoinvointia. Tässä tilanteessa meillä ei ole yksinkertaisesti varaa kasvattaa hyvinvointivelkaamme. Sen sijaan hallitus esittää ensi vuodelle lukuisia toimia, joilla edistetään yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia. Hoito- ja palveluvelan purkamiseen esitetään lisärahoitusta 125 miljoonaa euroa, ja budjetista lapsiin ja lapsiperheisiin kohdistetaan suoraan peräti 7 miljardia euroa. [Puhemies koputtaa] Näillä toimilla rakennetaan lapsiystävällistä Suomea ja vahvistetaan lasten ja lapsiperheiden yhdenvertaisuutta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Yrttiaho.

14.03 **Johannes Yrttiaho vas:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tähän talousarvioon ei voi olla ollenkaan tyytyväinen. Siinä osoitetaan puolitoista miljardia, 1 500 miljoonaa, F-35 A -hävittäjiin eli käytännössä amerikkalaiselle aseyhtiö Lockheed Martinille.

Marinin hallitus päätti viime perjantaina ostaa 64 F-35:tä nykyiset Hornetit korvaaviksi koneiksi. Eduskuntahan myönsi joulukuussa 2020 hallitukselle tähän tilausvaltuuden asiasta kuitenkaan juuri mitään tietämättä. Päätös syntyi äänestyksen jälkeen. Hävittäjäkaupan hinta on 10 miljardia euroa lisättynä käyttö- ja ylläpitokuluilla sekä indeksin muutoksilla, joiden määrää ei tiedetä.

Hallitus päätti ostaa koneet, joita Yhdysvallat itse pitää toivottomana rahareikänä. Kongressin puolustusasioiden komitean puheenjohtajan, edustaja Adam Smithin sanoin rotankolona, johon rahan heittäminen pitää saada loppumaan. Ja niinhän Yhdysvallat toimiikin: se tukkii tuota liittovaltion budjetin rahareikää eurooppalaisten maiden, mukaan lukien Suomen, veronmaksajien rahoilla. Samalla se rakentaa F-35:t hankkivien maiden kustannuksella omaa ilmavoimaansa Euroopassa ja Pohjolassa.

Yhdysvaltain valtiontalouden tarkastusvirasto GAO on toistuvasti raportoinut isoista ongelmista, joita F-35-hankkeeseen on liittynyt nimenomaan käyttö- ja ylläpitokulujen suhteen. Suomen VTV on vaatinut niin ikään avoimuutta ja selvyyttä hävittäjien käyttökuluihin ja uudisti vaatimuksensa tuoreeltaan hallituksen perjantaisen hankintapäätöksen jälkeen.

F-35-hävittäjien käyttö- ja ylläpitokustannukset ilmoitetaan Suomessa noin 250 miljoonaksi euroksi vuositasolla. 30 vuodessa siitä kertyisi päivitysten kanssa 10 miljardia. Tämä tullaan kuitenkin ylittämään. Nimittäin kaikissa muissa Euroopan maissa, jotka ovat viime vuosina ostaneet hävittäjiä, erityisesti amerikkalaisten koneiden käyttö- ja ylläpitokustannukset on arvioitu huomattavasti korkeammiksi.

Esimerkiksi Hollannissa Ilmavoimat raportoi maan parlamentille, että vain 46:n F-35:n kulut olisivat noin 570 miljoonaa euroa vuodessa, siis reilusti kaksi kertaa enemmän kuin Suomessa, vaikka konemäärä on selvästi pienempi. Tästä voi laskea, että Hollannissa yhden koneen käyttökulu on 12,5 miljoonaa vuodessa. Tällä matikalla Suomessa käyttökulut 64 koneesta olisivat 793 miljoonaa vuodessa. Miten Suomi voi selviytyä kolme kertaa halvemmalla kuin Hollanti?

On täysin hämärän peitossa, kuinka monta kymmentä miljardia tämä hallituksen perjantainen päätös lopulta Suomelle maksaa. Luulisi hälytyskellojen soivan eduskunnassakin, mutta ei. Kun täällä paheksutaan julkisia menoja ja velkaantumista, olennaisin valtiontaloudellinen järjettömyys jätetään kokonaan käsittelemättä.

On selvää, että nämä hävittäjärahat ovat pois monista tärkeistä kohteista tulevina vuosina ja vuosikymmeninä: hyvinvointialueiden rakentamisesta, koulutuksesta, kuten toisen asteen oppivelvollisuusuudistuksesta, sekä tutkimuksesta — juuri niistä kohteista, joita hallitus on sanonut haluavansa edistää.

Hävittäjähankkeen taloudellista järjettömyyttä alleviivaa vielä se, että nykyiset Hornetit vaihdetaan ennen aikojaan. Kun Hornetit hankittiin, lähtökohtana oli, että kullakin koneella voidaan lentää noin 6 000 tuntia. Sen myös valmistaja lupaa. Nyt Puolustusvoimat väittää, että koneet on ajettu elinkaarensa loppuun jo 4 500 tunnin kohdalla, siis neljäsosa käyttöajasta jää käyttämättä. VTT:nkin mittausten mukaan Hornetit kestävät hyvin 2040-luvulle saakka. Neljäsosa Hornet-kaupan rahoista hävitään, kun neljäsosa lentotunneista jää lentämättä. Huomattava on vielä, että emme vieläkään tunne Hornet-kaupankaan kaikkia kuluja.

Hävittäjähankinnan tavoitteena on syventää Suomen liittolaisuutta Yhdysvaltoihin. Kaikki F-35:t kytketään ALIS-tietojärjestelmään, eli amerikkalaisilla on koko ajan reaaliaikainen kuva konetta käyttävien maiden lennoista. Koneet ovat käytännössä osa Yhdysvaltojen ilmavoimaa Pohjolassa. Ratkaisut tehdään käytännössä eduskunnan ohi tai sille puutteellista tietoa antaen valtiontaloudesta välittämättä, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ledamot Norrback.

14.08 **Anders Norrback r:** Tack! Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan omalta osaltani kiittää hallitusta ja valtiovarainvaliokuntaa hyvästä työstä, jota on tehty budjetin parissa.

Kuten hyvin tiedämme, Suomen velkaantuminen huolettaa monia. Poikkeusaika ja koronataistelu ovat johtaneet siihen, että aiemmin sovituista menokehyksistä on jouduttu joustamaan. Kriisin yli pääsemisessä menokuuri ei olisi ollut onnistunut. Pandemia on aiheuttanut suuria ongelmia osalle yrityksistä ja kotitalouksista. Kärsimys olisi ollut vielä suurempaa, jos elvytystä ja menolisäyksiä ei olisi tehty.

Ärade talman! Som de flesta av oss är överens om måste vi börja balansera vår ekonomi så att inkomsterna och utgifterna är i bättre balans. Att ändra trenden i ett skede där vi själva har möjligheter att prioritera vilka åtgärder vi måste göra för att få bukt när det gäller balansen ligger i allas vårt intresse. En välskött ekonomi är den bästa garantin för ett lands suveränitet i det långa loppet. Eller som en tidigare svensk statsminister, Göran Persson, sade: Den som är satt i skuld är inte fri.

Så länge vi är kapabla att själva ta hand om vår ekonomi finns det även möjligheter att prioritera utgifterna till ändamål som stärker ekonomin. Det enda som i det långa loppet genererar en hållbar välfärd är ökade inkomster. För detta krävs sysselsättning i alla dess former.

Regeringen fokuserar mycket på sysselsättningen och vidtar åtgärder för att förbättra situationen. Det här är viktigt och det här är bra. Jag tycker också att vi ännu mera borde fundera på hur vi kan förlänga arbetskarriärerna. Vi borde också fundera på hur vi till exempel kan utnyttja den reserv som våra pensionärer utgör. Många av pensionärerna i dag skulle gärna bidra med sin arbetsinsats om det vore beskattningsmässigt intressant. Här har vi någonting att fundera på.

Arvoisa puhemies! Ihmisiä pitää saada yhä enemmän töihin, ja samalla tarvitsemme myös työperäistä maahanmuuttoa. Huoltosuhteemme pakottaa meidät yhä nopeampiin ratkaisuihin, jotta meillä jatkossakin olisi työvoimaa saatavilla. Haluaisin tässä kohtaa kiinnittää huomiota myös siihen, että se, mitä tässä salissa sanotaan, ja muuallakin, on merkityksellistä, jotta asenteet ja keskusteluilmapiiri maahanmuuttoon liittyvissä kysymyksissä olisivat parempia. Suomen tulevaisuuden kannalta yksi tärkeimmistä kysymyksistä on väestörakenteen ja huoltosuhteen tervehdyttäminen. Kaikkia ihmisiä, jotka ovat valmiita tulemaan työskentelemään maahamme, tarvitaan. Ilman työvoimaa ja tuloja ei ole mahdollista ylläpitää hyvinvointiyhteiskuntaa.

Värderade talman! Vi talar väldigt mycket om att förenkla processerna när det gäller den utländska arbetskraften, det är viktigt, och att vi också vill locka den hit på olika sätt, via olika smidigare visum och så vidare. En minst lika viktig om inte ännu viktigare synpunkt här är den attityd, det budskap vi sänder ut till de som eventuellt vill komma hit och arbeta: Hur talar vi här i salen? Hur talar vi i vårt samhälle om de som har en utländsk bakgrund? Det här tror jag är viktigt att vi alla kommer ihåg.

Ärade talman! Målsättningen ska vara att alla arbetsföra ska ha möjligheter att jobba och genom sin egen arbetsinsats bidra till vårt välfärdssamhälle.

Slutligen, ärade talman, vill jag tacka regeringen för en i den här situationen väl avvägd budget, och jag stöder ju utan vidare utskottets betänkande. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tack. — Edustaja Eskelinen.

14.13 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! Valtion 2022 budjettia valmistellaan edelleen talouden kehittyessä hyvällä uralla. Tietysti tätä varjostaa edelleen vallitseva koronaepidemia. Talouden kirkastunutta kuvaa ovat tukeneet monet myönteiset uutiset yritysten tulostiedoista ja investoinneista. Hyvänä esimerkkinä eilen UPM:n julkistetut Joensuun lisäinvestoinnit. Teollisuudella on vahva tulevaisuudenusko ja -näkymä.

Olemme työllisyysluvuissa yli 100 000 työpaikkaa edellä viime vuotta, ja näyttää siltä, että hallitusohjelman tavoite 75 prosentin työllisyystavoitteesta on toteutumassa. Tämän suurimmaksi uhkaksi on noussut työvoiman saatavuus lähes kaikilla aloilla. Tänään uutisoinnit esimerkiksi Risen osalta olivat hyvä esimerkki siitä. Nyt on tärkeää, miten vastataan yritysten vahvaan haluun kasvaa ja investoida. Pitää panostaa työvoiman kohtaantoongelmaan, nopeisiin työllisyyskoulutuksiin, oppisopimuskoulutukseen, kohdennettuun osaamiseen rekrytointien osalta, ulkomaisen työvoiman osalta. Lisäksi hallituksen kuntakokeilua ja pohjoismaista työllistämismallia on vietävä määrätietoisesti eteenpäin. Tarvitsemme lisää työvoimaa.

Hyvän työllisyys- ja talouskehityksen myötä ovat maltillistuneet — oppositiota lukuun ottamatta — arviot julkisen velan lisääntymisestä, ja opposition puheet holtittomasta velkaantumisesta ovat menettämässä pohjaa. Opposition vaihtoehtobudjetitkin rakentuvat lisävelanotolle tässä tilanteessa.

Suomi on selvinnyt moniin Euroopan maihin nähden koronaepidemiasta talouden ja työllisyyden näkökulmasta vähäisemmin vaurioin, ja synkimmät ennusteet epidemian alkuvaiheessa onnistuttiin onneksi välttämään määrätietoisella tukipolitiikalla ja hyvällä lainsäädäntötyöllä. Jos emme olisi toimineet määrätietoisesti epidemiassa, olisi monen yrityksen tulevaisuus ollut katkolla ilman valtion vahvaa tukipolitiikkaa, kunnat olisivat ajau-

tuneet leikkausten kierteeseen ja terveydenhuoltomme resurssit olisivat jääneet selvästi puutteellisiksi. Hallituksen tekemien kuntatalouden vahvistamistoimien myötä on kuntien sopeutumistarve ollut vähäinen. Kunnissa onkin nyt rakennettu viimeistä sote-budjettia. Eli tämä hallitus on nyt sitten sosiaali- ja terveysuudistuksen viemässä vahvasti eteenpäin. Kuntabudjettia onkin rakennettu kohtuullisista lähtökohdista tänä vuonna.

Arvoisa puhemies! Hallituksen elvyttävä finanssipolitiikka ja yritysten tukeminen ovat siis palvelleet hyvin Suomen kasvua ja työllisyyttä. Edelleen on tarvetta hallituksen aktiiviselle talouspolitiikalle, säästökuurien aika ei ole vielä. Hallituksen linja hallitusta palautumisesta talouden tasapainotilaan on oikea linja.

Koronaepidemian edelleen jatkuessa on ensiarvoisen tärkeää, että hallitus vahvistaa edelleen talouden toimintaa ja ihmisten luottamusta arkeen. Julkisen vallan panostukset luovat suoraan työtä ja saavat yksityisiä investointeja liikkeelle. Tarvitaan pitkäjänteistä kasvupolitiikkaa, johon lisätyökaluja saamme EU:n rahoituselementeistä, muun muassa elvytyspaketista. Aivan lähiaikoina tulemme kuulemaan monissa maakunnissa positiivisia uutisia yritysten kasvua tukevista investoinneista.

Meidän tulee pitää huolta yhteiskunnan toimivuudesta erityisesti tässä ajassa, ja minusta budjetissa 2022 on hyviä asioita: tutkimus- ja tki-rahoituksen nosto, koulutuksen 150 miljoonan euron lisäpanostukset perusopetuksen kaikille tasoille laatuohjelmaan ja turvallisuusmäärärahojen varmistaminen poliisien osalta, jonka pitkäjänteinen rahoitus on tietysti tärkeää turvata. Tämän hallituksen iso agenda on ollut myös liikennepolitiikka. Meillä on yli 2 miljardin liikenneinvestoinnit parhaillaan käynnissä, ja merkittävällä perustienpidon rahoituksen nostolla olemme pystyneet hiukan jo korjausvelkaamme vähentämään.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että julkisen talouden vahvistamisen aika tulee myös, mutta keskellä koronaepidemiaa se on vaikeaa. Tätä viestiä ovat vahvasti ajaneet monet talouden asiantuntijat, niin kotimaiset kuin kansainvälisetkin. Hallitus onkin viisaasti linjannut pitkäjänteisestä taloussuunnitelmasta julkisen talouden vakauttamiseksi, jolla voidaan estää talouspolitiikan tempoilevuutta.

Arvoisa puhemies! On tärkeää huomata, että julkista taloutta voi myös vahvistaa oikeudenmukaisella tavalla leikkauslistoihin turvautumatta, niin kuin budjetissa 2022 hallitus linjaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Niikko.

14.18 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tänään on kuultu paljon hallituksen kehusanoja oman budjettinsa hyväksi ja paljon moitteita opposition vaihtoehdoille. Todellisuudessa ne moitteet eivät ole kyllä osuneet sellaisiin kohtiin, jotka olisivat oikeutettuja, nimittäin ainakin ne vaihtoehdot, mitä perussuomalaiset ovat tehneet, ovat todellisia ja hyviä vaihtoehtoja siihen, miten Suomen taloutta tulisi hoitaa. Ennen kaikkea perussuomalaiset ajavat sitä linjaa, että Suomi ensin. Ei EU ensin, ei mikään muukaan taho, joka haluaa päästä osaksi meidän verovaroistamme, vaan Suomen kansa, suomalainen veronmaksaja, eläkeläinen, työssäkäyvä, opiskeleva tai työtön, on asetettava ensisijaiseksi meidän kaikessa päätöksenteossa.

Me tiedämme sen, että hallitus ei luo yhtään työpaikkaa, vaan yritykset luovat työpaikkoja. Yritykset luovat vakautta, turvallisuutta, siinä mielessä, että ihminen uskaltaa yrittää. Siinä mielessä ei ole kyllä hallitus onnistunut, että se olisi luonut sellaisia elementtejä, jotka lisäisivät kaikkien kotitalouksien ostovoimaa. Päinvastoin ostovoima tulee vähene-

mään entisestään. Perussuomalainen vaihtoehto jättää kaikille kansalaisille enemmän rahaa käteen. Meillä esimerkiksi jokaisessa kotitalouden tuloluokassa — oli sitten yhden hengen taloudesta kyse tai lapsiperheestä tai yksinhuoltajista tai mistä tahansa, parittomista perheistä — tulisi jokaiselle vuodessa enemmän käteen, jopa useita satoja euroja.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on se, että hallitus on ensin tehnyt sellaisia päätöksiä, joissa me lapioimme meidän verorahojamme Euroopan unioniin Euroopan vakausmekanismin kautta. Sen lisäksi meillä on hallitus parhaillaan päässyt siihen pisteeseen, että tämä EU:n sosiaalinen ilmastorahasto on hyväksyttävissä Euroopan unionissa. Suomi on hoitanut ympäristöasiat tähän saakka erinomaisesti ja mallikkaasti, mutta silti Suomea siitä rankaistaan. Ei riitä, että suot laitetaan pakettiin, ei niitä saa käyttää energiana lämmityksessä, vaan pian on uhattuna myös meidän metsätaloutemme. Siinä mielessä me emme hyväksy sitä, että hallitus tekee jatkuvasti erilaisia tulonsiirtoja Euroopan jäsenvaltioille ja sen lisäksi ajaa sellaista politiikkaa, joka vie meidän yrityksiltämme kilpailukykyä.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestuttavaa on yksittäisen ihmisen tulevaisuus Suomessa. Nyt haluan käyttää tämän loppupuheenvuoron esimerkiksi niihin köyhiin ihmisiin, jotka katsovat meihin tänäkin jouluna.

Tässä talossa tuli tavaksi viime vaalikauden alussa antaa kädenojennus köyhille perheille niiden järjestöjen kautta, jotka jakavat ruokaa heille. Hallitus on ollut myötämielinen siinä tämänkin vaalikauden alussa, mutta nyt se on kääntänyt takkinsa. Nimittäin viime vuonna, kun eduskunta osoitti 2 miljoonan euron määrärahan ruoka-aputyön järjestöille, sitä rahaa ei saatu jaettua tänäkään vuonna lukuun ottamatta sitä, että siitä 2 miljoonasta on kyllä jaettu hetki sitten avustuksia sellaisille tahoille, jotka sitä ensisijaisesti eivät olisi tarvinneet. Nimittäin tietävätkö tässä eduskunnassa kansanedustajat sitä, että siitä 2 miljoonasta eurosta 900 000 euroa on jo myönnetty Suomen Punaiselle Ristille? Siis 900 000 euroa. Punainen Risti, joka aikaisempina vuosina on saanut ruoka-aputyöhönsä rahaa 100 000—150 000 euroa, saa yhtäkkiä 700 000 euroa lisää rahaa plus sen lisäksi 200 000 euroa kehittääkseen ruoka-aputyötä Suomessa. Tämä on törkeä temppu niitä ruohonjuuritason työntekijöitä kohtaan, jotka omalla kustannuksellaan, eläkkeestään, maksavat polttoainekuluja ja kustannuksia, kun he jakavat ruokaa köyhille.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi, että hallitus teki tämmöisen tempun, he ovat tänä vuonna jättäneet jakamatta rahaa kaikille niille 78 ruoka-apujärjestölle, jotka ovat tämän Kotimaisen avustustyön liiton jäseniä. Nyt hallitus on pikkuhiljaa korjaamassa tätä asiaa. Siellä on jakamatta enää 500 000 euroa, joka on menossa todennäköisesti Samaria ry:n kautta näille järjestöille jaettavaksi. — Mutta eipäs olekaan. Nimittäin ministeri Kiuru antoi selkeän viestin Samarialle, kun se teki hakemuksen, että edelleenkään teidän hakemustanne ei hyväksytä, ellei sieltä tiputeta isoa määrää järjestöjä pois. Ja Samaria on viime viikolla jättänyt sellaisen hakemuksen, josta se jätti 41 järjestöä pois tästä 78 järjestöstä, jotta se saisi sen 500 000 jaettua edes näille muille järjestöille.

Tämä on se joulu-uutinen: hallitus leikkasi tänä vuonna ensi vuoden rahoista 41 järjestöltä kaikki rahoitukset pois. [Puhemies koputtaa] Tämä jos mikä on röyhkeää, ja tästä pitäisi keskustella enemmän, millainen sydämetön linja hallituksella on kaikkia niitä köyhiä kohtaan, jotka tässä maassa tarvitsevat hyvää joulua ja apua näiltä toimijoilta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset. — Ja edustaja Sirén poissa, edustaja Hyrkkö poissa, ledamot Löfström också borta. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, paikalla.

14.24 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on tänään käyty vilkasta keskustelua ensi vuoden valtion talousarviosta. Monenlaisia puheenvuoroja on käytetty. Olen huolella kuunnellut tuolta huoneestani käsin näitä käytettyjä puheenvuoroja, käytännössä kaikki lyhyttä ruokatuntia lukuun ottamatta. Vilkasta on ollut keskustelu. Välillä tietysti se on ollut tätä perinteistä vastakkainasettelua, jossa oppositio arvostelee hallituksen talousarvioesitystä ja hallituksen edustajat sitä vuorostaan puolustavat ja kritisoivat sitten opposition puheenvuoroja.

En mene, arvoisa puhemies, lainkaan noihin teemoihin, mitä siellä on käsitelty. Kiinnitän huomion vain siihen, että kun on nostettu esille joitakin väestöryhmiä, aivan oikein on korostettu nuorten tilannetta: siinä on kohentamisen tarvetta, siinä puhumme mielenterveysongelmista tai opiskelijoista. Tiedämme myöskin sen, että useat opiskelijat ovat lähes köyhyysrajan tuntumassa, ja se on vakava ongelma, että opintotuet eivät riitä. Se on tärkeä asia. Lapsiperheistä on paljon puhuttu, ihan mainittukin lapsiperheet monessa tapauksessa. Aluekehityksestä on puhuttu. Täällä on puhuttu myöskin osaajista ja siitä, että osaajille täytyy luoda tilaa ja niin edelleen.

Arvoisa puhemies! On yksi porukka, josta ei ole puhuttu kertaakaan — vain yhdessä muodossaan puhuttu. [Mika Niikko: Eläkeläiset!] On puhuttu, että he muodostavat taakan, haasteen: väestön ikääntyminen on ongelma, rakenteellinen ongelma, johon täytyy pystyä vastaamaan vain leimaamalla. Tässä salissa ei ole puhuttu yhtäkään puheenvuoroa vakavasti ikäihmisistä. Arvoisa puhemies, lähes 25 prosenttia suomalaisista, eli neljäsosa suomalaisista, on yli 65-vuotiaita. Kuinka tämä sali voi vakavasti täällä pohtia valtion talousarvioesitystä mainitsemattakaan sitä, mitä täytyy tehdä? Ja itse asiassa, mitä tämä hallitus on tehnyt ikäihmisille? Itse asiassa tämä Sanna Marinin hallitus ja sitä edeltänyt Rinteen hallitus oli ensimmäinen hallitus 25 vuoteen, jolla on ollut selkeä ikäpoliittinen ohjelma. [Mika Niikko: Palataanko puoliväli-indeksiin? Palataanko?] Isoja uudistuksia on saatu aikaiseksi — isoja uudistuksia on saatu aikaiseksi: hoitajamitoituksen vähimmäismäärä on määritelty uudella tavalla. Se on huipputärkeä uudistus. Pienimpiin eläkkeisiin tehtiin kohennuksia. Ei vielä riittävästi, mutta korotuksia tehtiin sekä kansaneläkkeisiin että takuueläkkeisiin. Täällä on myöskin kiireettömään hoitoon pääsy pyritty varmistamaan, ja se on ikäihmisille tärkeätä. Vanhusasiainvaltuutettu on nimetty, ja niin edelleen.

Hallitusohjelma on poikkeuksellisesti tarttunut ikäihmisten asioihin, mutta silti täällä jatkuvasti käydään tätä keskustelua, kuinka väestön ikääntyminen olisi ikään kuin joku rakenteellinen ongelma suomalaisessa yhteiskunnassa. Kuinka tällainen vääristynyt käsitys tänne on syntynyt? Ikääntyneet ihmiset eivät ole ongelma vaan voimavara. Suomalainen yhteiskunta on huippuhienosti menestynyt, koska meillä on toisen maailmansodan jälkeen tullut 23 ikävuotta lisää. [Mika Niikko: Juuri näin!] Se merkitsee, että väestö kyllä ikääntyy, mutta yli 65-vuotiaat, arvoisa puhemies, eivät ole rasite yhteiskunnalle. [Mika Niikko: Miten hallitus parantaa heidän ostovoimaansa, edustaja Kiljunen?] Yli 65-vuotiaat maksoivat 5 miljardia euroa veroja. Puhutaan siitä, että hoivavastuut kasvavat, erilaiset hoivakulut kasvavat. Itse asiassa ikäsidonnaisista menoista budjetissa ikäihmisten osuus on 25 prosenttia — 23 prosenttia on tarkasti yli 65-vuotiaiden määrä tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Eivät ikäihmiset ole rasite. Päinvastoin, myöskin kulutuskysynnästä merkittävä osa tulee ikäihmisiltä, ja se on itse tienattua rahaa. 98 prosenttia ikäihmisistä saa työeläkettä, joka on itse ansaittua. Se on itse ansaittu etuus. Ainoa ongelma siinä, arvoisa puhemies, jonka me tiedämme, on, että se lakisääteisesti laskee, eli tämän taitetun indeksin vuoksi aiheutet-

tu ongelma on olemassa oleva. Mutta siitäkin on tehty lakialoite: enemmistö sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä muun muassa haluaisi selvittää sekä pienimpien eläkkeiden mahdollista korotusta että myöskin tämän indeksijärjestelmän kehittämistä sillä tavalla, että se olisi europainotteisempi ja että se huomioisi myöskin pienituloisimmat eläkkeensaajat. Eli aloitteita tässä asiassa on tehty.

Mutta myöskin on tärkeää muistaa se, että yli 65-vuotiaat ovat työelämässä mukana. Arvoisa puhemies, tässä on kansanedustaja, joka heikentää huoltosuhdetta — olen siis taakka suomalaisissa yhteiskunnallisissa tilastoissa, koska olen yli 65-vuotias. Minä olen täysipäiväisessä työssä. Meillä itse asiassa 10 prosenttia yli 65-vuotiaista on täysipäivätyössä, ja 20 prosenttia siihen päälle on vielä heitä, jotka ovat osa-aikatyössä. Eli kolmasosa yli 65-vuotiaista on työelämässä mukana. Älkää, arvoisat kollegat, aliarvioiko sitä työpanostakaan, minkä ikäihmiset ansaitsevat. Sen lisäksi he ovat rakentaneet tämän hyvinvointiyhteiskunnan, missä me kaikki elämme. Annetaan arvokkaalle vanhuudelle tila.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Zyskowicz. [Kimmo Kiljunen: Puhemieskin uskoi!] — Kyllä.

14.30 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies, arvoisat Suomen kansan edustajat! Olen useamman kerran täällä eduskunnassakin vähän vitsinä sanonut, että kansanedustaja Annika Saarikosta tulisi erinomainen valtiovarainministeri. Tällä olen tietysti viitannut niihin hyviin ja kannatettaviin puheenvuoroihin, joita hän on käyttänyt julkisesta taloudesta, menokehyksistä ja vastuullisesta talouspolitiikasta. Puheenvuorot ovat musiikkia minun kokoomuslaisille korvilleni. Ongelma on tietysti se, että tässä Marinin vasemmistohallituksessa keskustan ja ministeri Saarikon mahdollisuudet toteuttaa puheidensa mukaista politiikkaa ovat vähäiset, etten sanoisi lähes olemattomat.

Ministeri Saarikko on ollut viime viikkoina taas tiukkana: Hän sanoi keskustan puoluevaltuuskunnan kokouksessa 20. päivä marraskuuta Rovaniemellä seuraavaa: ”Ovatko hallituskumppanimme sitoutuneita kehyksiin? Voimmeko luottaa, että sovittu pitää?” Ja edelleen : ”Kaikki syyt kehysten avaamiselle koronan jälkeen ovat tekosyitä.” Ja edelleen: ”Sosiaalidemokraattien, vasemmistoliiton ja vihreiden joukoissa on aika lopettaa haaveilu yhteisen kehyssopimuksen rikkomisesta. Keskustalle sopii vain se, että sovitusta pidetään kiinni.” Samalla linjalla ministeri Saarikko jatkoi Yleisradion television Ykkösaamussa 4. päivä joulukuuta. Hän sanoi seuraavaa: ”Kehysneuvottelu, joka käydään huhtikuussa, perustuu kuukausien valmisteluun.” Ja vähän myöhemmin: ”Työtä ei ole järkeä tehdä ilman tietoa siitä, ovatko hallituspuolueet halukkaita pitäytymään siinä, mitä keväällä sovittiin.”

Mitä keväällä sovittiin? Keväällä sovittiin, että vuoden 23 kehykset ylitetään 500 miljoonalla eurolla, ja ministeri Saarikko on sanonut haluavansa varmuuden siitä, takeet siitä, että tämän takana ensi keväänä seistään ja jo ylitettyjä kehyksiä ei enää ylitetä vaan niissä pysytään. Kysyin debatin aikana ministeri Saarikolta useamman kerran, mitä takeita hän voi tänään, joulukuussa 2021 saada siitä, että hallituspuolueet ensi keväänä, huhtikuussa 2022 sopeutuvat niihin ylitettyihin menokehyksiin, jotka viime keväänä päättivät. Mitä takeita siitä voi saada? Kysyin tätä ainakin kaksi kertaa, enkä saanut ministeriltä vastausta. Ymmärrän, että vastaaminen on vaikeata, koska en itse näe, että mitään tällaisia takeita valtiovarainministeri voisi tässä vaiheessa saada, vaikka näitä keskusteluja on käyty ilmeisesti viime viikolla ja ministerin eduskunnalle kertoman mukaan niitä jatketaan muun muassa tänään. [Raimo Piirainen: Juuri näin!] Itse ajattelen, että ainoat takeet, jotka joulukuussa

voitaisiin saada kehyksissä pysymisestä ensi keväänä, olisivat sellaisia, että hallitus pystyisi jo nyt joulukuussa sopimaan jonkinlaisesta miinuslistasta, mistä sitten säästöjä haetaan, kun joudutaan uusiin, kehyksiin sisältymättömiin menoihin laittamaan lisää rahaa.

Minkälaisia paineita silloin huhtikuussa on käsillä? Nopeastikin laskien tiedossa ovat jo nyt viime keväänä sovitut lisäsäästöt, 370 miljoonaa euroa, plus kunnilta puuttuvat lakisääteiset rahat, noin 300 miljoonaa euroa, plus Veikkauksen edunsaajien täysi kompensaatio, noin 100 miljoonaa euroa, plus poliisien 30 miljoonaa euroa, plus ministeri Anderssonin vaatimat lasten ja nuorten rahat, plus niin sanotut tulevaisuuspanostukset, jotka olisivat loppumassa vuoden 22 lopussa, plus eilen ilmoitetut lisäpanostukset tieteeseen, noin 200 miljoonaa euroa, jos jo vuonna 23 tämä uusi rahoitus olisi voimassa. Summa summarum: yli miljardin euron menopaineet ensi keväälle. En ikinä usko, että hallitus pystyy pysymään kehyksissä, koska on nähty, että tämä hallitus ei juurikaan säästöihin pysty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa, myös edustaja Hopsu poissa. — Ledamot Ollikainen, varsågod.

14.35 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Myös käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio voidaan nähdä koronatalousarviona. Olemme eläneet pandemian kanssa kohta kaksi vuotta, ja se on opettanut meille todella paljon. Myös nykytilasta, normaalista poiketen, on vaikea ennustaa, millainen ensi vuosi tulee olemaan ja millaisia vaikutuksia sillä on hyvinvoinnillemme ja myös talouteen ja tuleeko yllätyksiä. Toki merkit ovat nähtävissä, minne ollaan menossa. Talous pyörii lujaa, ja myös inflaatio kasvaa aika nopeastikin.

On ensisijaisen tärkeää, että panostamme koronan aiheuttamaan hoitovelkaan mutta myös lasten tulevaisuuteen. Tämä talousarvio on ensimmäinen budjetti, jossa huomioidaan niin sanottu lapsibudjetointi. Tämä on todella tärkeä signaali, että halutaan olla maailman lapsiystävällisin maa. Nyt panostetaan lapsiin itse asiassa ennätysmäisesti, seitsemän miljardia, ja se luo sitten tasavertaisen ja laadukkaan koulutuksen mutta myös hoivan ja hoidon, ja myös tukipalveluihin panostetaan. Perhevapaauudistus on osaltaan tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Nästa års budget är alltså den första budgeten med barnbudgetering. Det är en väldigt viktig signal om vi vill, och då vi vill, vara världens barnvänligaste land. Det finns många barn och unga i vårt land, vi vet det, som har mått dåligt under coronans tid, och senast igår kom signaler från högskolorna att många högskolestuderande mår väldigt dåligt. Det här märks i nästa års budget.

Nästa års budget är också en minusbudget. Statsskulden ökar, och i nuläget är det naturligt då vi genomgått och genomgår en stor global hälsokris. Men precis som det har framkommit här i flera talturer måste vi bli bättre på att fundera på att få ekonomin i balans, för vi har haft minus sedan 2009. Trots detta så ska det konstateras i det här sammanhanget att vi i Finland har klarat oss ekonomiskt men också ur hälsoperspektiv bäst i skötseln av coronapandemin, eller bland de bästa — inte kanske bäst, men bland de bästa i alla fall.

Många företag har det jätteutmanande just nu med arbetskraftsbristen, som det har kommit fram här, men också tillgången till komponenter, och som sagt, en inflation kan vi också skönja.

Sysselsättningsläget har ökat under den här perioden, och det är jättebra. Vi har till exempel i Österbotten en sysselsättningsgrad på 80 procent. Men arbetskraftsbristen är faktiskt stor och vi behöver kunniga till alla sektorer, och det här är någonting som regeringen har satsat på, likaså tillståndsprocesserna som måste vara smidiga. Men precis som till exempel ledamot Norrback lyfte fram här så är det viktigt att vi är välkomnande, att vår attityd är god, så att vi är lockande också då det kommer utlänningar som vill komma hit till vårt land och jobba. Vi är ganska långt i norr och det är inte sagt att vi är först i tur, för hela västvärlden har ju arbetskraftsbrist.

Vi behöver innovationer, och här är det viktigt att satsningar också görs på forskning och utveckling. Det här har man ju parlamentariskt kommit överens om, att det höjs till 4 procent år 2030 — av bkt alltså, bruttonationalprodukten.

Koskien ensi vuotta: Korona nopeuttaa osaltaan yhteiskunnan ja koko maailman digitalisoitumista. Vihreä siirtymä ja digitalisaatio ovat todella tärkeitä, ja on tärkeää meidän suomalaisyritysten näkökulmasta, että panostetaan näihin. Tässä on just työvoimapula suuri haaste, ja sen takia meidän tulee panostaa laadukkaaseen koulutukseen, täsmäkoulutuksiin, oppisopimuksiin ja niin edelleen, ja niin tässä nyt myös tehdään.

Avslutningsvis, ärade talman, ska jag ännu tacka finansutskottet för det här breda betänkandet som man har gjort. Här finns en del kompletteringar från fjolårets budget, punktinsatser som är jätteviktiga lokalt och regionalt. Här vill jag lyfta fram infrasatsningar, bland annat de efterlängtade planeringspengarna för cykelvägarna i Malax men också välbehövliga förbättringar av vägar i Korsholm, Närpes och i Kristinestad. Likaså är planeringspengarna till Nykarleby jätteviktiga.

Här är det också viktigt att vi har fått pengar för Konsttestarna, för ungt företagande och det nationella läsprojektet. Just Konsttestarna är jätteviktigt för att barn och unga ska få en syn på hur konst och kultur fungerar så att man kommer in i det i framtiden.

Arvoisa puhemies! Pari lausetta vielä. Hienoa, että löydettiin nämä Veikkaus-varat nyt ensi vuodelle, mutta tämän sanottuani haluan myös sanoa, että meidän tulee tiedostaa se, [Puhemies koputtaa] että tulee olemaan todella haasteellista ensi vuonna vuotta 23 ajatellen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, tack. — Ja edustaja Piirainen.

14.41 **Raimo Piirainen sd:** Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin edustaja Kiljunen puhui ikäihmisistä ja voimavarasta, mikä heihin sisältyy. Kyllä tämä asia nyt on hyvin vahvasti otettava ja meidän on sitä pidettävä yllä myös täällä omissa puheissamme, ja tulee huomioida heidän toimintakykynsä ja kaikki se, mikä hyvä heiltä saadaan, ottaa mukaan tähän yhteiskuntaan.

Mutta nyt on käsittelyssä vuoden 22 talousarvio, ja siitä muutama sana.

Arvoisa puhemies! Talouden toipuminen koronapandemiasta on ollut nopeaa kuluvan vuoden keväästä alkaen. Patoutunut kysyntä on purkautunut, kun liiketoiminnalle asetettuja rajoitteita on purettu. Kotitalouksien ja yritysten luottamus tulevaan on vahvistunut, ja rokottaminen on edennyt nopeasti. Myös koronapassin käyttöönotto on lisännyt luottamusta ja mahdollisuuksia yhteiskunnan avoinna pitämiseen. Kokonaisuudessaan julkisen ta-

louden alijäämä pienenee vuosina 2021 ja 2022 voimakkaasti, kun talouden toipuminen ja työllisyyden kasvu lisäävät verotuloja ja pienentävät työttömyysmenoja. Julkista taloutta vahvistaa myös koronapandemiaan liittyvien rahankäytön ja tukitarpeen väheneminen.

Julkisen talouden merkittävät riskit liittyvät edelleen yleiseen talouskehitykseen, ja lisäksi epävarmuutta tuo nyt viime viikkoina lisääntynyt kasvavien tautitapausten lisääntyminen, nimenomaan koronan osalta. Lisäksi yleistä talouskehitystä varjostavat kuluttajien nykyistä pessimistisemmät odotukset tulevaisuudesta sekä teollisuuden tuotantopanosten saatavuuteen liittyvät pullonkaulat.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu vauhdittaa työllisyyttä. Talousarvioesityksessä työllisyysasteen arvioidaan olevan 73,6 prosenttia ja työttömyysasteen 6,8 prosenttia vuonna 22. Tilastokeskuksen viimeisimmän työvoimatutkimuksen mukaan työllisyysasteen trendiluku oli jo kuluvan vuoden lokakuussa 72,7 prosenttia ja työttömyysasteen trendiluku 7,1 prosenttia. Suomessa on nyt 110 000 työllistä enemmän kuin kesällä 2020.

Hallitus on valtiovarainministeriön mukaan saavuttamassa työllisyystavoitteensa. Tämä kehitys näkyy työvoiman saatavuuden ongelmana, ja siksi työvoiman saatavuuden parantamiseksi on lisättävä toimia.

Etenkin mielenterveyshäiriöt ovat yleistyneet, ja ne ovat merkittävin työkyvyttömyyseläkkeiden aiheuttaja. Työkyvyttömyys heikentää työllisyyttä ja tuottavuutta ja aiheuttaa myös mittavat kustannukset yhteiskunnalle. OECD:n raportin mukaan pelkästään mielenterveyden häiriöistä aiheutuvat suorat ja epäsuorat kustannukset ovat Suomessa vuositasolla noin 11 miljardia euroa, mikä on aika merkittävä määrä, kun ottaa huomioon esimerkiksi valtion budjetin, vuoden budjetin.

Arvoisa puhemies! Kestävyystiekarttaan sisältyy julkisen hallinnon tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta kohentavia toimia, kuten kuntien ja valtion tilahallinnon sekä hankintatoimen tehostamista ja digitalisaation hyödyntämistä. Valiokunta painottaa muun muassa julkisten hankintojen tehostamista. Julkisyhteisöt käyttävät vuosittain hankintoihin reilusti yli 40 miljardia euroa, ja tutkimusten mukaan esim. keskitetyllä hankinnalla voidaan saavuttaa jopa 25 prosentin säästöt hajautettuun hankintaan verrattuna. On myös tarpeen kehittää sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosesseja jo ennen kuin sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueelle vuonna 23. Valiokunta korostaa myös luovien alojen edistämistä, mihin arvioidaan sisältyvän suurta kasvupotentiaalia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta toteaa lisäksi, että Valtiokonttori päätti jättää nostamatta noin 8 miljardia euroa vuoden 21 valtion talousarvioesitykseen kirjatusta vajaan 12 miljardin euron nettolainanottotarpeesta. Päätös perustui valtion vahvaan maksuvalmiusasemaan, joka aiheutui etenkin kasvaneista kassavaroista sekä muun muassa monivuotisiin investointeihin ja koronavirusepidemiaan liittyvistä siirtomäärärahoista, joiden käyttö toteutunee osin vasta tulevina vuosina. Koska valtion nettovelanotto jää budjetoitua pienemmäksi, on valtion ja koko julkisen talouden [Puhemies koputtaa] velkasuhteen taso noin 3,5 prosenttia matalampi kuin valtiovarainvaliokunnan syksyn talousennusteessa arvioitiin. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Sankelo.

14.47 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Vaikka hallituspuolueet tuossa äskeisessä debatissa syyllistyivät desibelidemokratiaan, suomalaisten hyvinvointi on varmasti meidän kaikkien yhteinen päämäärä. Kuitenkin velaksi eläminen, kuten eripurainen hallitus nyt tekee, ei pitkällä tähtäimellä tue hyvinvointia. Hallituksen talouspolitiikan linjaa seuratessa näyttää unohtuneen, että hyvinvointimme perustuu työhön. Jotta työtä voi olla, tarvitaan yrityksiä, ja työn tekemisen sekä yrittämisen tulee aina olla kannattavaa.

Kokoomuslaisella talouspolitiikalla on selvä peruskallio. Tuo kallio perustuu työhön, yrittämiseen ja vastuulliseen taloudenpitoon. Nyt tarvitsemme työllisyystoimia ja uskottavaa talouspolitiikan linjaa velkaantumisen taittamiseen pitkällä aikavälillä. Hallituksen ensi vuoden talousarvioesitys rikkoo menokehyksen 900 miljoonalla eurolla, ja velkaa otetaan lisää 7 miljardia. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin mukaisilla toimilla velkaa tarvitaan yli 2,5 miljardia euroa vähemmän samalla, kun työllisten määrää lisätään yli 100 000 ja kevennetään tuloverotusta 800 miljoonalla eurolla — siis enemmän työtä, vähemmän velkaa ja vähemmän veroja.

Myös kokoomus ottaa vaihtoehtobudjetissaan velkaa, mutta määrä on hallituksen talousarvioon verrattuna huomattavasti pienempi. Valtion menot ovat kasvaneet vuodesta 2019 vuoteen 2022 yli 9 miljardia euroa. Laivan kääntäminen on tehtävä vakaasti ja tiukalla otteella ruorista. Siihen selkeästi tarvitaan kokoomusta.

Arvoisa puhemies! Nykyinen verotuksemme ei kannusta toimeliaisuuteen, ja siksi työn verotusta on kevennettävä, jotta palkansaajalle jää käteen entistä suurempi osuus ansioistaan. Tällä hetkellä ei kuitenkaan näytä hyvältä. Miten on mahdollista, että hallitus sanoo, ettei se aio kiristää työn verotusta, mutta silti valmistelee samaan aikaan esimerkiksi maakuntaveroa? Palkansaajan taskulla on jo niin monta kättä, että omat eivät enää sinne sovi.

Uusien työpaikkojen ehtona on, että meillä on yrityksiä, jotka voivat investoida, ottaa riskiä ja palkata työvoimaa. Työpaikkojen luomiseksi kokoomuksen tavoitteena on kasvattaa työnantajayritysten määrää 90 000:sta 100 000:een ja pk-yritysten määrää 5 000:lla.

Hallitusohjelman tavoitteena on, että julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023 ja työllisyysaste 75 prosenttia ja että niin sanottuja päätösperäisiä työllisiä on 60 000 enemmän. Hallitus on kuitenkin luopunut julkisen talouden tasapainottamistavoitteesta aikataulussa.

Haluan korostaa, että kokoomus tukee hallitusta sen työssä koronan kukistamisessa. Se on myös tärkeä taloustoimi. Mutta samaan aikaan on varauduttava matalamman kasvun aikaan, joka on jo vuoden päästä näköpiirissä. Kello käy, mutta työllisyystoimia ei näy.

Hallituksen työllisyystavoitteet ja -toimet eivät ole riittäviä, jotta hyvinvointipalvelujen rahoitus olisi turvattu. Tarvitaan kunnianhimon tason nostoa. Elinkeinojen ja työn merkitystä ei voi riittävästi korostaa hyvinvoinnin luomisessa. Ellei työllisyyden vahvistaminen onnistu, jää vaihtoehdoksi menojen sopeuttaminen. Ilmassa on vahva epäilys, kykeneekö hallitus loppukaudella kumpaankaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan keinonsa siihen, miten valtiontalous voidaan palauttaa alkuperäiseen menokehykseen — siis niihin kehyksiin, jotka hallitus on itse hyväksynyt ja nyt ylittää.

Vuoden 2022 valtionbudjetti turvautuu isoissa linjoissaan maailmantalouden vetoapuun. Tulevaisuuden ennustaminen on aina vaikeata, mutta nyt tiedossa oleva näkymä myös useiden talousasiantuntijoiden vahvistamana osoittaa, että hallituksen kiikarit eivät näe edes vuoden päähän.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kemppi.

14.52 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Arvostamani edustaja Zyskowicz piti aiemmin napakan puheenvuoron, jossa hän totesi, että ministeri Saarikko on erinomainen valtiovarainministeri. Ajattelen, että siitä olen varsin samaa mieltä. Sen sijaan siitä, mitä sen jälkeen seurasi, olen hiukan eri mieltä. Miksi? Siksi, että hän vie eteenpäin sitä, mistä hän puhuu. Näin minä ajattelen.

7 miljardia velkaa on iso määrä. Sen osalta meidän tulee tehdä töitä yhdessä. Oleellisempaa on kuitenkin, mihin 65 miljardia käytetään ja miten saamme myös tuleville sukupolville vastaavia määriä euroja jaettavaksi. Kokoomuksen vastalauseen ehdotukset eivät tasapainota taloutta lainkaan, vaan päinvastoin. Meidän tulisi päästä politiikassa rehelliselle linjalle, jossa sanoisimme ja tekisimme samalla lailla. Kehyksiä venytetään huolella. Sanotaan se vielä suoraan: Kokoomus nostaisi kehystä puolella miljardilla. Sitä olen tänään keskustelussa ihmetellyt.

Syksyllä Suomen talous on saatu hyvään kasvuun. Jotta kasvu ei jää pikapyrähdykseksi, työvoiman saatavuutta on ilman muuta parannettava. On selvää, että hallituksen on viipymättä autettava osaajapulassa ja tuettava isoissa investoinneissa muun muassa hiilineutraaliuteen. Tätä varten yrityksiä on tuettu. Esimerkiksi omassa maakunnassani tämä on tarkoittanut noin 60 miljoonan euron elvytyspakettia yrityksille. Se on todella iso potti, mutta se on myös käytetty siellä hiilineutraaliuden edistämiseen.

Budjetissa on osoitettu rahaa työvoimapulaa helpottaviin toimiin. Näitä ovat muun muassa työperäisen maahanmuuton edistäminen, opintotuen tulorajojen lasku niin, että jokainen opiskelija voi tienata 3000 euroa enemmän kuin tänä vuonna, sekä yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti. Aikaisemminkin työllisyystoimia on tehty, niitä en ala tässä kohtaa enää luettelemaan.

Kasvu merkitsee työtä ja verotuloja sekä vähemmän sosiaalimenoja. Kasvu pienentää velanottoa sekä veronkorotusten ja leikkausten vaaraa. Talouden kasvu on keskustalle ykköstavoite, ja talouskasvu tulisikin saada tuplattua reilun prosentin luokasta noin kahteen prosenttiin. Siitä olemme täysin samaa mieltä, että hallituksella on vielä kevätkaudella edessään isoja päätöksiä työllisyys- ja ilmastotoimissa sekä taloudenpidossa.

Edustaja Harkimolta tuli kuitenkin ryhmäpuheenvuorossaan kylmää kommenttia yrityksille. Sitä myös tänään ihmettelin. Sitä en ymmärtänyt ollenkaan, yrittäjille kohdennettua kritiikkiä, hehän tänne maahan ne työpaikat luovat. Esimerkiksi perheyrityksiin kiteytyy jotain perin isänmaallista. Näiden yritysten toimintamallista on otettava oppia myös kansanedustajana: yhteinen tavoite on selkeä, sukupolvelta toiselle jaettua työtä arvostetaan, investointeja tehdään ajoissa, taloutta ei rakenneta tyhjän päälle ja kotimaisuus on tärkeä arvo. Perheyrityksille myös työn ja perheen yhteensovittaminen on itsestään selvää, ja näin meillä tietenkin pitäisi muillakin olla. Ilman yritysten tarjoamia työpaikkoja ja vientiä Suomi ei todellakaan pärjäisi.

Paras työllisyystoimi on yritysten toimintaedellytyksistä huolehtiminen, ja sitä me olemme tehneet. Hallituksen päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista, yritysten tukemisesta koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat luoneet Suomeen työtä ja kasvua.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että Suomi voi olla ilmastonmuutoksessa ratkaisija vain, mikäli meillä on rohkeutta tukea investointeja, yrityksiin kohdentuvia investointeja. Yrityksille ilmastonmuutoksen ratkaiseminen tarjoaa myös liiketoimintamahdollisuuksia.

Niistä on tänään pidetty erinomaisia puheenvuoroja. Tämä on todistettu muun muassa Lahdessa, Euroopan ympäristöpääkaupungissa, joka on hallitsevana ympäristöpääkaupunkina vetänyt valtavan määrän uutta yrittäjyyttä nimenomaan hiilineutraaliuden rohkeiden tekojen vuoksi. Sitä rohkeutta me olemme olleet yhdessä rakentamassa myös valtion 3 miljoonan lisäpotkulla tähän ympäristöpääkaupunkivuoteen. Ajattelen, että meidän ei kannata lähteä keksimään pyörää uudelleen hiilineutraaliuden kohdalta eikä ennen kaikkea kannata lähteä riitelemään ja sitä kautta vaikeuttamaan yritysten investointiympäristöä, vaan meidän tulee antaa rohkeasti yritysten tehdä sitä työtä. Meidän tulee uudistaa rakenteita myös täällä eduskunnassa niiltä osin kuin sen itse pystymme tekemään. — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos, kiitos. — Ja edustaja Elo.

14.57 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarvio toimii kehyksenä toimille, joilla Suomen hiilineutraalius voidaan saavuttaa viimeistään vuonna 2035. Se ohjaa Suomea vastuullisen ja kestävän talouspolitiikan tielle. Suomen on oltava tässä kehityksessä edelläkävijä. Siksi talousarvion satsaukset vihreään siirtymään ovat välttämättömiä. Ilmastopolitiikkamme on oltava pitkäjänteistä ja ennakoivaa. Sen on oltava läpinäkyvää ja ymmärrettävää sekä elinkeinoelämän toimijoille että kansalaisille. Päätöksiä tehdessämme meidän on kuunneltava asiantuntijoita ja tiedeyhteisöä ja oltava valmiita tarvittaessa edelleen kirittämään ilmastotoimia. Ensi vuonna meillä on edessämme muun muassa luonnonsuojelulain, ilmastolain, kaivoslain sekä maankäyttö- ja rakennuslain uudistukset. Ne ovat kaikki tärkeitä välineitä kestävän kehityksen edistämiseen kattavasti yhteiskunnan eri sektoreilla.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme tiedettä ja tutkimusta selvitäksemme koronapandemiasta, torjuaksemme ilmastokriisin ja pysäyttääksemme luontokadon. Siksi on tärkeää, että Suomen Akatemian rahoitus tulevalle vuodelle on turvattu. Vihreät ovat myös vahvasti sitoutuneet tavoitteeseen kasvattaa Suomen yksityiset ja julkiset tki-panostukset 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Hienoa, että tästä löytyi eduskuntaryhmien yhteinen näkemys. Edelleen olen iloinen, että hallitus jatkaa ennätyksellisiä satsauksia luonnonsuojeluun myös ensi vuonna. Näillä rahoilla me suojelemme ja ennallistamme arvokkaita luontotyyppejä ja uhanalaisia lajeja. Kaivosveron käyttöönotto vuonna 23 on sekin vihreiden pitkään ajama uudistus, joka ohjaa luonnonvarojemme kestävämpään käyttöön.

Arvoisa puhemies! Koronapandemia on edelleen keskuudessamme, ja sen aiheuttamien tuhojen korjaamisen kanssa joudumme ponnistelemaan myös ensi vuonna. Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvelkaa korjataan pääosin kunnissa. Kuntien kannalta on tärkeää, että koronasta niille koituvat suorat kustannukset korvataan myös ensi vuonna täysimääräisesti.

Meidän on varmistettava, että kunnilla on riittävät edellytykset satsata varhaiskasvatukseen ja kouluihin sekä lasten ja nuorten tukeen ja mielenterveyspalveluihin. Jos emme tässä onnistu, maksamme mittavaa laskua korkojen kanssa tulevina vuosina.

Talouden ja työllisyyden osalta Suomi on selvinnyt koronapandemiasta olosuhteisiin nähden hyvin, mutta silti aivan liian moni ala on joutunut kärsimään kohtuuttomasti. Meillä riittää edelleen työtä työllisyyden parantamisessa ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmien ratkaisemisessa. Työn vastaanottamisen on aina oltava kannattavaa. Työvoimapulasta emme selviä ilman työperäistä maahanmuuttoa.

Arvoisa puhemies! Maahanmuuttajien kotouttamisessa onnistuminen on yksi hyvinvointiyhteiskunnan vahvistamisen avaintekijöitä. Moni maahanmuuttaja tarvitsee työllistyäkseen ja kotoutuakseen kielikoulutuksen lisäksi ammatillisen osaamisen kehittämistä ja päivittämistä. Kaupunkien perustamat osaamiskeskukset ovat olleet merkittävä kotouttamispolitiikan avaus. Keskuksissa on onnistuttu luomaan tuloksellisia palveluita suurille asiakasmäärille. Osaamisen kartoitusta ja kehittämistä, kielikoulutusta ja työnhaun tukea tehdään niissä asiakaslähtöisesti. Osaamiskeskusten rahoitushaku on turvattu ensi vuodeksi, mutta sen jälkeen tilanne on avoin. Rahoituksen alasajo olisi räikeässä ristiriidassa Suomen kotouttamistavoitteiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi muutama nosto eduskunnan niin kutsutuista joululahjarahoista. Pandemian myötä kävelyn ja pyöräilyn suosio on kasvanut merkittävästi. Monet ovat löytäneet arkiliikunnan ilon ja hyödyn. Onkin hienoa, että eduskunnan jakovarasta yli 4,5 miljoonaa euroa myönnetään erilaisiin pyöräteitä ja jalankulun reittejä edistäviin hankkeisiin eri puolille Suomea. Erittäin tärkeää on myös Luonnontieteellisen keskusmuseon 600 000 euron lisäys. Luomus tekee todella tärkeää työtä ylläpitämällä tietoa luonnon monimuotoisuuden tilasta Suomessa sekä ilmastonmuutoksen vaikutuksesta luontoon. On myös hienoa, että eduskunta tänäkin vuonna osoittaa jakovarasta rahoitusta monille kansalaisjärjestöille. Nostan esiin lintuharrastusjärjestö BirdLife Suomen, joka saa rahoitusta valtakunnallisen lintuasemaverkoston toimintaedellytysten turvaamiseen. Tämä on tärkeä arvostuksen osoitus BirdLife Suomen vapaaehtoisten tekemälle työlle Suomen linnustonseurantatiedon keräämiseksi sekä lintuharrastuksen ja ympäristökasvatuksen edistämiseksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

15.02 **Heidi Viljanen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tätä tulevan vuoden budjettia käsittelemme edelleen erityisissä olosuhteissa. Korona on arjessamme läsnä edelleen luoden parhaillaankin lisääntyvää epävarmuutta ympärillemme. Kuitenkin katse pitää suunnata myös tulevaisuuteen, ja onneksi tulevaisuudennäkymät ovat tällä hetkellä talouden näkökulmasta melko valoisia.

Taloutemme on palautunut koronakriisistä muita euromaita nopeammin. Hallituksen nopea ja etupainotteinen elvyttävä finanssipolitiikka nosti Suomen nopeasti pois taantumasta. Erilaisilla tehdyillä toimilla turvattiin työpaikkoja, toimeentuloa ja yritysten taloustilannetta. Koska koronakriisi ei ole vielä ohi, onkin tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin.

Työllisyys kasvaa parhaillaan, ja työllisiä onkin 110 000 enemmän kuin vuoden 2020 huonoimpana aikana, ja vaalikauden alkuunkin verrattuna työllisiä on 40 000 enemmän. Kaikkiaan hyvä taloudellinen toipuminen ja työllisyyden kasvu vähentävät julkisen talouden alijäämää verotulojen kasvun ja pienempien työttömyysmenojen myötä. Hallitus on tehnyt kautensa puoliväliin mennessä työllisyystoimia suunnilleen saman verran kuin edellinen hallitus. Toimia ei kuitenkaan ole tehty työttömiä kurittamalla vaan monilla kestävämmillä toimilla, kuten esimerkiksi oppivelvollisuutta laajentamalla, palkkatukiuudistuksella, varhaiskasvatusmaksujen alentamisella ja pohjoismaisen työvoimapalvelumallin luomisella. Edelleen hyviä työllisyystoimia tulee kuitenkin jatkaa.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa keskitytään muun muassa koronapandemian aiheuttamien hoitojonojen purkamiseen. Lisäksi satsaukset mielenterveyden ja työkyvyn

vahvistamiseen ovat merkittäviä. Mielenterveyden häiriöt ovat hoitamattomina merkittävä taloudellinen taakka, johon meillä ei todellakaan ole varaa. Mielenterveyspalvelut olivat jo ennen koronapandemiaa kuormittuneita, ja tilanne on pahentunut rajoitusten aikana palvelujen saatavuuden heikennyttyä ja palvelutarpeen yhtä aikaa lisääntyessä. Hoitoonpääsyä parannetaan perusterveydenhuollon hoitotakuun myötä. Jatkossa kiireettömään hoitoon pääsee seitsemässä päivässä hoidon tarpeen arvioinnista. Hoidon varhaisempi aloittaminen estää hoidon viivästymisestä aiheutuvien raskaampien hoitojen tarvetta ja näin myös suurempia kustannuksia. Hoitotakuu koskee myös mielenterveyden häiriöiden perustason hoitoa.

Budjetissa on määrärahoja myös muun muassa lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden henkilöstömitoitukseen, siis yksinkertaisesti siihen, että sosiaalityöntekijällä saa jatkossa olla vain tietty lakiin kirjattu määrä asiakkaita, jotta tämän tärkeän työn pystyy hoitamaan huolella. Tämä on tärkeä panostus kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lapsien kannalta.

Tällä hetkellä talouden kasvumme suurimpana hidasteena lähes joka alalla on osaaja- ja työvoimapula. Siksi panostukset koulutukseen ja osaamisen lisääminen tulevat olemaan tulevaisuutemme tae. On tärkeää, että Suomesta löytyy osaajia, ja erityisen tärkeää on, että jokainen pääsee kouluttautumaan omien vahvuuksiensa mukaan. Pysyvä nosto ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen perusrahoitukseen tehtiin vuodesta 20 alkaen. Sitä jatkettiin vuonna 21, ja se jatkuu edelleen vuonna 2022. Tämä on ainoa oikea linjaus.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus on tärkeää ja oikeastaan kaiken perusta. Luottamus turvallisuusviranomaisiin on Suomessa perinteisesti vahvaa. Alan ammattilaiset kentällä tekevät tärkeää työtä joka päivä turvallisuutemme eteen. Tässä talousarvioesityksessä poliisien määrärahat ovat korkeammat kuin koskaan ennen. Poliisien määrä on kasvanut yli 300:lla tällä vaalikaudella, ja tänä vuonna saavutetaan 7 450 poliisin taso.

Tässä vain muutamia nostoja tästä hyvästä budjetista ja esimerkkejä siitä, mitä kaikkea saadaan aikaan. Sujuva, turvallinen arki ja ihmisten hyvinvointi — niitä me haluamme edistää.

Lopuksi haluan tietysti vielä satakuntalaisena kansanedustajana kiittää valtiovarainvaliokuntaa sen tekemistä lisäyksistä ensi vuoden talousarvioon Satakunnan osalta. Harjavallan ja Huittisten tiehankkeet, Pyhäjärvi-instituutin saama rahoitus hoitokalastukseen ja rahoitus ylimaakunnallisen Lauhanvuori—Hämeenkangas Geoparkin kehittämiseen — nämä kaikki ovat tärkeitä panostuksia maakuntamme elinvoiman lisäämiseksi ja arjen sujumisen parantamiseksi.

Hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi on inhimillinen ja osoitus siitä, että vaikuttavaa talouspolitiikkaa voidaan tehdä myös kurittamatta ihmisiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kinnunen.

15.08 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Toinen vuosi pandemian kourissa kulkee kohti loppua — olemme selvinneet yhdessä. Hallitus on onnistunut vaikeassa tilanteessa, näemme kaamoksen keskellä valoa. Talous on toipunut nopeasti, ja se edelleen kasvaa, vaikka ripeimmän kasvun aika on toki jo takana. Työllisyys on kuitenkin ilahduttavan korkealla. Pystyimme estämään romahduksen ja hallitsemaan pandemiaa kohtuullisesti. Haasteet eivät kuitenkaan ole ohi: jälkeen on jäänyt taloudellista velkaa, oppimisen velkaa ja hyvinvoinnin velkaa.

Suuret kiitokset valtiovarainvaliokunnalle huolellisesta työstä ensi vuoden budjetin valmistelussa. Budjetti tähtää kestävään talouskasvuun. Kasvu merkitsee työtä ja verotuloja ja vähemmän menoja. Hallitus ei luo työpaikkoja itse, ne syntyvät yrityksissä. Tehtävämme on luoda yrityksille hyvät toimintaedellytykset. Hallituksen päätökset muun muassa sähköveron alentamisesta, tuplapoistoista ja yritysten tukemisesta koronakriisin yli sekä investointiympäristöstä huolehtiminen ovat parantaneet yritysten edellytyksiä. Keväällä on aika tehdä lisää työllisyystoimia. Kasvun suurimpana esteenä on tällä hetkellä työvoiman saatavuus. Osaavasta työvoimasta on suuri pula eri puolilla Suomea. Taikatemppuja tilanteen korjaamiseksi ei ole. Hallitus on sujuvoittanut työperäistä maahanmuuttoa, korottanut opintotuen tulorajoja ja lisännyt merkittävästi koulutuspaikkoja. Tarvitaan myös rakenteellisia uudistuksia, joiden vaikutukset näkyvät pikkuhiljaa. Olemme saaneet historiallisen sote-uudistuksen liikkeelle, laajentaneet oppivelvollisuutta ja toteuttaneet perhevapaauudistuksen. Kaikissa näissä keskustan järkevät tavoitteet ovat täyttyneet — niistä tuli hyviä.

Arvoisa puhemies! Olemme eläneet vaikeaa aikaa. Maailman onnellisimman kansan uusi kansansairaus on mielenterveyden vaikeudet. Inhimilliset vaikutukset sairastuneen elämään ja lähipiiriin ovat mittaamattomia. Kansantaloudelliset kustannukset voidaan laskea miljardeissa. Meillä ei ole varaa viivytellä ennaltaehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden käyttöönottamisessa. Hoitoonpääsyä pitää helpottaa ja nopeuttaa. Parasta apua on ennaltaehkäisevä hyvinvointityö. Hallitus onkin lisännyt kuraattori- ja psykologipalveluja. Ymmärrys ja toisesta välittäminen auttavat ratkaisujen tiellä. Myös velkaantuminen on suuri haaste. Pitkällä aikavälillä Suomen velkaantuneisuus pitää saada laskuun. Tämä onnistuu vain talouskasvun ja erilaisten uudistusten avulla.

Arvoisa puhemies! Tarvitaan lisää työtä, tarvitaan osaajia, koska pula osaajista ja tekijöistä on suurin este kasvulle ja yritysten menestymiselle. Tarvitaan muunto- ja täsmäkoulutusta. Sitra julkaisi eilen elinikäisen oppimisen suosituksensa. Niissä korostettiin alueellisen koulutuksen merkitystä. Tällä tiellä on oltu: Korkeakoulujen perusrahoitusta vahvistettiin 60 miljoonalla eurolla. Keskustalaisten tiede- ja kulttuuriministerien johdolla on eri puolille Suomea saatu yli 10 000 aloituspaikkaa, samoin uusia koulutusvastuita. Meidän tulee tehdä Suomesta maailman paras elinikäisen oppimisen, laaja-alaisen osaamisen ja juurevan sivistyksen alusta, jossa osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista. Koulutus on investointi hyvinvointiin ja elinvoimaan. Kiitos hallitukselle siitä, että tieteen ja tutkimuksen rahoitus turvataan ensi vuonna. Sitran lahjoituksella yliopistoja pääomitetaan 67 miljoonalla eurolla, ja korkeakoulujen uusiin aloituspaikkoihin satsataan 15 miljoonalla eurolla.

Ja aivan lopuksi: Näin joulun alla on syytä huolehtia, että tontut ja joulupukki pääsevät sujuvasti liikkeelle. Siksi Savukosken Korvatunturintien perusparannukseen ja sen suunnitteluun annettiin rahaa. [Puhemies koputtaa] Suomen lapset ja lapsenmieliset kiittävät.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tynkkynen poissa, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Kivisaari.

15.13 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Tällä viikolla kohdistamme eduskunnan huomion ensi vuoden budjettiin. Olemme siis kansanedustajatyömme ytimessä, keskeisessä tehtävässämme. Kuten olemme huomanneet, puheissamme vilisee eri näkökulmia — kehuja ja moitteita, toivoa ja synkkyyttä, väitteitä ja vastaväitteitä, liioittelua ja väärinymmärryksiä — ja oman näkemyksen esittelyä, toistelua sen voittamattomuudesta. Ja ei kai

siinä mitään, jokainen meistä saa nähdä maailman sellaisena kuin se meidän takapihan ikkunasta näkyy. Sitä tuijottelemalla saattaa kuitenkin näkymä vääristyä tai jäädä turhan kapeaksi.

On tosiasia, että tämän hallituksen taival ei ole ollut mitenkään ruusuinen. Totta kai olemme olleet monin paikoin vaikeuksissa, kun päälle on jysähtänyt lähes kahden vuoden mittainen ja yhä jatkuva pandemia, haastava yhteiskunnallinen tilanne, ihmisten kivut ja haavat. Ei sitä laivaa kipparoidessa ole voinut välttyä murheilta. Olemme kuitenkin elossa — niin tämä hallitus, niin tämä Suomi.

Olemme taitavia myös luettelemaan asioita, jotka ovat pielessä. Olemme taitavia toistelemaan synkkyyksiä, mutta hiljaisempaa on silloin, kun niitä pitäisi ratkaista. Tämä hallitus on vimmaisesti hakenut ratkaisuja. Olemme ohjanneet Suomen läpi korona-ajan niin, että talous kasvaa ja työllisyys on korkealla. Yritysten toimintaedellytyksiä, siis selviytymistä läpi pimeiden aikojen, on tuettu jakamalla säkeittäin tukea. Olemme välttäneet siis suurtyöttömyyden ja konkurssiaallot.

Olemme vieneet läpi yli 15 vuotta valmistellun sote-uudistuksen, jotta ihmisten lähi- ja peruspalvelut vahvistuisivat, samalla turvataksemme ne tasa-arvoisesti kautta Suomen. Olemme myös tukeneet kuntia poikkeuksellisen mittavasti. Ken muuta sanoo, ei puhu totta. Olemme myös toteuttaneet vanhustenhoitoon sitovan henkilöstömitoituksen. Olemme korottaneet pienimpiä eläkkeitä. Olemme luoneet perhevapaauudistuksen, joka on perheille parannus, ei leikkaus. Ja myös kotihoidontuki säilyy, hyvä niin.

Ja koulutuspolitiikan suunnanmuutos keskittämisestä hajauttamiseen: nuorten koulutuspaikkoja maakuntiin on lisätty tuntuvasti. Oppivelvollisuutta on pidennetty. Olemme tehneet parhaamme, jotta kasvatus- ja opetustyö, suomalaisen sivistyksen syvä pohja, kestäisi vaikeat ajat.

Olemme myös korottaneet tuntuvasti perustienpidon rahoitusta. Liikennehankkeita on aloitettu ja menossa kautta Suomen. Tietenkin tehtävää on edelleen, mutta niin vain on. Johdollamme on toteutettu myös EU:n aluepolitiikan rahoituksen jako niin, että esimerkiksi kotimaakunnassani Etelä-Pohjanmaalla tukirahat lähes nelinkertaistuivat. Ei tämä aivan pöllöä politiikkaa ole.

Puhemies! Tunnistan kovin hyvin kuitenkin sen, että tehtävää riittää. Ei tämä täydellistä touhua ole. Juoksua pitää parantaa. Tämä maa kipuilee. Tämä maa tarvitsee yhtenäisyyttä. Siinä meillä on tehtävää. Talouden takana on aina ihminen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

15.18 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia, että hieman odotitte, että ehdin tänne. — Nyt kun taloudesta keskustellaan, niin haluan nostaa tässä esiin sellaisen asian, mikä on varmaan salille aika tuttu, elikkä talouttamme ja huoltovarmuuttamme voisi mielestäni juuri tässä tilanteessa parantaa pikaisesti sillä tavalla, että annettaisiin maatalouden tuotantorakennuksille vapautus kiinteistöverolaissa olevasta kiinteistöveron maksusta.

Olen tehnyt tästä lakialoitteen. Se on sillä tavalla hieman myöhässä, että se ei ole ehtinyt mihinkään vaihtoehtobudjettiin eikä muualle, mutta tärkeä asia se olisi suomalaisen ruuantuotannon kannalta. Kuten Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK varoitti lokakuussa 2021, maatalous on ajautunut vaaralliseen talouskriisiin niin, että viljelijöiden ja lihantuottajien tilat eivät kannata ja laskupinot kasvavat heillä. MTK:n puheenjohtaja Juha Marttilan mukaan monilla tiloilla on kyse eloonjäämistaistelusta. Maatalouden yrittäjätu-

lon ennustetaan supistuvan tänä vuonna jopa 20 prosenttia ja ensi vuonna 8 prosenttia. Osin tämä on pidemmän ajan tulosta, ja maatalousyrittäjien kyky tehdä tulosta on heikentynyt jo pitkään.

Osin kyse on kuitenkin ihan viimeaikaisista muutoksista. Nyt huonon viime kesän jäljiltä tiloilla on pulaa rehusta ja näiden hinnat ovat nousseet. Esimerkiksi maitotilalla itsetuotettu rehuvilja menetettiin, minkä vuoksi tilat ovat joutuneet ostamaan kallista rehua ulkopuolelta. Samaan aikaan on osunut myös energian hinnannousu ja koneiden sekä koneenosien kallistuminen. Tämän vuoksi toivoisin, että hallituspuolueet huomioisivat tämän lakialoitteeni ja pikaisin toimin helpottaisivat tätä viljelijöiden ahdinkoa, vaikka tämä nyt ei missään esityksenä olekaan. Hallituspuolueet voisivat hieman vaikka parantaa tätä minun esitystäni ja laittaa tämän voimaan takautuvasti jo tämän vuoden alusta. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Ovaska.

15.21 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tuolta työhuoneesta riensin, kun aikaisemmin täällä käytettiin puheenvuoroja, että on noloa syyttää oppositiopuolue kokoomusta siitä, että heidän lukunsa ja heidän puheensa eivät oikein pidä paikkaansa. Täällähän on tänään kerrottu moneen kertaan, että kokoomuksen esitys kasvattaa kehystä lähes 600 miljoonaa euroa. Eli tähän haluaisin nyt saada kokoomuslaisilta vastausta, toivon, että sieltä joku tänne saliin tulee kertomaan, että miksi kokoomus teki tällaisen esityksen. Koko pitkän, pitkän syksyn he ovat vaatineet hallitukselta vastuullista taloudenpitoa. He ovat valmistelleet omaa vaihtoehtoaan ja myöskin tehneet tähän mietintöön vastalauseita, ja yhtäkkiä luvut ovat tällaiset. Kyllä hallitusta syytetään milloin mistäkin, mutta silloin kun on oppositiolla aika tuoda oma esityksensä pöytään, niin ne ovat kaikkea muuta kuin sitä vastuullista taloudenpitoa, joten toivon, että kokoomuslaiset vielä tänne saliin tänään tulevat ja kertovat, miksi tällainen esitys on tehty.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

15.23 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty mielenkiintoisia puheenvuoroja, ja muutamaan tässä lyhyesti haluan palata, vaikka kuulijoiden määrä on aika vähäinen.

Edustaja Kimmo Kiljunen piti erinomaisen puheenvuoron tuossa jokin aika sitten ikääntyvien ihmisten muistamisesta. Kuitenkin herää kysymys, kun edustaja Kiljunen on voimallisesti toiminut eläkeläisten etujen parantamiseksi muun muassa taitetun indeksin osalta: miksi toimenpiteitä eläkeläisten aseman parantamiseksi ei kuitenkaan näy missään? Edustaja Kiljunen piti eduskuntavaalien alla tätä asiaa voimallisesti esillä, ja sosiaalidemokraatit saivat vaaleissa tuloksen, joka edellytti heille pääministerin ja vahvimman hallituspuolueen asemaa. Valtaa siis pitäisi olla, mutta mihin se on nyt hukkunut ikääntyneiden ihmisten osalta? Sitä peräänkuulutan.

Arvoisa puhemies! Edustaja Yrttiaho täällä kävi läpi varsin kriittisin ilmaisuin HX-hankintaa, jonka valtioneuvosto viime viikolla teki. Ymmärtääkseni kuitenkin valtioneuvoston päätös oli yksimielinen, ja siksi olisi mielenkiintoista kuulla lähinnä edustaja Saramolta, mikä se vasemmistoliiton kanta tässä asiassa on. Ovatko ministerit olleet omavaltaisia, vai onko heillä edelleen heidän ryhmänsä tuki tässä asiassa?

Keskustan suuntaan on kyllä heitettävä kysymys maatalouden äärimmäisen vakavasta ahdingosta, missä tänä päivänä ollaan. Me tuolla maatalousjaostossa kuulimme aika laajasti asiantuntijoita, ja tuli kyllä yksiselitteisen selväksi, että viime kesän sato oli kolmanneksen huonompi kuin normaali sato. Se on johtanut suuriin vaikeuksiin, kun ei ole myytävää. Samanaikaisesti erityisesti maatalouden kustannukset ovat nousseet erittäin voimakkaalla vauhdilla, energiakustannukset, joihin hallitus voisi puuttua. Täällä edustaja Mäenpää kertoi tuosta omasta lakialoitteestaan maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamisesta. Meillä on siitä kyllä lausumakin äänestettävänä maatalouden pääluokassa ja taitaa olla verotuksen osalta myös, niin että tässä pääsee eduskunta lausumaan kantansa, mikä on siihen suhtautuminen. Mutta keskustalta olisin odottanut tässä keskustelussa — ehkä sitten yksityiskohtaisemmin kuullaan pääluokan kohdalla — sitä, että mikä on se ratkaisu, millä maatalous, elintarviketalous ja omavaraisuus turvataan ihan jopa lyhyellä aikavälillä, pitkästä aikavälistä puhumattakaan.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen suuntaan kyllä herää kysymys, kun he esittävät voimakkaita säästöjä perusturvasta ja erityisenä kohteena on asumistukimenojen leikkaus. Asumistuki on todella kasvanut hurjaa vauhtia. Jos otetaan yleinen asumistuki, opiskelijoiden asumistuki — joka on nykyisin kyllä sen yleisen sisällä — ja sitten vielä eläkkeensaajan asumistuki, niin summa alkaa olla 2,5 miljardin luokkaa, eli se on valtavan suuri. Ja täytyy todeta se, että kokoomuslaiset ovat siinä oikeassa, että se on erittäin suurelta osin siirtoa vuokra-asuntojen omistajille eli pääomasijoittajille, Kojamoille ja muille vastaaville, jopa ulkomaalaisille sijoittajille. Mutta kokoomukselta haluaisin kyllä kuulla, mikä on se heidän mallinsa, miten he leikkaavat asumistukea merkittävästi. Se on nimittäin aika vaikea tehdä niin, ettei ajauduta sitten taas toisenlaisiin ongelmiin ensinnäkin vähävaraisten ihmisten osalta ja sitten vuokra-asuntomarkkinoiden osalta.

Arvoisa puhemies! Nämä heitot — en heittänyt vihreille mitään, koska en odota heiltä mitään muita ratkaisuja kuin ilmastopolitiikan järjettömyyden vaatimista vielä nopeampana kuin mitä tapahtuu. Ilmastopolitiikan osalta perussuomalaisten linja on selkeä. Vuosi 2035 on aivan liian nopeasti tuleva. Kun siihen nyt voimalla pyritään, niin tehdään virheratkaisuja. Vanheneviin tekniikoihin satsataan, ja toisaalta ajetaan alas [Puhemies koputtaa] turpeen ja monen muun kotimaisen hyödyllisen energiamuodon mahdollisuudet, [Puhemies koputtaa] joita pitäisi kannustaa ja edistää eikä tuhota, niin kuin hallitus toimii.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Filatov poissa, edustaja Vikman poissa. — Edustaja Simula.

15.28 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti tällä hallituskaudella on käynyt juuri niin kuin täällä oppositiossa ounasteltiin. Olemattomat rahat käytettiin jo alkukaudesta ideologisiin uudistuksiin. Koronaviruspandemia ei hidastanut tätä hankevimmaa lainkaan, eikä hallitusohjelmaa uskallettu muuttaa muuttuneessa tilanteessa. Ja nyt ollaan tässä, alijäämäkuorman edessä.

Tavallisille suomalaisille tämä hallituskausi on ollut taistelua kasvavien elinkustannusten kanssa, polttoaineiden hinnoista sähkön hintaan, lämmityskustannuksista liikkumisen kustannuksiin. Se on ollut kärvistelyä rajoitusten kanssa ja epätoivoa EU:n massiivisen elpymispaketin edessä, koska suomalaiset kyllä tietävät, kuka lystin maksaa, kun sen aika on. Ja kyllä suomalaiset aavistivat senkin, että kyseessä on askel kohti liittovaltiota, ei mikään ”kertaluonteinen solidaarisuuden osoitus”. Uusia paketteja tulee — erilaisilla nimillä

ja erilaisin vaikutuksin, mutta niitä tulee. Suomen EU-linja on tällä hallituskaudella ollut kestämätön, ja sama tahti jatkuu ensi vuonnakin.

Hallitushan nosti ensitöikseen puoluetukea ja nimitti itselleen avustaja-armeijan, perusteluna Suomen EU-puheenjohtajakausi. No, se puheenjohtajuus oli ja meni, mutta väki ei vähentynyt. Vastalauseessamme ehdotetaan, että valtiosihteerien ja erityisavustajien palkkauksesta vähennetään 5 miljoonaa euroa ja puoluetuista 10 miljoonaa euroa — näin alkajaisiksi. Lisäksi koko valtionhallintomme tarvitsisi kokonaisvaltaisen rakenteellisen uudistuksen, jossa vanhentuneita rakenteita purettaisiin ja tarpeettomia virkoja ja toimia lakkautettaisiin tai tehtäviä yhdistettäisiin. Se on järkevää ja vastuullista politiikkaa ja tässä taloudellisessa tilanteessa aivan välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti ja tekemämme vastalauseen lausumat asettavat Suomen ja suomalaisen etusijalle, kuten sen Suomessa kuuluisi ollakin. Se on meidän tärkeysjärjestyksemme, ja siitä lähtökohdasta teemme töitä joka päivä täällä eduskunnassa, kunnissa ja maakunnissa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

15.31 **Ari Koponen ps:** Arvoisa puhemies! Talouskasvun kehityksessä suuri rooli on kotitalouksilla. Yksityinen kulutus romahti viime vuonna koronapandemian alkaessa — ja mitä tekee hallitus? Se yhä kasvattaa asumisen kustannuksia, eikä pieni- ja keskituloisten ostovoiman kohentamiseksi ole tehty toimenpiteitä. Ensi vuoden budjetin tulisi huomioida suomalaisen elinkeinoelämän kansainvälinen kilpailukyky ja kotitalouksien ostovoima. Ilman näitä kahta tekijää talous yksinkertaisesti sakkaa ja valtion tulopuoli pettää menojen samalla kasvaessa.

Työn vastaanottamisesta on tehtävä kannattavampaa. Työtulovähennyksen korottaminen lisäisi työllistymisen kannustimia etenkin pienituloisimmilla. Korkeamman työllisyyden lisäksi tämä tarkoittaisi työssäkäyville enemmän käteen jäävää rahaa, ja näin sosiaalitukien tarve pienenisi.

Opettajien Ammattijärjestön mukaan yli puolet opettajista kertoi tänä syksynä harkinneensa alanvaihtoa viimeisen vuoden aikana. Se on karua kuultavaa. Yleisimmät syyt alanvaihdon harkitsemiselle ovat työn kuormittavuus, jatkuvasti lisääntynyt työmäärä sekä palkkataso. Ratkaisuilla olisi jo kiire, mutta tämä budjetti ei niitä tuonut.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

15.32 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden talousarvio sinällään on ihan kohtuullisen hyvin laadittu, siitä ei voi sen isompaa sanoa. Se on tehty hyvällä asiantuntemuksella ja kuvaa hyvin taloustilannettamme. Ensi vuoden työllisyysasteen on arvioitu olevan 73,6 prosenttia, työttömyyden 6,8. On syytä muistaa, että nämä luvut ovat jo kohtalaisen rohkaisevia, ja suunnanhan pitää olla eteenpäin, niin että vähintään 75 prosentin työllisyysaste saavutetaan ja työttömyys painetaan olennaisesti nykyistä lukua pienemmäksi. On muistettava, että työttömyys on tämän hetken kansantalouden ja julkisen talouden pidossa se kaikkein eniten rasittava tekijä. Se kaikkine ilmenemismuotoineen tuo kuluja ja käytännössä hyvin vähän verotuloja. Elikkä sen hoitaminen on tärkeä asia, asia numero yksi.

Sitten koronan hoitaminen. On arvioitu, kuten valtiovarainministeri Saarikko totesi, että 15 miljardia olisivat sen kustannukset tähän saakka. Aika lähelle oikeaa tuo arvio varmaan on. Kukaan ei tarkalleen sitä tiedä, koska se on iskenyt koko suomalaiseen yhteiskuntaan koko voimallaan. Nyt kun on tämä uusi omikronmuunnos, joka tuntuu leviävän ympäri Eurooppaa kiihtyvällä vauhdilla ja koko maailmassa myös, niin totta kai meidän pitää se oma rokotuskampanjamme viedä kunnialla läpi. Pidän suorastaan ihmeellisenä, että tässä maassa edelleen käydään keskustelua siitä, pitääkö jokaisen kansalaisen se rokotus ottaa, ja sitten siitä, onko siitä mitään hyötyä. Totta kai siitä on hyötyä. Kun rokotuksen ottaa ja sitten saattaa totta kai sairastua — sekin on mahdollista, että sairastuu siihen koronaan — niin selviää paljon vähemmällä. Ja mikä huolestuttavinta, yhä useampi ihminen joutuu tehohoitoon. Se tarkoittaa sitten sitä, että se tehohoidossa oleva koronapotilas vie sen tehohoitopaikan juuri siltä henkilöltä, joka välttämättä sen olisi tarvinnut. Esimerkiksi liikenneonnettomuuspotilaat aika usein tarvitsevat tehohoitoa, jotta selvitään siitä vaarallisimmasta vaiheesta elämän puolelle. Jokaisen meistä on nyt kannettava se vastuu. Minä en oikein pidä siitä, että vastuuta pakoillaan ja sitten sanotaan, että tämä on minun oikeuteni. Eikö lähimmäisen auttaminen ole meidän tärkein oikeutemme, se että autamme itseämme ja siinä samalla sitä lähimmäistä?

Arvoisa rouva puhemies! EU-talous sinänsä on hyvin mielenkiintoinen ilmiö. Luin juuri ennen saliin tuloa, että Emmanuel Macron on ottanut vahvan kannan siitä, että ensi vuoden puolella ollaan sitten elvytyspakettia niin sanotusti laillistamassa eli viemässä EU-käytännöksi eli osaksi EU-budjettia. Kannattaa kaikkien edustajien muistaa tässä talossa, että Ranska on ensi vuoden alun vuosipuoliskon EU:n puheenjohtajamaa ja he ovat luvanneet pitää EU-huippukokouksen maaliskuussa. Ja uusi Saksan liittokansleri Olaf Scholz on jo tavannut Macronin, ja rohkenen väittää, että siellä on sovittu, että nyt saadaan tämä velkapaketti jälleen liikenteeseen. Kun ensimmäinen elvytyspaketti hyväksyttiin 17.5.2021 eli tänä vuonna, niin siinä samalla hyväksyttiin pikkuhiljaa sen valtioneuvoston selonteon myötä myös EU:n verotusoikeus. Ja väitän edelleen, että se on Suomen poliittisen historian vaarallisin päätös — päätös, jonka vakavuutta emme tänä päivänä edes ymmärrä. Se on virhe, joka ei peräydy, ja se maksaa tälle kansakunnalle hirvittävän paljon. EU menee vääjäämättä siihen suuntaan, että liittovaltiota tehdään, ja sen liittovaltion loppusummaa en pysty edes villeimmissä painajaisissa kuvittelemaan.

Rouva puhemies! Meidän maataloutemme on valtavissa vaikeuksissa. Maatalouden kannattavuus on niin alhainen, että se alkaa tänä päivänä jo vaarantaa elintarviketuotantoamme. Tilat elävät konkurssin partaalla, ja tulovirta, mikä tiloihin päin on koko ajan ollut, on pienentynyt, ja mikä vakavinta, kustannukset ovat nousseet kiihtyvällä vauhdilla. Tähän meidän on saatava muutos. Ei suomalaista maataloutta ja meidän elämämme kannalta kaikkein tärkeintä asiaa, elintarvikehuoltoa, saa vaarantaa tilapäisen pienen politiikan notkahduksen takia. Maanviljelijät tarvitsevat nyt meidän kaikkien tuen, ja se on ymmärrettävä myös tukkukauppaportaassa. Maatalous tarvitsee oikeudenmukaisen osan siitä, mikä heidän peltonsa tuotto on.

Sama koskee metsätaloutta. On hyvä, että budjetissa on positiivisia asioita metsätalouden kannalta. Mutta kun katsoo esimerkiksi EU:ssa parhaillaan vireillä olevaa taksonomiaa, ei voi tulla kuin murheelliseksi siitä valtavasta byrokratiasta ja rangaistuksista, mitä Suomelle sieltä on tullakseen, jos pahimmin käy. Toivottavasti saamme nämä investoinnit liikkeelle, ja se koskee myös metsätaloutta, biotaloutta ja yleensäkin sitä, että alamme tä-

hän maahan tuottaa myös omaa energiaa. Tämä ilmastonmuutoshumppa on mennyt jo niin pitkälle, että me alamme kohta kärsiä energiapulasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Kvarnström.

15.38 **Johan Kvarnström sd:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Hallituksen talousarvioesitys ensi vuodelle rakentaa tulevaisuuden kestävää kasvua koronakriisin jälkeiseen aikaan. Talousarvioesitys tukee pandemian aiheuttamasta kriisistä toipumista, vauhdittaa investointeja sekä edistää ympäristöllisesti kestävää kasvua, osaavan työvoiman saatavuutta ja ihmisten hyvinvointia. Onnistunut koronakriisin hoito ja oikein mitoitettu finanssipolitiikka ovat mahdollistaneet talouden nopean toipumisen kriisin aiheuttamista vahingoista. Talous kasvaa, mutta koronakriisi ei ole vielä ohi. Näin ollen on tarkoituksenmukaista, ettei elvyttävää talouspolitiikkaa lopeteta liian aikaisin. Kehyksien väliaikaisesta ylittämisestä palaudutaan asteittain niin, että menoja myös alennetaan pysyvästi. Tämä on vastuullinen ja perusteltu talouspoliittinen valinta.

Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa väitetään usein opposition suunnasta, ettei hallitus tee työllisyystoimia, mutta se, että hallitus ei edistä juuri opposition tavoitteita, kuten työttömien kurittamista työttömyysturvaa lyhentämällä, ei tarkoita, etteikö myös rakenteellisia toimia, jotka lisäävät työllisyyttä ja vahvistavat julkista taloutta, olisi tehty. Tästä esimerkkinä oppivelvollisuuden laajentaminen ja eläkeputken asteittainen poistaminen. Oppivelvollisuuden laajentamista ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanoa jatketaan tietenkin ensi vuonna. Kyseessä on tämän hallituksen tärkein tulevaisuusinvestointi, ja tarve uudistukselle korostuu entisestään koronasta toivuttaessa. Meidän on entistä tärkeämpää saada nuoret jatkamaan opintoja koko toisen asteen. Oppivelvollisuuden laajentaminen ei ratkaise kaikkia ongelmia, ei tietenkään, mutta se on tärkeä osa isosta ratkaisusta. Toinen tärkeä asia on, että perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa rahoitetaan ensi vuonna 60 miljoonalla eurolla ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa 80 miljoonalla. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja vahvistetaan yhteensä 20 miljoonalla. Ohjelmilla edistetään oppimista, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Tavoitteena on kaventaa ja ennalta ehkäistä oppimiseroja sekä vahvistaa oppimisen tukea, mikä on erityisen tärkeää koronakriisistä toivuttaessa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle, ja tämä edellyttää muiden Pohjoismaiden tavoin työvoimapolitiikan suuntaamista passiivisesta aktiiviseen sekä työllisyyspalveluiden parantamista määrällisesti ja laadullisesti. Nyt budjetissa edistetään hankkeita, joilla pääsemme tähän pohjoismaiseen viitekehykseen kiinni. Työvoimapalvelumalli, monimuotoiset ja syrjimättömät työmarkkinat työperäisen maahanmuuton edistämiseksi, TE-palveluiden vieminen alueille lähelle asiakkaita, osatyökykyisten osallisuuden lisääminen sekä paremmin hyödynnettävä palkkatuki ovat kaikki asioita, joissa hallitus ottaa muista Pohjoismaista mallia.

Arvoisa puhemies! Olen iloinen myös siitä, että lapsibudjetointia pilotoidaan talousarvioesityksessä, ja siitä, että lapsibudjetointi vakiinnutetaan osaksi valtion talousarvioesitystä tulevaisuudessa. Toinen hieno asia, opintotuen tulorajan nosto, on aivan perusteltua. Se on täysin linjassa valtiovarainministeriön osaavan työvoiman saatavuutta parantavia toimenpiteitä koskevan selvityksen erään ehdotuksen kanssa. Tämä helpottaa monien opiskelijoiden tilannetta ja on tehokas keino heidän toimeentulonsa parantamiseksi. On syytä pitää mielessä, että monilla opiskelijoilla on perhe elätettävänään ja että heidän on siis teh-

tävä töitä opintojen ohessa tai ajoittain vuoden mittaan. Jos he saavat suoritettua opintopisteitä, heidän tulisi olla oikeutettuja opintotukeen, jos heidän muut tulonsa eivät ole todella suuria.

Ärade talman! Det är också viktigt att färdplanen för fossilfria transporter nu ska börja implementeras ordentligt, med sammanlagt 75 miljoner euro, och vi har beslutat om en del lagändringar i anslutning till detta under hösten. Det är förstås av central betydelse huruvida de klimatåtgärder som hänger samman med budgeten och de satsningar på miljö och biodiversitet och skyddsåtgärder som finns med är tillräckliga. Det är viktigt att detta utvärderas grundligt som överenskommet. Vidare är det befogat att studiestödets inkomstgräns höjs. Den ändringen som nu ska införas temporärt kunde med fördel bli permanent.

Sist men inte minst: hur lite en halv miljon euro än är som en del av hela statsbudgeten, så välkomnar Västnyland varmt den summan för att ytterligare förbättra belysningen längs stamväg 51. Det förbättrar trafiksäkerheten avsevärt. — Kiitos, tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

15.43 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa rouva puhemies! Maailman talous kasvaa. Suomenkin talous tällä hetkellä kasvaa jonkin aikaa. Työpaikkoja tarvitaan, kansalta rahat loppuvat, mutta hallituksen löperön talouspolitiikan linja jatkuu. Suomi tarvitsee uusia työpaikkoja erityisesti yksityiselle sektorille. Maasta pitäisi tehdä houkutteleva investointikohde ja rakenteita pitää muuttaa. Mitä tekee hallitus? Jatkaa kuten ennenkin, ei uskalla uudistaa mitään ja ottaa vain lisää velkaa.

Myönnetään, että hallituksen toimilla on maahan saatu joitain tuhansia uusia työpaikkoja. Nämä ovat kuitenkin syntymekanismiltaan ja luonteeltaan sellaisia, etteivät ne valtiontalouteen tuo uutta, vaan päinvastoin vievät rahaa entisestäänkin. Ihmettelen, mikseivät hallitukselle kelpaa esimerkiksi kokoomuksen esittämät toimet, joilla voitaisiin luoda yli 100 000 työpaikkaa lisää — nimenomaan sinne yksityiselle sektorille, minkä myötä talous kasvaisi lisää ja valtion verokertymäkin kasvaisi.

Työmarkkinoita tulisi uudistaa, verokiilaa pienentää, kannustinloukkuja purkaa. Nämä ovat vain muutamia ehdotuksia kokoomuksen vaihtoehtobudjetista, ja niitä tukevat monet asiantuntijat. Mitä tekee hallitus? Ei mitään. Ihmiset halutaan pitää työttöminä ja tukien varassa, se lienee tarkoitus. Hallituksen anteliaisuuden varassa elävät ihmiset ovat toki tottelevaisia ja kiitollisia syödessään armollisen hallituksen kädestä. Sitä en silti ymmärrä, miksi ei voida kehittää työmarkkinoita ja talousjärjestelmäämme siten, että yhä useampi kansalainen voisi tulla toimeen omillaan.

Hallituksen velanotto ja osaamaton talouspolitiikka ovat jo aikaansaaneet sen, että yksi merkittävä hallitusohjelman lupaus on petetty, lupaus sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Rinteen ja Marinin hallitus elää tulevien sukupolvien leipää syöden. Menokehykset on heitetty pois, aitoja työllisyystoimia ei tehdä, säästötoimet on peruttu ja niin edelleen. Hallitus keskittyy vain ydinosaamiseensa, joka on kritiikitön rahan jakaminen.

Kokoomus haluaa, että Suomessa saa tehdä ja yrittää. Ihmisten ja yritysten on voitava kukoistaa. Silloin syntyy hyvinvointia, silloin on mahdollista pitää kaikista huolta ja auttaa heitä, jotka apua tarvitsevat. Kokoomus haluaa, että kaikki pidetään mukana ja että heikompia autetaan. Pitkän päälle se ei ole mahdollista, mikäli talouden kestävyyden periaatteista ei pidetä kiinni. Se kuuluisa kakku pitää leipoa ja taikinan antaa kohota ennen kuin

siitä voi jakaa. Nyt hallitus toimii päinvastoin, velka ja hyvinvointivelka vain kasvavat, kun aika kuluu.

No mitä sitten pitäisi tehdä? Vaikka seuraavia asioita, joita kokoomus on esittänyt: Verotusta pitää muuttaa kannustavammaksi siten, että kevennetään työn verotusta 800 miljoonaa euroa, laitetaan kasvun ja vaurastumisen edellytykset kuntoon lähtökohdista riippumatta, parannetaan kotitalousvähennystä pysyvästi ja laajennetaan veropohjaa. Edelleen tulee nostaa työllisyysaste pohjoismaiselle tasolle siten, että uudistetaan työmarkkinat, vahvistetaan työvoimapalveluita, työkykyä ja tasa-arvoa, puretaan kannustusloukkuja ja pienennetään verokiilaa. Eikä tässä vielä kaikki. Saamme kestävää kasvua aikaiseksi, kun nostetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan rahoitusta 200 miljoonalla eurolla, käännetään liikenteen päästöt laskuun poistamalla autovero ja parannetaan vientiteollisuuden kilpailukykyä poistamalla väylämaksut kokonaan. Nämä ehdotukset yksityiskohtineen ja paljon muuta löytyvät kokoomuksen vaihtoehtobudjettiesityksestä. Siinä on kuvattu kestävän kasvun hyvinvoiva Suomi, jossa saa elää ja tehdä. Siitä kannattaa ottaa mallia.

Ymmärrän, jos tämä on nykyiselle ideologiselle vasemmistolle vaikeaa ymmärtää, mutta pakko todeta, että kyllä tämä työn ja talouden yhtälö ennen oli demareillekin selvä. Työtä piti tehdä, jotta on jotain jaettavaa. Hämmästyttävintä on kyllä sitten se, että keskustapuolue takaa tämän hulluttelun ja velkajuhlan — semminkin, kun kokoomus esittää vaihtoehtobudjetissaan samankaltaisia toimia, joita keskustan kanssa viime eduskuntakaudellakin hallitusvastuussa menestyksellä tehtiin ja tehokkaasti ja toimivasti. Miksi ne eivät nyt keskustalle kelpaa?

Arvoisa puhemies! Nyt on hallituksen bussilla huono suunta, ja se on päin seinää. Harmillisesti matkustajat eli nykyiset ja tulevat veronmaksajat eivät pääse pois kyydistä, vaan maksavat kalliin matkalipun tästä tuhoisasta matkasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Niikko.

15.48 **Mika Niikko ps:** Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspoliittinen linja eroaa täysin perussuomalaisten talouspoliittisesta linjasta. Hallitus puhuu, että sillä on vastuullinen linja, mutta tosiasiassa vastuu kohdistuu aivan jonnekin muualle kuin suomalaisiin veronmaksajiin ja Suomen kansalaisiin. Perussuomalaiset katsovat, että Suomen valtio on vastuussa ensisijaisesti omien kansalaisten hyvinvoinnin turvaamisesta ja hyvinvointivaltion ylläpitäminen on keskeinen arvo.

Hallituksen suuret linjat näkyvät siinä, miten taloutta käytetään väärin, esimerkiksi tämä Euroopan vakausmekanismin läpiajaminen tässäkin parlamentissa. Ei riitä, että me laitetaan miljardeja euroja suoraan rahaa muille maille, sen lisäksi me sitoudutaan miljardien takausvastuisiin. Hallituksella on lisäksi selkeä ilmastousko siinä mielessä, että tällaiset ilmastorahastot, tulonsiirrot Euroopan unionin muille maille, ovat heidän mielestään kannatettavia asioita. Tämä näkyy siinä, että ne neuvottelut, mitä tänne on saatu tuotua suomalaisten hyväksi, eivät ole tuottaneet mitään muuta kuin laskuja suomalaisille veronmaksajille, jossa kuitenkin nämä ilmastokysymykset on hoidettu ensisijaisesti.

Arvoisa puhemies! Hallitus eroaa myös maahanmuuttopolitiikassa. Perussuomalaiset peräävät maahanmuuttopolitiikassa sellaista linjaa, että me pystymme pitämään sisäisen turvallisuuden ja Suomen rajat omissa käsissämme. Me emme halua sitä, että me pumppaamme toista miljardia euroa vuodessa rahaa kehitysaputyöhön, jonka tulokset näkyvät siinä, että ihmiset entistä suuremmassa määrin pyrkivät Eurooppaan. Jonkunnäköistä vas-

tuuta pitäisi olla rahojen vastaanottamiselle, ja sen tähden, koska rahan käyttö on osoittautunut monella tavalla tehottomaksi, perussuomalaiset ovat esittäneet yli puolen miljardin leikkausta kehitysapubudjettiin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettemmekö halua osallistua kriisinhallintaan ja erilaiseen humanitääriseen katastrofityöhön. Toki tämä sisältyy meidän linjaamme, että kriiseissä pitää perheitä ja lapsia ja valtioita auttaa, mutta sellainen usko, mitä meillä on ollut vuosikymmenet kehitysyhteistyöhön, pitää nähdä toisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Erityisen tärkeää on kuitenkin se, että me kansanedustajat voitaisiin pitää huolta kaikista kansalaisista. Meillä on paljon väestössä ihmisiä, jotka tippuvat kehityksen kyydistä. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetti nostaa esille paljon omaishoidontuen varassa olevia henkilöitä, joille me esitämme verohelpotuksia ja pitkällä juoksulla verovapautta. Me myös olemme nostaneet esille sen, että meillä on esimerkiksi tarkoitus saada oikeudenmukaisuutta ulosottoon. Vuonna 2020 ulosottovelallisia oli noin 568 000. Näille ihmisille pitää saada helpotuksia, jotta työnteko on kannustavaa. Tässä yksittäisessä esimerkissä perussuomalaiset esittävät sitä, että ulosottolakia tulee muuttaa siten, että ulosottoviranomaisen on kohdennettava kustakin erillisestä ulosmitatusta summasta vähintään puolet tai peräti kaikki saatavien pääomalle ja sen jälkeen vasta korolle. Lisäksi haluamme nostaa tämän suojaosuutta, jotta työnteko on kannattavaa.

Mutta aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluaisin palata siihen puheenvuoroon, mikä minulla jäi kesken ensimmäisellä kerralla. Nostin esille tämän ruoka-aputyön, joka on tässäkin talossa nähty arvokkaaksi. Sen verran jäi mainitsematta, että nyt, kun hallitus jakoi tämän viimeisen 2 miljoonaa euroa, eduskunnan myöntämän rahan, niin se, miksi siitä 900 000 euroa meni Punaiselle Ristille, johtuu pelkästään poliittisesta syystä. Hallitus on nähnyt poliittisesti tärkeänä tukea heitä lähellä olevia suuria toimijoita.

Se, että se 41 järjestöä tiputettiin kokonaan pois avunsaajien piiristä, ei johdu siitä, mitä ministeri on sanonut. Ministeri Kiuru mainitsi, että nämä jotkut järjestöt eivät täytä valtiontukiehtokelpoisuutta. Kävin itse asiassa läpi kaikki nämä sähköpostit ja nämä kirjelmät, mitä on käyty tämän kätilönä toimineen Samaria ry:n ja ministeriön kanssa. Siellä ei kertaakaan sanottu, että järjestöt ovat rikkoneet valtionapusääntöjä. Ainoastaan yksi järjestö ei ollut määräpäivään mennessä tehnyt tilitystä avustuksen käytöstä. Kaikki muut järjestöt tekivät tilityksen avustuksen käyttötarkoituksesta, ja mitään virheitä ei niistä löytynyt. Ainoastaan se, mikä oli poikkeavaa, mitä ministeriö vaati, oli tämän tilinpäätöksen toimittaminen viimeistään elokuun loppuun mennessä. No, me kuitenkin tiedämme, että viime vuonna oli koronavuosi ja yritykset ja yhdistykset saivat pidennettyä tämän tilinpäätöksen tekemistä juuri näistä koronasyistä, mutta tämäkään ei kelvannut hallitukselle esitykseksi, vaan annettiin kylmää kyytiä [Puhemies koputtaa] useille kymmenille järjestöille. He eivät tule saamaan euron euroa näistä rahoista, mitä jo viime vuonna myönnettiin ruoka-aputyöhön [Puhemies koputtaa] ja niiden ihmisten auttamiseksi, jotka todella apua tarvitsevat. Tämä on hävettävää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

15.54 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt hyvää työtä myös, ja yleisestikin lähden siitä, että kaikki Suomen hallitukset ja kaikki Suomen hallitusten ministerit pyrkivät parhaansa mukaan yhteisen isänmaamme asioita edistämään. Hallituksella on ollut paljon onnistumisia esimerkiksi koronan torjunnassa, ja nämä onnistumi-

set ovat vaikuttaneet myös siihen, että koronasta Suomen taloudelle aiheutuneet ongelmat ovat olleet paljon pienempiä kuin mitä pelättiin ja myös paljon pienempiä kuin monissa muissa maissa.

Tänään iltapäivällä käydyssä talouspoliittisessa keskustelussa yllätti minut se, että valtiovarainministeri Saarikko turvautui aika noloon, budjettitekniikkaan liittyvään asiaan arvostellessaan ankarasti valtiovarainvaliokunnan budjettimietintöön liittyvää kokoomuksen vastalausetta ja kokoomuksen puheenjohtaja Petteri Orpoa. Sanon suoraan, että tämä oli mielestäni valtiovarainministeriltä nolo temppu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Arvostelussaan ministeri Saarikko kiinnitti huomiota siihen, että kokoomuksen budjettivastalause merkitsee hallituksen budjettiesitykseen nähden noin 500 miljoonan euron menojen lisäystä, mutta kokoomuksen tuntuvat menojen vähennykset eivät vastalauseessamme näy. Tämä tilanne johtuu yksinomaan eduskunnassa omaksutuista budjettikäytännöistä. Nimittäin jo kymmenen vuotta eduskunnassa on lähdetty siitä, että budjettivastalauseessa ei voi esittää määrärahamuutoksia lakisääteisiin menoihin. Näin ollen, kun kokoomus halusi esimerkiksi säästettävän 350 miljoonaa euroa asumistuesta, emme voineet tällaista säästöä sisällyttää meidän budjettivastalauseeseen, koska meillä ei ollut mahdollisuutta muuttaa asumistukea koskevaa lakia. Sama koskee esimerkiksi satojen miljoonien eurojen säästöä ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan. Tämä johtuu siis budjettitekniikasta, joka tässä talossa on omaksuttu. Aivan vastaavasti esimerkiksi oppositio, joka haluaisi laittaa vaikkapa 200 miljoonaa euroa lisää lapsilisiin, ei voisi sitä tehdä, koska lapsilisät on tarkasti laissa säädetty, ja ellei lakia muuteta, ei rahan lisääminen lapsilisään budjetissa muuta mitään. Tällaiseen siis ministeri Saarikko halusi kiinnittää huomiota, ja tällaiseen lähti keskustan kuoro mukaan. Edustaja Könttä, edustaja Kulmuni ja monet muut: eikö teillä parempaa ole esittää?

Miten kokoomus olisi voinut tämän budjettivastalauseensa tehdä sillä tavoin kehyksiin kuin mitä ministeri Saarikko ja hänen tukenaan olevat keskustaedustajat tuntuivat vaativan? Ainoastaan siten, että kun emme voineet näihin lakisääteisiin menoihin esittää vastalauseessamme vähennyksiä, niin meidän olisi tullut esittää menovähennyksiä sellaisiin menoihin, joihin emme olisi halunneet tehdä vähennyksiä mutta joihin budjettiteknisesti olisi ollut mahdollista vähennyksiä tehdä — esimerkiksi kehitysyhteistyömäärärahat, joihin perussuomalaiset tekivät tuntuvan vähennyksen, tai vaikkapa tiemäärärahat. Näinkö toimii vastuullinen puolue keskustan mielestä? Että kun budjettitekniikka estää tekemästä niitä säästöjä, jotka julkisesti ja avoimesti olemme kertoneet vaihtoehtobudjetissamme, joita mitenkään emme ole piilotelleet, päinvastoin — kun budjettitekniikka estää näitä laittamasta budjetin momenttikohtaiseen vastalauseeseen, niin pitäisi esittää säästöjä joistakin sellaisista menoista, joista emme halua säästää. Oletteko ihan tosissanne? Näinkö te aiotte tehdä, kun te joskus olette oppositiossa? En usko.

Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti kertoo selvästi ja yksiselitteisesti talouspoliittisen linjamme ja myös ne kohteet, joista olemme valmiit säästämään, ja myös sen, miten olemme valmiita pysymään [Puhemies koputtaa] ja pystymään pysymään menokehyksissä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

15.59 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Näin ensimmäiseksi kannatan edustaja Junnilan hallitukselle tekemää epäluottamuslausetta.

Punkt i protokollet PR 151/2021 rd

Koska olemme tänään saaneet seurata täällä salissa hallituspuolueiden, ministereiden ja edustajien kimakoita, varsinkin sosiaalidemokraattien edustajien ja valtiovarainministerin naurettaviin kikkailuihin perustuvia selityksiä toinen toisensa jälkeen, on minullakin muutama painava sana sanottavanani. Minulle herää ensimmäisenä kysymys, mitä te huudatte? Vanha sanonta ”se huutaa, joka pelkää”, osuu nyt lähelle. No, voin huojentaa mieliänne: ei teidän tarvitse enää mitään pelätä. Te olette jo kaiken ryssineet. Käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio on samaa vihervasemmistolaista maailmanhalaamista kuin mihin on totuttu koko kauden ajan. Keskusta RKP:n kanssa kantaa aisaa, ja muut vetävät Suomea alas into pinkeänä. Voi Suomi parkaa.

Arvoisa hallitus, te haukutte opposition vaihtoehtobudjetteja kilpaa. Te sanotte välillä, että on siellä jotain hyvääkin. Miksi te ette ota sitä hyvää käyttöön? Eikö meidän pitäisi täällä tehdä yhdessä töitä Suomen parhaaksi? Ei, teille ei kelpaa. Te rymistelette kuin sarvikuono lasipalatsissa välittämättä, että yhteiskunnassa särkyy paljon ajamanne politiikan vuoksi.

Arvoisa puhemies! On hyvä keskittyä hetkeksi hallituksen tekemisen viisauteen. Te valmistelette maahanmuuttopolitiikkaamme uudistusta, joka tuhoaa koko järjestelmän ja sen merkityksen. Suomessa on yhä tolppiin nojailemassa noin 3 000 vuosina 2015—16 maahan tullutta kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta, joista noin 1 100 on saanut karkotuspäätöksen. Te valmistelette näille laittomasti maassa oleville oleskelulupiin oikeuttavaa lainsäädäntöä. Tässä täytyy nyt sanoa, että ajatuksenne on yhtä järkevä kuin nuoren hiehon katse kirmatessaan sähkölankaan niityllä: tyhjä, lasittunut, vailla viisauden häivää. Sisäisen turvallisuuden tuhoavaa politiikkaa ei ole järkevää harrastaa, mutta te harrastatte silti. Teille ei ole väliä, että osa näistä laittomasti maassa olevista kuormittaa muutoinkin ruuhkautunutta oikeusjärjestelmäämme valituksineen. Te lisäätte heidän asioidensa hoitoon resursseja ja rahaa jälleen kerran, kun suomalainen veronmaksaja saa odotella oikeutensa toteutumista vuositolkulla. Paitsi tietenkin, jos olet mielipiteesi teidän itsenne ryssimien asioiden hoidosta julki uskaltanut tuoda, silloin tilanne tietysti on toinen ja oikeuslaitoksen jonot pelkkä kuvitelma.

Arvoisa puhemies! Suomen hiilineutraalisuustavoite on maapallon kunnianhimoisin. Te haluatte kiirehtiä, te haluatte saada sulan hattuunne. Tavoittelemanne sulka on jo tuhonnut ihmisten elämää tarpeeksi. On aika katsoa peiliin ja lopettaa hulluus, joka vie meiltä energiahuoltovarmuuden ja ankeuttaa useita elinkeinojamme, puhumattakaan teollisuudestamme. Te kerrotte, kuinka maailman kunnianhimoisin ilmastotavoite kannustaa yrityksiä innovaatioihin. Onko teillä käynyt mielessä, että suomalainen yrittäjä osaa kyllä kehittää ja innovoida ilman sitäkin, että teidän tavoitteenne on reilun vuosikymmenen hullumpi kuin Euroopan unionin tavoite? Siis tavoite hiilineutraalisuudesta 2035 on 15 vuotta hullumpi kuin Euroopan unionin vastaava. Eikö missään syty valoja, siis kerta kaikkiaan?

Arvoisa puhemies! Nyt kun joulu lähestyy ja ihmiset miettivät, millä rahalla pystyisi pitämään edes kodin lämpimänä, on teille tärkeämpää solidaarisuus EU:ta kohtaan ja lämpimien maiden ihmisten viihtyvyys. Minä voin kertoa, että sosiaalihoito ei pienituloisen sähkölaskuja maksa, vaikka täällä kahden eri ministerin suulla niin taannoin väitettiin. Ensin myydään se mökki ja sen jälkeen vasta lämmitellään, kun toimeentulotuen saamisen kriteereitä noudatetaan. Kyllä huomaa, miten kauas ovat tämänkin salin ministerit elävästä elämästä loitonneet, kun täysin katteettomia lupauksia sinne tänne pystytään heittelemään.

Arvoisa puhemies! Toivotan lämmintä joulun odotusta kaikille ryhmille, puhemiehistöön, myöskin sinne koteihin jokaiseen torppaan. — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

16.05 **Ari Koponen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Moneen muuhun asiaan tuntuu rahaa riittävän, mutta jostain syystä ennalta ehkäisevät toimet ja mielen hyvinvoinnin hallitus katsoo vähemmän tärkeiksi. Tämä on tietysti poliittinen valinta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistuksen ja masennuksen oireista. Se on hälyttävän paljon. Lisäksi joka neljäs opiskeleva nainen ja joka kolmas opiskeleva mies ei tunne kuuluvansa yhteenkään opiskeluun liittyvään ryhmään. Etäopiskelu on vähentänyt yhteisöllisyyttä ja vaikuttanut monen jaksamiseen ja mielialaan merkittävästi. Varsinkin nuorilla korkeakouluopiskelijoilla opiskelijaryhmän tuen puute vaikeuttaa opiskelemista. Useat muutkin tutkimukset osoittavat, että nuorten masennus- ja ahdistusoireilu sekä itsetuhoiset ajatukset ovat lisääntyneet korona-aikana merkittävästi. Samalla hoitoonpääsy on vaikeutunut. MIELI ry:n tutkimuksen mukaan kuluvan vuoden aikana joka kymmenes suomalainen nuori on vakavasti harkinnut henkensä riistämistä. Tilanne on näkynyt esimerkiksi Kriisipuhelimessa, johon on tullut ennätysmäärä itsetuhoisia yhteydenottoja tänä vuonna. Pelkästään kesäkuun aikana yhteydenottoja oli jopa 603 kappaletta.

Nyt myös hallituspuolueet ovat tänään puhuneet salissa tästä ongelmasta, ja hyvä niin, mutta siihen pitäisi löytyä myös rahoja ja priorisoida rahoja. Jos katsotaan, niin vuoden 21 valtion budjetin mukaiset kehitysyhteistyön määrärahat ovat kokonaisuudessaan lähes 1,3 miljardia euroa, joka on lähes 200 miljoonaa enemmän kuin vuonna 20. Eli priorisointi on poliittinen valinta: halutaanko määrärahoja lisätä 200 miljoonaa vai ei? Vaikka niitä ei lisättäisi, niin silti maksaisimme kehitysyhteistyöhön hieman yli miljardi euroa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

16.07 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustajat Hoskonen ja Peltokangas ovat pitäneet hyviä puheenvuoroja myös katsoen tuonne Euroopan mantereelle. Minäkin haluan hiukan siihen suuntaan katsoa:

Siellä on Euroopan keskuspankki ja Euroopan unioni, jotka meitä määräävät ja holhoavat, ja nykyinen Suomen hallitus tuntuu olevan hyvin nöyrä niiden suhteen. Tietysti alkaa olla pakko olla nöyrä, kun velkataakka painaa ja nämä yhteiset eurooppalaiset vastuut painavat niin voimakkaasti, että ei enää ole sananvaltaa, ja esimerkiksi puheet eroamisesta eurosta tai Euroopan unionista alkavat käydä aika vaikeiksi sen takia, että sitoumukset ovat niin mittavat, että eroa ei voi helpolla ainakaan nopeasti toteuttaa. Britit lähtivät Euroopan unionista, [Arto Satonen: Ja hyvin on mennnyt!] ja luulen, että ihan muutaman vuoden päästä alkaa näkyä, ellei jo nyt vähitellen, että britit tekivät viisaan päätöksen. Uppoavasta laivasta kannattaa hypätä ajoissa pois, mutta Suomi ei siihen suuntaan tietysti ole tähyilemässä vaan maksaa mieluummin rasitteet ja ottaa säädökset sieltä.

Arvoisa puhemies! EU on muuttumassa todennäköisesti hyvinkin voimakkaasti, kun Saksassa tuli punavihreä hallitus — niin kuin meilläkin on — ja se alkaa rakentaa Ranskan kanssa yhteistyötä. Silloin ranskalais-saksalainen tai saksalais-ranskalainen linja, kuinka päin tahansa, vie unionia kohti liittovaltiota. Esimerkiksi Italia, joka on yltä päältä veloissa, varmasti hyvin ilolla ottaa vastaan sen, että pääsee osalliseksi EU:n pohjoisen osan rahojen jaosta, mitä se tähän asti on ollut ja mitä se on nyt yhä enemmän. Eli tätä pitää tarkkaan seurata.

Tähän liittyy osittain myös Euroopan keskuspankki. Se on pitänyt yllä jo vuodesta 2012 lähtien tätä rahapolitiikkaa, jolla EKP:n piikki on ollut täysin auki, niin kuin pääjohtaja Draghi silloin kesällä 12 totesi. Vuodesta 2015 lähtien sitten EKP on tyhjästä tehnyt rahaa ja jakanut sitä mielin määrin euroalueelle ja pitänyt sillä korot matalalla ja toisaalta jopa täysin konkurssikypsiä firmoja pystyssä keinotekoisesti eri puolilla euroaluetta. Sinne on syntynyt valtava vastuu, tyhjästä syntynyt vastuu, jossa Suomenkin avaimen mukainen osuus on sitten vajaa kaksi prosenttia, ja se tekee kymmeniä, ehkä satoja miljardeja nyt jo. Jos kaikki luvut ja tekijät otetaan huomioon, summa on noussut todella suureksi.

Siellä keltaisen budjettikirjan sivuilla Y 106 ja 107 on näistä vastuista tietoa. Näitä EKP- ja EU-vastuita ei kyllä siellä ole riittävästi mielestäni eritelty, mutta kaiken kaikkiaan, niin kuin valtiovarainvaliokunta mietinnössäänkin toteaa, valtion vastuut ovat kasvaneet jo huolestuttavankin suuriksi — niin kotimaiset kuin erityisesti nämä kansainväliset vastuut, eurooppalaiset vastuut. Niitä kannattaa kyllä hyvin tarkkaan eduskunnassa seurata, miten tässä niitten osalta mennään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Toinen asia on sitten tämä hiilineutraaliustavoite, joka on EU:lla vuosi 2050 ja Ruotsilla 2045 ja Suomella 2035. Suomi antaa näin muille EU-maille 15 vuoden ja Ruotsille kymmenen vuoden etulyöntiaseman tässä suhteessa, aivan järjettömällä, mihinkään perustumattomalla päätelmällä siitä, että siitä olisi meille jotakin hyötyä. Kuka meitä kiittää siitä, että ajamme energiapolitiikkamme tuhoa, niin kuin tällä hetkellä on menossa, ja ajamme ihmiset ahdinkoon? Ei suomalainen teollisuus ole siinä iskussa, että se voittaisi valtavia ilmastoalan hankkeita, kun meidän kustannuskehitys on tämä, mikä on, ja toisaalta olosuhteet ne, mitkä ovat. [Puhemies koputtaa] Niitähän ei EU määrää. Eli tämä hiilineutraalisuustavoite pitäisi Suomessa panna vuoteen 2050, [Puhemies koputtaa] niin olisimme muiden tahdissa ja olisimme järkilinjoilla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Simula.

16.12 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Eduskunnassa ja julkisessa keskustelussa laajemminkin hoetaan jatkuvasti samaa mantraa, minkä odotetaan pelastavan Suomen: ulkomainen työvoima. Sitä on tänäänkin täällä salissa hehkutettu useissa puheenvuoroissa oikealta vasemmalle, ja se on yksi hallituksen lempilapsista — oikea kultamuna, jonka odotetaan tuovan verotuloja, luovan työtä, hoitavan lapset ja vanhukset ja pelastavan lopulta koko suomalaisen hyvinvointivaltion. Koska usein ajatellaan, että perussuomalaiset vastustavat ulkomaalaista työvoimaa siksi, että vihaisimme muualta tulevia ihmisiä, ei useinkaan haluta edes yrittää ymmärtää linjaamme tai kuunnella siihen liittyviä faktoja. Joskus kannattaisi kuunnella, niin voisi vaikka oppia jotain ennen kuin ongelmat ovat käsillä.

Tämän saman mantran hokeminen on jo itsessään yksi ongelma. Kun kaikki munat ovat samassa korissa, ei edes yritetä etsiä muita ratkaisuja. Luin tuossa vastikään erästä julkaisua vuodelta 2007, jolloin yksi keskeisimmistä kysymyksistä eduskuntavaaliehdokkaille oli kysymys siitä, miten he suhtautuvat ulkomaiseen työvoimaan. Kerrottiin, miten työvoimapula on jo täällä ja miten ainoastaan ulkomainen työvoima sen voisi ratkaista. Mitäpä jos kaikki nämä vuodet olisi edes yritetty ratkoa asiaa jotenkin muuten kuin haikailemalla ulkomaisen työvoiman perään?

Toinen ongelma on se, ettei arvosteta eikä opeteta nuorempiamme arvostamaan suorittavaa työtä ja käsillä tekemistä. Aivan liian suurta osaa suomalaisnuorista potkitaan lukioon ja lukiosta korkeakouluihin, vaikka ammattilaisista on huutava pula esimerkiksi me-

tallialalla. Tälle asialle hallitus ei tee mitään vaan haluaa lisää maahanmuuttajia näille aloille.

Kolmas ongelma on, ettei tehdystä työstä jää tarpeeksi rahaa käteen. Elämisen kustannukset ovat suuret kaikkialla Suomessa, mutta tällekään asialle hallitus ei tee mitään. Valitettavasti on aivan liian usein järkevämpää jäädä kotiin tukien varaan kuin mennä töihin. Se ei ymmärrettävästi kannusta ihmisiä. Kannustinloukkujakaan ei hallitus ole purkamassa.

Arvoisa puhemies! Neljäs ongelma on ammattikoulun laadun romahtaminen. Kouluista ei valmistu enää ammattilaisia, vaan yrityksiltä vaaditaan kohtuuttoman paljon. Odotetaan, että yritykset kouluttavat nuorista osaavia työntekijöitä itselleen. Tämä on mahdoton yhtälö etenkin pienille yrityksille. Kulut juoksevat, eikä perehdytys voi kestää määräänsä kauempaa. No, parantaako hallitus ammattikoulun laatua? Ei. Oppivelvollisuuden pidentäminen ei korjaa tätä ongelmaa vaan aiheuttaa lisäkustannuksia materiaaleihin, tarvikkeisiin, matkoihin, seiniin, koneisiin ja laitteisiin. Ja mistä tämä kustannusten nousu on pois? Opetuksesta.

Kuuntelisitteko joskus, kun me kerromme tai yrittäjät kertovat, miten käy ulkomaiselle työvoimalle? He alkavat ennen pitkää haaveilla paremmista töistä, elintason nostamisesta, etenkin kaikista matalapalkkaisimmilla aloilla. He karkaavat opiskelemaan. Osa jää elämään tukien varassa, yhdistävät kenties perheensä Suomeen. Jälleen täytyy houkutella uutta väkeä tilalle. Se ei ole muuta kuin oravanpyörä, suoranaista väestön vaihtoa. Tämä kaikki tuo kustannuksia suomalaiselle yhteiskunnalle, suomalaisille veronmaksajille. Ei tällaisesta oravanpyörästä tule verotuloja tai työpaikkoja vaan kustannuksia. Entä miten käy Suomeen tuleville huippuosaajille? He eivät viihdy täällä järin pitkään. Korkea verotus ja kylmä ilmasto ajavat muualle. Niin ikään tällekään asialle hallitus ei ole tekemässä yhtään mitään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

16.17 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä haluan jatkaa tähän budjettiin liittyvästä, todella olennaisesta asiasta. Tämä Eurooppa-politiikan kohtalonkysymys Suomelle ei ole mikään leikin asia. Se on varmaan tämän talon kannalta jo ensi vuoden budjetissa äärimmäisen vakava asia. Kuten valtiovarainministeri Saarikko avauspuheenvuorossaan totesi, tämä sosiaalipaketti on torjuttu ainakin toistaiseksi. En tiedä, mitä Macron ensi vuoden alussa tekee EU-alueella Olaf Scholzin kanssa, ensimmäisellä presidenttinä ollessaan eteen tulevalla puheenjohtajuuskaudella. Mutta kun britit lähtivät EU:sta, niin me kaikki tiedämme, että nämä kaksi veljestä ovat löytäneet toisensa, ja se ei kyllä pienille jäsenmaille lupaa mitään hyvää, ei kerta kaikkiaan.

Sosiaalipaketti on siis torjuttu. Delegoiduilla säädöksillä on sitten kaapattu valta jäsenmailta täysin vastoin liittymissopimuksia. Sanon sen suoraan, arvoisat edustajakollegat, jotka runsaslukuisina olette paikalla, että tämä on suomalaisen demokratian alasajon ensimmäinen askel. Kun lähdetään viemään päätösvaltaa ohi liittymissopimusten Euroopan unionille, niin pienille jäsenmaille käy ensimmäisenä siinä pelissä todella huonosti.

Ja mikä on sitten tämä EU-liima, josta olen monessa yhteydessä kuullut puhuttavan? Se EU-liima on se, että yhteinen velka sitoo niin paljon näitä jäsenmaita kiinni EU:hun, että niillä ei ole varaa lähteä enää. Ne ovat kuin orjia tälle päämiehelleen, elikkä tässä tapauksessa Ranska—Saksa-liitolle EU:n sisällä. Tämä olisi Suomen talouden kannalta ja tule-

vien vuosien budjettien kannalta aivan valtava menetys. Kun ensimmäinen elvytyspaketti hyväksyttiin 17.5. tänä vuonna, silloin varoitin tästä kehityksestä, että me joudumme semmoiseen kierteeseen, josta emme pääse enää irti, kun verotusoikeus EU:lle on myönnetty. No, nyt me olemme siinä tilanteessa ja emme voi enää mitään.

Ranskan presidentti puhuu avoimesti, että veroja ensi vuonna määräillään ja siitä sitten yhteistä rahoitusta kehitellään. Sehän on se liittovaltion viimeinen nasta. Kaikki muut elimethän siellä alkaa olla, verotus puuttuu vielä.

Ja kuin osoituksena siitä, että tämä yhteinen liittovaltio nyt valitettavasti etenee, taksonomian kautta on kaapattu Suomen metsät Euroopan unionin valvontaan. Jos satuitte katsomaan, kun AlfaTV:llä toimittaja Sanna Ukkolan haastattelussa oli Björn Wahlroos, niin hänhän totesi siinä aivan sydäntäsärkevän kovat luvut suomalaisten silmien eteen. Se löytyy netistä, kun katsotte sen haastattelun. Hän sanoi, että Suomen metsäteollisuuden investoinnit eivät ole koskaan Suomen historian aikana olleet näin alhaalla. Vain kahtena vuonna viimeisen reilun kymmenen vuoden aikana ovat investoinnit olleet suuremmat kuin poistot, elikkä Suomen metsäteollisuus rapautuu koko ajan. Ja sitten kun tähän liitetään vielä se, että moni kuvittelee tänä päivänä, että me olemme energiapolitiikkaamme hoitaneet. Emme ole.

Äsken katsoin, ennen kuin tähän puhujapönttöön nousin, sähkön hinnan pörssimarkkinoilla. Nord Poolin vuorokausihinta tällä hetkellä sähkössä, noin kolme minuuttia sitten, oli 352 euroa megawatti. Eli 35 senttiä kilowatti plus sähkövero, arvonlisävero ja siirtohinta. Se menee yli 50 sentin kilowattihinta, että sitä rataa kun menemme, niin olemme aivan todella suurissa vaikeuksissa. Ja länsirannikolla muutamat lasinalaisviljelijät ovat lopettaneet kurkun viljelyn, kun sähkö maksaa niin paljon, niin ei kannata enää viljellä. Se firma on tappiolla, se on kaatunut. Tai firma ei ole varmaan kaatunut, mutta tuotanto on lopetettu. Toivon mukaan paremmat ajat koittavat, että firma nousee seisaalleen.

Olemme lopettaneet turpeen käytön. Mitä siitä on aiheutunut? Valtavat lisäpäästöt. Nyt ajetaan ulkomaista energiaa Suomeen niin paljon kuin ikinä keretään, jos joku sattuu sitä meille myymään. Ja on ollut pakko polttaa turvettakin, kun vielä varastoja on. Ja mikä vielä huolestuttavampaa, on se, että parhaillaan arvopuuta poltetaan kattiloissa vastoin hallitusohjelmaa aivan kiihtyvällä vauhdilla. Olemme joutumassa semmoiseen energiapaitsioon, jota emme ole koskaan Suomen historian aikana nähneet. Ja tämän maksaa tavallinen suomalainen perheenisä, perheenäiti, eläkeläinen, pienituloinen opiskelija — sen maksaa koko Suomi, jos pystyy. Elikkä se velkaantuu.

Ja mikä pahinta, arvoisa rouva puhemies, suorastaan irvokasta, on se, että Euroopan unionissa ollaan parhaillaan tekemässä taksonomian kautta maakaasusta uusiutuvan veroista energiaa. Siis lopetamme kotimaisen bioenergian ja asetumme Venäjältä tulevan maakaasun varaan. Jos joku sanoo tässä talossa minulle, mitä järkeä tässä on, niin minä kyllä mielelläni sen luennon kuuntelen hörökorvin ja teen muistiinpanoja. Siis venäläisestä maakaasusta tehdään suomalaisen energiapolitiikan pelastava enkeli. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

16.22 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tuolla työhuoneessa intensiivisesti muiden töiden ohessa kuuntelin tätä keskustelua, ja täytyy sanoa, että tässä maassa taitaa olla koko itsenäisyyden ajan ainoa hallitus, joka ei ole pystynyt tekemään mitään hyvää,

vaan kaikki on huonosti. Kuuntelin tässä esimerkiksi edustaja Kopran ansiokasta puheenvuoroa, jossa ei ollut mitään valonpilkahdustakaan missäänpäin. Kyllä minä haluaisin nähdä sen, että joku tulee sanomaan, etteikö tässä koronatilanteessa olla tehty oikeita toimia, hyviä päätöksiä, joilla on pystytty yrityksiä ja työllisyyttä pitämään yllä.

Edustaja Hoskonen sanoi tuossa, että sosiaalipaketti on torjuttu, mutta käyttäisin hieman varovaisempaa sanamuotoilua, että olemme halunneet kiistää sen voimaantulon — en ole niin toiveikas kylläkään, että se nyt vielä olisi torjuttu. [Hannu Hoskosen välihuuto] Mutta joka tapauksessa se, että täällä esitetään sellaisia asioita, jotka eivät ole missään yhteydessä hallituksen tekemiseen, ei oikeastaan kuulu tähän keskusteluun. Ei toki sekään kuulu siihen, että me miekkailemme täällä budjettiteknisistä asioista. [Arto Satonen: Se on kyllä totta!] Mitä kansalaisille, jotka ovat tätä keskustelua katselleet, on selvinnyt tästä meidän väittelystämme siitä, että onko nyt näin tai näin tai näin — se osuus melkein koko debatin osalta ei kyllä ollut, voisin sanoa, tämän salin arvon mukaista jaapottelua suuntaan eikä toiseen. Kyllä molempi osapuoli saa nyt katsoa hieman peiliin tässä kohtaa.

No, edustaja Koponen tuossa muutama puheenvuoro sitten sanoi, että kun ei me tehdä mitään ja että palkkoja pitäisi nostaa — niin kyllä nyt vielä tässä eduskunnassa ilmeisesti kunnioitetaan työmarkkinajärjestöjen sopimuksia, kuinka palkoista sovitaan ja niin edelleen. Ei täältä pystytä kuitenkaan tekemään sellaisia ratkaisuja, jotka voivat heti valua tuonne palkansaajien kukkaroihin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, kaiken kaikkiaan tässä tilanteessa nämä tehdyt päätökset mahdollistavat sen, että ensi vuonnakin voimme tässä salissa keskustella Suomen itsenäisyyden seuraavasta, tulevasta budjetista ja turvata sen, että tämä kansa saa kuitenkin sosiaalipalveluja ja hyvinvointipalveluja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

16.25 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kyllä mielestäni oppositiossa on ainakin yksi henkilö, joka on kehunut meitä koronanhoidosta ja nähnyt hallituksen toimissa positiivisia piirteitä: se on edustaja Zyskowicz. Hän aloittaa aina puheenvuoronsa sillä, miten hyvää työtä hallitus on tehnyt koronanhoidon suhteen — mutta sen jälkeen hallitus ei ole tehnyt mitään hyvää. Silloin edustaja Zyskowicz antaa palaa, niin kuin äskenkin. Hän syyttää esimerkiksi keskustalaista valtiovarainministeriä saivartelusta ja budjettiteknisistä kysymyksistä, kun valtiovarainministeri Saarikko toi esiin, että jos eduskunta hyväksyisi nämä kokoomuksen esitykset, niin kehykset paukkuisivat lähes 600 miljoonaa euroa. Ei se ole mitään budjettiteknistä näppärää puhetta, jota tässä käydään opposition ja hallituksen välillä, vaan kyllä tämä on sitä, mitä myöskin suomalaiset haluavat tietää. Täällä koko syksy kauniisti puhutaan, että nyt hoidetaan, oppositio haluaa hoitaa, taloutta näin hienosti ja säästää, mutta silloin kun oppositiolta vaaditaan niitä esityksiä, ne esitykset ovat täysin päinvastaisia kuin ne puheet, mitä täällä on puhuttu. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Edustaja Zyskowiczilta on moneen otteeseen kysytty, mistä kokoomus esimerkiksi haluaisi leikata, ja nyt me saimme hiukan näitä leikkausesityksiä näissä vastalauseissa. Tämä on ehkä politiikan vanhin höynäytystemppu, että esitetään, että leikataan ict-kuluja. Suurissa kaupungeissa aika moni kokoomuslainen tietää, että kun näitä ict-kuluja on esimerkiksi pääkaupunkiseudulla tai vaikkapa Tampereella laitettu sinne, että näistä leikataan, niin sieltä ei ole toteutunut sellaisia säästöjä kuin olisi ollut mahdollista. Täällä on myöskin hyvinkin paljon lisäyksiä kokoomuksen esityksissä. Eli jos, arvoisa kokoomus, te oli-

sitte jättäneet tekemättä nämä esitykset, niin olisitte pysyneet kehyksessä. Te voitte myöskin kysyä, miten perussuomalaiset tai miten kristillisdemokraatit ovat omissa vaihtoehdoissaan ja tässä esityksessä pysyneet kehyksessä, mutta miksi te haluatte ylittää nämä kehykset näin voimakkaasti?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Könttä.

16.27 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö on mielestäni suhteellisen tasapainoinen, ja kiinnitän itse huomiota muutamaan hyvään päätökseen, hyvään asiaan, mitä hallitus ja eduskunta tämän maan puolesta ovat päättäneet ja päättävät. Vaikka varsin usein tässä salissa todella tuntuu, että hallituksen mielestä kaikki tehdään oikein ja opposition mielestä mitään ei tehdä oikein, niin on siellä myös paljon hyvää sekä opposition esityksissä että hallituksen esityksissä.

Olen äärettömän tyytyväinen siitä, että melko lailla yksimielisellä parlamentaarisella tuella on päätetty hankkia uudet hävittäjät ja turvataan Suomen itsenäisyyttä, suomalaista elämäntapaa ja Suomen valtion turvallisuutta vastuullisella tavalla myös jatkossa. Ylipäätään panostukset Puolustusvoimiin jo ensi vuoden budjetissa osoittavat sen, että Suomella on käytännössä rauhanajan suurin puolustusbudjetti. Ylitämme Naton 2 prosentin määrän suhteessa bkt:hen, ja kyllä tämä hallitus on toden teolla panostanut isänmaan puolustukseen, muun muassa kertausharjoituksia ennätysmäärä, sopimussotilaita lisää ja näinpäin pois. Tämä on erittäin isänmaallista työtä.

Toisekseen esimerkiksi sisäiseen turvallisuuteen panostetaan paljon. Poliisin osalta yli 80 miljoonaa euroa on ensi vuoden budjetti, ensi vuonna yli 7 500 poliisia. Se on moneen vuoteen eniten poliiseja tässä maassa. Tämän lisäksi myös oikeuslaitokseen ja sen toimintaan panostetaan. Nämä ovat tärkeitä tekoja, isänmaan edun kannalta äärettömän positiivisia päätöksiä ja hyviä päätöksiä. Näitä kyllä kelpaa minun mielestäni myös oppositiosta kehua, ellei sitten ole eri mieltä. Toki sekin on sallittua, mutta minä olen tällaisesta isänmaallisesta politiikasta kyllä äärettömän ylpeä.

Rouva puhemies! On meillä myös haasteita. Ne isot haasteet liittyvät ainakin siihen, että bruttokansantuote ei ole tässä maassa oikeastaan yli kymmeneen vuoteen kehittynyt. Se on aika lailla tasaisesti mennyt eteenpäin, mutta verrattuna meidän verrokkimaihin bruttokansantuotteen kehitys on ollut hyvin heikolla tolalla. Tähän pitäisi kiinnittää entistä enemmän huomiota, kun meillä kuitenkin väestö vanhenee. Meille tulee hyviä menonlisäyksiä, mutta kun ne maksavat, niin meidän pitäisi jostain saada lisää tuloa tähän maahan, ja kyllä bkt:n kehitys on avainasemassa, että saadaan uusia yrityksiä, yrittäjiä ja innovaatioita, jotka luovat vientieuroja tähän maahan.

Se, missä itse olen opposition kanssa samaa mieltä ja missä onkin jo menossa parlamentaarinen yhteinen työ, on kyllä tämä meidän sosiaaliturvan kokonaisuudistus. Meillä on yhteiskunnassa tällä hetkellä omasta mielestäni sen kaltainen käsitys, että meillä kaikilla on oikeuksia, me pidämme viimeiseen asti kiinni omista oikeuksistamme, mutta velvollisuuksia ei sitten oikein tahdotakaan tehdä. Kyllä minun mielestäni sosiaaliturvaa on kehitettävä siihen suuntaan, että se on perustulon kaltainen malli, jossa silloin, kun apua tarvitsee, sitä saa, mutta täytyy myös tehdä jotain yhteiskunnan puolesta. Jos on töitä tai opiskelua tarjolla, niin silloin pitää mennä töihin tai opiskelemaan. Totta kai niin, että ei ole kannustinloukkuja, totta kai niin, että se on ihmiselle itselleen järkevää, ja totta kai niin, että se on myös yhteiskunnalle nykyistä sosiaaliturvajärjestelmää kannattavampi. Tämä on iso uudis-

tus, ja tässä varmasti parlamentaarinen työ on järkevä tapa edetä. Se on niin massiivinen uudistus, että sitä ei välttämättä yksi hallitus pysty toteuttamaan. Toivon, että parlamentaarisella sosiaaliturvaa uudistavalla komitealla on tässä myös näkemystä ja ehkä myös sellaista positiivista kannustinta sen suhteen, että kyllä työ on parasta sosiaaliturvaa.

Rouva puhemies! Loppuun haluan muutaman kohdennuksen ottaa oman maakuntani Keski-Suomen osalta. Valtiovarainvaliokunta on tehnyt lisäyksiä. Olen erittäin tyytyväinen molempiin kansallispuistoihimme, sekä Leivonmäen että Etelä-Konneveden kansallispuistoon, tulevista lisärahoituksista. Niillä panostetaan matkailuun ja positiiviseen luontomatkailun kasvuun, jota myös korona-aikana on tapahtunut. Leivonmäelle tulee 50 000 ja Etelä-Konnevedelle 30 000 euroa. Jyväskylän ammattikorkeakouluun ja BioPaavoon tulee 150 000 euroa, Jyväskylän Korpilahti—Petäjävesi-soratielle 60 000 euroa ja sekä Viitasaarelle että Äänekoskelle kevyen liikenteen väyliin molempiin 500 000 euroa. Nämä ovat tärkeitä, hyviä päätöksiä. Näitä on kyllä ollut ilo olla edistämässä hallituspuolueen edustajana.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Satonen.

16.33 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Ajattelin tässä omassa puheenvuorossani keskittyä siihen, miten korona ja siihen liittyen talouspolitiikan hoito ovat sekä globaalisti että Suomessa vaikuttaneet siihen toimintaympäristöön, missä me toimimme ja missä tätäkin budjettia tehdään.

Tässähän on muutamia aika huomattaviakin vaikutuksia. Oikeastaan edustaja Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan viittasi jo siihen, että on siirrytty aika voimakkaasti keskuspankkivetoiseen talouteen. Tämähän osittain johtui siitä, että kun korona iski ja alkuvaiheessa työttömyys oli laajaa ympäri maailman, niin monissa maissa sosiaaliturvajärjestelmä ei toiminut sillä tavalla, että se olisi voinut vastata siihen haasteeseen. Hyvänä esimerkkinä tästä on Yhdysvallat, jossa ikään kuin yhteiskuntarauhaa ostettiin sillä, että dollareita lähetettiin suoraan postissa kotiin. No nyt kun tätä rahan painamista on tehty sekä Euroopassa, Yhdysvalloissa, Kiinassa että ympäri maailmaa ja siitä on saatu aikaan aikamoinen inflaatio — siinä olemme tällä hetkellä, tai lähinnä Yhdysvalloista lukema on 6,8 — samaan aikaan on ajauduttu erikoiseen tilanteeseen, että nyt on myös aivan valtava työvoimapula.

Täällä joissakin puheenvuoroissa puhuttiin, että Suomi ei tarvitsisi ulkomaista työvoimaa. Olen siitä kyllä ihan eri mieltä, ja se on itse asiassa asia, joka hallituksenkin pitäisi pystyä oikeasti tässä tilanteessa nyt ratkaisemaan. Meidän kotimaisenkin talouskasvun edellytys on se, että työvoimapulaa vastaan pystytään taistelemaan, eli avoimet työpaikat täyttyvät nykyistä nopeammin. Toki siihen tarvitaan myös sosiaaliturvan uudistamista, ja sitä kokoomus on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt erityisesti ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan liittyen — meidän budjetissa on se 110 000 työpaikan ohjelma, ja sitä voi kyllä pitää realistisena. Mutta tämä työvoimapulaongelma on tosiaan maailmanlaajuinen, eli kilpailu työvoimasta on tällä hetkellä maailmanlaajuinen, ja näyttää siltä, että se tulee heikentämään talouskasvua globaalistikin, jos työpaikat eivät täyty. Koko läntinen maailma kärsii tästä samasta haasteesta.

Sitten on vielä tämä energiapolitiikka, johon tässä on viitattu eri yhteyksissä. Tässähän kävi niin, että kun tätä elvytystä valtavasti tehtiin ja se pitkälti kohdistui erilaiseen infrarakentamiseen ja ylipäätään rakentamiseen, koska ihmisten kulutuskäyttäytyminen muuttui

korona-aikana siinä, mihin sitä rahaa käytetään, niin tietyt alat olivat sitten niitä voittajia. Siellä tuli sitten jo pula raaka-aineista, pula tavaroista, ja siitä seurasi valtavia hinnannousuja, joillakin aloilla kymmeniä prosentteja. No energian osalta on ajauduttu nyt tosiaan siihen tilanteeseen, että sähkön hinta on ihan taivaissa, ja nyt on oikeastaan havahduttu Euroopassa siihen tilanteeseen, että nyt se näkyy, että olemme tosiasiassa riippuvaisia Venäjältä tulevasta energiasta, ja energia on myös yksi osa tätä ajankohtaista suurvaltapoliittista tilannetta. Sinänsä tämä Suomen hävittäjähankinta, joka tässä edellisessä puheenvuorossa mainittiin, johon olen myös itse erittäin tyytyväinen, sehän toki sattui tähän aikaan, koska meidän entiset koneet oli tarpeen uusia, mutta erittäin hyvä, että se päätös saatiin aikaan. Mutta joka tapauksessa energian puolella hinnat ovat nousseet huomattavasti, ja kun me tiedetään, kuinka paljon se tuntuu tavallisen keskituloisen pussissa, jos bensiinin, dieselin ja sähkön hinta merkittävästi nousee, se on myös asia, joka herättää aivan varmasti tyytymättömyyttä, kuten me tiedetään maailmalta. Ei tarvitse mennä kuin Ranskaan asti, niin tiedetään, mitä tässä asiassa on tapahtunut. Ollaan todella isojen asioitten äärellä.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin sen, että ilmastonmuutos on otettava vakavasti ja meidän on tämä vihreä siirtymä saatava aikaan, mutta on myös otettava vakavasti se, että tässä täytyy olla sillä tavalla malttia, että liian nopeasti ei saa ajaa päin seinää, koska meillä tulee muuten tässä yhteiskunnallinen kriisi ennen kuin me ollaan sitten tämän ympäristön kanssa isoissa haasteissa.

Näitä ikään kuin globaaleja ja myös Suomea koskevia haasteita halusin tässä puheenvuorossani kertoa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowicz.

16.38 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Myllykoski piti hyvän ja rakentavan puheenvuoron, ja edustaja Ovaskankin puheenvuoron alkusanat olivat hyvät. Sanottakoon hänelle ja muillekin, että näen nykyisen hallituksen, niin kuin kaikkien muidenkin hallitusten, toiminnassa paljon hyvää — nykyisen hallituksen toiminnassa paljon muutakin hyvää kuin esimerkiksi hallituksen monet koronatoimet. Hyvää on esimerkiksi edustaja Köntän mainitsemat hävittäjähankintaratkaisut, lisärahat poliisille, oikeuslaitokselle, panostukset koulutukseen ja moneen muuhun hyvään. Ongelmahan nykyhallituksella on se, että samalla kun se panostaa tärkeänä pitämiinsä asioihin, se ei pysty mistään vähemmän tärkeästä vähentämään, ja tämä on johtanut siihen, että kehykset ylitetään ja velan määrä kasvaa koko ajan kovaa vauhtia.

Edustaja Ovaska on entinen puoluesihteeri, ja voi olla, että hänelle on jäänyt puoluesihteerin hattu päähän, kun hän koki tarpeelliseksi niin vahvasti puolustaa puolueensa puheenjohtajaa ministeri Saarikkoa. En ole moittinut ministeri Saarikkoa saivartelusta. Sen sijaan olen edellisessä puheenvuorossani kertonut olevani pettynyt siihen, että arvostellessaan kokoomuksen budjettivastalausetta hän tosiasiassa ripustautui eduskunnan budjettitekniikasta johtuviin seikkoihin.

Kokoomus ei ole millään tavoin, edustaja Ovaska, pyrkinyt piilottelemaan sitä, mistä me säästäisimme. Päinvastoin meidän vaihtoehtobudjetissamme on osoitettu satojen miljoonien säästöjä muun muassa asumistukeen ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, ja näitä säästöjä on aivan ymmärrettävästi täällä salissa ankarasti arvosteltu. Haluamme, että mahdollisimman moni tutustuu meidän vaihtoehtobudjettiimme, emmekä tietystikään pyri mi-

tenkään salaamaan, toisin kuin edustaja Ovaska ilmeisesti antoi ymmärtää, siinä olevia säästökohteita.

Miksi nämä säästökohteet eivät näy meidän budjettivastalauseessamme? Kuten edellisessä puheenvuorossani kerroin, se johtuu eduskunnassa omaksutuista budjettia koskevista käsittelysäännöistä, jotka löytyvät esimerkiksi valiokuntaoppaan sivulta 60. Nämä säännöt tarkoittavat sitä, edustaja Ovaska, että näitä satojen miljoonien säästöjä emme pysty sisällyttämään momenttikohtaiseen budjettivastalauseeseemme, koska nämä säästöt liittyvät lakisääteisiin menoihin. Eduskunnan omaksuma budjetin käsittelytekniikka, joka on ollut nyt voimassa tällaisena noin 10 vuotta, tarkoittaa sitä, että lakisääteisiin menoihin ei voida esittää lisämäärärahoja eikä niihin voida esittää säästöjä. Lait määräävät näiden menojen tason. Kuvasin tämän asian, edustaja Ovaska, viime puheenvuorossani.

Miksi perussuomalaiset pystyvät vastalauseessaan tuntuvampiin säästöihin? Siksi, että heidän säästönsä eivät kohdistu lakisääteisiin menoihin, kuten etuusmenoihin, vaan esimerkiksi kehitysyhteistyörahoihin, jotka rahat eivät ole lakisääteisiä menoja. [Mauri Peltokangas: Erinomainen huomio!] Ja nyt kysyn, edustaja Ovaska: Olisiko teidän mielestänne todella — ja ehkä ministeri Saarikon mielestä, ja keskustan ryhmän mielestä — kokoomuksen pitänyt toimia niin, että jotta vastalauseemme tältä osin olisi mahtunut budjettikehyksiin, meidän olisi pitänyt esittää säästöjä sellaisista kohteista — kuten kehitysyhteistyömäärärahoista tai tiemäärärahoista — joihin me aidosti emme halua säästöjä esittää? Tämäkö on se tapa, jolla täällä pitäisi tätä talouspoliittista keskustelua ja julkista taloutta koskevaa keskustelua käydä? Ette kai te ole tosissanne? Sekö antaisi oikean kuvan siitä, mitä eri puolueet täällä eduskunnassa ajavat? — Ei tietystikään. Sen takia on luotu tämä vaihtoehtobudjetti-instituutio, että ne vaihtoehtobudjetit antavat oikeamman kuvan — ja oikean kuvan — siitä, miten eri puolueet julkista taloutta hoitaisivat, jos heillä olisi siihen valta ja mahdollisuus.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kankaanniemi.

16.43 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos edustaja Zyskowiczille tästä oppitunnista. Valtiovarainvaliokunnassa tuossa viimeisen kahden viikon aikana tai oikeastaan viime viikon aikana valiokuntaneuvokset tekivät kovan työn, kun he selvittivät meidän kaikkien oppositioryhmien vastalauseiden sisällön tältä osin, että siellä ei ole lainvastaisia esityksiä määrärahojen suhteen, ja juuri näin se menee. Se on tullut hyvin tutuksi tässä viimeisen kuuden vuoden aikana siellä valtiovarainvaliokunnassa.

Mainittakoon, että ainakin pari—kolmekymmentä vuotta sitten täällä pohdittiin sitä, ainakin jossakin, että kehitysyhteistyöstä säädettäisiin lailla, jolloin sitten, jos siellä olisi tietyt raamit, sekin sitoisi niin, että emme voisi tehdä tällaista määrärahan leikkausesitystä kuin minkä olemme tehneet. No, hyvä, kun lakia ei ole, niin me löydämme tässä sitten tällaisia reittejä.

Arvoisa puhemies! Muutama sana tässä yhteydessä verotuksesta vielä. Perussuomalaiset esittävät siis veronkevennyksiä erityisesti tuloveroihin, sekä palkansaajille että eläkeläisille tasapuolisesti. Sillä me pyrimme siihen, että talouden vauhtia saataisiin kiihdytettyä, eli kun erityisesti pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, heidän käteenjäävä osuutensa palkasta, tuloista kasvaa, he kuluttavat sen ja tällä tavalla lisäävät välillisiä veroja ja toisaalta sitten työllistävät niiden välillistenkin verojen ja hankintojen ja muiden kautta. Toisaalta se innostaa työn tekemiseen, yrittämiseen, kun saa siitä työstään suurem-

man ansion käteensä. Näin ollen se myös johtaa siihen, että esimerkiksi palkankorotusvaatimukset eivät ole niin suuria, kun verotuksen kautta hoidetaan ostovoiman kasvattamista. Se taas, että palkankorotusvaatimukset ovat maltillisempia, vahvistaa yritysten tulosta, ja yritykset maksavat enemmän yhteisöveroa ja työllistävät enemmän. Näin ollen tämä ketju pyörähtää sillä tavalla, että siinä ei oikeastaan häviäjää ole, koska järkevästi tehty veronkevennys lisää innovatiivisuutta ja yrittämistä ja työntekoa, ja sitä kautta kaikissa kohdissa talous pyörähtää eteenpäin ja saamme tännekin lisää jaettavaa. Tämä on se idea, ja tätä pitäisi rohjeta tehdä. Nyt taas, kun inflaatio on korkealla, palkankorotusvaatimukset saattavat olla hyvinkin suuret, ja ne taas sitten heikentävät meidän kilpailukykyä, jos sille tielle lähdetään.

Arvoisa puhemies! Toinen asia, mihin nyt hetken puutun, on työvoimapula. Me tunnustamme, että meillä on työvoimapulaa. Nyt täällä kaikki muut paitsi perussuomalaiset huutavat, että ulkomailta työvoimaa. Kysyin tässä asiantuntijoilta, mistä maasta sitä nyt sitten parhaiten saataisiin, kun me elämme kuitenkin 450 miljoonan tai itse asiassa sen ylikin menevällä työmarkkina-alueella Euroopan unionissa, Eta-alueella, vapaiden työmarkkinoiden alueella, ja kuitenkaan tulijoita Suomeen ei ole, vetovoimamme ei ole riittävä, niin Intiasta kuulemma sitten tulisivat ne tekijät, joita me tarvitsisimme. Meillä on kuitenkin noin kaksi- ja puolisataatuhatta työtöntä työnhakijaa tuolla työvoimatoimistojen listoilla. He ovat siellä työkykyisinä ja työhaluisina, eivät he muuten voi olla siellä työtä hakemassa. Meidän koulutusjärjestelmä on kerta kaikkiaan pielessä, kun emme pysty hoitamaan 250 000 työttömästä esimerkiksi 100 000:ta ihmistä työelämään niin, että he kelpaisivat tai voisivat osallistua yritysten tarvitsemiin töihin. Jos me panemme verotuksen kohdalleen ja työelämän kohdalleen ja koulutuksen kohdalleen, niin me saamme Suomesta työllistettyä näitä ihmisiä. Kyllä me niitä huippuosaajia tarvitaan muualta, se on ihan selvä asia, mutta äärettömän yksinkertainen ja helppo ratkaisu on se, että haetaan muualta työvoimaa ja luodaan tänne tällaiset vierastyövoima- ja harmaat työvoimamarkkinat. Perussuomalaiset ovat Suomi ensin -ajattelun pohjalta liikkeellä: suomalainen ensin töihin, ja katsotaan sitten, minkä verran tarvitaan muita.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hopsu.

16.49 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Debattikeskustelusta jäi vielä joitain kommentteja työllisyydestä, joita ajattelin tähän nostaa. Hallituksen talouspolitiikka on ollut onnistunutta myös työllisyyden näkökulmasta. Työllisyys on kasvanut nopeasti. Työllisiä on jo 40 000 enemmän kuin vaalikauden alussa, vaikka olemme selvittäneet samaan aikaan tätä koronatilannetta ja selvinneet siitä eurooppalaisittain varsin hyvin. Vuoden 2020 kesään verrattuna työllisiä on nyt yli 110 000 enemmän.

Arvoisa puhemies! Työmarkkinoilta kuuluu jo vahva viesti työvoimapulasta, kohtaantoongelmasta ja osaamispuutteista. Siksi hallitus satsaa myös nopeavaikutteisiin toimiin. Näiden ratkomista on käyty läpi tässä jatkuvan oppimisen parlamentaarisessa ryhmässä ja tuotu aika pitkäkin toimenpideohjelma, jota nyt toteutetaan. Samoin toimenpiteenä tässä on, että kunnat saavat suuremman vastuun työllisyyden hoidosta. Tätä hallitusta ei voi siis työllisyyden unohtamisesta kritisoida. Laitamme budjetin yhteydessä liikkeelle myös merkittävän määrän rahoitusta vihreään kasvuun, joka myös vauhdittaa työllisyystilannetta.

Kun oppositio puhuu työllisyystoimista, aivan liian usein keskustelu ajautuu vain vaihtoehtoisiin aktiivimalleihin ja sosiaaliturvan leikkauksiin. On kuitenkin turha tavoitella

työllisyysasteen kasvattamista, jos samaan aikaan ei varmisteta, että ihmiset eivät pala loppuun. Olemme hallituksessa asettaneet myös tavoitteen työkyvyttömyyseläkkeiden ja sairauspoissaolojen ennaltaehkäisylle. Tämä voi toteutua vain, jos samaan aikaan parannamme matalan kynnyksen mielenterveyspalveluita, sillä mielenterveyden sairaudet ovat yleisin syy työkyvyttömyyseläkkeelle jäämiseen. Ja kuten täällä on jo monesti todettu, inhimillisen hinnan lisäksi tällä on myös suuri kustannusvaikutus.

Myös opintotuen tulorajoja korotetaan ja mahdollistetaan näin opiskelijoiden työntekoa entistä paremmin. Myös opintotuen tasoon on selvä korotustarve. Toimeentulo on yksi suurin syy opiskelijoiden väsymiseen, uupumiseen ja kuormitukseen. Useammissakin selvityksissä tämä on todettu.

Arvoisa puhemies! Suomi menestyy yhä panostamalla koulutukseen, osaamiseen ja tieteeseen. Tki-rahoitus kasvaa merkittävästi erityisesti RRF-rahoituksen myötä. Samoin Suomen Akatemian myöntövaltuus turvataan vuodelle 2022 ja rahoitusta kohdennetaan aiemmin sovitun mukaisesti esimerkiksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmiin, oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden vahvistamiseen, oppivelvollisuuden laajentamiseen ja maksuttoman toisen asteen toimeenpanon jatkumiseen. Näiden osalta jatkuvuus ja riittävä rahoitus on turvattava pitkäjänteisesti myös sen tki-rahoituksen osalta. Tästä onneksi on nyt saatu sitten ainakin suunnitelma, joka parlamentaarisesti jaetaan. Toivottavasti se myös toteutuu.

Vielä edustaja Kankaanniemelle tähän kehitysyhteistyörahoitukseen ja siihen aiempaan pohdintaan, että tehtäisiin laki. No siinä päädyttiin siihen, että tehdään ylivaalikautinen tiekartta. Se on hallitusohjelmassa linjattu ja se pitäisi tänne saliin myös saada. Ylivaalikautinen selonteko niistä sisällöistä toki on jo, ja tämä tiekartta tarvitaan myös sen takia, että näitä perussuomalaisten ehdottamia niin kutsuttuja ratkaisuja ei sitten parlamentaarisesti olla hyväksymässä. [Toimi Kankaanniemi: Tiekartta ei sido!] — Näin, mutta parlamentaarinen sopimus sitoo, jos siihen saadaan, ja niin kun meidän neuvottelutilanteessa saatiinkin perussuomalaisia lukuun ottamatta, kaikki muut ryhmät mukaan. [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!] Eli tätä työtä pitää vielä jatkaa myös.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Ovaska.

16.53 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hienoa, että edustaja Zyskowicz nosti ne ajat esiin, kun toimin puoluesihteerinä. Se muistuttaa siitä, että oikeastaan silloin opin tuntemaan, mitä tarkoittaa, kun puhutaan siitä, että kokoomus ajaa kaksilla kylmillä rattailla. Se nähtiin hallituksen sisällä, ja se nähdään tämän salin sisällä ja välillä maakunnissa: puheissa mennään tuonne, teoissa mennään tuonne.

Edustaja Zyskowicz, kun puhutte näistä budjettiteknisistä ratkaisuistanne, niin se on teidän ratkaisunne. Te kysyitte meiltä, olisiko teidän pitänyt esittää tiettyjä leikkauslistoja ja mitä kohteita. Se on teidän esityksenne ja teidän päätettävissänne, mistä te haluatte leikata tai mihin te haluatte panostaa.

Itse luotan enemmän niihin asioihin, mitkä ovat kirjattuna mustalla valkoiselle. Täällä voidaan puhua, mitä sattuu, ja välillä puhutaankin, mutta se, mitä on mustaa valkoisella, yleensä pitää. Ja teidän esityksellänne te kasvatatte nettomääräisesti kehysvaikutteisia menoja yli puoli miljardia euroa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Zyskowicz.

16.55 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Ovaska sanoo, että täällä puhutaan, mitä sattuu, ja antoi siitä sen jälkeen oivallisen näytteen.

Tämä ei ole meidän valintamme, edustaja Ovaska, että eduskunnan nykykäytännössä budjettivastalauseeseen ei hyväksytä sellaisia säästöjä, jotka ovat ristiriidassa voimassa olevan lain kanssa. Tämä ei ole meidän valintamme. Se on eduskunnan valinta. Se perustuu noin kymmenen vuotta sitten omaksuttuun käytäntöön, joka taas perustuu silloisen edustaja Hannes Mannisen vetämän työryhmän ehdotukseen. Tällä hetkellä pohditaan eduskuntatyön uudistamista ja myös budjettikäytäntöjen uudistamista, ja meille kokoomuksessa sopii erinomaisen hyvin se, että myös tätä asiaa siinä yhteydessä pohditaan.

Edustaja Ovaska, toisin kuin väitätte, tässä ei ole kyse mistään sanojen ja tekojen ristiriidasta. Meidän sanamme ja tekomme ovat yhtä. Meidän vaihtoehtobudjettimme kertoo teille ja jokaiselle, joka on siitä kiinnostunut, tasan tarkkaan, mitä me tekisimme julkisille menoille, mistä säästämme, mihin laitamme lisää, mitä tekisimme veroille, mistä verotamme vähemmän, mistä verotamme enemmän. Tämä on kokoomuksen vaihtoehto tälle hallituksen ensi vuoden budjetille. Meidän sanamme ja tekomme ovat aivan yhtä.

Eri asia on eduskunnan budjettitekniikka. Edustaja Ovaska, se eduskunnan budjettitekniikka nyt on vain sellainen, että mikään oppositiopuolue tai hallituspuolue ei voi eduskunnan budjettimietintöön jättämässään vastalauseessa ehdottaa mitään sellaista säästöä, joka olisi ristiriidassa voimassa olevan lain kanssa. Näin ollen kun kokoomus vaihtoehtobudjetissaan ajaa rakenteellisia säästöjä, esimerkiksi asumistukeen satoja miljoonia ja ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan satoja miljoonia, niin näitä emme pysty eduskunnan nykykäytännön mukaisesti sisällyttämään meidän budjettivastalauseeseemme. Ja tämä siis johtuu eduskunnan omaksumasta budjetin käsittelytekniikasta — se ei johdu kokoomuksesta, se ei johdu edustaja Zyskowiczista, eikä se johdu edustaja Ovaskasta.

Edustaja Ovaska, tätä on nyt aivan turha yrittää kääntää ja vääntää miksikään muuksi, vaikka ymmärrän, että entisenä puoluesihteerinä teillä on verissänne se, että puolustatte vimmatusti puolueenne puheenjohtajaa. Tällä kertaa teidän puolueenne puheenjohtaja, ministeri Saarikko — jota arvostan korkealle yhtenä Suomen etevimmistä poliitikoista — iski kirveensä kiveen. Hän lähti debatissa arvostelemaan kokoomusta ja sen puheenjohtajaa asioista, joilla ei aidosti ole mitään tekemistä eri puolueiden julkisen talouden vaihtoehtojen kanssa vaan jotka liittyvät eduskunnan omaksumaan budjetin käsittelytekniikkaan.

Vielä kerran: Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti ei salaile mitään, ei sano mitään sellaista, mitä me emme tee, ei tee mitään sellaista, mitä me emme sano. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti kertoo, millä tavoin poiketen hallituksen ensi vuoden budjetista olisimme rakentaneet Suomelle ensi vuoden budjetin. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetti osoittaa, että me olisimme pystyneet laittamaan menot kehyksiin, osoittaa sen, että me olisimme pystyneet alentamaan esimerkiksi ansiotulojen verotusta, osoittaa sen, että me olisimme pystyneet panostamaan koulutukseen ja tutkimukseen, ja osoittaa sen, että me olisimme pystyneet tekemään päätöksiä, jotka olisivat merkinneet tähän maahan puolueettomien viranomaisarvioiden mukaan yli 100 000:ta uutta työllistä. Tämä on se meidän vaihtoehtomme. Se, mitä meidän budjettivastalauseemme osoittaa, osoittaa sen, mihin eduskunnan budjettikäytännöt venyvät. Tästä on kyse, edustaja Ovaska.

Enkä kysynyt teiltä, miten teidän mielestänne pitäisi menetellä, siinä tarkoituksessa, että siihen vastaisitte, vaan kysyin siinä tarkoituksessa, että ymmärrätte varmasti itsekin, että esimerkiksi säästöjen esittäminen vain budjettiteknisistä syistä joistakin sellaisista kohteis-

ta, joista me emme halua säästää, olisi ollut vähemmän tarkoituksenmukaista eikä millään tavoin järkevää ja vastuullista kokoomuksen politiikan esittelyä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Hoskonen.

17.00 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Ajattelin käyttää vielä yhden puheenvuoron yleispuheenvuorona budjetin käsittelyssä. Suomen tila todellakin on mielestäni äärimmäisen huolestuttava. Tämä ei liity millään lailla budjetin nimenomaan tähän budjettiesitykseen. Budjettiesitys on laadittu vakavasti hyvällä ammattitaidolla ja olosuhteet huomioon ottaen parhaalla mahdollisella tavalla. Siinä ei ole moitteen sijaa.

Mutta sitten tämä yleiskuva — siitä minä olen Suomen kannalta erittäin, erittäin huolissani. Työttömyys on totta kai laskenut, mutta se iso ongelma, mikä meillä edelleen on — edustaja Toimi Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan siihen viittasi — on se, että on yli 200 000 työtöntä ja samaan aikaan puhutaan suureen ääneen, että työvoimaa on saatava ulkomailta Suomeen. Meillä on tavaton tyhjiö siinä, mitä me puhumme ja mitä me teemme. Joka ainoa suomalainen, joka on työttömänä, pitää tavalla tai toisella saattaa työelämän palvelukseen, töihin. Ajatelkaapa niiden ihmisten kohtaloita sitten, kun he ovat vanhoja ja eläketurvaa ollaan heille laskemassa eläkelaitoksessa. Jos työsuhteita ei ole ollut, niin he ovat pelkän kansaneläkkeen varassa. Elämä ei silloin varmasti ole kovin hauskaa, kun tulot ovat lähes olemattomat. Sen takia se työttömien määrä, mikä eri tavoin tuolla erilaisissa rekistereissä on, ne ihmiset, on saatava töihin koulutuksen kautta. Ja nyt en puhu mistään maisterin koulutuksesta enkä muista sellaisista vaan ihan tavallisista suomalaisista työpaikoista. Miksi puhun tavallisten suomalaisten työpaikkojen puolesta? Siksi, koska on huutava pula hoitajista, traktorinkuljettajista, kuorma-autonkuljettajista, rakennusmiehistä, siivoojista, kaiken maailman tärkeistä töistä, erilaisista töistä, mitä Suomessa on valtavasti tekemättä, kun ei ole työntekijöitä. Jos kysyy joltakin pieneltä yritykseltä vaikka tuolta Sisä-Suomesta tai vaikka itärajan kunnasta, niin siellä on monella, monella työnantajalla valtava huoli, kun ei saa työvoimaa. Kasvumahdollisuuksia olisi, mutta työvoimaa ei ole.

No, mitä sitten eduskunnassa tehdään, kun tämä työvoimapula on tiedostettu? Sitten panostetaan yliopisto-opetukseen, tuotetaan lisää maistereita. Eiväthän ne maisterit mene sahalle töihin, ja kovin harva heistä menee töihin tuonne terveyskeskukseen lähihoitajaksi tai sairaanhoitajaksi taikka rakennukselle tekemään sähköhommia taikka putkihommia. Ei varmasti yksikään mene. Meillä on valtava kohtaanto-ongelma, jota tämä järjestelmä ruokkii. [Toimi Kankaanniemi: Just näin!] Olen sitä surullisena seurannut, kun poliittiset ryhmäpuheenvuorot pidetään. Täällä puhutaan, että pitää olla yliopistotutkinto joka toisella, mieluummin jokaisella. Olkoonkin niin, mutta se ei auta yhtään siihen ongelmaan, että meillä ei ole rekkakuskeja, meillä ei ole traktorikuskeja, meillä ei ole rakennusmiehiä. Ja sitten me itkemme täällä valtavien työttömyyskustannusten keskellä. Pitäisikö tälle jotakin tehdä? Järkevä ihminen tekisi. Tavallisen työn kunnioittaminen pitää tässä maassa palauttaa arvoon, siihen oikeaan arvoon, mikä sille kuuluu.

Olen surullisena seurannut byrokratian kasvua tässä maassa. Vaikka Sipilän hallitusta moitittiin — siihen osallistui varsin moni puolue tässä talossa — se poisti merkittävän määrän byrokratiaa: yli 300 säädöstä poistettiin, lupamenettelyjä virtaviivaistettiin ja kaavoitusta yksinkertaistettiin. Siinä on hyvä esimerkki, miten se toimii, ja silloin luotiin kuitenkin 140 000 uutta työpaikkaa, vaikka puhe tässä talossa oli jotain ihan muuta. Ja kun Si-

pilän hallituksen aikaisia lukuja katsoo ja uskaltaa katsoa niiden sisälle, niin totuushan niissä luvuissa on, että suurin osa niistä työpaikoista syntyi avoimelle sektorille.

Nykyisen budjetin kannalta tämä työttömyyden pienentäminen on aivan keskeinen asia. Se vaikuttaa esimerkiksi siihen, että asumistukien maksatus vähenisi olennaisesti, se toisi kunnille ja valtiolle verotuloja ja ennen kaikkea se poistaisi työttömyysturvamenot. Nämä asiat saadaan samaan pakettiin toimimaan, kun rohjetaan tehdä niitä oikeita päätöksiä.

Jos joku sanoo tässä talossa, että yliopistoille lisärahat, että saadaan koulutettuja huippuosaajia, niin mitä siitä on apua, jos nämä koulutetaan työttömyyskortistoon? Ei mitään. Onko se kunnia, että tohtorin papereilla... Niin kuin täällä rakkaassa isänmaassa törmäsin kerran erääseen tapaukseen, jossa tohtorin väitöskirjan tehnyt, tohtorin kunniakasta arvoa kantava henkilö oli pitseriassa myymässä pitsoja. Erittäin arvokasta työtä se, että hän myy niitä pitsoja, aivan hieno juttu, mutta ei se ehkä tuon tasoisella koulutuksella ole ihan se ykköspriorititeetti, missä hänen pitäisi olla töissä.

Tämän takia peräänkuulutan, arvoisat kollegat, että meidän on saatava tästä maasta tätä järjetöntä byrokratiaa purettua, esimerkiksi kaavoituksella. Annetaan niille kunnille aito mahdollisuus tehdä näitä kaavoja sillä keinoin, että työllisyys paranee ja työpaikkoja syntyy. Meillähän on nykyisin menettely sellainen, että joka ainoa yhdistys, joka perustetaan vaikka viikkoa ennen kaavakäsittelyä, voi tehdä valituksen ja pysäyttää koko homman vuosiksi, jolloin työpaikkoja ei synny ja valtion menot kasvavat.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Ovaska.

17.05 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa puhemies! Meillä on ollut ja on täällä edustaja Zyskowiczin kanssa tästä asiasta näkemysero, ja me molemmat puolustamme omia puolueitamme ja niiden linjauksia. En palaa siihen sen enempää, mutta tämäkin on varmaan asia, mitä eduskunnan uudistamistyössä voi pohtia. Mutta yhdessä asiassa minä voin lohduttaa: näihin lausumiin voi kirjoittaa mitä tahansa, ja niille ei tarvitse laskea nykyiselläkään tekniikalla mitään rahallista vaikutusta, oli se sitten hyvää tai huonoa. Kokoomuskin esittää täällä, että siirretään sotea sitten tarvittaessa vuodella eteenpäin. Sen vaikutuksia en halua edes arvioida, mitä se tarkoittaisi rahallisesti tai mitä se tarkoittaisi terveydellisesti ja palveluihin pääsyn kannalta, mutta se on asia erikseen.

Haluan tässä lopuksi kiittää valtiovarainvaliokuntaa mietinnöstä ja niistä lisäyksistä, joita se on tehnyt. Erityisesti on mukava katsoa, kun kotiseudullekin tulee tärkeitä hankkeita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.06 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Meillä tämän koronan vuoksi on nyt se hankaluus tässä eduskuntadebatissa, että me seuraamme näitä keskusteluja tuolla huoneissamme hieman etäämmältä. Mielelläni olisin osallistunut tähän keskusteluun jo vähän aikaisemmassa vaiheessa, mutta juokseminen tänne vaatii oman aikansa, mutta nyt tässä sitä ollaan.

Kuuntelin tätä edustaja Ovaskan ja edustaja Zyskowiczin debattia ja jäin vähän pohdiskelemaan, kun edustaja Zyskowicz oli vakuuttavilla sanoilla liikenteessä ja taisi sanoa useampaan kertaan, että meillä kokoomuksessa sanat ja teot ovat yhtä. Se, minkä me sanomme, sen me teemme, ja sen, minkä me teemme, sen me olemme sanoneet — tällä tavalla te

puhuitte ja hyvin painavasti toitte esille lähinnä budjettikäsittelytekniikkaan liittyviä yksityiskohtia, joista oli tämä debatti edustaja Ovaskan kanssa.

Ihan ensimmäiseksi se, mitä ymmärsin edustaja Ovaskan juuri äsken sanoneen: Hän yritti sanoa sitä, että tietenkin oppositiossa pelkät sanat ovat tekoja, ja silloin voi antaa lausumia sinne, lausumia tänne, ja jos ne ovat sitten ne teot, mitä teillä on siellä oppositiossa, niin hyvä on. Sitten ne ovat ehkä yhtä, jos te haluatte sen näin sanoa. Mutta luonnollisesti meillä hallituksessa teot ovat niitä tekoja, millä tässä yhteiskunnassa uudistetaan sekä lainsäädäntöä että käytänteitä. Eli me uudistamme yhteiskuntaa, ja ne ovat niitä aitoja tekoja, ja meillä on myöskin sanat siellä takana.

En halua irvailla tällä asialla, vaan halusin sen sanoa sen vuoksi, että kun jäin miettimään, mitä te sanoitte siellä pöntössä äsken niistä teoista, niin meidän kannattaisi avata sitä sisältöä, mitä te sanoitte. Te puhuitte vain, että tämä on budjettitekninen ristiriita, mikä tässä on, mutta se, mistä te sanoitte, että niitä satojen miljoonien säästöjä oli, oli asumistuen leikkaus. Se kohdistuu pienituloisimpiin kansalaisiin, jotka joutuvat Suomessa nojautumaan asumistukijärjestelmään. Kiitokset, kokoomus — se on se teidän tekonne sitten. Onneksi se ei toteudu ainakaan tämän hallituksen toimesta.

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan satojen miljoonien leikkaus. Jälleen rangaistaan niitä ihmisiä, jotka ovat jo muutenkin vaikeuksissa tässä yhteiskunnassa, arvoisa edustaja Zyskowicz. Jälleen, jos se olisi aito teko, se olisi kammottava teko. Onneksi meillä on tämä hallitus, joka ei näitä tee, mutta te voitte näillä sanoillanne tehdä tekoja, puhua mitä tahansa sisällöllisesti, jotka ovat kauhistuttavia ilmiöitä, ja sitten se menee viisastelun puolelle, että mitä te tarkoitatte ja mitä te ette tarkoita. — Ja, arvoisa puhemies, nyt minä pelkään, että tuo aika menee tuosta ohitse, koska minulla olisi ollut erittäin iso teema ottaa tästä esille vielä liittyen siihen, mitä te puhuitte velkaantumisesta.

Koko ajan puhutaan, että ”velkaantuminen, velkaantuminen, velkaantuminen”, että tulevat sukupolvet maksavat tämän kulutushysterian ja niin edelleen ja niin edelleen. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Me olemme juuri tehneet suurimmat päätökset. Suomen historian suurin julkinen investointi on juuri tehty, ja te ette sano siitä sanaakaan. Päinvastoin, olette sen näkemässä, että kaikessa siinä mittakaavassa se viedään lävitse. Se on niin kuin ehdoton, ilman että me avaamme lainkaan, mitä mahdollisuuksia siinä olisi ollut säästää ja tehdä toisella tavalla, mahdollisesti kunnollisella keskustelulla. [Puhemies koputtaa] Siinä mielessä olisin kokoomukselta odottanut... Minä puhuin tietysti HX-hankkeesta, ja palaamme hetken kuluttua lisää siihen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Kiljunen ja muutkin, meillä on vielä 17.30:een saakka tässä yhteydessä aikaa keskustella tätä yleiskeskustelua ja sen jälkeen myöhemmin uudestaan. — Mutta nyt edustaja Kankaanniemi.

17.10 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Kyllä edustaja Zyskowicz on tässä oikeassa. Lailla säädetään menot ja tulot ja verot, ja tältä osin budjetti on tehtävä niiden lakien mukaiseksi, jotka on hyväksytty ja vahvistettu. Ja budjettilaithan käsiteltiin tuossa loka—marraskuussa täällä.

Sitä jäin miettimään, että mahtoiko kokoomus esittää asumistuen ja työttömyysturvan leikkauksista lakialoitteita. Teittekö lakialoitteita, jotka olisi periaatteessa voitu käsitellä? Toki, jos ne hallituksen esityksenä eivät olleet auki, niitä ei valiokunnassa varmaan olisi käsitelty. Mutta se olisi ollut johdonmukainen menettely, jolloin olisin ehkä saanut vas-

tauksen sieltä siihen, millä tavalla kokoomus esimerkiksi asumistukea haluaisi leikata, mikä olisi se mekaniikka, miten se kohtelisi sitten eri väestöryhmiä, esimerkiksi niitä kaikkein heikoimmassa asemassa olevia, jotka asumistuen varassa pystyvät tässä maassa asumaan.

Arvoisa puhemies! Menneinä vuosina 90-luvulla oli tapana, että tehtiin määrärahalisäyksiä, jotka muotoiltiin niin, että ”lapsilisän budjettiperusteinen korotus”, ja siitä päästiin äänestämään, mutta tämä menettely on historiaa. Nyt ei voi sellaisia tehdä enää. Tuolla valiokunnassa ne katsotaan tarkkaan läpi, ettei ole tällaista muotoilua. Tällaiset eivät siis ole mahdollisia, ja silloin sitten jää jäljelle se, että tehdään lausumia. Esimerkiksi tässä mietinnössä, joka nyt on käsittelyssä, perussuomalaisilla on 253 lausumaa, jotka pääosin täällä äänestellään tämän viikon aikana, ja ne kertovat siitä linjasta, mikä meillä on: ajaa suomalaisten etua, ajaa vähävaraisten etua, ottaa sosiaaliset ja aluepoliittiset näkemykset esille ja työllisyys ja muut tämmöiset tekijät. Ja myös verotuksen osalta toimitaan lausumilla, kun ei voi lakeja enää muuttaa tässä yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Ennen oli myös niin... Saaneen muistella vähän menneitä. Muistan, kun keskusta oli oppositiossa, niin sillä oli tapana esittää vastalauseessa kaikenlaisia muutoksia ja sitten arvioida näiden muutosten dynaamiset vaikutukset varsin suuriksi, ja ne olivat tietysti ihan ilmasta vedettyjä. [Tuomas Kettunen: Ei ole ollut!] Nyt me emme tee tällä tavalla. Meidän vaihtoehtobudjetissa ei ole dynaamisia vaikutuksia, vaikka olen sataprosenttisen varma, että niitä olisi, jos meidän vaihtoehto toteutettaisiin. Silloin meillä olisi työllisyys parempi ja meillä olisi ostovoima suurempi, verotulot paremmat ja niin edelleen. [Puhemies koputtaa] Arvoisa puhemies, jatkanpa hetken.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä.

[Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Olen varma, että tosiaan meidän vaihtoehto tarjoaisi paremman talouskehityksen ja sitä kautta kaikille suomalaisille paremman tulevaisuuden, mutta me emme todellakaan ole sisällyttäneet vaihtoehtobudjettiimme mitään ilmasta vedettyjä lukuja, mihin aikaisempina vuosina vedottiin, muistan, valitettavasti, että erityisesti keskusta oli siinä ahkera. Meidän vaihtoehtobudjettimme on käynyt eduskunnan tietopalvelun tarkastuksen läpi, ja se on saanut sieltä kohtuullisen hyvät arvosanat. Täydellistähän ei oppositio, oikeastaan mikään oppositioryhmä, pysty tekemään, koska oppositiolla ei kerta kaikkiaan ole sellaista tietojärjestelmää ja asiantuntemusta kuin on hallituksella. Näin ollen niin kokoomuksen, meidän kuin muidenkin oppositioryhmien vaihtoehtobudjeteista varmaan löytyy arvosteltavaa ja kohtia, jotka voivat olla hieman pielessä, mutta niin on hallituksenkin monet arviot aina niin. Lieneekö tälläkään hallituksella yhtään uudistusta, joka olisi mennyt niin kuin oli ilmoitettu. Esimerkiksi oppivelvollisuuden pidentäminen aiheuttaa merkittävästi suuremmat kustannukset kuin mihin hallitus oli laskelmissaan päätynyt. Eli täydellistä työtä ei tehdä, ja kun meillä on tämmöiset epävarmat ajat, niin sitten elämä vielä tuo yllätyksiä itse kullekin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas.

17.15 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kiljunen ansiokkaasti otti esiin sanan ”tekoja”. Te moititte oppositiota ja te kerrotte, että te teette niitä te-

koja ja te olette se hallitus, joka tekee tekoja — aivan näin, täsmälleen näin. Teidän tekojenne seurauksena me menemme kuoppaan, mitä, 7 miljardilla — se on teko. Kehutteko te sitä? Ei. Teidän tekojenne ansiosta esimerkiksi Suomen turvetuotanto on ajettu alas — se on teko. Siellä on perheiden elämä tuhottu — se on teko. Se on harkittu teko, teidän hallitusohjelmanne mukainen harkittu, kylmäverinen teko, jota keskusta kannattaa kaikilla sydämillään. Järkyttävää. Maatalouden puolue katsoo vierestä, kun vihervasemmistolainen puolue tuhoaa elinkeinoja maaseudulla — se on teko.

Hyvä, että otitte tämän teko-sanan esille. Me voimme jutella niistä teoista tässä tänä iltana lisää, nostan muutaman esimerkin. Teidän tekonne — tai teidän haaveenne teoksi — on se, että laittomasti maassa olevat, kielteisen turvapaikan saaneet, karkotuspäätös taskussaan istuvat kaverit saisivat oleskeluluvan. Se on teko. Mielestäni se on käsittämätön teko, se on vastuuttomuutta, se on sisäisen turvallisuuden uhka. Se on teidän mielestänne hieno asia. Tätä ovat tämän hallituksen teot, ja te takerrutte oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjetteihin samalla kun te teette tällaisia, nimenomaan radikaaleja tekoja, jotka vaikuttavat tähän yhteiskuntaan voimakkaasti. Haluatteko te tosissaan kaikkia näitä, oletteko te sen kaiken kannalla? [Kimmo Kiljunen: Ollaan!] Hyvä. Nyökkäävätkö keskustan edustajat tälle turpeen alasajolle? Ei heilu päät. Näin. Mutta siitä huolimatta menette mukaan tällaiseen. Miksi te menette mukaan tällaiseen? Osa teidän edustajistanne moittii teidän toimintaanne. Tässä tulee kuulkaas kansanedustajalla mieleen, että siellä taitaa olla kaikki myyty, kunhan maakuntauudistus saadaan. Katsotaan sitten vaalien jälkeen niitä tekoja. Keskitetäänkö siellä, niin kuin keskusta on tottunut tekemään? Mutta palaan vielä tähän. Tarkkana, edustaja Kiljunen. [Kimmo Kiljunen: Kyllä!]

Tekoja. [Kimmo Kiljunen: Mielellään!] Niitä loistavia tekoja. Me voimme käydä niitä listassa tässä, minulla on parisataa tuossa niitä tekoja, jotka ovat haitanneet suomalaista kehitystä, haittaavat suomalaista teollisuutta, haittaavat suomalaista maataloutta, haittaavat suomalaisen oikeusjärjestelmän kykyä suoriutua. Te ruuhkautatte oikeusistuimet turvapaikanhakijoiden kolmansilla, neljänsillä ja viidensillä valitusoikeuksilla. Sekö on teidän mielestänne järkevää tekemistä? Ryhtykää lainsäädäntötoimiin, jotka estävät tällaisen hulluuden, ja mennään yhdessä yli tästä suosta, että heilahtaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Zyskowicz.

17.18 **Ben Zyskowicz kok:** Kiitos, herra puhemies! Pyrin osaltani huolehtimaan siitä, että eduskunta pysyy kaavailemassaan aikataulussa. — Kiitos edustaja Kankaanniemelle kokeneen valtiovarainvaliokunnan jäsenen puheenvuorosta. Eiköhän tämä ministeri Saarikon tämänpäiväinen pommi ole jo osoittautunut suutariksi, ja jos tätä keskustelua halutaan jatkaa, niin ehkä tuo eduskuntatyön kehittämisen työryhmä on sille oikea paikka.

Kiitos myös edustaja Kiljuselle. Te ette ruvennut keskustelemaan tästä budjettitekniikasta, mitä meidän vastalauseessamme on ja mitä siellä ei ole, koska täällä on jo käyty läpi hyvin se, mitä siellä voi olla. [Kimmo Kiljunen: Se on debatoitu, kyllä!] Te puhuitte itse asiasta, ja hyvä niin. Asiamme, näkemyksemme näkyvät meidän vaihtoehtobudjetissamme. Pari sanaa niistä:

Asumistuki on viimeisen kymmenen vuoden aikana noussut noin miljardilla. Ovatko näiden pienituloisten ihmisten, joista puhuitte, asumisolosuhteet vastaavasti parantuneet? Eivät ole. Onko sen sijaan asuntosijoittaminen, vuokra-asuntoihin sijoittaminen, hyvä bisnes? Kyllä on. Katsokaa vaikka Kojamon kurssikehitystä. Asumistuen leikkauksella py-

rimme ennen kaikkea puuttumaan siihen, että vuokranantajille asuntosijoittaminen ei olisi, veronmaksajien rahoilla, niin edullista bisnestä kuin se tällä hetkellä on. On aivan selvää ja kiistatonta, että asumistuki nostaa yleistä vuokratasoa. Kiistanalaista on tietysti, mikä on sen vaikutus. On aivan selvää myös se, että markkinatilanne vaikuttaa vuokriin vieläkin enemmän, mutta jos katsotte tämän hetken markkinatilannetta esimerkiksi pääkaupunkiseudulla, on aivan selvää, että asumistuen raju leikkaus johtaisi myös yleisen vuokratason alentumiseen.

Mitä tulee ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan, siinä meidän lähtökohtamme on se, että on parempi, että ihmisillä on töitä kuin että heillä on työttömyysturvaa.

Edustaja Kankaanniemi, olette oikeassa myös, kun kysyitte kokoomuksen lakialoitteista. En aivan tarkkaan tunne kaikkea, mitä olemme budjettiin liittyen lakialoitteita tehneet, mutta uskon, että meillä tässä suhteessa on puutteita. En usko, että olemme kaikista näistä rakenteellisista uudistuksista tehneet vastaavia lakialoitteita. Olisi voinut tehdä, olisi ehkä pitänytkin tehdä, mutta samalla jokainen tässä salissa tiedämme, että ne lakialoitteet eivät olisi johtaneet vastaaviin lainmuutoksiin, kun niitä olisi käsitelty eduskunnan valiokunnissa sikäli kuin olisi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

17.21 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Olen itsekin seurannut tätä hyvää keskustelua tuolta työhuoneesta käsin ja varsinkin tätä edustaja Zyskowiczin ja edustaja Ovaskan debattia. Täytyy nyt kyllä todeta opposition ja varsinkin kokoomuksen suuntaan, että tämä teidän vaihtoehtobudjettinne on aika omituinen. Jos ajatellaan, että te olette luvanneet niitä säästöjä jo pitemmän aikaa mutta tässä teidän esityksessä niitä säästöjä ei tule vaan konkreettisia lisämenoja tulee nettona se lähes 570 miljoonaa, niin täytyy kyllä sitä ihmetellä, kun sitä verrataan tähän valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Ehkä voi ottaa sitten oppia sieltä oppositiopuolue perussuomalaisten suunnalta, koska he ovat löytäneet niitä säästöjä, mutta kuitenkaan eivät täysin niin paljon, etteivät hekään olisi ottaneet sitten velkaa. [Ben Zyskowicz: Mä luovutan!]

Arvoisa puhemies! Tässä on keskustelun aikana tullut myös tämä korona-aika ja sen aikainen politiikka, ja etenkin sitten se, kun sen myötä ollaan jouduttu velkaakin ottamaan. Tosiasiahan on se, että eduskunnalla on yksimielisyys siitä, että koronapolitiikka on hoidettu hyvin, mutta on jouduttu sen myötä ottamaan myös velkaa. Kokoomus ja perussuomalaisetkin olisivat joutuneet, jos olisivat hallitusvastuussa, ottamaan tässä tilanteessa velkaa. Se on rehellistä myöntää.

Sitten iso ero hallituksen ja opposition ja varsinkin keskustankin myötä näissä linjanvedoissa on se, että nyt kun tammikuussa käydään tulevia hyvinvointivaaleja, niin kyllähän pitää ajatella sitä, että kun Suomea kehitetään, kaikki Suomen voimavarat otetaan käyttöön ja jokainen suomalainen pidetään kehityksen kulussa mukana. Nytten kun katselee näitä linjapapereita varsinkin tuolta kokoomuksen suunnalta, linjapapereissa korostuu isoimpien keskuksien kehittäminen, ja tämä on omituista, koska tässähän tulevaisuudessa pitäisi koko Suomea kehittää.

Kun ajatellaan hyvinvointiuudistusta, niin kyllähän tämä maakuntamalli on kaikista paras vaihtoehto sen suhteen, että myös alueitten kehyskuntien palvelut tullaan turvaamaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

17.24 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Kunnioitan edustaja Zyskowiczin tavoin nyt näitä pelisääntöjä ja ymmärrän tämän lyhyen ajan, mikä on käytettävissä.

Toiseksi haluan sanoa, että kahdestakin syystä arvostan edustaja Zyskowiczin puheenvuoroa. Ensinnäkin siksi, että hän perusteli asiansa, mitä hän esitteli, ja toiseksi vielä siksi, millä tavalla hän niitä perusteli. Nyt puhun tästä asumistukileikkauksesta. Teidän perusteenne oli siis se, että teistä nimenomaan keinottelevat asuntosijoittajat hyötyvät tästä enemmän kuin joku muu. Nyt käsi sydämelle, edustaja Zyskowicz — tämä oli teidän perustelunne, ja sitten kerron, minkä takia minä ihailin teidän perusteluanne — ensin käsi sydämelle: kumman te oletatte kärsivän enemmän asumistukileikkauksesta, hulppeaa elämää viettävän asuntosijoittajan vai kituliasta elämää elävän pienituloisen ihmisen, joka tässä asunnossa asuu? Jos asumistukileikkaus tehdään, niin kumpi taho tässä kärsii välittömästi ja enemmän? Käsi sydämelle, Zyskowicz. Mutta kyllähän minä ihailen teitä kokoomuslaisena. Jos te aidosti olette sijoituskeinottelua vastaan, asuntosijoituskeinottelua vastaan noin vilpittömästi kuin te olette, tervetuloa tähän joukkoon, joka mielellään rahamarkkinaveron sijoittaisi finanssisektorille ja siellä olevan keinottelun saattaisi kuriin. Siinä kokoomus ei ole meidän kanssamme samassa rivissä. Toivoisin, että tulette siinäkin mukaan.

Ja sitten, puhemies, hyvin nopeasti lause, ettei tule väärää käsitystä tästä HX-hankkeesta. Se minun argumenttini oli siitä, että me teimme Suomen historian suurimman investoinnin, 10 miljardia hankintakulut ja sen päälle vielä elinkaarikustannukset 20—40 miljardia, en rupea erittelemään pidemmälle. Mutta me tiedämme, että tässä hankintakuluvaiheessa me olisimme voineet säästää puolitoista miljardia, ja se on ihan puhtaasti Puolustusvoimien oma laskelma, jonka valtiovarainministeriö olisi voinut tarkistaa, koska Hornetien täysimääräiseen korvaamiseen olisi riittänyt 50—54 F-35-hävittäjän hankkiminen. Sillä me olisimme säästäneet välittömästi hankintakuluvaiheessa 1,2—1,5 miljardia. Loistava säästökohde. Kokoomus, te pelkäätte velkaantumista ja tulevat sukupolvet sen maksavat: tässä olisi aito, hieno kohta säästää, kun nostaisitte näitä asioita esille. [Ben Zyskowicz: Vastauspuheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Keto-Huovinen, onko puheenvuoronne 3 minuutin mittainen vai pidempi? [Keto-Huovinen: Pidempi.] No, siinä tapauksessa ei nyt valitettavasti enää. — Annetaan edustaja Zyskowiczille minuutin mittainen vastauspuheenvuoro.

17.27 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kiitos, edustaja Kiljunen. Ihan selvyyden vuoksi: en ole puhunut keinottelusta. Mielestäni esimerkiksi kansalaisille sijoittaminen vuokra-asuntoihin, yhteen tai useampaan, on järkevä säästämisen muoto. Kun luemme ministereiden ilmoituksia omasta taloudestaan, havaitsemme, että monilla ministereillä on sijoitusasuntoja. Se on järkevä säästämisen ja sijoittamisen muoto. En ole puhunut keinottelusta. Olen puhunut siitä, kuinka paljon veronmaksajien rahoilla pitää tukea tätä säästämistä, ja tämän halusin selvyyden vuoksi teille sanoa.

Andre vice talman Juho Eerola: Den allmänna debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Den allmänna debatten fortsätter under detta plenum efter de allmänna debatterna om huvudtitlarna. [Inpass av Pia Lohikoski] — Vi inleder inte något replikskifte nu, vi har redan haft replikskiften om detta i flera timmars tid i dag.

Punkt i protokollet PR 151/2021 rd

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 17.28.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 19.22.

Talman Anu Vehviläinen: Nu fortsätter den allmänna debatten om budgeten som avbröts tidigare under detta plenum. — Ledamot Keto-Huovinen.

19.22 **Pihla Keto-Huovinen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuudesta huolehtiminen on yksi yhteiskunnan tärkeimmistä tehtävistä. Hallituksen budjettiesityksessä se ei kuitenkaan näy turvallisuuden kannalta kriittisissä osa-alueissa. Hallituksen budjettiehdotuksessa oikeudenhoito jäi jälleen ilman kipeästi kaivattua lisärahoitusta, siitäkin huolimatta, että hallitusohjelmaan on kirjattu juhlava tavoite, että oikeudenhoidon riittävät resurssit turvataan ja oikeudenkäyntien kokonaiskestoa lyhennetään.

Olen tässä salissa monesti muistuttanut siitä, että kansalaisten oikeusturvan välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosprosessiketju poliisin ja syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuinlaitokseen ja lopulta rikosseuraamuslaitokseen. Tämä ketju on resursoitava niin, ettei asioiden käsittely ruuhkaudu vaan oikeudenhoito toimii sujuvasti eikä pullonkauloja synny. Kuitenkin tällä hetkellä tämän ketjun toimivuutta rapauttaa resurssipulan aiheuttama juttusuma. Työmäärä on viimeisen parin vuoden aikana kasvanut rajusti. Henkilöstö uupuu työkuorman alla, mikä on johtanut siihen, että monet vaihtavat alaa, kun ei nähdä valoa tunnelin päässä eikä yksinkertaisesti enää vain jaksa. Koronapandemia ei tätä tilannetta helpottanut, kun istuntoja jouduttiin tuhansittain lykkäämään. Viimeisimpään koronasta aiheutuneiden jonojen purkamiseen on lisärahoitusta annettu, mistä on kiitosta hallitukselle annettava.

Asian tärkeyden huomioon ottaen ja suhteessa muihin hallinnonaloihin kyse ei ole valtiontalouden kannalta suurista summista. Tällä hallituksen esittämällä budjetilla oikeudenhoito joutuu kuitenkin jatkamaan nilkuttamista riittämättömällä perusrahoituksella. Järjestelmä ei toimi tällä hetkellä, koska suuri työmäärä ja resurssipula ovat johtaneet siihen, ettei pienempiä rikoksia edes tutkita eikä syyllisiä edes yritetä saada vastuuseen teoistaan. Syyte nostetaan osassa maata vain hieman yli puolesta syyteharkintaan tulevista jutuista.

Arvoisa puhemies! Voidaan jopa sanoa, että kansalaisten oikeusturvan toteutumattomuudesta on yhteiskunnassamme tullut uusi hyväksytty normaali. [Petri Huru: Juuri näin!] Tämän kriittisen rahoitusvajeen me kokoomuksessa tunnistamme, ja olemme sitoutuneet korjaamaan asiaa ja turvaamaan oikeudenhoidon resurssit.

Arvoisa puhemies! Kestävän tulevaisuuden rakentaminen vaatii oikeudenhoidon lisäksi myös vastuullisuutta niin talouspolitiikassa kuin ilmastopolitiikassa. Näitä kahta asiaa haluan peräänkuuluttaa niinkin tärkeän politiikan alueen kuin liikennepolitiikan parissa:

Suomen maantieteellisen sijainnin takia on tärkeää panostaa ulkomaankaupan kannalta tärkeisiin liikenneyhteyksiin. Merikontit ja tukkikuormat eivät äänestä, ja siten monet rahtiliikenteelle välttämättömät tie- ja raideosuudet kärsivät korjausvelasta tai ovat alimitoitettuja vaadittuun välityskykyyn nähden.

Suomelle tärkeän ulkomaankaupan edistämiseksi olisi tärkeää edistää myös Kehä V -hankkeen etenemistä Mäntsälän ja Hangon sataman välisellä osuudella. Nykyisin vaarallinen ja ruuhkainen reitti voitaisiin näin kehittää tavara- ja henkilöliikenteen uudeksi poi-

kittaiseksi pääväyläksi, joka keventäisi samalla Kehä III:lle jakautuvaa kuormitusta. Samalla parannettaisiin pääkaupunkiseudun tärkeiden kehyskuntien välistä poikittaisliikennettä ja työvoiman liikkuvuutta. Tällä hetkellä reitin kunnossapito ja palvelutaso ovat jääneet jälkeen kasvaneista liikennemääristä ja nykyisistä turvallisuusvaatimuksista. Taloustutkimuksen mukaan väylä tulee olemaan palvelutasoltaan Etelä-Suomen huonoin päätie vuonna 2030, jos ei perusparannusta tehdä. Tämä näkyy jo tällä hetkellä siinä, että vt 25:lla on nykyisellään enemmän onnettomuuksia kuin Kehä III:lla liikennemääriin suhteutettuna.

Arvoisa puhemies! Toinen erittäin olennainen ratkaisu kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi on eri liikennemuotojen yhteensovittaminen. Meillä Mäntsälässä on raideliikenteen ja liityntäpysäköinnin yhdistäminen ratkaistu erinomaisesti. On kuitenkin kumma, että vaikka rautatieasema sijaitsee Helsinki—Lahti-moottoritien välittömässä läheisyydessä, ei siinä ole linjaliikenteelle soveltuvia bussipysäkkejä. Tämän korjaamiseksi esitinkin määrärahoja pikavuoropysäkin rakentamiseksi Mäntsälän rautatieaseman yhteyteen, Lahden moottoritien varteen. Mäntsälän ja muiden kuntien välisestä työliikenteestä suurin osa kohdistuu eri puolille pääkaupunkiseutua, pääosin Helsinkiin, Vantaalle ja Järvenpäähän. Tavoitteena on, että liikennemuotojen yhdistämisen helpottaminen kannustaisi vähentämään yksityisautoilua ja madaltaisi kynnystä ottaa työtä vastaan myös muualta. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Talvitie poissa, edustaja Hopsu poissa. — Edustaja Kosonen.

19.28 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomi on todellisuudessa selviytynyt korona-ajasta myös taloudellisesti vähintään kohtuullisesti. Taloutemme on toipunut nopeasti, ja se kasvaa hyvää vauhtia. Työllisyys on tällä hetkellä korkealla, ja velanottokin jää ensi vuonna tuntuvasti arvioitua pienemmäksi, vaikka se toki mittavana jatkuukin.

Tämä hallitus on saanut aikaan myös todella isoja uudistuksia, vaikka välillä tässä salissa keskustelut eivät ehkä siltä kuulosta laisinkaan. Kauan kaivattu sote-uudistus vietiin maaliin, ja sitä toimeenpannaan nyt kovaa vauhtia aluevaalienkin muodossa alkuvuodesta lähtien. Perhevapaauudistus hyväksyttiin juuri tässä salissa. Koulutuspaikkoja on lisätty mittavasti maakuntiin. Pienimpien eläkkeiden korottaminen on tärkeä uudistus. Ja nämä kaikki ovat myös keskustapuolueen tärkeitä tavoitteita olleet.

Korona on ollut keskuudessamme, ja näyttää siltä, että se ei otettaan hellitä, mutta silti talous kasvaa, työllisyysaste on todella poikkeuksellisen korkealla. Yritysten toimintaedellytyksiä on parannettu esimerkiksi teollisuuden sähköveroa alentamalla, ja on todella olennaista, että yritysten toimintaympäristöä parannetaan ensi vuonnakin lukuisilla toimilla, koska työpaikat todella syntyvät yrityksissä. Tässä budjetissa näkyy esimerkiksi tuplapoistot ja yritysten tukeminen koronakriisin yli. On tärkeää huolehtia investointiympäristöstä. Ja myös tuo kotitalousvähennyksen korottaminen lisää työpaikkoja palvelualoille. Määräaikaisen tki-toiminnan tutkimusyhteistyökannustimen korottaminen ja sen keston pidentäminen kahdella vuodella tukevat myös yritysten uudistumista.

Työvoimapula vaivaa ympäri Suomen. Sen onkin sanottu olevan pahin kasvun este tällä hetkellä. Kasvun esteiden poistamiseksi budjetissa on osoitettu rahaa työvoimapulaa helpottaviin toimiin, kuten esimerkiksi työperäisen maahanmuuton helpottamiseen D-viisumilla. Opintotuen tulorajan määräaikainen nostaminen on tällainen toimi, ja sitten myös yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti on tällainen toimi. On tosi oleellista, että me täällä Suomessa teemme näitä toimia yli 65-vuotiaiden työllistämiseksi,

koska juuri siinä väestönosassa meillä on suurin ero muihin Pohjoismaihin, ketkä ovat töissä vielä ja ketkä eivät. Työllisyystoimia hallitus on tehnyt laajasti. Esimerkiksi ikääntyneiden työllisyyttä parantava eläkeputken poisto on iso kokonaisuus. Oppivelvollisuuden ikää on nostettu ja laajennettu, työnhakuvelvoitetta on kiristetty ja työllisyyspalveluiden uudistusta tehty.

Sitten vielä lopuksi, arvoisa puhemies, kestävän kasvun rahoituksesta. On oleellista, että Suomi on kestävän kasvun ja vihreän siirtymän tiellä, ja tuossa vuoden 2022 budjetissa nämä vihreän siirtymän panostukset kohdistuvat erityisesti energiainfrastruktuuriin, uuteen energiateknologiaan sekä vähähiilisen vedyn sekä hiilidioksidin talteenottoon ja hyödyntämiseen. Näitä rahoituksia kohdennetaan myös investointeihin, jotka edistävät Suomen tki-menojen nostamista kohti tavoitteena olevaa 4 prosentin bkt-osuutta. Tämä 4 prosentin bkt-osuus on Euroopan laajuisestikin todella kova tavoite, mutta se on tärkeä tavoite siinä, että Suomi pysyisi kasvun uralla jatkossakin.

Loppuun vielä toivomus siitä, että luvitusprosessit saataisiin entistä joustavammiksi ja selkeämmiksi [Puhemies koputtaa] ja nopeammiksi, jotta vihreät investoinnit voisivat todella tapahtua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.33 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Aikaisemmin omassa pääpuheenvuorossani kiinnitin huomiota siihen, että meillä vähemmän on puhuttu tämän budjetin yhteydessä ikäihmisistä ja heidän asemastaan Suomessa. Lähinnä vain siitä kulmasta on pohdittu, että väestön ikääntyminen on rakenteellinen haaste tai rakenteellinen ongelma, ja pahimmillaan jotkut toteavat, että ikääntyneet ovat tietyntyyppinen taakka, tai ainakin monet ikääntyneet ihmiset kokevat, että he ovat yhteiskunnallinen taakka, koska niin monet budjetääriset ongelmat ja palvelurakenteen ongelmat suomalaisessa yhteiskunnassa ikään kuin pelkistyvät siihen, että tämmöinen passiiviväestö kasvaa, kuten ikääntyneet ihmiset, yli 65-vuotiaat leimataan passiiviväestöksi, ja se on sitten rasite yhteiskunnalle — huomaamatta sitä, että itse asiassa julkisissa menoissa, jos otamme ikäsidonnaiset menot huomioon, yli 65-vuotiaiden osuus ikäsidonnaisista menoista on lähes samansuuruinen kuin heidän osuutensa väestöstä: noin 25 prosenttia ikäsidonnaisista menoista on yli 65-vuotiaille lankeavia menoja, hoivapalveluja ja niin edelleen, ja jos katsotaan sitten toisinpäin, paljonko heidän osuutensa koko väestöstä on — se on noin 23 prosenttia tällä hetkellä — niin se vastaa suurin piirtein tätä.

Me ikääntyneet ihmiset emme ole passiiviväestöä, ja toivottavasti te ette koe muutkaan, nuoremmat ihmiset, meitä taakaksi ja rasitteeksi. Kuten edustaja Kosonen tässä omassa puheenvuorossaan totesi, ja joka oli arvokas toteamus, yli 65-vuotiaita yhä enemmän on työelämässä mukana — yhä enemmän on mukana, ja monet jopa haluavat olla. Tilanne on siis aidosti senkaltainen, että vaikka puhumme eläköitymisestä ja eläkeiästä, niin ei ole olemassa yhtenäistä eläkeikää. Ei ole. Se on aina yksilöllinen, ja se on ammattialoittainen. Raskaissa fyysisissä tehtävissä on hyvä päästä nuorempana eläkkeelle, mutta meillä on myöskin aito aivovuoto eläkkeelle; tutkijoista professoreihin, diplomaatteihin ja yritysjohtajiin meillä on erittäin iso joukko henkisen työn tekijöitä — runoilijat, muuten, arvoisa puhemies, eivät mene koskaan eläkkeelle — jotka ovat luovassa tilassa myöskin yli 65 vuoden jälkeen ja antavat myöskin työpanosta. Tällä hetkellä on laskettu, että noin kymmenen prosenttia yli 65-vuotiaista on kokopäivätyössä. Tässä puhuu juuri yksi, ja tuolla salin toi-

sella laidalla on eräs toinen, ja tässä voi olla kolmansiakin vielä. Eli on paljon meitä yli 65-vuotiaita, jotka olemme aktiivisesti työelämässä mukana. Sitten siinä on toinen mokoma, 20 prosenttia, jotka ovat osa-aikatyössä. Eli jo nykyisin kolmasosa yli 65-vuotiaista on joko osa-aikaisessa tai täyspäiväisessä työssä, ja useimmat ovat omasta halustaan — eivät sen vuoksi, että siinä olisi toimeentulo-ongelmista kysymys. Kyllä sitäkin on, että halutaan pientä eläkettä korvata ja sitten ollaan työelämässä kiinni, mutta on myöskin sitä, että he haluavat olla.

Omaishoitajista, arvoisa puhemies, 60 prosenttia on eläkeläisiä.

Eli me iäkkäät ihmiset olemme myöskin aktiiviväestöä jopa tuotannollisessa mielessä, puhumattakaan siitä, [Puhemies koputtaa] että me 5 miljardia euroa maksetaan veroja.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

19.37 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Kimmo Kiljuselle tästä hienosta puheenvuorosta. Me olemme tietysti vähän jäävejä puhumaan asiasta, mutta puhumme kuitenkin, koska meidät on tänne valittu hoitamaan näitä asioita.

Todellakin on niin, että yli 65-vuotiaissa meillä tässä yhteiskunnassa on valtava potentiaali osaamista, tietoa, taitoa, elämänkokemusta, vaikka mitä, ja aina silloin tällöin täälläkin tulee, ainakin allekirjoittaneen osalta, käytettyä sitä tietoa sillä tavalla, että kerron, mitä tapahtui vuonna 87 ja sen jälkeen täällä eduskunnassa, kun olen täällä ollut... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt taisi mennä mikrofoni pois päältä.

No niin, meni pois päältä, joo. — Niin, olen ollut ja muistellut vähän vanhoja, ja niistä on hirveän paljon opittavaa, ja se koskettaa varmasti laajalti monia muitakin aloja. Me emme ehkä ole — tai minä ja moni muukaan tämän ikäinen — tietotekniikan huippuja, mutta senkin oppii, ja nämä uudet menetelmät on mahdollista oppia, ja niitten kautta voi sitten osallistua täysimääräisesti.

Meillä pitäisi luoda sellainen tapa, jolla esimerkiksi osa-aikaisesti hyödynnettäisiin eläkkeellä olevia ihmisiä tässä yhteiskunnassa, ja varsinkin nyt, kun työvoimapula vaivaa monilla aloilla, siihen olisi hyvät mahdollisuudet. Osa lähtee etelään johonkin aurinkorannikolle viettämään talvikuukausia, mutta kaikki eivät lähde. Ja toisaalta kun esimerkiksi nyt on tämä korona-aika, niin on vaikea lähteäkin, ja voisi olla, että sitä mielekästä ja yhteiskunnalle, kaikille hyödyllistä toimintaa voisi toteuttaa sillä lailla, että olisi mahdollisuus tällaisen osa-aikaisen panoksen antamiseen yhteiskunnan eri sektoreilla. On lukeneita, oppineita, on valtavan ammattitaidon omaavia ihmisiä, joilla on halua ja valmiutta. Kun tässä nyt jaetaan hirveän paljon kaikenlaisia tukia — niin kuin budjettikin on täynnä tukia, tukia, tukia — niin voisi ajatella, että olisi verotuksessa jonkinlainen pieni kevennys, jotta voisi tällaista toimintamuotoa lisätä.

Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti totean, että kyllä olisin, edustaja Kiljunen, toivonut, että sosiaalidemokraattien johdolla päästäisiin nyt tähän taitettuun indeksiin ja vappusataseen, joilla voitaisiin eläkeläisten asemaa hieman parantaa. Toki taitettu indeksi tällä hetkellä, kun inflaatio on päässyt korkeammaksi kuin palkankorotukset, [Petri Hurun välihuuto] ei ole ehkä edullinen, mutta kuitenkin tuommoinen ratkaisu, niin että ne lupaukset, joi-

ta on tullut vaalien alla annettua, voisivat toteutua. Kansa odottaa tätä, eläkeläiset erityisesti. [Markku Eestilä: Se on juuri näin, minäkin odotan!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Huru.

19.40 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä budjettikeskustelussa on tänään monia puheenvuoroja käytetty muun muassa poliisin määrärahoista. Haluaisinkin nostaa tähän ohelle toisen turvallisuudesta vastaavan alan eli pelastustoimen, ja siellähän on todettu jo 81 miljoonan rahoitusvaje ennen hyvinvointialueille siirtymistä, joten tämä olisi syytä huomioida budjetissa. Myös tulevissa budjeteissa pelastustoimen rahoitus tulee huomioida, koska arvioiden mukaan vuoteen 2030 mennessä tarvitaan jopa 2 500 uutta pelastajaa, ja tämä liittyy niin Pelastusopiston budjettitarpeisiin Kuopiossa kuin myös Helsingin Pelastuskoulun jatkamiseen ainakin toistaiseksi ja rahoitustarpeeseen. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

19.41 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käynnissä arvokas keskustelu siitä, miten meillä jokaisen työkykyisen, työhaluisen olisi suotavaa saada olla töissä ja jokaiselle pitäisi tarjota niitä paikkoja. Suomessa on ehkä vähän liikaa sellainen ajattelutapa, että ollaan joko täysillä jossain tai sitten ei ollenkaan. Niin kuin tämän perhevapaauudistuksen kautta ehkä toivon mukaan siellä nuoremmassa polvessa osa-aikatyön ymmärtäminen ja työpaikkojen ilmapiiri voisivat lähteä joustavammaksi, niin samalla tavalla myös tarvitaan sitä joustavuutta siellä vanhemmassa ikäluokassa, että tämmöinen osa-aikatyö tulisi mahdolliseksi ja saisimme sitä arvokasta ja hyvää kokemusta, mitä vanhemmilla ihmisillä on yleensä tarjottavana, myös täysimääräisesti käyttöön Suomessa. Me tarvitaan kaikki työntekijät Suomen kasvua tekemään, ja inhimillisestikin se on monesti hyvin mielekästä olla töissä sitten juuri sen verran kuin jaksaa ja pystyy.

Vielä nostaisin tuon, minkä mainitsin myös omassa äskeisessä puheessani edustaja Kankaanniemelle, eli sen, että nythän tällaisia toimia todella tehdään, eli yli 60-vuotiaiden työtulovähennyksen korottaminen porrastetusti toteutuu, ja se on juuri kannustin tälle vanhemmalle ikäpolvelle, että he olisivat töissä sitten kauemmin.

En malta olla vielä mainitsematta näitä päätöksiä, jotka tälle vuodelle tehtiin liikunnan, kulttuurin, tieteen ja nuorison osalta. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että nämä päätökset tehtiin, että niistä ei lähdetty nyt leikkaamaan. Sen rahan täytyy löytyä jostain muualta kuin tärkeistä asioista, kuten ihmisten liikuttamisesta tai kulttuuri- ja taidepalveluista. Ne ovat kuitenkin sitä henkistä sivistyspääomaa, jota me suomalaiset, me kaikki ihmiset, tarvitsemme, ja se on mittaamattoman arvokas pääoma, joka kuitenkin toteutuu hyvin pienillä summilla. Suomi sinänsä on aika kaukana sitten kuitenkin monesta sivistysmaasta näitten tukemisen osalta, ja siksi näkisin, että tämä taso, mikä tällä hetkellä muun muassa liikunnassa ja kulttuurissa on, tulisi säilyttää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.44 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hanna Kosonen nosti esille osa-aikatyön mahdollisuuden. Jos missä ikäryhmässä, niin se on iäkkäille ihmisille mitä luontevin. Sekä niille, jotka lähestyvät eläkeikää, olisi luontevaa, että se eläkkeelle siirty-

minen ei tapahtuisi niin yhtäkkisesti. Se voisi olla osa-aikaisuutta sillä tavalla, että voi antaa vielä sen henkisen osaamisensa työpanoksena niin, että se työaika voisi olla rajoittuneempi, jos se elämäntilanne muuten sen sallii. Sama koskee jo eläkkeellä olevia yli 65-vuotiaita: heilläkin olisi takuulla juuri tämmöisessä osa-aikaisessa osallistumisessa yhteiskuntaan työn muodossa varmasti sijansa annettavana. Tässä suhteessa meidän kannattaisi tätä järjestelmäämme kehittää selkeästi eteenpäin.

Halusin myöskin sanoa, että meidän ei pidä katsoa yli 65-vuotiaita ikään kuin ainoastaan tuotantoresurssina, jolloin he antavat työpanosta yhteiskuntaan, vaan heillä on myöskin muu rooli hyvin vahva. Kuten sanottu, verotuloistamme 5 miljardia euroa tulee yli 65-vuotiailta. Eläkkeensaajat maksavat myöskin veroja. Eivät ne kunnat, joissa on paljon eläkkeensaajia, ole katastrofaalisessa tilanteessa, koska siinä on varma verolähde, iäkkäissäkin ihmisissä, joka tapauksessa tällä hetkellä. He eivät ole sillä tavalla huollettavia kuten lapset, joilla ei ole minkäänlaista ansiotuloa.

Sen lisäksi kulutuskysyntä lähtee vahvasti heistä, kulttuuripalvelut, kaikki toimivat yhteiskunnassa paljon sen kysynnän varassa, miten erityisesti iäkkäät naiset kulttuuripalveluja käyttävät. Ja on huomattava se, arvoisa puhemies, että he käyttävät itse ansaitsemaansa eläketurvaa. Oikeus eläkkeeseen on aikanaan maksettu työeläkemaksujen kautta. 98 prosenttia saa tätä työeläkettä, johon edustaja Kankaanniemi viittasi heitollaan, että koska tähän taitettuun indeksiin puututaan. Totta, nämä 98 prosenttia eläkkeensaajista, jotka saavat työeläkettä, heidän eläkkeensä lakisääteisesti laskee tämän indeksin vuoksi.

En avaa, puhemies, tässä tätä teemaa, minä ymmärrän, että tämä ei ole nyt se oikea paikka avata, mutta kun edustaja Eestilä heitti sinne välihuudon edustaja Kankaaniemelle, ja minä ymmärsin sen välihuudon merkityksen siinä niin, että siinä on meillä tehtävää. Niin, meitä oli iso joukko kansanedustajia, toistakymmentä, jotka allekirjoittivat tämän taitettua indeksiä koskevan lakimuutosehdotuksen, ja edustaja Eestilä oli yksi niistä. Sen takia hän varmaan heitti teille sen. Ilmoitan saman tien, että perussuomalaisista yksikään kansanedustaja ei allekirjoittanut sitä. Kaikista muista olennaisista eduskuntapuolueista siinä oli allekirjoittajia, ja siinä kohdassa te ette olleet kiinnostuneita siitä, miten me toimimme.

Arvoisa puhemies! Myöskin viimeinen huomio liittyy edustaja Kankaanniemen puheenvuoroon mutta toiseen kulmaan eli digitalisaatioon ja syrjäytymiseen. Meillä on aito ikäsyrjintätilanne tämän digikehityksen kautta, ja tämä on semmoinen asia, jolla on myöskin budjetääristä merkitystä. Meidän täytyisi luoda valmiudet siihen, että nämä peruspalvelut, henkilökohtaiset palvelut myöskin iäkkäille ihmisille toimivat. Meillä on yli 300 000 yli 75-vuotiaita, joilla ei tietokonetta ole. 75 prosenttia yli 75-vuotiaista, joilla ei ole tietokonetta. 65—75-vuotiaista 40 prosentilla ei ole omaa tietokonetta. Me olemme mahdottomassa tilanteessa, jos me peruspalvelut siirrämme tuonne digitaalisiksi. [Puhemies koputtaa] Ja tämä syrjäytymisongelma on iso ja aito.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

19.47 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tulkoon nyt oikaistuksi, että meillä on edustaja Elomaan tekemä lakialoite taitetun indeksin korjaamisesta hieman eri tavalla kuin mitä teidän lakialoitteenne on, mutta lopputulos olisi sama, jos se hyväksyttäisiin. Se epäkohta, jonka eläkeläiset kokevat laajasti epäkohdaksi, tulisi korjatuksi. Mutta vielä suurempi ero tässä on se, että te olette hallituspuolue, johtava hallituspuolue. Teillä on ministereitä, teillä on valta, meillä ei sitä nyt ole, ja sen takia asia ei meidän aloitteem-

me pohjalta etene, mutta toivon, että teidän aloitteenne pohjalta etenee. Eli jos se tulee tänne, niin kyllä me varmaan sen puolesta äänestämme, jos se on viisas ja perusteltu malli, millä te tätä asiaa ajatte eteenpäin.

Mitä sitten tulee esimerkiksi tietotekniikkaan ja laitteisiin ja muihin, niin pienellä koulutuksella koko ajan mennään siihen eteenpäin, että yhä ikääntyneemmät pärjäävät tässä tietotekniikkadigimaailmassa varsin hyvin. Se ei ole sinänsä ongelma. Olen muutoin ihan samaa mieltä kanssanne, että tätä asiaa pitää viedä eteenpäin ja todellakin nähdä myös se puoli, että eläkeikäiset ovat hyviä veronmaksajia. Jos heillä on vielä sopivaa työtä sopivassa määrin, niin heidän kuntonsa ja kaikki tämmöiset tarpeensa tulevat tyydytetyksi niin, etteivät yhteiskunnan voimavarat edes siitä kärsi, vaan on puhdasta plussaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

19.49 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Minä itse luulen, että näillä lakialoitteilla tämä asia ei kyllä kovinkaan paljon tule menemään eteenpäin, vaikka kuinka hyvän lakialoitteen kuka tahansa tekisi. Aikanaan pääministeri Rinne lupasi tässä salissa kyselytunnilla, että hän perustaa parlamentaarisen työryhmän, joka tutkii työeläkettä, sen indeksejä, eläkeläisten todellista kulutusta — sehän poikkeaa aika pitkälle siitä kulutuksesta, mitä palkansaajilla keskimäärin on. Ja sitten tietenkin eläkeläisten verotus on tietyissä tuloluokissa, olikohan se joku 1 600—3 200 tai jotakin sinnepäin, parisataa miljoonaa ankarampaa kuin palkansaajilla. Eli näitä asioita pitäisi pakettina tutkia, ja parlamentaarisen työryhmän pitäisi todella perehtyä näihin asioihin ja arvioida sitten näitten rahastojen tulevat tuotot. Se on kyllä todella vaikeaa, kun kukaan ei tiedä, minkälaisia tuottoja tulee olemaan. Se on arvio. Mutta me tiedämme, kuinka paljon eläkkeensaajia tulee lisää ja paljonko todennäköisesti vähenee sitten aktiivinen työntekijäporukka tässä maassa, jolloin niistä voidaan arvioida. Pienetkin arviot varsinkin alaspäin johtavat vähän liian negatiiviseen lopputulemaan, ja sen takia tähän pitäisi todella paneutua. Toivon, että ainakin ensi kaudella tehdään heti eduskuntakauden alussa parlamentaarinen työryhmä, joka ainakin vuoden tutkii ja kuuntelee asiantuntijoita. Luin kyllä Yrittäjien puheenjohtaja Pentikäisen asiallisen artikkelin Helsingin Sanomista, kuinka hän lähestyy monien työeläkeyhtiöiden tilannetta ja näin poispäin, ja sitäkin pitäisi arvioida. Edustaja Kiljunen täällä aika järkevästi totesi, että jos me oikeasti pistettäisiin indeksiin kaikki nämä rahat, niin sehän seuraisi sitten maailmantaloutta, ja jos eri mantereelle vielä pistetään, niin itse asiassa me olisimme sen talouskehityksen keskiarvon ikään kuin eteenpäin viemänä, jolloin ei tarvitsisi hallintokuluja, mutta minä luulen, että siihen se järjestelmä ei kuitenkaan tule menemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.51 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on tullut tänään kritisoitua kokoomuksen kantoja, mutta nyt tässä illan kuluessa, kun on tultu tähän vaiheeseen, tulee yhä enemmän sellaisia puheenvuoroja, joihin yhtyy.

Edustaja Eestilän äskeinen puheenvuoro siitä, että näitä asioita pitäisi aidosti jopa parlamentaarisessa toimielimessä selvittää, on järkevä. Olette aivan oikeassa, että me voimme kilpalaulantaa tässä salissa pitää vaikka kuinka pitkään näistä lakialoitteista, joita olemme tehneet. Tuli vain sikäli kiusallisesti tämä huomio edustaja Kankaanniemelle, että meitä oli porukkaa täällä eri puolueista, jotka yhdessä tehtiin aloitetta, ja silloin perussuomalaiset

siitä kieltäytyivät ja jälkikäteen tekivät omansa. Siinä jäi sellainen vähän harmillinen tilanne, että miksi emme voi yhdessä näissä asioissa edetä. [Toimi Kankaanniemi: Meillä oli valmiina se silloin jo!] Otan varmasti sen sanan vastaan ja tiedämme kaikki, että silloin jos tämmöinen esitys tulisi, niin sitten olisi laaja keskustelu täällä ja silloin me mittaisimme kantamme.

Aivan totta, hallitusohjelmassa on olemassa se kirjaus, mihin edustaja Eestilä viittasi, että pienimpiin työeläkkeisiin haluttaisiin tehdä tasokorotusta ja että nimenomaan pitäisi selvittää kolmikantaisesti, saataisiinko työeläkejärjestelmän piiristä näitä voimavaroja. Hallitus on paljon tehnytkin pienempiin eläkkeisiin tukea; sinne muun muassa kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeiseen tehtiin korotukset, ja se on tietysti rekisteröitävä ja nähtävä, mutta se on vasta ensiaskel, ja lisää tietysti tarvitaan.

Edustaja Eestilä sanoi myöskin ison dilemman, mikä meillä on: Meillä on rahastoihin eläkevaroja kerätty tiettyyn tasoon asti — 240 miljardia euroa niissä on nyt — ja me emme tiedä, mikä se tulevaisuus siellä on. Ennusteita voidaan tehdä, ja kyllä, edustaja Eestilä on tässä aivan oikeassa, että me emme voi ennustaa kristallipalloon katsomalla. Sen me tiedämme, mitä on tapahtunut. Tämä taitettu indeksi tuli voimaan 25 vuotta taaksepäin, vuonna 95, ja jos siitä lähdetään, rahastot ovat nousseet 36 miljardista eurosta nykyiseen 240 miljardiin. [Toimi Kankaanniemi: Kyllä!] Sen me tiedämme, ja me tiedämme, että se on keskimäärin 8 miljardia euroa vuodessa. Me tiedämme myös, että reaalituotto rahastoissa on ollut 5,6 prosenttia. Kaikki ne ennusteet, joita nyt tehdään ja joissa puhutaan 2060—2080-luvuista, lähtevät ennusteista, joissa reaalituotto-odotus on 2,5—3 prosenttia — kirkkaasti alle sen, mikä on historiallinen totuus, ja me puhumme jopa, joku sanoo, tuhansista miljardeista rahastoissa 2080-luvulla, jos se ero on kaksikin prosenttia reaalituotto-odotuksissa. Tämä on pelkkää spekulointia siitä, missä rahastot aikanaan ovat. Se me tiedetään, mikä on faktaa ja mitä on tapahtunut.

Sen, että me tekisimme koeluontoisesti tämmöisen kymmenen vuoden muutoksen siellä indeksijärjestelmässä, jossa ei enää olisi niin raju tämä pudotus, mikä tapahtuu eläkkeessä, kun ihminen siirtyy eläkkeelle, eläkejärjestelmä aivan varmasti kestäisi. Mutta siinä on paljon mahdollisuuksia miettiä, ja yksi ehdotus on juuri se, että tässä mietittäisiinkin tämmöistä europainotteista järjestelmää, joka tukisi pienimpiä eläkkeitä: kaksi kolmasosaa indeksikorotusvaroista olisikin eurokorotusta, ja sitten loppu olisi prosenttikorotuksia. Tämä olisi aidosti solidaarinen ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempi järjestelmä. Tällaisista ajatuksista muun muassa enemmistö sosiaalidemokraattien eduskuntaryhmästä on sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että tätä kannattaisi selvittää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kosonen.

19.54 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Näin nuoremman ikäpolven edustajana on aivan välttämätöntä tulla mukaan tähän keskusteluun, koska minun ikäluokkani ja erityisesti minua nuorempi ikäluokka ymmärtävät tämän tilanteen — mitä se tarkoittaa, että jo tällä hetkellä työikäinen väestö pienenee todella nopeata tahtia, koska eläkeläisiä tulee lisää kaiken aikaa ja myös elinikä on pidempi, joten eläkkeellä sitenkin ollaan kauemmin kuin ehkä siinä vaiheessa, kun näitä järjestelmiä on luotu.

Ja tämä taitettu indeksi: Silloin 90-luvullahan se tehtiin huolellisten laskelmien perusteella, ja sitä kannattaa laaja joukko asiantuntijoita, siis suurin osa. Siellä ovat aika harvassa ne asiantuntijat, jotka ovat sitä mieltä, että tästä pitäisi luopua. Tätä järjestelmää ovat ol-

leet tekemässä työmarkkinajärjestöt, ja en kyllä sieltä asiantuntijapuolelta ole nähnyt lainkaan sellaisia kannanottoja, että tästä voitaisiin luopua.

Minusta tämä keskustelu on jopa vähän kohtuutonta meidän nuorempien ikäluokkien suhteen, koska tämä järjestelmä ei todella kestäisi pidemmän päälle, jos taitetusta indeksistä luovutaan, ja tämä on rehellistä sanoa tässäkin salissa. Sen sijaan eläkeläisköyhyys on tosiasia, ja se vaatii täsmätoimia ja niitä ratkaisuja. Ja tässä ehkä jonkun verran semmoisia uusia ajatuksia kuulinkin siitä, miten näitä erilaisia vaihtoehtoja ja ratkaisuja, uusiakin keinoja, pitäisi hakea, mutta taitetusta indeksistä emme kyllä voi luopua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.56 **Kimmo Kiljunen sd:** Puhemies! Tämä nyt siirtyy kuitenkin väkisin tähän kulmaan — en pitkään luennoi, sanon lyhyesti.

Kun taitettu indeksi hyväksyttiin, todellakin lähtökohtana oli se, että silloin suuret ikäluokat siirtyvät eläkkeelle seuraavan 10—15 vuoden aikana, ja meidän täytyi varmistaa silloin, että meillä on rahaa maksaa se. Luotiin rahastot, jotka piti purkaa silloin, kun suuret ikäluokat siirtyivät. Ne olivat täysin koskemattomia vuoteen 2015. Sieltä ei siis käytetty reaalituottojakaan eläkkeisiin.

Indeksin tehtävänä oli siis varmistaa eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyys ja heikentää eläketasoa, ja sitähän se tekee koko ajan, mistä me puhumme. Ja nyt kun te viittaatte, että nuoremmat ikäluokat eivät ikään kuin voisi elää ilman että indeksi olisi hieman parempi, niin Tela-laskelmien mukaan 65 prosenttia rahastoissa olevista 240 miljardista eurosta on itse asiassa nykyisin eläkkeellä olevien säästöjä, 65 prosenttia. Nuoremmat ikäluokat, 80—90-luvuilla syntyneiden osuus — siellä on 4 prosenttia näistä rahastoista. He eivät ole omia eläkesäästöjään vielä tehneetkään, ja teidän, nuorempien ikäluokkien eläkkeiden maksuista vastaavat teidän lapsenne tai vielä syntymättömät ihmiset tai sitten maassa oleva muu populaatio, joka tekee tässä töitä, työt eivät varmasti Suomesta lopu, jolloin tässä ei kannata pistää nykyisiä eläkkeensaajia maksamaan tulevia eläkkeitä, koska aikaisempi sukupolvien välinen sopimus on ollut aidosti se, että kukin työikäinen väestö maksaa lastensa kasvatuksen ja vanhempiensa hoivan ja eläketurvan. Tämä on se ikiaikainen sopimus, ja tämä koskee myöskin nuorempia ikäluokkia. Teillä on omat lapsenne huolehtimassa niistä.

Voi olla, että teillä on huono omatunto nuoremmilla ikäluokilla — en puhu teistä tässä salissa, mutta yleisellä tasolla nuoremmilla ikäluokilla on huoli siitä, jos he eivät halua huolehtia nykyisten eläkkeensaajien eläketurvasta, että heidänkään lapsensa eivät aikanaan huolehdi heistä. Tämä tietysti voi olla dilemma, jos tämä on se ongelma. Mutta nykyiset eläkkeensaajat ovat aikanaan maksaneet omien vanhempiensa eläketurvan ja hoivan aivan aidosti. Tässä suhteessa tämä on ollut se järjestelmä, miten se toimii.

Eläkerahastot: Meillä on enemmistö Euroopan unionin jäsenmaista, joissa on nolla euroa eläkerahastoissa. Nämä Suomen lakisääteiset eläkerahastot ovat maailman suurimmat kansantuotteeseen suhteutettuna. Ne ovat järjettömän suuret jo siinä. Voitaisiin vallan mainiosti jäädyttää taso reaalisesti tälle tasolle, 240 miljardiin reaalisesti, mikä antaisi helpotusta sekä eläketurvaan että jopa työeläkevakuutusmaksuihin. Tämä on vain laskennallista kuviota, että me haluamme kasvattaa tätä Suomen suurinta pääomakeskittymää yhä edelleen ja edelleen. Jossain vaiheessa täytyisi vastata: Mille tasolle ne kasvatetaan? Kuinka suuriksi ne kasvatetaan? Nyt on maailman suurimmat lakisääteiset eläkerahastot. Norjassa on suuremmat, mutta ne ovat ne öljyrahastot, se on vähän toisentyyppinen. Se on toinen

maa, jossa on suuret, mutta siellä se on budjetin katteena, ja nämähän eivät ole budjetin katteena, vaan nämä ovat nimenomaan eläketurvaa varten olemassa olevia.

Tässä nyt on meillä vakava ristiriita, että jotkut puhuvat eläketurvasta — allekirjoittanut — jotkut puhuvat edelleenkin vain eläkejärjestelmän rahoituksen kestävyydestä. Luvuthan meillä ovat samat, siitä meillä ei ole ristiriitaista tilannetta, mutta tämä on se poliittinen arvovalinta, joka joudutaan tekemään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eestilä.

19.59 **Markku Eestilä kok:** Arvoisa puhemies! Jos sallitte, niin minä nyt menen ehkä vähän liikaakin tähän eläkekeskusteluun.

Edustaja Kosonen esitti hyvän vasta-argumentin, että näitä ei saa purkaa, koska ne ovat tuleville sukupolville vaikeita. Oma näkemykseni on, että tämä on niin vaikea asia, että siksi minä olen itse ehdottanut aikanaan, että nämä oikeasti tutkittaisiin ja arvioitaisiin, sekä verotus, todellinen kulutus — se kori on vähän erilainen kuin palkansaajilla — että sitten tämä työeläkerahastojen kestävyys ja mahdollinen indeksi. Lopputulos voi olla, että se 80/20 ei muutu miksikään. Mutta jos me itse kukin täällä todetaan yhtäkkiä, että ”joo” tai ”ei”, niin minun mielestäni se on vähän niin kuin halpahintaista.

Itse asiassa käytän puheenvuoron sen takia, että minä olen pikkusen huolestunut meidän keskustelukulttuuristamme. Se on ihan sama, onko täällä metsät, onko ilmasto, onko eläkekysymykset, onko susi — jotkut ovat sitä mieltä, että kyllä, jotkut että ei, ja semmoinen analyyttinen järkevä lähestyminen koko problematiikkaan jää vähän lapsen osaan. Tämän pitäisi olla minun mielestäni se keskeinen asia, että ensin tutkitaan kaikki ja sitten mietitään, pystytäänkö tekemään jotakin vai eikö tehdä mitään.

Katselin tämmöistä julkaisua ”Työeläkkeiden rahavirrat vuonna 2020”. Minulla on tämä häkkyrä täällä edessä, ja siitä äkkiä näkee, että nettomaksut näistä työeläkerahastoista olivat 3,3 miljardia eläkeläisille ja niitten tuotot olivat 10 miljardia. Mutta se ei todista mitään, koska siinä on niin monta muuttujaa, ja sen takia tämä on ikuinen kiistelyn aihe ennen kuin tähän oikeasti kansanedustajat kunnolla perehtyvät ja sitten miettivät ja sanovat oman näkemyksensä, mitä kannattaisi tehdä. Siihen kyllä löytyy mekanismit, niin kuin löytyy edustaja Kiljusen pienten työeläkkeiden korottamiseen, mutta ne eivät välttämättä löydy oikeudenmukaisesti sieltä työeläkejärjestelmän sisältä. Se on toinen mekanismi, millä niitä hoidetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sirén.

20.01 **Saara-Sofia Sirén kok:** Arvoisa puhemies! Tässä kun on jaoteltu sukupolvia vanhempiin ja nuorempiin sukupolviin, niin tähän eläkekeskusteluun ajattelin nyt lainata Demarinuorten sanoja, he kun ottivat kantaa tähän edustaja Kiljusen avaukseen ja kirjalliseen kysymykseen, josta sosiaalidemokraattisesta eduskuntaryhmästä varsin laajasti irtisanouduttiin johtoa myöten. Demarinuoret kirjoittavat, että ”kansanedustaja Kimmo Kiljusen retoriikka rakentuu harhaanjohtavien väitteiden varaan, jotka asiantuntijat ovat kerta toisensa jälkeen kumonneet” ja että ”työeläkkeiden nostaminen nuorten kustannuksella ei ole oikeudenmukaista”. Näin siis Demarinuoret.

Arvoisa puhemies! Se, mitä nuorempi polvi täällä salissa nyt toivoisi, olisi, että keskustelu palaisi talousarvion palautekeskusteluun.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

20.02 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Sirénin toive tietysti toteutuu paremmin, jos ei avaa sitä tällä tavalla. Tähän jäi nyt ihan väkisin vastaamisen tarve, mutta omalta puoleltani voin lopettaa keskustelun eläkkeistä kyllä tähän puheenvuoroon, että päästään eteenpäin asioissa — täällä on muutakin puhuttavaa.

Kyllä, Demarinuoret sanoivat tuolla tavalla, kun meillä enemmistö sosiaalidemokraattisesta ryhmästä oli sitä mieltä, että pitäisi selvittää sitä, mitä edustaja Eestilä tässä sanoi. Pitäisi selvittää, kuinka näihin pienempiin työeläkkeisiin saataisiin sitä aitoa korotusta, mikä on hallitusohjelmassa kirjattu, se täytyisi selvittää. Samassa yhteydessä selvitettäisiin indeksijärjestelmän uusimista niin, että siitä tulisi europainotteinen indeksi, siis täysin erityyppinen. Todellakin se pohjaluku voi olla vaikka taitetun indeksin suuruinen, jos halutaan, tai puoliväli-indeksin niin kuin siinä esityksessä oli, sehän se lakialoite meillä on ollut — jolloin sekin selvitettäisiin. Kukaan ei ole siihen sitoutunut, vaan kaikki olemme sitä mieltä, että me haluttaisiin tarkastella näitä asioita.

Haluan Demarinuorista kertoa sen, että tuon puheenvuoronsa jälkeen, joka oli julkinen kyllä, Demarinuoret järjesti tässä kaksi viikkoa sitten ison keskustelutilaisuuden — nimenomaan Demarinuoret järjesti, ja Telan pääjohtaja Suvi-Anne Siimes ja minä olimme siellä puhumassa, ja Demarinuorten puheenjohtaja oli myöskin puhumassa. Siellä hyvässä hengessä me pohdimme näitä kuvioita, eikä siinä yhteydessä kukaan sanonut, että tässä kukaan harhaan johtaisi, vaan meillä oli yhteiset luvut ja me käytiin niitä yhdessä lävitse. Mainitunlaista poliittista retoriikkaa meillä monesti käytetään, mutta aito tilanne on se, että meidän puolueessamme näistä asioista avoimesti keskustellaan, ja me olemme aidosti huolissamme siitä, että pienillä työeläkkeellä olevia ihmisiä on, ja niihin työeläkkeisiin täytyy saada korjausta. Siitä koko tämä meidän porukkamme on yhtä mieltä, ja toivotaan, että pystymme tätä asiaa myöskin hallitusohjelman hengessä viemään eteenpäin.

Tässä ei ole olemassa sukupolvien välistä ristiriitaa. Me sosiaalidemokraatit emme ainakaan, ja minä en myöskään, missään tapauksessa halua luoda järjestelmää, jossa jonkun sukupolven eläketurvan kustannuksella joku muu sukupolvi pärjäisi. Ei myöskään niin päin, että nykyiset eläkkeensaajat joutuisivat maksamaan tulevia eläkkeitä vaikka kuinka pitkälle, vaan heidän tehtävänsä on ollut maksaa jo aikanaan — he kun ovat oman työtehtävänsä tehneet — ja varmistaa luonnollisesti se, että tulevilla sukupolvilla myöskin on vahva, selkeä eläkejärjestelmä, joka toimii, ja tässä yhdyn edelleen edustaja Eestilään. Selvitetään tätä avoimella mielellä: ilman, että on etukäteen määritelty, mikä se johtopäätös siellä on. Eläkkeensaajat ansaitsevat tämän.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

20.05 **Toimi Kankaanniemi ps:** Joo, arvoisa puhemies, muistan, kun Kataisen hallitusohjelmaa neuvoteltiin keväällä 2011 ja sinne hallitusohjelmaan kirjattiin, että selvitetään taitetun indeksin palauttaminen, muistaakseni puoliväli-indeksiksi, ja tällainen selvitys tehtiin, mutta en tiedä, oliko se sitten valtiovarainministeri Urpilainen vai pääministeri Katainen vai eläkeasioista vastannut sosiaali- ja terveysministeri — kuka lienee ollut, en muista sitä — joka hyllytti sen selvityksen. En toki ollut eduskunnan jäsen silloin, niin etten tiedä, käytiinkö siitä selvityksestä täällä edes — tuskin käytiin — mitään keskustelua. Käytiinkö hallituksessakaan, sitä en pysty tietysti tietämään. Mutta selvitys on tehty, ja olisi tietysti

hyvin mielenkiintoista hankkia se selvitys ja katsoa, mihin se silloin kaatui, kun ei siinä asiassa edetty.

Mutta kuitenkin asia on ollut esillä tämän 20 vuotta, ja siitä on äänestetty kymmeniä kertoja, ja itse olen äänestänyt kyllä eläkeläisten puolesta joka kerta, kun siitä asiasta on eri tavoin äänestetty lausumina. Ja silloin kun tehtiin vuosituhannen vaihteessa isot työeläkelainsäädännön uudistukset, niin silloin äänestimme siitä monta kertaa.

Arvoisa puhemies! Kun tässä on kysymys työeläkkeistä, niin se on verotettavaa tuloa, ja silloin jos niihin tulisi nousu, myös se nousu olisi verotuksen kohteena ja siitä yhteiskunta saisi suoria veroja plus sitten välillisiä veroja, koska nämä eläkeläiset käyttäisivät ne kyllä pääosin kulutukseen täällä kotimaassa. Eli ei se olisi nettomaksu, se olisi tietyllä lailla siirto tuolta eläkeyhtiöistä verotuksen kautta käytettäväksi tänne yhteiskunnan muihin menoihin, siis osa niistä varoista ja aika merkittäväkin osa melko varmasti.

Sitten on kyllä todettava, että meillä on valtava määrä työeläkeläisiä, jotka ovat tehneet vuosikymmenten työn matalapalkkaisissa töissä, kaupan alalla tai hoitoalalla tai muissa tällaisissa, ja se heidän eläkkeensä on kyllä erittäin pieni verrattuna siihen panokseen, minkä he ovat elämänsä aikana antaneet tämän yhteiskunnan hyväksi. Siihen nähden nykyiset eläkkeet ovat näillä ihmisillä todella pieniä. Oma lukunsa on, että takuueläke on liian pieni. Se ei kuulu tähän keskusteluun varsinaisesti, mutta sekin pitäisi kyllä saada [Puhemies koputtaa] vähitellen ihmisarvoiselle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.08 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni päälle.

Arvoisa herra puhemies! Vastaan vielä edustaja Kankaanniemelle tästä selvityksestä, joka tehtiin todellakin Kataisen—Urpilaisen hallituksen, josta käytettiin tätä nimeä, toimesta. Se oli siinä hallitusohjelmassa määritelty asiaksi. Te totesitte, että te ette ole siihen tutustunut. Minä voin kertoa, että olen tutustunut siihen ja huolella, eli tiedän sen perusrakenteen. Kyllä, siinä päädyttiin siihen ratkaisuun, että indeksijärjestelmää ei lähdetä korjaamaan. Siinä oli kaksi dilemmaa, jotka haluan avoimesti vain tässä yhteydessä sanoa.

Ensimmäinen dilemma oli siis se, että reaalituotot oli alimitoitettu suhteessa siihen, mikä on ollut kehitys sen jälkeen. Sehän liittyi siihen, että näitä ennusteita tehtiin 50 vuotta eteenpäin, vuodelle 2060 siinä vaiheessa. Silloin vielä todettiin se, että lähivuosikymmenenä erityisesti ne reaalituotto-odotukset, jotka silloin oli annettu, olisivat liian korkeita, jolloin lähdettiin siinäkin vielä varoittamaan. Tosiasialliset reaalituotot olivat melkein kaksinkertaiset siihen nähden, mitä silloin ennustettiin. Tämä perusongelma on koko ajan ollut sama, että näissä ennusteissa nämä rahastojen reaalituotot on aliarvostettu.

Toinen suuri ongelma, jonka Eläketurvakeskus myöntää näissä ennusteissaan, on se, että niin sanottuja dynaamisia vaikutuksia ei lasketa ollenkaan, ei edes kyetä laskemaan. Se, mikä verotulojen lisääntyminen tapahtuu eläkekorotuksista, on yksi seikka, mutta vielä suurempi seikka on se, että lisääntynyt eläke-euro menee suoraan kotimaiseen kulutuskysyntään. [Toimi Kankaanniemi: Nimenomaan!] Sillä on työllistävä vaikutus, sillä on

myöskin työeläkevakuutusmaksuihin lisäävä vaikutus. Näitä ei kyetä näissä ennusteissa lainkaan laskemaan, ja sen on myöntänyt Eläketurvakeskuskin, että nämä puuttuvat.

Kun ottaa nämä tekijät huomioon, niin se on vastausta edustaja Kososelle siihen, että meillä eivät ole nämä lukusarjat oikein kohdallaan, koska se ei aidosti kerro, kun me teemme ennustuksia 50 vuotta eteenpäin, siitä, mikä tämä todellinen tilanne on.

Kataisen hallituksesta voin sanoa sen seikan, että 2014 tehtiin päätös siitä, että vuonna 2015 käytetäänkin palkkaindeksiä ensimmäisen kerran sitten vuoden 95. Eli taitettu indeksi leikattiin silloin, koska silloin kävikin tilanne niin päin, että inflaatio oli ikään kuin korkeampi kuin sopimuspalkkojen korotus. Silloin hallitus päätyi siihen, että tehdäänkin toisenlainen ratkaisu, eli eläkkeiden korotuksessa indeksikorotus onkin 0,4 eikä 1,1, mikä sen piti olla. Tosiasiassa se oli kyllä, kun siirtymät ottaa huomioon, 1,3 prosenttia.

Tuo oli se hetki, josta alkoi minun eläkkeisiin tutustumiseni, koska viimeinen argumentti, jolla voi puolustella taitettua indeksiä, että se suojaa ostovoiman silloin kun inflaatio ryöstäytyy käsistä suhteessa palkkakehitykseen, ei toteutunutkaan, vaan me käytettiinkin palkkaindeksiä silloin kun se oli heikompi kuin tämä taitettu indeksi sinänsä, jolloin johtopäätös oli, että Suomessa käytetään aina heikointa indeksiä, kun eläkekorotuksia tehdään. Sen jälkeen lähdin tutkimaan tätä järjestelmää. Arvoisa puhemies, tällä tiellä ollaan.

Riksdagen avslutade den allmänna debatten.